GEMEENTE HEERENVEEN

THEMAREKENING 2025

Voor een leefbare en veilige gemeente: wonen, werken, leven, leren en ontwikkelen - wat we hebben bereikt, wat we hebben gedaan en wat het heeft gekost.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Algemeen 3
Voorwoord 4
Financieel resultaat 2025 9
Jaarverslag 11
Programma's 12
Thema's 28
Sociale Leefomgeving 30
Economische Leefomgeving 42
Fysieke Leefomgeving 50
Een vitale en duurzame inrichting van onze leefruimte 51
Middelen, Mensen en Bestuur 65
Een betrouwbare overheid naast betrokken inwoners 66
Dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien 76
Algemene dekkingsmiddelen 78
Overhead 81
VPB 83
Onvoorzien 84
Paragrafen 85
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 86
Onderhoud kapitaalgoederen 105
Financiering 117
Bedrijfsvoering 122
Indicatoren 131
Verbonden partijen 132
Grondbeleid 151
Lokale Heffingen 157
WOO 165
Jaarrekening 169
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 170
Balans 178
Toelichting op de balans 180
Activa 181
Passiva 193
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 202
EMU-saldo 204
Overzicht lasten en baten en toelichting 206
Rechtmatigheidsverantwoording 2025 209
Overzicht incidentele lasten en baten 211
Overzicht lasten en baten per taakveld 218
Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa) 223
Overzicht reserves en voorzieningen 265
WNT 271
Overige gegevens 273
Investeringskredieten 274
Controleverklaring 282
Indicatoren 294

Algemeen

Voorwoord

Beste raadsleden,

Voor u ligt de themarekening 2025. Hierin leggen we verantwoording af over wat er het afgelopen jaar is gedaan en bereikt voor inwoners en partners. Ook krijgt u inzicht in de uitvoering van plannen, de behaalde resultaten en de kosten.

Een bewogen jaar met belangrijke keuzes
2025 werd gekenmerkt door internationale, landelijke en regionale ontwikkelingen die impact hadden op inwoners, ondernemers en onze organisatie. Geopolitieke spanningen, economische onzekerheden en maatschappelijke veranderingen maakten het jaar dynamisch. De druk op de bestaanszekerheid bleef merkbaar: hoewel de inflatie iets afnam, bleven de kosten voor inwoners en ondernemers hoog. Met het project Gezonde Financiële Positie zijn stevige keuzes voorbereid en genomen om te werken aan een realistisch en toekomstbestendig financieel perspectief.

Sociale leefomgeving en veiligheid
Sterke basis in de mienskip
Het sociale netwerk in wijken en dorpen is versterkt met nieuwe ontmoetingsplekken, vrijwilligersnetwerken en initiatieven tegen eenzaamheid. Via Meedoenlocaties, inloopplekken, buurtsportcoaches en Welzijn op Recept bereikten we inwoners eerder met lichte ondersteuning, ontmoeting, beweging en advies. Op het gebied van mentale gezondheid zijn stappen gezet met een Fries transformatieplan gericht op veerkracht, preventie en vroegtijdige ondersteuning.

Toekomstbestendige ondersteuning
Vergrijzing, een toenemende zorgvraag en arbeidsmarktkrapte vragen om andere keuzes. We zetten in op gezondheid, preventie, tijdige ondersteuning en het versterken van samenredzaamheid, en kijken kritisch naar de betaalbaarheid van de Wmo. Soberder indiceren en inkopen helpt richting een toekomstbestendig stelsel.

Veerkrachtig, in balans en gelijke kansen
Onze koers richt zich op een veerkrachtige jeugd, gezinnen in balans en gelijke kansen voor ieder kind. Door druk op de jeugdhulp, prestatiedruk, online invloed en minder tolerantie voor afwijkend gedrag kiezen we voor een integrale, domeinoverstijgende langetermijnaanpak.

Veiligheid
Belangrijke stappen zijn gezet: de aanpak van ondermijning is versterkt, integrale controles zijn uitgevoerd en de collectieve horecaontzegging ingevoerd. Ook is gewerkt aan digitale veiligheid, radicalisering en stadionveiligheid.

Sport en cultuur
Heerenveen staat bekend om sport en cultuur: in 2025 kreeg dat verdere invulling met topsportevenementen, clubondersteuning en nieuwe beweegvoorzieningen.
Besluitvorming over het gemeentelijk sportcentrum en de ijshockeyhal kreeg vorm via scenario-onderzoeken en financiële analyses. Voor het zwembad zijn middelen voor 15 jaar beschikbaar gesteld. Op cultureel gebied is voortgang geboekt met het Cultuurhuis en succesvolle evenementen en tentoonstellingen.

Ondernemen, wonen en leefomgeving

Groei en schaalsprong

Heerenveen staat voor een schaalsprong. Door vergrijzing en een tekort aan jonge mensen neemt de druk op de arbeidsmarkt toe en staat de brede welvaart onder druk. Daarom investeren we in wonen, werken, mobiliteit en een sterke organisatie. De mogelijke verkenning van de Lelylijn eind 2026 kan een belangrijke versneller zijn. Veranderend gedrag van inwoners en bezoekers vraagt om gemak, beleving en duurzaamheid, terwijl ondernemers stijgende kosten ervaren en grote ketens domineren. Dit vraagt om slimme groei, regionale samenwerking en innovatie.

Ruimte, duurzaamheid en energie

De druk op ruimte, energie en circulariteit neemt toe. We pakken deze opgaven integraal aan via centrumontwikkelingen, nieuwe woningbouwlocaties en circulaire projecten. De energietransitie maakt voortgang met isolatiemaatregelen, wijkgerichte warmteplannen en gezamenlijke inzet op netcongestie.

Fysieke leefomgeving

Centrumontwikkelingen, klimaatadaptieve maatregelen, biodiversiteit en voorbereiding op de Omgevingswet versterken dorpen en wijken en een toekomstbestendig centrum. Op basis van Heerenveen Groeit werkten we verder aan woningbouwprojecten verspreid over de gehele gemeente. Met de vaststelling van de A32 gebiedsvisie en het plan van aanpak voor Heerenveen-West (in 2025) hebben we de basis gelegd voor het toevoegen van duizenden woningen in ieder segment. Tezamen met de uitvoering van de centrumvisie en het Fonds Vitale Kernen laat dit zien dat Heerenveen investeert in een leefbare gemeente.

Organisatieontwikkeling & Bedrijfsvoering

De nieuwe organisatiestructuur trad in werking, met een integraal verantwoordelijke concerndirectie, vier domeinen en een nieuw middenkader. Tegelijk is gebouwd aan #TEAM: een beweging en cultuur van verbondenheid, samenwerking en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Nieuw leiderschap, betere informatiehuishouding, betere inkoop, het nieuwe financieel systeem, het nieuwe HR-systeem en het nieuwe gemeentehuis dragen bij aan een wendbare en toekomstgerichte organisatie.
De gemeente heeft de dienstverlening stap voor stap verbeterd door te werken aan betere bereikbaarheid, duidelijkere processen en een gezamenlijke koers, gebaseerd op de principes zoals betrouwbaar, toegankelijk en “ja mits”. Er is een nieuwe visie op dienstverlening (2026–2030) vastgesteld en door metingen is beter inzicht verkregen in de kwaliteit en verbeterpunten van de dienstverlening. Daarnaast zijn bereikbaarheid, processen en meerdere concrete diensten vernieuwd en meer gedigitaliseerd, zodat inwoners sneller en duidelijker geholpen worden. Intern is een nieuw HR-systeem aanbesteed en geïmpliceerd.

Begroting en resultaat

De basis voor de begroting 2025 is gelegd via de Perspectiefnota 2024 en de Themabegroting 2025. Tussentijdse aanpassingen hebben plaatsgevonden bij de Voorjaarsrapportage, Najaarsrapportage, Decemberbrief en raadsbesluiten. 2025 sluiten wij af met een positief resultaat van € 13,3 miljoen.

Tot slot
In 2025 heeft gemeente Heerenveen, ondanks financiële en maatschappelijke uitdagingen, zich onverminderd ingezet voor een sterke, gezonde, veerkrachtige mienskip en de versterking van de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Totaal Lasten	**-226.591**	**-250.215**	**-251.621**	**-1.406**
Totaal Baten	**221.311**	**245.798**	**250.619**	**4.821**
Saldo van baten en lasten	**-5.280**	**-4.417**	**-1.002**	**3.415**
Mutatie reserve	6.511	13.848	14.288	440
Resultaat	**1.231**	**9.431**	**13.286**	**3.855**

Het jaar 2025 sluit af met een positief financieel resultaat

Het positieve resultaat over 2025 komt uit op € 13,3 miljoen. Dat is € 3,9 miljoen hoger dan verwacht bij de geactualiseerde begroting in de Decemberbrief. Dit verschil komt vooral door een positief resultaat van € 3,0 miljoen binnen het thema sociale leefomgeving, een voordeel van € 2,4 miljoen op de overhead en een nadeel van € 1,2 miljoen op het thema economische leefomgeving.

In totaal gaven we € 1,4 miljoen meer uit dan begroot, maar daar staat tegenover dat er € 4,9 miljoen meer inkomsten binnenkwamen. Daarnaast is er per saldo een voordeel van € 0,4 miljoen door de reservemutaties.

Toelichting resultaat 3,9 miljoen ten opzichte van de begroting op hoofdlijnen per thema

We lichten hier de grootste en meest opvallende voor- en nadelen toe. De volledige toelichting vindt u onder het kopje ‘Wat heeft het gekost’ bij elk thema.

Binnen het thema sociale leefomgeving is per saldo een positief resultaat van € 3,0 miljoen behaald. Het grootste nadeel zit in de jeugdzorg (€ 1,8 miljoen nadelig). Dit wordt veroorzaakt door toename van de complexiteit van de hulpvragen en nakomende afrekeningen uit 2024 die in 2025 zijn verwerkt. Daar staat een voordeel binnen de Wmo tegenover (€ 1,8 miljoen voordelig), veroorzaakt door soberder te indiceren, eenvoudiger inkopen en de inzet op voorliggende voorzieningen. De lasten voor het peuterbeleid vallen per saldo € 626.000 lager uit doordat we terughoudend zijn geweest met uitgaven in afwachting van het Uitvoeringsplan Jeugd. Binnen Samenkracht & Burgerparticipatie is een voordeel van € 954.000 ontstaan. Na de vaststelling van het uitvoeringsplan Jeugd is in september gestart met de uitvoering van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving. Daarnaast is er sprake van lagere uitvoerings- en huisvestingskosten en hogere baten dan begroot. De voorlopige SDF-afrekening voor Beschermd Wonen valt € 532.000 gunstiger uit. De overige verschillen betreffen kleinere afwijkingen en worden toegelicht het onderdeel "wat heeft het gekost".

Binnen het thema economische leefomgeving is een nadelig resultaat van € 1,2 miljoen te zien.
De kosten voor onderwijshuisvesting vallen € 500.000 hoger uit, onder andere door tijdelijke huisvesting voor Onderwijsgroep Midden Friesland. Ook bij de inkomensregelingen zien we een nadeel: de bijstandskosten zijn € 273.000 hoger door

een lichte stijging van het aantal uitkeringen, terwijl de Rijksbijdrage (BUIG) € 404.000 lager uitvalt dan verwacht.

Binnen het thema fysieke leefomgeving is een voordelig resultaat van € 0,4 miljoen gerealiseerd.
De lasten vallen € 3,5 miljoen hoger uit, maar daar staat € 3,9 miljoen aan hogere baten tegenover.

De belangrijkste verklaring ligt in de grondexploitaties. Door snellere grondverkopen, met name op bedrijventerrein IBF II, stijgen de lasten met € 1,4 miljoen, terwijl de baten met € 2,3 miljoen toenemen. Ook de grondexploitaties voor woningbouw, waaronder Skoatterwâld fase 3a, leveren € 3,1 miljoen extra baten op, met bijbehorende hogere lasten van € 3 miljoen. Daarnaast is € 1,4 miljoen extra toegevoegd aan de verliesvoorziening. Een nadere toelichting hierop staat in de paragraaf grondbeleid.

Binnen de regeling CDOKE (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid) vallen de uitgaven – en daarmee ook de baten – € 0,7 miljoen lager uit dan begroot. Voor de SPUK Lokale Aanpak Isolatie blijven zowel de lasten als de baten € 1,3 miljoen achter bij de begroting.

Daarnaast is de uitkering uit de SPUK Realisatiestimulans 2025 € 0,3 miljoen hoger uitgevallen dan begroot. Tot slot zorgen enkele grotere aanvragen voor omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten voor een stijging van de baten met € 339.000.

Binnen het thema Middelen, Mensen en Bestuur is per saldo een nadelig resultaat van € 0,3 miljoen gerealiseerd.
De lasten vallen € 664.000 hoger uit, vooral door een extra dotatie aan de APPA-pensioenvoorziening. Door de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moet deze voorziening jaarlijks worden herzien tot de overdracht naar het ABP in 2028. Daar staat een voordeel van € 170.000 bij Burgerzaken tegenover, door hogere legesbaten en lagere kosten. Ook de verkoop van grond levert een voordeel op van € 96.000.

Bij de algemene dekkingsmiddelen, overhead en VPB is per saldo sprake van een voordeel van € 1,9 miljoen.
Dit wordt voor € 1,3 miljoen veroorzaakt door lagere personele lasten. In het kader van de organisatie verandering is terughoudend omgegaan met het invullen van vacatures ter voorkoming van frictiekosten. Het resterende voordeel van € 0,6 miljoen wordt veroorzaakt door per saldo een voordeel voor overige lasten en baten zoals de algemene uitkering, vennootschapsbelasting, IT-kosten, schoonmaak en opleidingen.

In het raadsvoorstel bij de jaarstukken wordt een voorstel voor de resultaatbestemming aan uw raad voorgelegd.

Burgemeester en wethouders van Heerenveen,

De gemeentesecretaris,	De burgemeester,
G. Huisman	A. Fokkens-Kelder

Financieel resultaat 2025

De uitkomsten van de jaarrekening 2025

Het jaar 2025 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 13,3 miljoen. Ten opzichte van de begroting is dit een voordelig saldo van € 3,9 miljoen. In de onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de jaarrekening 2025 opgenomen ten opzichte van de initiële en de actuele begroting.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Sociale Leefomgeving	Lasten	-72.916	-78.361	-75.998	2.363
Economische Leefomgeving	Lasten	-49.517	-62.744	-63.395	-651
Fysieke Leefomgeving	Lasten	-66.678	-69.660	-73.500	-3.840
Mensen Middelen en Bestuur	Lasten	-7.867	-8.792	-9.334	-542
Totaal Lasten		**-196.978**	**-219.557**	**-222.227**	**-2.670**
Sociale Leefomgeving	Baten	2.856	6.436	7.081	644
Economische Leefomgeving	Baten	22.699	35.980	35.409	-571
Fysieke Leefomgeving	Baten	42.484	41.331	45.256	3.925
Mensen Middelen en Bestuur	Baten	2.941	3.576	3.866	291
Totaal Baten		**70.980**	**87.323**	**91.612**	**4.289**
AD, overhead, VPB, onvoorzien	Lasten	-29.613	-30.658	-29.394	1.264
AD, overhead, VPB, onvoorzien	Baten	150.332	158.475	159.007	532
Saldo van baten en lasten		**-5.280**	**-4.417**	**-1.002**	**3.415**
Totaal toevoegingen reserves		-1.900	-14.305	-13.831	474
Totaal onttrekking reserves		8.411	28.154	28.119	-35
Resultaat		**1.231**	**9.431**	**13.286**	**3.855**

Toelichting van de belangrijkste verschillen

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen boven de € 100.000 euro opgenomen.

Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de thema's.

Baten & Lasten

Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	lasten	Baten
Sociale leefomgeving	Jeugd	-1.814	
Sociale leefomgeving	WMO	1.743	
Sociale leefomgeving	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.028	-402
Sociale leefomgeving	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-234	
Sociale leefomgeving	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	205	
Sociale leefomgeving	Samenkracht en burgerparticipatie	698	256
Sociale leefomgeving	Jeugdbescherming	208	
Sociale leefomgeving	Sportaccommodaties	109	222
Sociale leefomgeving	Beschermd wonen (WMO)		532
Sociale leefomgeving	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	109	
Economische leefomgeving	Economische ontwikkeling	118	
Economische leefomgeving	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-205	
Economische leefomgeving	Onderwijshuisvesting	-438	-155
Economische leefomgeving	Inkomensregelingen	-337	-346
Economische leefomgeving	Samenkracht en burgerparticipatie	154	
Fysieke leefomgeving	Verkeer en vervoer	-146	149
Fysieke leefomgeving	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.377	2.307
Fysieke leefomgeving	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	321	
Fysieke leefomgeving	Riolering	-1.144	237
Fysieke leefomgeving	Milieubeheer	563	-470
Fysieke leefomgeving	Ruimte en leefomgeving		-173
Fysieke leefomgeving	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-4.077	3.091
Fysieke leefomgeving	Wonen en bouwen	1.937	-1.355
Middelen, Mensen en Bestuur	APPA	-664	
Middelen, Mensen en Bestuur	Burgerzaken		103
Algemene dekkingsmiddelen	Afboeking niet te verhalen BTW 2016	-410	
Algemene dekkingsmiddelen	Decembercorculaire + verrekening voorgaande jaren		251
Overhead	Voordeel op organisatiekosten	2.026	257
VPB	VPB	-327	
Overig	Afwijkingen < € 100.000	548	317
Totaal baten en lasten		**-1.406**	**4.821**

Reservemutaties

Bedragen x € 1.000

Thema	Omschrijving	Toevoeging	Onttrekking
Sociale leefomgeving	Divers	54	-28
Economische leefomgeving	Divers	42	0
Fysieke leefomgeving	Divers		-7
Fysieke leefomgeving	Geen toevoeging parkeeropbrengsten t.l.v mobiliteitsfonds	295	
Overhead		83	
Totaal		**474**	**-35**

Verschil	3.854
Resultaat tot en met de decemberbrief	9.431
Resultaat 2025	**13.285**

Jaarverslag

Programma's

Gezond Welzijn vernieuwen (zorgtransitie)

We verschuiven de focus van zorg naar gezondheid en preventie, met minder intramurale zorg en meer oplossingen in de wijk. Daarbij gaan we uit van vertrouwen in plaats van controle en werken we samen vanuit verbinding in plaats van concurrentie.

Doelen

- Minder inzet van professionals door de juiste zorg op de juiste plek te organiseren.
- Een sterkere ketensamenwerking in het voorliggend veld voor alle doelgroepen.
- Een toekomstbestendig en beheersbaar stelsel om zorg te kunnen blijven bieden aan wie dit echt nodig heeft.
- Een gezondere fysieke en sociale leefomgeving.

Wat hebben we bereikt?

Sterkere samenwerking sport, zorg en welzijn

In 2025 hebben we flinke stappen gezet om de inwoners van Heerenveen gezond, actief en betrokken te houden. Door de samenwerking tussen sport, zorg en welzijn te versterken, kunnen we inwoners sneller helpen en vaker in de eigen wijk ondersteunen.

Meer bereik met lichte ondersteuning

Met initiatieven zoals Meedoen-locaties, Welzijn op Recept en de inzet van buurtsportcoaches en beweegmakelaars bereiken we steeds meer mensen. Zij komen in beweging, doen mee aan sociale activiteiten en krijgen lichte vormen van ondersteuning. Zo voorkomen we vaker dat zware zorg nodig is en kunnen inwoners langer zelfstandig blijven wonen.

Ook op het gebied van mentale gezondheid zijn stappen gezet. Samen met regionale partners ontwikkelden we een transformatieplan, gericht op veerkracht, preventie en snellere ondersteuning bij psychische klachten.

Sterkere sociale samenhang

In wijken en dorpen zien we meer verbinding. Er zijn meer ontmoetingsplekken, vrijwilligers zijn actiever en inwoners weten beter de weg te vinden naar activiteiten, ondersteuning en maatjesprojecten. We werkten hier aan een inclusieve omgeving waarin iedereen mee kan doen.

Sport als verbindende kracht

Heerenveen blijft een sterke sportgemeente. Nieuwe sportvoorzieningen, een breed aanbod aan activiteiten en de samenwerking tussen sportverenigingen, onderwijs en welzijn zorgen ervoor dat steeds meer inwoners in beweging komen. In 2025 hebben we met veel betrokken partijen een nieuwe sportvisie opgesteld. Deze is in maart 2026 door de raad vastgesteld.

Toegankelijke en toekomstbestendige zorg

De ziekenhuislocatie in Heerenveen blijft behouden. Door de fusie tot Frisius MC blijft in ieder geval de komende jaren volwaardige ziekenhuiszorg beschikbaar. Binnen de Wmo zijn stappen gezet naar soberder en eenvoudig indiceren en inkopen. De brede

gezondheidsvisie, zoals beschreven in de visie op Brede gezondheid en Mienskip, zorgt daarbij voor een samenhangende benadering van fysieke, mentale en sociale gezondheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Gezondheid en preventie

- We versterkten de samenwerking in sport. Deze samenwerking is samen met sportpartners vastgelegd in een intentieverklaring. Zo werken we gerichter samen aan sport, gezondheid en een actieve leefstijl. Ook startten we internationale projecten zoals SportsCom, waarin we kennis uitwisselen met Europese partners.
- Welzijn op Recept is breed ingevoerd. Huisartsen, thuiszorg en andere professionals kunnen inwoners daardoor sneller doorverwijzen naar passende ondersteuning. Ook is het aanbod voor valpreventie, een gezonde leefstijl en vroegsignalering versterkt.
- Er was aandacht voor mentale gezondheid door preventie te verbeteren. Zo krijgen inwoners eerder passende ondersteuning, waardoor zwaardere zorg minder vaak nodig is. Ook werkten we samen met Friese partners aan het transformatieplan Mentale Gezondheid en het versterken van de Sociale Basis (FrIZa, FPA).

Samen leven in dorp en wijk

- In de wijken zijn de Meedoen-locaties en inloopplekken verder uitgebouwd. Inwoners kunnen hier terecht voor ontmoeting, activiteiten en lichte ondersteuning. Buurtsportcoaches, beweegmakelaars, welzijnsmedewerkers en zorgpartijen werken hier samen om inwoners te helpen bij bewegen, gezondheid en sociale contacten.
- De sociale basis is versterkt met de uitbreiding van het aantal ontmoetingsplekken en de ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven, dorpshuizen en wijkcentra. Ook werkten we actief aan het voorkomen van eenzaamheid, met nieuwe activiteiten en de inzet van lokale netwerken.
- We werkten aan een inclusieve gemeente door de openbare ruimte toegankelijker te maken en samen te werken met onder andere het VN-panel en Regenboogbelang.

Ondersteuning en voorzieningen

- De samenwerking in de dementieketen is verbeterd, onder andere via het Odensehuis en scholing van professionals. Ook hielpen we inwoners om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen. Dit deden we met een informatieset, de Toekomstmarkt en een informatiepunt.

Sport en beweging

- **Sportverenigingen zijn ondersteund** via clubondersteuning en het sportakkoord. Daarnaast realiseerden we nieuwe sport- en beweegvoorzieningen in de openbare ruimte.

Visie en koers

- We ontwikkelden een gezamenlijke visie op gezondheid met inwoners, gemeente, onderwijs, zorg- en welzijnspartner. Met deze Visie op Brede Gezondheid en Mienskip creëerden we een gedeeld kader voor fysieke, mentale en sociale gezondheid.

Meedoen aan de samenleving (sociale transitie)

Iedere inwoner heeft toegang tot gelijke kansen en kan meedoen. Zij/hij heeft hiermee perspectief op het gebied van gezondheid, onderwijs en werk. Hiertoe werken we aan een gemeenschap waarin mensen elkaar vertrouwen en eigenaarschap tonen voor het creëren van een kansrijke (opvoed)omgeving. Wij willen vanuit een gezamenlijke visie met onze maatschappelijke partners en inwoners werken aan een sterk sociaal weefsel in onze dorpen en buurten, zodat onze inwoners zich verbonden voelen met elkaar en vanuit vertrouwen met elkaar samenleven.

Doelen

- Versterken van de onderlinge verbondenheid, het onderlinge vertrouwen en de veiligheid in de samenleving.
- Professionals, ouders en andere inwoners vormen een sterk netwerk rondom de Heerenveense jeugd.
- Dit netwerk creëert een omgeving waarin elk kind zich naar vermogen kan ontwikkelen (brede ontwikkeling).
- Meer kinderen groeien op tot zelfredzame (jong)volwassenen.
- Veerkrachtiger jeugd en meer gezinnen in balans.
- Kinderen groeien veilig op.
- Meer bestaanszekerheid onder gezinnen.

Wat hebben we bereikt?

Opvoeden en Opgroeien

Met de visie op Opvoeden en Opgroeien en het bijbehorende uitvoeringsplan ligt er een helder toekomstbeeld tot 2035. Dit geeft richting en zorgt voor duidelijke, gezamenlijke kaders voor professionals, partners en beleid.

Meer focus op preventie en vroegsignalering

We zetten steeds meer in op preventie en het vroeg signaleren van problemen. Zo zijn we gestart met preventiemethodes als Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), kind naar gezond gewicht (KNGG) en Kansrijke Start. Deze aanpak wordt breed gedragen door onze partners. Tegelijk is er meer aandacht voor normaliseren en lichtere vormen van ondersteuning, zodat problemen niet onnodig verergeren.

Samenwerking vanuit gedeelde verantwoordelijkheid

De samenwerking tussen onderwijs, opvang, welzijn, gezondheid en gemeente is versterkt. Dit hebben wij onder andere gerealiseerd door de Lokale Educatieve Jeugdagenda (LEJA). Met maatschappelijke diensttijd (MDT) werken we aan de mentale veerkracht, talentontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid van jongeren. Deze manier van werken versterkt de mienskip: inwoners ondersteunen elkaar meer en professionals zoeken elkaar vaker op.

Meer grip op de jeugdhulp

We hebben beter zicht gekregen op de kostenontwikkeling, waardoor we eerder kunnen bijsturen. Ook zetten we de beweging voort van individueel naar meer contextgericht werken. De omgeving van het kind wordt hier nadrukkelijk meegenomen.

Brede gezondheid en gelijke kansen

De visie op Brede gezondheid en Mienskip vormt de basis voor een integrale aanpak van fysieke, mentale en sociale gezondheid. Initiatieven rond preventie, leefstijl en ondersteuning voor gezinnen dragen bij aan meer gelijke kansen voor inwoners.

Doorontwikkeling jeugdhulpstelsel en regionale samenwerking
Het jeugdhulpstelsel ontwikkelt zich verder en functioneert steeds stabieler, mede doordat knelpunten in het nieuwe contractstelsel beter in beeld zijn. Ook is de bovenregionale samenwerking in 3-Noord versterkt, met de ontwikkeling van voorzieningen zoals Jeugdhulp-plus. We werkten verder aan de uitwerking van de Regiovisie van Friese gemeenten en verbreedden de samenwerking: niet alleen op inkoop en contractbeheer, maar ook op inhoudelijke opgaven. Daarnaast zijn we gestart met het structureel borgen van de actielijnen uit de Regiovisie en met de voorbereiding op nieuwe inkoop. Dit als basis voor een toekomstbestendig jeugdzorgstelsel.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

We ontwikkelden en stelden een integrale visie vast

- De visie Opvoeden en Opgroeien is vastgesteld (27 februari 2025).
- Het uitvoeringsplan Opvoeden en Opgroeien is vastgesteld (9 december 2025).
- De visie Brede Gezondheid en Mienskip is vastgesteld (16 oktober 2025).

We hebben stevig ingezet op preventie

- De proeftuin Buurtgezinnen is in 2025 voortgezet.
- In september 2025 zijn we gestart met OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving), gericht op middelengebruik en mentaal welbevinden.
- De aanpak Kind naar Gezond Gewicht (KNGG) is verder uitgebreid.
- De coalitie Kansrijke Start Heerenveen is opgezet en de deskundigheid op vroegsignalering is versterkt.

We versterkten de samenwerking structureel

- De LEJA (Lokale Educatieve Jeugdagenda) 2025–2030 is samen met partners vastgesteld.
- De MDT-trajecten (maatschappelijke diensttijd) met sc Heerenveen en Caleidoscoop zijn voortgezet.
- De verbinding tussen jeugd, gezondheid, welzijn en onderwijs is versterkt.

We kregen meer grip op kosten en effecten

- De kostenontwikkeling van specialistische jeugdhulp is in 2025 uitgebreid geanalyseerd.
- Deze inzichten gebruiken we om de beweging naar preventief en contextgericht werken verder te versterken.

We werkten aan brede gezondheid en gelijke kansen

- De visie Brede Gezondheid en Mienskip is samen met inwoners en partners ontwikkeld en vormt een gedeeld kader voor fysieke, mentale en sociale gezondheid.
- Preventieve en leefstijlprogramma’s, zoals KNGG, zijn steviger verbonden met gemeentelijk en regionaal beleid.
- De samenwerking tussen zorg, welzijn, onderwijs en mienskip-initiatieven is versterkt, zodat gezinnen eerder in beeld komen.

- Professionele netwerken zijn versterkt en kennis over brede gezondheid en preventie wordt actief gedeeld.

We werkten verder aan een toekomstbestendig jeugdhulpstelsel

- Het nieuwe contractstelsel is gemonitord en samen met aanbieders verder verbeterd.
- Binnen 3-Noord zijn afspraken gemaakt over de doorontwikkeling van specialistische voorzieningen, zoals Jeugdhulp-plus.
- De samenwerking is verbreed naar inhoudelijke thema's, zoals zorginhoud en organisatie van zorg.
- We ontwikkelden het uitvoeringsprogramma van de Regiovisie verder om de actielijnen structureel te borgen.
- De voorbereiding voor nieuwe inkoop is gestart, samen met gemeenten, aanbieders en regionale partners.

Toonaangevend in de circulaire samenleving (circulaire transitie)

We denken niet meer in bezit, maar in gebruik. De samenleving gaat naar een deeleconomie. We zien elk product als een samenstelling van grondstoffen. Deze grondstoffen worden geen afval, maar hebben te allen tijde een restwaarde. We bedenken bij elk ontwerp wat we later met de grondstoffen gaan doen. In de gehele keten wordt samengewerkt aan een sluitende kringloop.

Doelen

- Inwoners produceren geen afval meer en hebben minder bezit, door hergebruik en deelinitiatieven.
- Bedrijven ondernemen circulair met nieuwe circulaire verdienmodellen en werken samen in de keten om kringlopen te sluiten.
- We creëren een innovatief ecosysteem waarin vernieuwende concepten worden ontwikkeld die wereldwijd oplossingen bieden binnen de circulaire transitie.
- De gemeentelijke organisatie is zelf toonaangevend in circulariteit via inkoop en beleid.

Wat hebben we bereikt?

Koploper in circulaire economie

Friesland werd in 2025 uitgeroepen tot wereldwijde koploper in de circulaire economie, met Heerenveen als één van de aanjagers binnen de provincie. We verstevigden onze positie in circulaire kunststoffen en bouwden verder aan circulair bouwen, onder andere met het aanjagen van een bouwcluster.

Sterk in afvalscheiding

In 2025 had Heerenveen voor het zevende jaar op rij het laagste Van Afval Naar Grondstof (VANG)-cijfer van Fryslân. Daarmee bevestigen we onze leidende positie in afvalscheiding.

Duurzaam en toekomstgericht inkopen

In 2025 stelden we nieuw inkoopbeleid vast, met volop aandacht voor maatschappelijk verantwoord inkopen, circulariteit, CO_2-reductie en samenwerking in de regio.

Europese erkenning voor circulair bouwen
Onze inzet op circulair bouwen, met name binnen onderwijshuisvesting, bleef niet onopgemerkt. Heerenveen werd hiervoor ook op Europees niveau erkend als koploper.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Samenwerking en netwerk

- We sloten ons aan als partnerlid van Vereniging Circulair Friesland. Door ons aan te sluiten bij deze groep intrinsiek gemotiveerde koplopers versterken we onze slagkracht, ons netwerk en onze kennis om de regionale circulaire beweging te versnellen.

Bedrijven en ecosysteem

- We ontwikkelden samen met partners en ondernemers de visie Circular Valley met als focussectoren kunststoffen, bouw, logistiek en food.
- We verstevigden onze positie in het ecosysteem van circulaire kunststoffen. Onder andere via onze deelname aan Chemport (verlengd tot 2029) en het EFRO-project PlesTic Ready.
- We bouwden aan een ecosysteem voor circulaire bouw. Dit leidde tot een breedgedragen ambitiedocument met kennisinstellingen, bouwbedrijven, architecten en verenigingen.
- Samen met de parkmanager, ondernemers en samenwerkingsorganisaties zoals Ondernemerskring Heerenveen en Samen Circulair werkten we aan de transitie naar een circulaire economie. Zo organiseerden we op 4 april 2025 samen met Samen Circulair een sessie Circulaire Business- en verdienmodellen, gekoppeld aan een wedstrijd van sc Heerenveen.
- We zijn gestart met de voorbereiding voor de uitgifte bedrijventerrein Klaverblad Noord-Oost (KNO). Dit terrein ontwikkelen we op basis van vier pijlers: energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Circulariteit weegt nadrukkelijk mee in de selectie van bedrijven.

Inwoners en gedrag

- In 2025 had Heerenveen voor het zevende jaar op rij het laagste Van Afval Naar Grondstof (VANG)-cijfer van Fryslân. De financiële prikkel die uitgaat van onze diftar+ systematiek draagt in belangrijke mate aan bij aan het gewenste scheidingsgedrag.
- We stimuleerden afvalscheiding en bewustwording met initiatieven zoals de zindelijkheidstrainingen (63 deelnemende ouders), de Bofkontjesregeling (45 beschikkingen) en een afvalscheidingsquiz met 756 deelnemende inwoners.
- We brachten de basis verder op orde door ondergrondse containers te vernieuwen en maatregelen te nemen tegen bijplaatsingen bij ondergrondse containers.

Gemeentelijke organisatie en werkwijze

- Samen met de programma's Energie van morgen en Landschap in balans werkten we aan duurzaam werken. Dit resulteerde in routekaarten om duurzaamheid stap voor stap te borgen in gemeentelijke processen, projecten en beleid.
- We gaven hiermee invulling aan de motie Duurzaamheid in alle raadsvoorstellen.

Duurzaam inkopen en samenwerken

- We stelden nieuw inkoopbeleid vast, met nadruk op maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI), circulariteit, duurzaamheid, CO_2-reductie en regionale samenwerking.
- We werken volgens het uitgangspunt 'lokaal inkopen, tenzij' en sturen actief op social return en circulaire inkoopdoelstellingen.
- We namen deel aan kennis- en intervisieprojecten zoals Fryslân koopt circulair en Fryslân bouwt circulair. Als onderdeel van het traject Fryslân bouwt Circulair werken we aan twee pilots: de onderwijshuisvesting en woningbouwproject A32 (start project 2026).

Onderwijshuisvesting en innovatie

- We werkten aan toekomstbestendige schoolgebouwen vanuit Toekomstwijs: het plan voor duurzame en toekomstgerichte onderwijshuisvesting. In 2025 is kindcentrum Ekke de Haan opgeleverd. Een modern, duurzaam en gezond kindcentrum dat klaar is voor de toekomst.
- We hebben meerdere projecten voorbereid, waaronder de nieuwbouw voor kindcentrum Albertine Agnesschool in Oranjewoud. Dit project won de New European Bauhaus Boost for Small Municipalities-prijs. Deze is uitgereikt in Brussel tijdens het evenement New European Bauhaus in Regions and Cities.
- In nieuwe schoolgebouwen gebruiken we vernieuwende biobased materialen en treden we als gemeente op als launching customer.
- Onze aanpak leverde Europese erkenning op voor onze koploperspositie in circulair bouwen binnen de onderwijshuisvesting.
- We passen financiële restwaarde toe bij de onderwijshuisvesting. Door losmaakbaar te bouwen, schrijven we gebouwen niet af tot nul, maar behouden ze een restwaarde. De restmaterialen gebruiken we weer opnieuw, we noemen dit circulair bouwen. Dit is een uitwerking van de financiële verordening die in 2024 is vastgesteld. We inspireren met deze aanpak ook andere partijen, zowel landelijk als regionaal.

Een thuis voor iedereen (woontransitie)

We maken een beweging naar groeien en versnellen, waarbij de regie meer bij de overheid komt te liggen als het aankomt op volkshuisvesting. Want voor deze transitie binnen volkshuisvesting is een regierol van de gemeente noodzakelijk. Deze rol is nieuw. Als gevolg hiervan verandert de huidige werkwijze op het gebied van onder andere beleid, wet- en regelgeving, monitoring (en bijbehorend onderzoek), handhaving en (bij)sturing. We onderzoeken welk instrumentarium hierbij passend en helpend is en experimenteren hiermee. Zowel de hoeveelheid als de aard van het werk zijn binnen deze regierol omvangrijker en complexer. We moeten onze organisatie hiervoor toerusten en in stelling brengen. Daarnaast vraagt de groei en versnelling van de woningbouwrealisatie om het aanpassen van processen én versterking van de uitvoeringskracht in de organisatie.

Doelen

- Een beter betaalbaar, groter en gevarieerder aanbod van verschillende woonvormen en woonomgevingen.
- De woningzoekenden van hier en nu, de toekomst en van elders vinden sneller een passende woning.

- Een toekomstbestendiger, inclusiever en duurzamer woningaanbod dat past bij ontwikkelingen zoals de Lelylijn, het azc, de netcongestie, klimaatverandering en ambulantisering van de GGZ.
- Het versterken van de sociale cohesie, leefbaarheid en het woonplezier in vitale en gemêleerde kernen en wijken.

Wat hebben we bereikt?

Woningbouw en gebiedsontwikkeling

De A32-gebiedsvisie is vastgesteld, goed voor de realisatie van maximaal 800 woningen. In de Singels en de middenzone van Skoatterwâld is de bouw gestart van in totaal 250 woningen. Voor Heerenveen-West zijn het plan van aanpak en het participatieplan vastgesteld door de raden van Heerenveen en De Fryske Marren. Daarmee is de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van dit gebied.

In 2025 zijn er 91 woningen bij gekomen. De Woonvisie en Woondeals gaan uit van een bruto toevoeging van het aantal woningen. In totaal zijn er 1110 woningen toegevoegd de afgelopen jaren. Tot en met 2029 zijn er op dit moment plannen voor circa 1450 woningen, waardoor we op koers liggen met de doelen betrekking tot de Woondeals en Woonvisie.

Categorie	2022	2023	2024	2025
Nieuwbouw	347	138	323	73
Overige Toevoegingen*	38	27	26	17
gebruiksfunctie, positief **	1	2	2	1
Bruto	**386**	**167**	**351**	**91**
Correcties	1	1	-4	1
Sloop	-5	-52	-10	-10
Onttrekkingen	-264***	-7	-5	-5
gebruiksfuncties, negatief**	-3	-3	-1	-3
Netto toevoegingen	**115**	**106**	**331**	**74**

* Toevoegingen zijn onder andere splitsingen en optoppen van bestaande gebouwen.
** Wijziging gebruiksfuncties, positief is bijvoorbeeld van bedrijfspand naar woning, negatief andersom.
*** Dit betreft voornamelijk de verwerking van de sloop van de Serviceflat Oranjewoud

Categorie	Kern	Bruto toevoegingen in 2025
Hoofdkern	Heerenveen	57
	Akkrum-Nes	1
Grote kern	Jubbega	15
	Oudehorne	3
	Nieuwehorne	1
Middelgrote kern	Aldeboarn	3
	Tjalleberd	3
	De Knipe	1
	Oranjewoud	1
	Oudeschoot	0
Kleine kern	Hoornsterzwaag	1
	Katlijk	4
	Luinjeberd	4

Samenwerking en regionale strategie
Samen met de F4-gemeenten (Leeuwarden, Súdwest-Fryslân, Smallingerland en Heerenveen) brachten we het samenwerkingsverband Fries Stedelijk Netwerk tot stand. Hiermee verwierven we met succes draagvlak voor een positie in de Nota Ruimte van het Rijk en zetten we, samen met andere overheden, de eerste stappen richting een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie. Daarnaast herijkten we met de gemeenten in Zuidoost-Fryslân, de provincie en het Rijk de regionale woondeal.

Afspraken met corporaties en partners
Voor 2026 zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de corporaties Accolade, Elkien en WoonFriesland en de huurdersverenigingen. Ook met Woonzorg Nederland zijn afspraken vastgelegd. Daarnaast stelden we het convenant nieuwbouw woningcorporaties vast met Accolade, waarin afspraken staan over de bouw van ruim 500 betaalbare sociale huurwoningen.

Meer ruimte voor sociale woningbouw
Om de bouw van sociale huurwoningen te stimuleren, hebben we een bestemmingsreserve ingesteld. Dit helpt om projecten sneller van de grond te krijgen en meer betaalbare woningen te realiseren.

Wonen, welzijn en zorg
Tot slot is de regionale visie op Wonen, Welzijn en Zorg vastgesteld. Daarmee ligt er een gezamenlijke koers voor de toekomst, waarin wonen, welzijn en zorg beter op elkaar aansluiten.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Wonen en capaciteit

- De door de raad beschikbare middelen zetten we in voor extra capaciteit, zodat we onze doelen voor woningbouw kunnen bereiken.
- Naast de grotere projecten werkten we in 2025 aan verschillende woningbouwontwikkelingen in Heerenveen en de omliggende dorpen. Daarbij pakten we onze rol zowel actief als faciliterend op.

Leefbaarheid in wijken en dorpen

- Samen met welzijnspartijen en de politie organiseerden we een vervolg op de bijeenkomst Leefbare wijken en dorpen. Hier deelden we kennis en ervaringen en maakten we afspraken over vervolgacties.
- Voor de wijken Centrum en Skoatterwâld zijn we met inwoners en andere stakeholders gestart met plannen om de leefbaarheid te verbeteren.

Onderzoek en samenwerking

- Provinciaal waren we, samen met de corporaties, betrokken bij het onderzoek naar draagkracht, draaglast en leefbaarheid op initiatief van Huurdersbelang Fryslân en Planbureau Fryslân. Dit onderzoek is uiteindelijk stopgezet vanwege de complexiteit en te uitgebreide scope en doorlooptijd.

Projecten in voorbereiding

- Aan een aantal doelen wordt nog gewerkt. Zo zijn we in Akkrum nog bezig met een haalbaarheidsonderzoek, waarin we de verschillende opties en aspecten verkennen.
- Naar verwachting ligt er medio 2026 een rapport dat als basis dient voor de verdere gebiedsontwikkeling in Akkrum.

Landschap in balans

We maken onze keuzes bewuster en integraler - dus minder ad hoc. De kernkwaliteiten en draagkracht van de omgeving zijn leidend bij onze keuzes. We vergroten onze kennis en netwerken. Zo werken we samen met onze inwoners stap voor stap aan onze kernkwaliteiten en aan de lange termijn.

Doelen

- Een klimaatbestendig(er) inrichting van de ruimte waarbij water en bodem leidend zijn.
- Vergroting van de biodiversiteit door hierop te sturen bij inrichting en beheer.
- De omgevingsvisie is de basis voor al ons ruimtelijk beleid en handelen.
- Ruimte voor (nieuwe) ontwikkelingen en stimuleren dat die de kwaliteit van de directe leefomgeving actief versterken.
- De historie, identiteit en waarde(n) van onze leefomgeving zijn beter herkenbaar en inspireren en enthousiasmeren onze bewoners en bezoekers.
- Duidelijker profilering van gebieden voor recreatie en toerisme.

Wat hebben we bereikt?

Bewustwording en educatie

In 2025 boekten we zichtbare vooruitgang in de bewustwording en educatie rondom duurzaamheid. Voor de subsidieregeling Groen(er) Beloont zijn 79 aanvragen ingediend. Daarnaast deden alle 25 scholen uit het primair onderwijs en een kinderopvang mee aan de natuur- en milieueducatie van De Naturij. Ook zijn onze wijkteams ecologisch opgeleid en is de campagne Eén voor Eén Groener vernieuwd en verbreed.

Duurzaamheid in beleid en uitvoering

Samen met de programma's Toonaangevend in een circulaire samenleving en Energie van morgen stelden we routekaarten op. Deze geven richting aan het structureel borgen van duurzaamheidsthema's, zoals klimaatadaptatie en biodiversiteit, in gemeentelijke projecten en processen.

Biodiversiteit en klimaatadaptatie
We versterkten de biodiversiteit en klimaatadaptatie door deze thema's integraal mee te nemen in de inrichting, het beheer en het onderhoud van de leefomgeving. Hiermee gaven we uitvoering aan het beleidsplan klimaatadaptatie voor het bebouwde gebied.

Omgevingsvisie
Tot slot stelde de gemeenteraad in 2025 de uitgangspunten vast voor het vernieuwen van de Omgevingsvisie.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Klimaatadaptatie en biodiversiteit in de praktijk

- We pasten maatregelen toe in (herstructurerings)projecten, zoals de aanleg van een regenwaterriolering in de Hiddingastraat en de voorbereiding van de herinrichting President Kennedylaan, waarbij eveneens een regenwaterriolering wordt aangelegd en waarbij 3.000 m2 aan verharding wordt omgevormd naar groen.
- We werkten aan een klimaatbestendig centrum van Heerenveen en voerden het centrumplan Akkrum uit.
- We vergroenden de KR Poststraat en zaaiden bermen en locaties in met kruiden- en bijenmengsels, zoals de speelplek in Katlijk en de berm langs de Rottumerweg/Rembrandtlaan.
- We hebben bloembollen geplant langs verschillende toegangswegen, zoals het Heechein in Akkrum, de Koningin Julianaweg, de Zwandendrift, de Bolster, de Jousterweg en de Haskeruitgang in Heerenveen en de Jelle van Damweg in Jubbega.
- We optimaliseerden het maaibeleid met meer ruimte voor ecologie en biodiversiteit.

Bewustwording en educatie

- We stimuleerden bewustwording via de subsidie Groen(er) Beloont.
- We werkten samen met De Naturij aan natuur- en milieueducatie.
- Wijkteams volgden ecologische trainingen.
- Via de campagne Eén voor Eén Groener bleven we inwoners informeren en betrekken.

Duurzaam werken binnen de organisatie

- We werkten organisatiebreed aan het traject Duurzaam Werken.
- Collega's van verschillende afdelingen ontwikkelden routekaarten om de thema's energie, circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit te verankeren in gemeentelijke processen.

Groenblauwstructuur

- We werkten intern verder aan het omgevingsprogramma groenblauwstructuur en hebben hiervoor extra capaciteit geworven. Door capaciteitsgebrek liep dit traject vertraging op ten opzichte van de eerdere planning.

Energie van morgen (energietransitie)

De energietransitie is de overgang van een fossiel, centraal energiesysteem naar een duurzaam, decentraal energienetwerk. Als gemeente dragen we bij aan het samenspel

tussen eindgebruikers, (technische) marktontwikkeling en kennisontwikkeling, regelgeving en andere overheden.

Doelen

- Meer besparing en duurzame verwarming in de gebouwde omgeving.
- Meer duurzaam opgewekte elektriciteit en een toekomstbestendige energie-infrastructuur.
- Meer duurzame mobiliteit.
- Verduurzaming van het energiegebruik in de industrie.

Wat hebben we bereikt?

Energieneutrale gebouwde omgeving

We hebben energie bespaard doorwoningen, maatschappelijke- en gemeentelijk vastgoed beter te isoleren. Ook zetten we stappen met energiezuiniger witgoed. Tegelijk boekten we vooruitgang in het aardgasvrij maken van wijken en dorpen. Bedrijven ondersteunden we bij het besparen van energie en het verduurzamen van hun activiteiten.

Duurzame opwek en energie-infrastructuur

In 2025 kwam het aandeel duurzame energie uit op 42%, met als doel 70% in 2030. We vergrootten de mogelijkheden voor lokaal eigendom, zodat opbrengsten vaker in de regio blijven. Daarnaast werkten we samen met netbeheerders en Friese partners aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Ook zijn stappen gezet om de netcongestie op bedrijventerreinen Heerenveen Zuid en IBF te verminderen.

Duurzame mobiliteit

Om duurzaam vervoer toegankelijker te maken, realiseerden we meer voorzieningen voor elektrisch rijden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Energieneutrale gebouwde omgeving

- We bespaarden energie met 225 huisbezoeken door de energiecoach.
- We realiseerden 800 witgoedwissels (afgerond in juli 2025).
- Als Friese koploper voor het Nationaal Isolatie Programma ontvingen we ruim 1.200 subsidieaanvragen en voerden we 400 maatregelen uit.
- We zijn gestart met voorbereidingen voor het soortenmanagementplan, zodat isolatie van gebouwen mogelijk wordt met behoud van beschermde diersoorten.
- Twee lokale energie-initiatieven kregen subsidie uit het Energiefonds.

Wijkgericht besparen en aardgasvrij maken

- De WUP's (wijkuitvoeringsplannen) voor Nes en Aldeboarn zijn vastgesteld.
- Rijksuitvoeringsgeld (plan-CDOKE) is ingezet in Aengwirden en Heidemeer Waterfase en toegekend aan Nes en Aldeboarn.
- We werkten aan het Warmteprogramma, inclusief technisch onderzoek en participatie, om te bepalen welke duurzame oplossingen waar en wanneer worden toegepast.
- De raad stelde in december 2025 de uitgangspunten vast voor een publiek warmtebedrijf, als basis voor verdere inrichting van de structuur die hierbij past, in samenwerking met onderzoek vanuit de FET.

Bedrijven ondersteunen bij energie besparen en verduurzamen

- We organiseerden bijeenkomsten en gaven technisch (innovatie)advies aan bedrijven, gericht op individuele en collectieve oplossingen voor netcongestie op bedrijventerreinen Heerenveen Zuid en IBF.

Duurzame opwek en energie-infrastructuur

- We begeleidden de aanvragen van zonneparken.
- Met Rijkswaterstaat werkten we samen aan het project Opwek Energie op Rijksgronden (OER).
- We vergrootten lokaal eigendom, door ook de gemeentelijke organisatie hiertoe te rekenen.
- Samen met Friese partners en netbeheerders werkten we aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur, met onder andere buurtrealisatieplannen voor laagspanningsnet en NULelie voor het middenspanningsnet, voorbereidingen voor een nieuw onderstation in Heerenveen, het regiobesluit over het tracé van de 380kV, verkenningen naar netbewust bouwen en andere oplossingen voor netcongestie.

Duurzame mobiliteit

- In de Mobiliteitsvisie staat het STOMP-principe centraal: eerst stappen en trappen, dan openbaar vervoer en deelmobiliteit, en pas daarna de auto.
- We werkten aan de uitbreiding van laadinfrastructuur, met voorbereiding van de aanbesteding, een laadvisie voor Heerenveen en begeleiding van aanvragen voor laadpalen in de openbare ruimte.

Dienstverlenende overheid

De transitie overheid gaat over de beweging om als overheid van buiten naar binnen te denken en te doen. We werken samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan de opgaven die er spelen. Zo versterken we de lokale democratie en verkleinen we de afstand tussen inwoners en politiek. Als gemeente zoeken we naar een nieuwe balans in onze rol. We zijn steeds vaker onderdeel van een groter geheel in plaats van de partij die alles bepaalt. Samen met anderen werken we aan oplossingen die passen bij wat er nodig is. Afhankelijk van de opgave kiezen we onze rol. Soms nemen we de regie, soms verbinden we partijen en soms faciliteren we. Wat we ook doen: goed samenspel tussen bestuur, organisaties en samenleving is daarbij essentieel.

Doelen

- We zijn meer gericht op de verwachtingen en behoeften van inwoners en ondernemers, nu en in de toekomst. Zo is onze dienstverlening vraaggerichter.
- We behandelen (complexe) vragen meer samenhangend en werken hiervoor procesgerichter en over de grenzen van afdelingen heen.
- We pakken (eenvoudige) vragen waar het kan efficiënt en digitaal op.
- We richten participatieprocessen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in, passend bij onze rol en de opgave.

Wat hebben we bereikt?

Stap voor stap betere dienstverlening

De dienstverlening van de gemeente is in 2025 stap voor stap verbeterd. We werkten aan betere bereikbaarheid, duidelijkere processen en een gezamenlijke koers voor de komende jaren. Daarbij volgden we de uitgangspunten die door de gemeenteraad zijn

vastgesteld: betrouwbaar, toegankelijk, eenvoudig en digitaal waar dat kan, persoonlijk waar dat nodig is. Het uitgangspunt hierbij is werken vanuit de bedoeling. Ja mits, in plaats van nee, tenzij.

Heldere koers en inzicht
We stelden een nieuwe dienstverleningsvisie 2026–2030 op, die door de raad is vastgesteld. Ook voerden we een nieuwe tevredenheidsmeting uit (1-meting Motivaction). Daarmee hebben we beter inzicht in waar we staan en wat we verder moeten verbeteren.

Betere bereikbaarheid en contact
We verbeterden onze bereikbaarheid met een nieuwe telefooncentrale. We meten continu hoe het contact verloopt en sturen bij waar nodig. Voor nieuwe inwoners ontwikkelden we een welkomstpakket. Ook meten we structureel hoe mensen het contact ervaren, zowel aan de balie als telefonisch en bij het gebruik van web-formulieren.

Processen die beter werken
We verbeterden veel processen zodat we inwoners sneller en duidelijker kunnen helpen. Als organisatie zijn we meer procesgericht gaan werken. We maakten afspraken over eigenaarschap en investeerden in de vaardigheden van medewerkers om processen te verbeteren. Inmiddels is er een actieve groep medewerkers die elkaar hierin ondersteunt.

Concrete verbeteringen
We vernieuwden onder andere het proces voor meldingen in de openbare ruimte (FIXI), het zienswijzeproces voor ruimtelijke plannen, het publiceren van informatie volgens de Woo, dataclassificatie, bestuurlijke besluitvorming, het inhuurproces en publieksprocessen zoals het melden van een huwelijk of het aangeven van overlijden. Ook brachten we in kaart welke diensten inwoners digitaal kunnen aanvragen en maakten we een plan om onze digitale toegang verder te verbeteren.

Klaar voor de volgende stap
Met deze stappen is de basis op orde. Dat geeft ruimte om de dienstverlening de komende jaren verder te verbeteren en nog beter aan te sluiten bij wat inwoners nodig hebben.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Inzicht in behoeften en verwachtingen

- Met het vierjaarlijkse Motivaction-onderzoek brachten we de tevredenheid en verwachtingen van inwoners in kaart.
- We voerden onder de teammanagers een nulmeting uit om te zien waar de knelpunten in onze dienstverlening zitten.
- Op basis van deze inzichten stelden we een nieuwe visie op, die is besproken met de directie en het college en door de raad is vastgesteld.

Betere bereikbaarheid en contact

- We namen we nieuwe software in gebruik om de telefonische bereikbaarheid te verbeteren.
- We maakten duidelijke afspraken over terugbelverzoeken en over het voeren van goede gesprekken maakten duidelijke afspraken over terugbelverzoeken en de

kwaliteit van gesprekken, en vertaalden deze naar heldere werkafspraken binnen de organisatie.
- Nieuwe inwoners ontvangen een welkomstpakket.
- We meten structureel de tevredenheid over het contact aan de balie, telefonisch en bij het gebruik van web-formulieren.

Procesgericht werken en verbeteren
- We ontwikkelden een duidelijke visie op procesgericht werken en stimuleerden medewerkers om meer eigenaarschap te nemen.
- Er is een actieve groep ontstaan die elkaar ondersteunt bij procesverbetering.
- We verbeterden diverse processen verbeterd, zoals het proces voor meldingen in de openbare ruimte, het zienswijzeproces in de ruimtelijke ordening, publicaties volgens de Woo, bestuurlijke besluitvorming en publieksprocessen zoals huwelijksmeldingen en overlijdensaangiften.

Digitale dienstverlening
- Voor alle diensten die een inwoner kan aanvragen of die we een inwoner kunnen opleggen, is in kaart gebracht of digitale toegang mogelijk is.
- Als dit nog niet het geval is, zijn concrete aanbevelingen gedaan om dit te verbeteren.

Participatie
We onderzochten wat de Wet Versterking Participatie betekent voor onze gemeente en hoe we deze wet in de praktijk gaan uitvoeren.

Koers voor de komende jaren
Met de vaststelling van de nieuwe dienstverleningsvisie ligt er een duidelijke richting voor de komende jaren.

Met deze stappen ligt er een stevige basis om onze dienstverlening verder te verbeteren en nog beter aan te sluiten bij wat inwoners nodig hebben.

Thema's

Algemeen

De gemeente kent een viertal thema's en daarnaast ook nog de verplichte algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en de post onvoorzien. Aan de hand van de drie W-vragen (wat hebben we bereikt, wat hebben we daar voor gedaan en wat heeft dat gekost) is de beleidsmatige en financiële verantwoording per thema opgesteld. Dit is spiegelbeeldig aan de Themabegroting. De eerste twee W-vragen worden per onderscheiden doelstelling binnen de thema's beantwoord. De derde W-vraag wordt beantwoord voor het gehele thema aan de hand van de taakvelden die onder het thema ressorteren.

Sociale Leefomgeving

De handen ineen voor een sterker sociaal netwerk

Wat wilden we bereiken?

De mate van sociale samenhang bepaalt de kracht van een samenleving. Een sociaal netwerk, het verenigingsleven, de nabijheid van fijne buren, vrienden of familie: het is allemaal belangrijk voor mensen. En dit heeft invloed op zowel welzijn en gezondheid van mensen als op kwaliteit van zorg, kansengelijkheid en veiligheid. In tijden van financiële schaarste en krapte op de arbeidsmarkt moeten we als gemeente nog meer dan anders een beroep doen op dit sociale netwerk. We hebben als overheid simpelweg niet de middelen om in alle behoeften te voorzien. De verdere uitwerking hiervan is opgenomen in het hoofdstuk programma Gezond welzijn vernieuwen. Hier is ook de verantwoording over dit thema opgenomen.

Betaalbare en beschikbare zorg en ondersteuning staat onder druk

Wat wilden we bereiken?

Wij hebben in onze gemeente te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die een grote impact hebben. Denk aan de vergrijzing, ontgroening en de kostprijsstijgingen van de maatschappelijke voorzieningen. Daarnaast hebben we te maken met krimpende budgetten vanuit de Rijksoverheid. We staan dan ook voor grote uitdagingen om te voorkomen dat inwoners met een zorg- en ondersteuningsbehoefte vastlopen. Deze (inhoudelijke en financiële) uitdagingen zien we sociaal domein-breed. De zorg en ondersteuning moet betaalbaar blijven, ook op de langere termijn.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wat wilden we bereiken?

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) regelt hulp en ondersteuning voor inwoners, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en actief kunnen blijven deelnemen aan de maatschappij. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze wet.
De grootste uitdaging de komende jaren is het bieden van betaalbare en toegankelijke zorg en ondersteuning. Er is een groeiende vraag naar ondersteuning, terwijl er tegelijkertijd minder personeel beschikbaar is. Ingrijpende veranderingen zijn nodig om de ondersteuning de komende jaren overeind en betaalbaar te houden binnen de Wmo.

De verdere uitwerking hiervan is opgenomen in het hoofdstuk programma Gezond welzijn vernieuwen. Hier is ook de verantwoording over dit thema opgenomen.

Openbare orde en veiligheid

Wat wilden we bereiken?

Als gemeente hebben wij een belangrijke verantwoordelijkheid om een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving voor onze inwoners te bewaken. Dit doen we onder andere samen met onze ketenpartners (Openbaar Ministerie, Politie en Belastingdienst) en vele maatschappelijke instellingen die in onze wijken en dorpen werken. Onze eigen inwoners en ondernemers hebben ook hun verantwoordelijkheid en betrekken we actief. Hiervoor is een integraal veiligheidsbeleid (IVP) opgesteld waarin de kaders en prioriteiten zijn opgenomen die in de jaren 2023 tot en met 2026 leidend zijn bij de aanpak integrale veiligheidsproblematiek, waaronder ook openbare orde en veiligheid.

Wat hebben we bereikt?

Stevigere aanpak van ondermijning
Hoewel we, door beperkte capaciteit, niet alle ambities uit het integrale veiligheidsbeleid realiseren en de aanpak van ondermijning nog kwetsbaar blijft, zijn in 2025 wel belangrijke stappen gezet. Ondermijning staat sterker op de agenda, de interne bewustwording is vergroot en de informatiepositie is verbeterd. Ook voerden we gerichte integrale controles uit en versterkten we de samenwerking met partners, zoals politie en buurgemeenten

Veiligheid in de praktijk
We investeerden in een veiliger uitgaansgebied door de invoering van de Collectieve Horecaontzegging (CHO). Daarnaast hielden we toezicht op de Alcoholwet.

Ook digitale veiligheid kreeg een zichtbare plek in het veiligheidsbeleid. Met een themamarkt brachten we inwoners, ouderenorganisaties, politie en banken samen om digitale weerbaarheid te vergroten.

Aanpak van radicalisering en onrust
We zetten verdere stappen in de aanpak van radicalisering. De casustafel en weegtafel functioneren en drie aandachtsfunctionarissen zijn actief betrokken bij de signalering en opvolging. Ook handelden we adequaat bij maatschappelijke onrust, zoals rondom azc-locaties en de komst van de wolf.

Samenwerking en inzet van instrumenten
We zetten bestuurlijke instrumenten effectief in bij specifieke situaties. De samenwerking rondom het betaald voetbal bleef stevig, onder andere door de persoonsgerichte aanpak (PGA-voetbal) en aanvullende maatregelen voor stadionveiligheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Ondermijning en toezicht

- Bewustwording ondermijning is verder versterkt. We informeerden collega's binnen de organisatie en betrokken hen bij het onderwerp via interne meldstructuren, bewustwording en deelname aan regionale overleggen. Hierdoor staat ondermijning organisatorisch beter op de kaart.
- We voerden integrale controles uit, samen met politie en andere partners. Denk aan controles bij horeca, kapperszaken en in het onderwijs (kluisjescontroles). Daarbij signaleerden we risico's die we hebben aangepakt.

Veilige leefomgeving

- Het uitgaansgebied is veiliger geworden met de invoering van de Collectieve Horecaontzegging (CHO). Het horecaconvenant uit 2024 vormt hierbij de basis voor samenwerking tussen horeca, politie en gemeente.

Radicalisering en maatschappelijke onrust

- We versterkten de aanpak van radicalisering met een casus- en weegtafel, trainingen voor medewerkers en de inzet van aandachtsfunctionarissen.
- Tegelijk vroegen onverwachte maatschappelijke spanningen om extra inzet.

Bestuurlijke aanpak en samenwerking

- We zetten bestuurlijke instrumenten gericht in, zoals sluitingen op basis van de Opiumwet en gebiedsverboden via de Gemeentewet.
- De samenwerking rond betaald voetbal is verder geprofessionaliseerd. We versterkten de persoonsgerichte aanpak (PGA-voetbal), pakten overlast door supporters aan in samenwerking met de politie en het OM en we werkten aan een veilig en beheersbaar voetbalgebied.

Gemeentelijk Sportcentrum en IJshockeyhal

Wat wilden we bereiken?

In 2025 besluit de gemeenteraad over de strategische en structurele keuzes voor de toekomst van het gemeentelijk sportcentrum en de ijshockeyhal.

Wat hebben we bereikt?

Zwembad Sportstad

Op 17 april 2025 besloot de gemeenteraad om voor een periode van 15 jaar, afgerond € 1 miljoen (prijspeil 2024) per jaar beschikbaar te stellen aan Sportstad, als bijdrage voor het zwembad in het gemeentelijk sportcentrum. Hiermee borgen we het voortbestaan van het zwembad. De verder uitwerking van de afspraken rond de middelen is complex. Hier werken we nog aan.

IJshockeyhal

De gemeenteraad is geïnformeerd over de stand van zaken rond de ijshockeyhal. Bouwkundig is deze geborgd tot medio 2028 met daarna een jaarlijkse verlenging tot maximaal medio 2030. Dit hangt samen met de mogelijke Olympische Winterspelen in het eerste kwartaal van 2030. De bijbehorende risico’s zijn in beeld gebracht.

Vervolg en besluitvorming

De nieuwe gemeenteraad krijgt een voorstel over de toekomst van de ijshockeyhal. Daarbij nemen we ook de ontwikkelingen rond de Olympische Spelen en het algemeen voorbereidingscentrum voor de Winterspelen mee.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

- Voor zowel het zwembad als voor de ijshockeyhal zijn externe onderzoeken uitgevoerd naar de totale eigendomskosten. Op basis daarvan is bepaald welke middelen nodig zijn om continuïteit te waarborgen.
- De gemeenteraad nam in 2025 een besluit over het zwembad en is geïnformeerd over de ijshockeyhal, inclusief de bijbehorende risico's.

Cultuur

Wat wilden we bereiken?

We versterken de slagkracht van de culturele sector door vraaggericht samen te werken en het culturele aanbod zichtbaar te maken, onder andere met de inzet van Feanomenaal.

We verbreden de doelgroepen die participeren in cultuur, met onder andere de inzet van het Jeugdfonds en de GALA-activiteiten.

Wat hebben we bereikt?

Cultuurhuis Heerenveense School

In juni 2025 besloot de raad om krediet beschikbaar te stellen voor een cultuurhuis in en rond de Heerenveense School. De Rinkelbom maakt plaats voor woningbouw, waardoor ruimte ontstaat voor een nieuwe, levendige plek voor cultuur, creativiteit en ontmoeting. In en rond de Heerenveense School gaan Museum Heerenveen, Ateliers Majeur en andere organisaties samen activiteiten organiseren voor jong en oud.

Vervolg en afspraken

Zodra de samenwerkingsovereenkomst Cultuurhuis is overeengekomen - inclusief de positie van Stichting Historie - komen we hierop terug bij de raad.

Cultuurkwartier in het centrum

In december 2025 besloot de raad daarnaast om op de huidige ABC-locatie een nieuw gemeentehuis te bouwen, geïntegreerd met de bibliotheek. Samen met het cultuurhuis wordt hiermee de wens voor een cultuurkwartier in het hart van Heerenveen werkelijkheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Cultuurontwikkeling en voorzieningen

- We werkten verder aan de realisatie van het Cultuurhuis. De gemeente voerde regie en organiseerde samen met een onafhankelijke projectleider het vervolg. Met alle betrokken partijen, waaronder de nieuwe directeuren van Museum Heerenveen en Ateliers Majeur, werkten we aan een gezamenlijk Programma van Eisen.
- Museum Belvedère trok veel publiek met de tentoonstelling Jan Mankes – uiting geven aan geestelijk leven. Met ruim 56.000 bezoekers was dit de best bezochte tentoonstelling ooit. De expositie, in samenwerking met Museum Arnhem, richtte zich op de Friese jaren van Mankes en werd vanwege de grote belangstelling met twee maanden verlengd. Dit succes onderstreept de culturele betekenis van het museum voor de regio en daarbuiten.

Activiteiten en evenementen

- Het Posthuis Theater won de titel Theater van het jaar en bracht opnieuw een eigen productie op de planken. Ook het Sinterklaashotel was weer een bijzonder groot succes.
- In 2025 stond onze gemeente uitgebreid stil bij 80 jaar vrijheid, met een breed programma rond herdenken, bezinnen en vieren. Samen met scholen, musea, historische verenigingen en culturele partners organiseerden we in alle dorpen activiteiten, van tentoonstellingen en theaterwandelingen tot lezingen, herdenkingen en filmvertoningen.
- De lichtwandeling Winterljocht in januari trok veel belangstelling en werd door honderden bezoekers gelopen.

Ondersteuning en toegankelijkheid

- We verstrekken binnen het sociaal domein jaarlijks zo'n € 9 miljoen aan subsidies voor sociaal-culturele activiteiten en buurtinitiatieven. Daarmee ondersteunden we in 2025 onder andere amateurkunst, de Fryske taal en cultuur, evenementen zoals het Heerenveens UitFestival en het Oranjewoud Festival en partners zoals Museum Belvédère, Ateliers Majeur en Bibliotheken Mar en Fean.

- We kenden 257 aanvragen toe via het Jeugdfonds Sport en Cultuur en 390 via het Volwassenfonds.

Opvoeden en opgroeien

Wat wilden we bereiken?

We staan samen voor de uitdaging om te voorkomen dat kinderen en jongeren vastlopen. Steeds meer kinderen en jongeren maken gebruik van een vorm van jeugdhulp. De druk op dit systeem wordt mede gevoed door culturele en maatschappelijke ontwikkelingen: een toenemend geloof in de maakbaarheid van het eigen geluk, een afnemende tolerantie voor afwijkend gedrag, een toenemende prestatiedruk (versterkt door de komst van sociale media) en het 'ontschuldigende' of verklarende effect van een diagnose voor het kind en zijn of haar ouders.

Alleen een cultuuromslag bij alle actoren kan dit tij keren. Dit is het moment om als gemeente - binnen de wettelijke en financiële kaders - een koers te bepalen voor de aankomende jaren. Hoe willen we dat onze jeugdigen opgroeien? Wat vinden we belangrijk? Hoe kunnen wij hieraan bijdragen? Wat is een ieders rol en welke focus heeft de gemeente Heerenveen? Er ligt een opgave voor ons als samenleving als geheel om de omstandigheden waarin kinderen en jeugdigen opgroeien te verbeteren.

Voor een brede aanpak is een goede verbinding met andere beleidsthema's essentieel. Daarom hebben we ervoor gekozen om programmatisch met elkaar te werken vanuit het programma sociale transitie (in het hoofdlijnenakkoord omschreven als Meedoen aan de samenleving). We starten deze transitie met de jeugd en hun gezinnen.

De verdere uitwerking hiervan is opgenomen in het hoofdstuk programma's (Meedoen aan de Samenleving). Hier is ook de verantwoording over dit thema opgenomen.

Asielzoekerscentrum

Wat wilden we bereiken?

In 2025 staat de besluitvorming over de invulling van de asielopvang op de agenda.Het proces tot realisatie start in het begrotingsjaar en gaat gepaard met passende participatieprocessen waarbij inwoners kunnen meedenken over de diverse aspecten van de kleinschalige azc's. Het doel is om vluchtelingen gastvrij op te vangen en passende ondersteuning te bieden als het gaat om zorg en onderwijs. Ook moeten zij gebruik kunnen maken van onze voorzieningen op gebied van welzijn, gezondheid, sport en cultuur.

Wat hebben we bereikt?

Op 31 januari 2025 is door de raad besloten om geen opvang voor vluchtelingen te realiseren op de locaties Heerenveen Noordoost en Skoatterwâld

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

- De raad heeft een besluit genomen

Opvang Oekraïners en statushouders

Wat wilden we bereiken?

Gemeenten hebben van het Ministerie van Justitie en Veiligheid een inspanningsverplichting opgelegd gekregen voor de huisvesting van Oekraïners.
Voor de huisvesting van statushouders en Oekraïners zijn voorstellen in voorbereiding.

Wat hebben we bereikt?

Opvang van Oekraïense vluchtelingen

De gemeente Heerenveen biedt in het (voormalige) Hajé-hotel 314 gemeentelijke opvangplaatsen voor Oekraïense vluchtelingen en hun huisdieren. Daarnaast heeft de gemeente Heerenveen op deze locatie circa 70 noodbedden beschikbaar voor de zogenaamde RCVS/HUB.

Regionale rol en samenwerking

Vanuit de functie van Regionale Coördinatie voor Vluchtelingenspreiding (RCVS) draagt de gemeente Heerenveen zorg voor de eerste opvang en spreiding van Oekraïense vluchtelingen over Fryslân (en daarbuiten). Deze belangrijke taak voert de gemeente Heerenveen uit namens het Samenwerkingsverband Fryslân Oekraïne. Hiervan maken alle Friese gemeenten deel uit. De gemeente Heerenveen is hierbij operationeel verantwoordelijk en penvoerder.

Kwaliteit en druk op de opvang

Zowel de gemeentelijke opvang als de noodopvang (RCVS/HUB) in Heerenveen staan landelijk bekend als kwalitatief goed, leefbaar en humaan. Dat blijkt ook uit de grote belangstelling van Oekraïners om in Heerenveen opgevangen te worden en de relatief hoge instroom in de RCVS/HUB, vergeleken met andere provincies. Tegelijk zorgt deze instroom voor druk: eind 2025 moest de RCVS/HUB tijdelijk sluiten omdat alle bedden bezet waren en doorstroom naar andere locaties onvoldoende mogelijk was.

Huisvestingsstrategie

We stelden een huisvestingsstrategie vast voor (Oekraïne)migratie en asiel. Hierin zijn doelen opgenomen over extra opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne, doorstroomlocaties en opvang voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Opvang en leefbaarheid

- We zorgden ervoor dat de kwaliteit van de gemeentelijke opvanglocatie op peil bleef.
- We verbeterden de leefbaarheid van de opvanglocatie door het aantal vierkante meters per bewoner uit te breiden, inclusief de benodigde vergunningen.
- We voerden structureel bewonersgesprekken om actief te horen hoe het met Oekraïense bewoners gaat.
- Woonbegeleiders bleven een vaste en toegankelijke vraagbaak op locatie.
- We hebben de taakstelling voor het plaatsen van statushouders gehaald, hierdoor zijn 81 mensen in ons gemeente gehuisvest.

Verbinding met de omgeving

- In Heerenveen-Noord organiseerden we meerdere open dagen en ontmoetingen tussen bewoners en Oekraïense vluchtelingen. Deze bijeenkomsten werden door zowel bewoners als vluchtelingen als waardevol ervaren en droegen bij aan onderling begrip.

Samenwerking met partners

- We werkten continu samen met partners zoals onderwijs, zorgorganisaties en politie om de opvang goed te laten verlopen.

Wat heeft het gekost

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-4.139	-4.139	-4.090	49
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.143	-1.246	-1.206	40
2.2	Parkeren	-	-	-	-
2.3	Recreatieve havens	-27	-23	-10	13
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-95	-98	-85	13
3.4	Economische promotie	-615	-602	-568	34
4.2	Onderwijshuisvesting	-278	-328	-340	-12
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.441	-2.034	-1.006	1.028
5.1	Sportbeleid en activering	-1.021	-1.128	-1.100	28
5.2	Sportaccommodaties	-3.323	-3.459	-3.350	109
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-3.034	-3.359	-3.592	-234
5.4	Musea	-573	-573	-484	89
5.5	Cultureel erfgoed	-66	-65	-61	5
5.6	Media	-1.247	-1.843	-1.838	5
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-826	-1.022	-818	205
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.145	-5.773	-5.074	698
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-1.426	-1.423	-1.423	-
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorziening Jeugd	-2.328	-2.824	-2.824	-
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-2.799	-2.746	-2.523	223
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-8.086	-7.667	-7.212	455
6.712	Begeleiding (WMO)	-6.273	-5.072	-4.694	377
6.713	Dagbesteding (WMO)	-2.688	-2.327	-1.856	470
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-414	-948	-1.017	-69
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-12.614	-13.877	-15.084	-1.207
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-257	-157	-157	-
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	-357	-1.557	-2.366	-809
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-3.821	-4.582	-4.412	170
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-257	-157	-157	-
6.791	PGB Wmo	-1.095	-944	-726	218
6.792	PGB Jeugd	-654	-654	-553	101
6.811	Beschermd wonen (WMO)	-307	-196	-199	-3
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-75	-175	-66	109
6.821	Jeugdbescherming	-2.257	-2.277	-2.069	208
6.822	Jeugdreclassering	-411	-410	-437	-27

6.91	Coordinatie en beleid Wmo	-574	-573	-573	-
6.92	Coordinatie en beleid Jeugd	-574	-573	-573	-
7.1	Volksgezondheid	-2.687	-2.687	-2.693	-6
8.1	Ruimte en leefomgeving	-771	-562	-528	34
8.3	Wonen en bouwen	-217	-281	-234	47
Totaal Lasten		**-72.916**	**-78.361**	**-75.998**	**2.363**
Baten					
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-	75	46	-29
2.2	Parkeren	19	19	25	6
2.3	Recreatieve havens	16	16	20	4
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	85	85	133	47
3.4	Economische promotie	271	399	377	-22
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	811	1.404	1.002	-402
5.1	Sportbeleid en activering	73	15	15	-
5.2	Sportaccommodaties	186	454	676	222
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	656	1.032	1.046	14
5.6	Media	-	284	284	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	240	164	-76
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-	1.320	1.576	256
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-	-	2	2
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	534	460	558	98
6.712	Begeleiding (WMO)	11	11	-	-11
6.811	Beschermd wonen (WMO)	158	503	1.035	532
8.1	Ruimte en leefomgeving	34	119	124	5
Totaal Baten		**2.856**	**6.436**	**7.081**	**644**
Saldo van baten en lasten		**-70.060**	**-71.925**	**-68.917**	**3.007**
Toevoegingen reserve			-1.560	-1.506	54
Onttrekking reserve		438	2.279	2.251	-28
Resultaat		**-69.622**	**-71.206**	**-68.173**	**3.034**

Toelichting afwijkingen

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (lagere lasten € 1.028.000, lagere baten € 402.000)

De lasten voor het peuterbeleid zijn € 1.028.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat er terughoudend is omgegaan met uitgaven in afwachting van het Uitvoeringsplan Jeugd. Dit plan is eind 2025 door het college vastgesteld en zal in 2026 tot bestedingen leiden.

De baten zijn € 402.000 lager dan verwacht. Dit komt doordat de SPUK voor onderwijsachterstanden niet volledig is aangewend in 2025. Deze middelen kunnen in 2026 worden besteed.

5.2 Sportaccomodaties (lagere lasten € 109.000, hogere baten € 222.000)
De lagere lasten ten opzichte van de begroting worden met name veroorzaakt door dagelijks onderhoud van gebouwen. De hogere baten worden veroorzaakt door een hogere specifieke uitkering (SPUK) Sportstimulering van € 155.000. Daarnaast zijn de huuropbrengsten van de sportaccommodaties hoger dan begroot € 48.000.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (hogere lasten € 234.000)
Het Posthuis Theater noteerde dit jaar een recordaantal bezoekers. De hogere bezettingsgraad vergde meer personele inzet voor publieksbegeleiding en facilitaire ondersteuning. Hierdoor zijn de bedrijfsvoeringskosten toegenomen, vooral de personele kosten. Inhuurtarieven moeten de CAO van de gemeente volgen. Onze inkomsten voor het Posthuis stijgen niet navenant.

5.4 Musea (lagere lasten € 89.000)
Door een nieuw huurcontract voor het museum Heerenveen zijn de huurlasten € 89.000 lager uitgevallen dan begroot.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (lagere lasten € 205.000, lagere baten € 76.000)
Bij de Regiodeal stonden nog 2 onderwerpen open, Regiofonds en DOM's (dorpsontwikkelingsmethodiek). Het Regiofonds is afgerond en valt een budget voor toegerekende interne uren als voordeel van per saldo € 35.000 vrij. Vier van de zes DOM's zijn nog niet afgerond en lopen nog een jaar door. Dit levert aan baten en lasten een vrijval op van € 65.000.
Daarnaast is de realisatie van diverse budgetten lager uitgekomen dan begroot. Het gaat onder meer om beheer & onderhoud van beeldende kunstobjecten (€ 30.000), waar werkzaamheden deels zijn uitgesteld naar volgend jaar, en wijk- en dorpsbudgetten (€ 26.000), door een lager aantal subsidieaanvragen en minder communicatieactiviteiten dan vooraf geraamd.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (lagere lasten € 698.000, hogere baten € 256.000)
Vanuit deze budgetten worden subsidies verstrekt gericht op de sociale basis, gemeenschapszin en preventieve interventies. Een deel van het budget is gereserveerd voor Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). De lasten in 2025 zijn € 100.000 lager dan begroot, omdat OKO in september 2025 is gestart.

De lasten van het WMO-voorliggend veld zijn € 310.000 lager.

Het budget voor het ziekenhuis was bedoeld om de toekomst van de ziekenhuiszorg voor onze inwoners te waarborgen, nadat Frisius MC voornemens was het ziekenhuis in Heerenveen te sluiten en in Joure een nieuw ziekenhuis te bouwen. Omdat St. Antonius vorig jaar het fusievoornemen en daarmee het plan voor een nieuw ziekenhuis heeft gestaakt, zijn geen verdere bestedingen gedaan, wat resulteert in € 55.000 lagere lasten.

Het budget voor huur gebouwen en gronden is te hoog geraamd, wat resulteert in een voordeel van € 81.000,-.

Door terughoudend om te gaan met het invullen van vacatures, dekking uit projectbudgetten en voordelen op bedrijfsvoeringskosten is er een voordeel op de uitvoeringskosten van de SDF van € 108.000.

Als gevolg van een aantal afrekeningen van het SDF is er per saldo een voordeel op de baten van € 256.000. Dit betreft afrekeningen Middelen Hoofdlijnenakkoord.

6.60, 6.60, 6.711 tm 6.713 WMO specialistische zorg en 6.791 PGB (lagere lasten € 1.743.000, hogere baten € 89.000)
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO) (lagere lasten € 223.000)
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO) lagere lasten € 455.000, hogere baten € 98.000)
6.71B Begeleiding (WMO) (lagere lasten € 377.000)
6.71C Dagbesteding (WMO lagere lasten € 470.000)
6.791 PGB WMO (WMO lagere lasten € 218.000)

In 2025 zijn we verdergegaan op de in 2024 ingezette lijn richting de taakstelling vanaf 2026. Met onder andere het versoberen van de indicaties, administratief-arm inkopen en het voorkomen en/of uitstellen van indicaties door te verwijzen naar voorliggende voorzieningen en hierin te investeren onder de kapstok van het programma gezond welzijn vernieuwen. We lossen meer op in de wijk/dorp en voorkomen of stellen professionele zorg daar waar het kan uit en bieden een (goedkoper) alternatief. We hebben geïnvesteerd in voorliggende voorzieningen zoals o.a. meedoenlocaties en welzijn op recept. Samen met het versoberen van de indicaties en de nieuwe inkoop zorgt dit ervoor dat de lasten voor de individuele voorzieningen afneemt.

Hogere baten zijn hoofdzakelijk ontstaan door hogere bijdragen van cliënten die wij via het CAK ontvangen.

6.751 tm 6.763 Jeugd Specialistische zorg en 6.792 PGB (hogere lasten € 1.814.000)
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal (hogere lasten € 69.000)
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal (hogere lasten € 1.207.000)
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal (hogere lasten € 809.000)
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal (lagere lasten € 170.000)
6.792 PGB Jeugd (lagere lasten € 101.000)

In de najaarsnota 2025 is er € 3,6 miljoen bijgeraamd. Ondanks deze bijraming is er een overschrijding van € 1,8 miljoen. Dit wordt grotendeels (€ 1,1 miljoen) veroorzaakt, doordat per abuis een te lage stelpost is geboekt in de jaarrekening 2024. Het resterende bedrag betreft afrekeningen vanuit voorgaande jaren.
In 2025 zien we een toename in de complexiteit van jeugdhulpvragen. Hoewel het aantal jeugdigen in zorg stabiel blijft, vraagt de zwaardere casuïstiek om intensievere ondersteuning, met name binnen de jeugdhulp met verblijf en de specialistische ambulante hulp.
De lasten van PGB zijn licht gedaald. PGB wordt vooral nog ingezet wanneer het reguliere zorgaanbod onvoldoende aansluit, bijvoorbeeld bij somatische problematiek.

6.811 Beschermd wonen (WMO) (hogere baten € 532.000)
De voorlopige afrekening 2025 van SDF voor Beschermd wonen is € 532.000 voordeliger dan verwacht. De hervormingen beschermd wonen (woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel) zijn wederom uitgesteld. Hierdoor blijven de cijfers gebaseerd op het historische verdeel model dat voor Heerenveen positief uitpakt.

6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO) (lagere lasten € 109.000)
De voorlopige afrekening 2025 van de SDF voor maatschappelijke- en vrouwenopvang is €109.000 lager dan verwacht. De subsidies voor 2024 zijn door de SDF lager vastgesteld dan verwacht door onderproductie bij de instellingen binnen de maatschappelijke opvang.

6.821 Jeugdbescherming (lagere lasten € 208.000)
Er is sprake van een (forse) daling in de werkelijke aantallen ten opzichte van de begrote aantallen. Hierdoor is de realisatie lager dan de prognose.

Economische Leefomgeving

Duurzame economische ontwikkeling

Wat wilden we bereiken?

We willen ondernemers een aantrekkelijk ondernemersklimaat en vestigingsklimaat bieden met goede voorzieningen voor werknemers en voldoende arbeidskrachten. Het is hierbij van groot belang dat ondernemers ook zelf de samenwerking zoeken, met ons en met elkaar. We willen dat iedereen kan bijdragen aan de circulaire economie. Bij de keuzes die we maken, verliezen we de balans tussen mens, leefomgeving en economie niet uit het oog. Want het doel is een economisch gezonde toekomst, waarin een kansrijk leven mogelijk is voor iedereen. We willen sterker denken en werken vanuit onze kernwaarden en nemen hier belangrijke partners in onze gemeenschap in mee. Zo versterken we onze merkidentiteit en positionering.

We hebben deze ambitie uitgewerkt in de volgende speerpunten:

- Verduurzaming en energietransitie bij bedrijven en op bedrijventerreinen;
- Versnellen van de circulaire economie;
- Slimme groei in recreatie en toerisme;
- Meer samenhang in - en regie op - regiomarketing en profilering;
- De versterking van het (boven)regionale vestigings- en ondernemersklimaat;
- Het optimaliseren van onze dienstverlening aan ondernemers.

Wat hebben we bereikt?

Transities en samenwerking met ondernemers

In het contact met onze ondernemers besteden we veel aandacht aan de transities energie en circulair. We stimuleren onze bedrijven om meer bij te dragen aan deze transities, zodat de werkgelegenheid toekomstbestendig blijft. Daarbij benutten we de kracht van samenwerking met de F4-gemeenten, de provincie en het InnovatiePact Fryslân. Zo zetten we capaciteit en middelen slimmer en effectiever in. Ondernemers krijgen via deze samenwerking toegang tot voorzieningen en diensten die vanuit de provincie en de F4 worden bekostigd, zoals Ynbusiness, het International Welcome Centre, Founded In the North, KnOOppunt. Voor de komende jaren is nog wel een (financiële) impuls nodig.

Innovatiekracht van Heerenveen

Uit onderzoek van de Innovatiespotter (2025) blijkt dat Heerenveen relatief veel innovatieve bedrijven heeft. Hightech is ons dominante innovatiethema. Met een innovatiescore van 1,98 staat Heerenveen op de achtste plek van Nederland, na onder andere Wageningen (1), Delft (2), Hengelo (6) en Eindhoven (7). Opvallend is dat er geen andere noordelijke gemeenten in deze lijst staan. In absolute aantallen voeren vooral grote steden als Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Eindhoven de lijst aan. In Noord-Nederland staat, naast Heerenveen, alleen Groningen in de top 10.

Lokale samenwerking en bedrijventerreinen

We hebben onze ondernemersverenigingen actief betrokken bij onze ambities en ontwikkelingen op het gebied van duurzame economische ontwikkeling. Zij leveren hier een waardevolle bijdrage aan. De parkmanager en centrummanager spelen hierbij een belangrijke rol. Het verder professionaliseren van deze samenwerking blijft een belangrijk aandachtspunt. Ook via ons selectie- en uitgiftebeleid van kavels op IBF, Haskerveen en in de toekomst Klaverpark sturen we op duurzame ontwikkeling.

Recreatie en toerisme
We hebben ons recreatief-toeristische voorzieningenniveau verder verbeterd. Heerenveen, Akkrum en Aldeboarn zijn op de kaart gezet als aantrekkelijke water(sport)kernen. In diverse gebiedsgerichte en ontwikkelprojecten is meer aandacht gekomen voor het belang van recreatie en toerisme en de bijdrage daarvan aan de brede welvaart. Met de ontwikkeling en vaststelling van een gezamenlijke toekomstvisie voor de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Marrekrite kan deze organisatie doorgroeien tot een volwaardig routebureau dat de recreatieve en toeristische potentie van ons gebied verder versterkt.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Verduurzaming en energietransitie bij bedrijven en op bedrijventerreinen

- Op IBF verkennen we de mogelijkheden om een toekomstbestendig energiesysteem te ontwikkelen.
- Zie verder de beschrijving bij het programma Energie van morgen.

Versnellen circulaire economie

- Zie de beschrijving bij het programma Circulaire samenleving.

Slimme groei in recreatie en toerisme

- We maakten een plan van aanpak voor de ontwikkeling van een uitvoeringsagenda gastvrijheidseconomie. In 2026 stellen we deze vast en bieden we u deze ter kennisneming aan.
- We zijn eind 2025 gestart met het interne besluitvormingsproces rondom de gewijzigde gemeenschappelijke regeling voor de Marrekrite. Deze nieuwe regeling borgt de wet democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en regelt de taak van het routebureau.

Meer samenhang in regiomarketing en profilering

- We ontwikkelden samen met een grote groep stakeholders een merkverhaal. We werken als vervolg hierop aan een merkuiterlijk, zodat het verhaal tot leven komt.
- We onderzochten de interne of externe borging van het merkverhaal en de eventuele rol van Heerenveen 'n Gouden Plak hierin. Dit krijgt in 2026 een vervolg.
- Er is structureel budget beschikbaar voor het evenementenbureau. Hiermee hebben we ook in 2025 weer evenementen-organisatoren ontzorgd en Heerenveen met beeldbepalende evenementen beter op de kaart gezet.

De versterking van het (boven)regionale vestigings- en ondernemersklimaat

- We zijn samen met de provincie en andere gemeenten (F4 en regio) bezig geweest met het herijken van de bedrijventerreinprogrammering. Hierin was ook aandacht voor ruimte voor circulariteit, watergebonden economie, grootschalige kavels en het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen.
- Binnen het kader van de F4 en het Fries Stedelijk Netwerk zijn we gestart met het ontwikkelen van een economische strategie.
- Daarnaast bouwden we met elkaar aan de ontwikkeling van een Economic Board Fryslân. Onderwijs, ondernemers en overheden werken hierin samen om ons innovatieve ecosysteem verder te versterken. Hieronder vallen projecten zoals Merkidentiteit Friesland (Zelf, Samen, Doen), Yn Business (gespecialiseerd accountmanagement), Founded in The North (start-ups en scale-ups), het IWCN

(International Welcome Centre North), het havennetwerk, Friesland Convention Partners en Vestigen in Friesland.
- We werkten aan het selectie- en uitgiftebeleid voor Klaverpark.
- We brachten de economische impact van het ziekenhuis in beeld.

Optimaliseren van onze dienstverlening aan ondernemers
- We evalueerden het Heerenveen Ondernemers Fonds dat in 2025 tien jaar bestond. De aanbevelingen en wat die betekenen voor het fonds, de ondernemersverenigingen en diverse initiatieven, werken we in 2026 verder uit.
- We faciliteerden de Big 10, een groep grote betrokken ondernemers die met elkaar van meerwaarde zijn voor de Heerenveense economie.

Bestaanszekerheid: Participatiewet in balans 2025

Wat wilden we bereiken?

Er ligt een wetsvoorstel om de Participatiewet te veranderen: de Participatiewet in balans. Dit is opgebouwd uit drie sporen. Het eerste spoor bevat 23 wetswijzigingen. Het tweede spoor gaat over een meer fundamentele herziening waarbij de wet opnieuw wordt opgebouwd met doelen en instrumenten. En het derde spoor gaat over het versterken van vakkundigheid bij de uitvoering van gemeenten.

Het eerste spoor betreft wijzigingen die onder andere gaan over:
- de verruiming van de bijverdien-grenzen;
- de vrijlating van een bepaald bedrag aan giften;
- het kunnen verstrekken van bijstand met terugwerkende kracht;
- de introductie van een bufferbudget;
- meer mogelijkheden voor categoriale bijzondere bijstand;
- dat het samenwonen van ongehuwden om mantelzorg te verrichten geen gevolgen meer heeft voor de uitkering;
- het bieden van maatwerk voor gehuwden/alleenstaande ouders met een niet-rechthebbende partner.

We focussen ons eerst op dit eerste spoor en zorgen ervoor dat ons beleid en de uitvoering hiervan gereed zijn.

Wat hebben we bereikt?

Participatiewet in balans

De Participatiewet in Balans wordt vanaf 2026 gefaseerd ingevoerd. Deze wet bestaat uit drie samenhangende onderdelen: een reeks wetsaanpassingen, een fundamentele herziening van de Participatiewet en versterking van de vakbekwaamheid van professionals in de uitvoering.

Met deze veranderingen ontstaat meer ruimte voor het doen- en denkvermogen van inwoners en voor de bijstand als sociaal vangnet. De focus verschuift van ‘werk boven uitkering’ naar een betere balans, met meer aandacht voor bestaanszekerheid.

Voorbereiding en aanpassing beleid

In 2025 zijn de voorbereidingen getroffen om onze verordeningen en beleidsregels hierop aan te passen. Deze worden opnieuw beoordeeld en waar nodig herzien. De voorstellen hiervoor worden aan de nieuwe raad voorgelegd.

Handhaving met meer maatwerk
De verordening Handhaving in Balans is aangepast, zodat deze beter aansluit bij de praktijk. De nieuwe verordening biedt duidelijke en werkbare kaders voor maatwerk, met meer nadruk op preventie, vertrouwen en de menselijke maat. Daarmee sluit de aanpak beter aan bij de behoeften en omstandigheden van inwoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Bijstand en participatie

- We besteedden ruim € 24 miljoen aan bijstand en loonkostensubsidie.
- We verstrekten 1.222 uitkeringen in 2025, ten opzichte van 1.210 een jaar eerder.
- We begeleidden 304 mensen vanuit de bijstand naar werk of studie.
- We hielpen 160 mensen aan het werk met een loonkostensubsidie.
- We boden 246 inwoners werk bij Caparis.
- We verstrekten 33 studietoeslagen.
- We betaalden € 380.000 aan inkomenstoeslagen uit.

Toegang en ondersteuning

- Jongeren tot en met 27 jaar maakten gratis gebruik van de bibliotheek.
- We realiseerden de overgang naar de Heerenveen Zorgt Regeling (HZR), een zorgverzekering op maat. Het gebruik groeide van 500 naar 1.200 inwoners.
- Inwoners met een uitkering konden vanaf oktober 2025 hun zaken digitaal regelen via het inwonersportaal 'Mijn Inkomen'.

Schulddienstverlening

- We ondersteunden gedurende het jaar circa 440 inwoners met schulddienstverlening.
- Voor vroegsignalering ontvingen we gedurende het jaar circa 2.000 meldingen

Inburgering

- In totaal waren er 307 inburgeraars.
- We startten 18 nieuwe Z-routes (gericht op zelfredzaamheid op A1 taalniveau).
- We startten 34 B1-routes (gericht op spreken en schrijven in begrijpelijk Nederlands).

Hervorming infrastructuur arbeidsmarkt

Wat wilden we bereiken?

In de 35 arbeidsmarktregio’s werken publieke en private organisaties samen om mensen te begeleiden naar passend werk of (arbeidsmarktgerichte) scholing. Het gaat om dienstverlening aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers. De overheid wil een aanpak van intensievere samenwerking en maatwerk stimuleren. Daarom komen er maatregelen om de ondersteunende infrastructuur voor de arbeidsmarkt te hervormen.

Deze maatregelen zijn:

- het creëren van één regionaal loket: het Werkcentrum;
- een versterking van het van-werk-naar-werk-stelsel;
- het meer centraal stellen van de ondersteuningsbehoefte van werkzoekenden;
- het structureel borgen van een gezamenlijke publiek-private governance.

Op deze manier kunnen we de kansen benutten die de huidige krapte op de arbeidsmarkt biedt, voor mensen die langs de zijlijn staan. Daarnaast kan dit de druk op werkgevers verlichten in sectoren met een tekort aan arbeidskrachten.

Wat hebben we bereikt?

We zijn gestart met de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur

Dit betekent onder andere dat werkgevers, werknemers en werkzoekenden in de Friese arbeidsmarktregio nu terechtkunnen bij een werkcentrum van de Regionale Werkcentra (RWC), dat naast brede arbeidsmarktdienstverlening ook een gidsfunctie heeft.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Fryslân Werkt: samenwerking en ondersteuning

- Fryslân Werkt is het samenwerkingsverband van gemeenten, overheid, onderwijs, UWV, sociale ontwikkelbedrijven, sociale partners en SBB in Fryslân.
- We ondersteunden werkgevers bij het vinden, opleiden en behouden van personeel.
- We hielpen inwoners die moeite hebben om zelfstandig werk te vinden en te behouden.

Opening werkcentrum Fryslân

- Op 9 oktober 2025 openden we het Werkcentrum Fryslân in Leeuwarden.
- We legden de basis met een fysieke locatie en een eerste versie van de website, zodat inwoners en werkgevers ook online ondersteuning kunnen krijgen.

Doorontwikkeling dienstverlening

- Vanaf april 2026 breiden we het aanbod uit met scholingstrajecten van Fryslân Werkt en andere ondersteuning die aansluit bij de klantvragen. Op de fysieke locatie vullen we het aanbod aan met workshops, spreekuren en events.
- Vanaf juli 2026 schalen we de succesvolle aanpakken op, op basis van de klantvragen, ervaringen en resultaten. Met de 28 partnerorganisaties maken we afspraken over het verder ontwikkelen van de dienstverlening op basis van ervaringen en resultaten. In deze fase promoten we ook actief onze (online) werkgeversdienstverlening.

Wat heeft het gekost

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten					
3.1	Economische ontwikkeling	-1.756	-1.793	-1.676	118
4.2	Onderwijshuisvesting	-7.265	-5.082	-5.520	-438
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.218	-1.568	-1.773	-205
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-793	-10.986	-10.832	154
6.3	Inkomensregelingen	-26.034	-30.280	-30.617	-337
6.4	WSW en beschut werk	-10.279	-10.665	-10.614	51
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.173	-2.370	-2.362	7
Totaal Lasten		**-49.517**	**-62.744**	**-63.395**	**-651**
Baten					
3.1	Economische ontwikkeling	515	515	451	-64
4.2	Onderwijshuisvesting	142	386	231	-155
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2	2	3	2
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-	10.144	10.126	-18
6.3	Inkomensregelingen	22.040	24.828	24.482	-346
6.4	WSW en beschut werk	-	-	11	11
6.5	Arbeidsparticipatie	-	105	105	-
Totaal Baten		**22.699**	**35.980**	**35.409**	**-571**
Saldo van baten en lasten		**-26.818**	**-26.764**	**-27.986**	**-1.222**
Toevoegingen reserve			-3.622	-3.580	42
Onttrekking reserve		2.354	4.144	4.144	
Resultaat		**-24.464**	**-26.241**	**-27.421**	**-1.180**

Toelichting afwijkingen

3.1 Economische ontwikkeling (lagere lasten € 118.000, lagere baten € 64.000)
Vanuit het Rijk heeft de gemeente een specifieke uitkering ontvangen in het kader van CDOKE (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid). Deze SPUK valt deels in het taakveld Economische Ontwikkeling. Hoewel de uitgaven onder CDOKE ten opzichte van 2024 verdubbeld zijn, is er in 2025 minder uitgegeven dan begroot met lagere lasten en lagere baten van € 64.000 tot gevolg. De huidige middelen mogen verspreid over een aantal jaren worden besteed. Het nog niet bestede deel van de CDOKE-gelden wordt de komende jaren ingezet.
Daarnaast heeft het traject om het merk Heerenveen verder te ontwikkelen een langere doorlooptijd dan verwacht, waardoor het merktraject in 2026 een vervolg krijgt (lagere lasten van € 43.000).

4.2 Onderwijshuisvesting (hogere lasten € 438.000, lagere baten € 155.000)
De gerealiseerde lasten voor onderwijshuisvesting zijn € 62.000 lager uitgevallen dan begroot. Daarnaast zijn er lagere baten van € 155.000 op vastgoed. Beide resultaten hangen vooral samen met accommodaties die over zijn gegaan van onderwijs naar grondexploitaties. Het betreft OBS De Nijewei en OBS JB. Kanschool.

Daarnaast is er een bedrag van €500.000 besteed aan tijdelijke huisvesting Onderwijsgroep Midden Friesland (Beugel 68). Het begrotingsbedrag hiervoor was onterecht opgenomen in de investeringsbegroting. Deze tijdelijke huisvestingskosten voldoen namelijk niet aan de eisen die aan activering wordt gesteld.

De verkoop van OBS De Nijewei was wel begroot voor €117.000, maar is nog niet gerealiseerd waardoor een nadeel ontstaat ten opzichte van de begrote baten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (hogere lasten € 205.000)
De gerealiseerde lasten voor onderwijs, met name advieskosten maar ook abonnementskosten, zijn per saldo € 91.000 hoger uitgevallen dan begroot.
Deze hogere advieskosten hangen vooral samen met de begeleiding bij het verkrijgen van DUMAVA (Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed) subsidies. Deze subsidies zijn bedoeld voor de ver/nieuwbouw van de scholen.

Sinds het contracteren van een nieuwe vervoerder op 1 september 2024 zijn de contractuele kosten voor het Leerlingenvervoer structureel gestegen. Naast indexaties (door stijgende kosten), lopen de kosten ook op door (nieuwe en wettelijke) voorwaarden rondom duurzaamheid.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (lagere lasten € 154.000)
De lasten voor inburgering zijn € 151.000 lager dan begroot. Voor deze kosten zijn SPUK middelen beschikbaar. De middelen blijven beschikbaar in 2026 en zijn al meegenomen naar 2026 waardoor er geen afwijking is tussen de begrote en gerealiseerde bate voor deze SPUK.

6.3 Inkomensregelingen (hogere lasten € 337.000, lagere baten € 346.000)
De lasten voor de bijstand zijn € 273.000 (1,0%) hoger uitgevallen dan begroot. Er is een lichte stijging in het aantal uitkeringen. 1.222 uitkeringen verstrekt (stand per 31 december 2025). Een jaar eerder waren dit er 1.210; daarnaast valt de Rijksbijdrage BUIG € 404.000 lager uit dan begroot.

Voor de afhandeling van de toeslagenaffaire is € 65.000 meer uitgegeven. Er zijn € 21.000 extra inkomsten vanuit terugbetalingen schulden. Daarnaast is de vergoeding van het Rijk voor de toeslagenaffaire € 49.000 hoger.

6.4 WSW en beschut werk (lagere lasten € 51.000)
Op de WSW is een voordeel gerealiseerd van per saldo € 62.000 ten opzichte van de begroting. De toegekende extra rijksbijdrage om de bedrijfskosten te dekken voor onze sociale infrastructuur, is niet volledig nodig geweest. Wij hebben op het beschikbaar komen van deze middelen al in een eerder stadium geanticipeerd en dit voorgefinancierd.

Fysieke Leefomgeving

Een vitale en duurzame inrichting van onze leefruimte

Wat willen we bereiken?

Heerenveen wil een bloeiende plattelandsgemeente met stedelijke allure zijn waar inwoners goed kunnen wonen. De huidige nieuwbouwplannen helpen, maar lossen het bestaande woningtekort niet op. Daarom willen we zo snel mogelijk meer nieuwe woningen bouwen. Hiermee bedienen we diverse doelgroepen en sorteren we alvast voor op de woonvraag van de toekomst. We willen onze leefomgeving zo inrichten dat onze inwoners hier ook in de toekomst prettig wonen. Aandacht voor water, klimaat, natuur, milieu en biodiversiteit is daarbij van groot belang.

Integraal beheer openbare ruimte

Wat wilden we bereiken?

Voor een vitale en duurzame inrichting van onze buitenruimte is integraal beheer en onderhoud nodig. Hiervoor zijn kaders gesteld in de door de raad vastgestelde Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027. Deze kaders zijn uitgewerkt in zogenaamde beheerplannen. Met het beheer en onderhoud zorgen we voor een veilige, functionele en bruikbare openbare ruimte die schoon, heel en veilig is. Waar mogelijk combineren we dit integraal (werk met werk maken) en waar mogelijk met onze opgaven voor een gezonde buitenruimte, die klimaatadaptief en biodivers is ingericht.

Wat hebben we bereikt?

Beheer en kwaliteit van de openbare ruimte

We werkten in 2025 volgens de afspraken uit de Brede Nota Kapitaalgoederen en de bijbehorende beheerplannen. Daarmee zorgden we voor een openbare ruimte die veilig, schoon en goed te gebruiken is. Waar mogelijk koppelden we dit aan verbeteringen in de leefomgeving, zoals maatregelen voor klimaat en biodiversiteit.

Meerjarenprogramma verlengd

Binnen het project *Gezonde financiële positie* besloten we in 2025 om de uitvoering van het meerjarenprogramma te verlengen. De looptijd is daarmee uitgebreid van tien naar twaalf jaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Beleid en verantwoording

- Hoe wij het beheer uitvoeren, staat beschreven in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen van de begroting 2025. In deze paragraaf staan ook de maatregelen en projecten die we in 2025 zouden voorbereiden of uitvoeren. Wat we daadwerkelijk hebben gedaan, is terug te vinden in dezelfde paragraaf in dit document.

Koppeling met leefomgeving

- Naast het reguliere beheer van een veilige, schone en nette openbare ruimte, koppelden we werkzaamheden waar mogelijk aan verbeteringen in de leefomgeving. Hierbij ging het onder andere om maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie en het versterken van de biodiversiteit.

Lelylijn

Wat wilden we bereiken?

De ontwikkeling van de Lelylijn is een diepgewortelde wens van noordelijk Nederland. De Lelylijn is een nieuwe spoorverbinding die van Amsterdam naar Groningen, langs Heerenveen loopt. De komst van een snellere verbinding met de Randstad maakt Noord-Nederland en Flevoland aantrekkelijker voor woningbouw en voor de vestiging van bedrijven. Het geeft daarmee een belangrijke impuls aan het behoud en de versterking van de brede welvaart in Noord-Nederland. In 2023 en 2024 zijn meerdere studies verricht. Hierin is het nut en de noodzaak van de Lelylijn aangetoond. Niet alleen voor Noord-Nederland maar voor heel Nederland.

Wat hebben we bereikt?

Besluitvorming Lelylijn

Eind december 2024 vond besluitvorming plaats over de verkenning van de Lelylijn tijdens het Bestuurlijk Overleg over het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT). Het doel was om de vervolgfase, de MIRT-verkenning, te starten. Dit besluit is niet genomen omdat de vereiste 75 procent financiering ontbrak.

Masterplan Lelylijn

Op advies van het college van Rijksadviseurs en met steun van de Tweede Kamer is besloten tot een tussenstap: het Masterplan Lelylijn. In 2025 werkten het Rijk en de regio hier samen aan, met als doel de besluitvorming over de MIRT-verkennings dichterbij te brengen. Onderdeel hiervan was de Integrale Gebiedsverkenning Lelylijn Heerenveen.

In april 2025 besloot het toenmalige kabinet bij de voorjaarsnota om een groot deel van het gereserveerde budget van € 3,4 miljard in te zetten voor andere infrastructurele projecten. Daarmee bleef nog € 600 miljoen over voor de Lelylijn.

De resultaten van het Masterplan dienen als input voor de onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord en vormen de basis voor besluitvorming in het BO MIRT 2026. Een tweede onderzoeksfase binnen het masterplan is geschrapt.

Inzichten Integrale Gebiedsverdieping Heerenveen

De Integrale Gebiedsverdieping Lelylijn Heerenveen leverde belangrijke inzichten op. Zo staat de Brede Welvaart in Noord-Nederland, en ook in Heerenveen, op termijn onder druk. Door dubbele vergrijzing en ontgroening ontstaat er een tekort aan arbeidskrachten, waardoor voorzieningen moeilijker op peil blijven.

Dit vraagt om schaalvergroting op het gebied van wonen, werken, economie en mobiliteit. De Lelylijn is daarbij eventueel een belangrijke katalysator. Dit alles is gekoppeld aan het ontwikkelen van een lange termijn economische visie met daarbij een scherpe profilering van de gemeente.

Vervolg en koers

Deze inzichten maakten duidelijk dat Heerenveen zelf actief richting moet geven aan de toekomst. Daarom is voorgesteld om in 2026 twee onderzoeken uit te voeren als bouwstenen voor een toekomstvisie.

Op basis daarvan kan de gemeente beter bepalen welk tracé de voorkeur heeft en welk handelingsperspectief daarbij past. Zo werken we gericht aan een toekomstbestendig Heerenveen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Masterplan

- We werkten vanaf mei 2025 aan het Masterplan Lelylijn.
- We maakten een toekomstverkenning voor de komende 100 jaar voor het gebied rond de Lelylijn.
- We onderzochten verschillende financieringsmogelijkheden voor de Lelylijn.
- De Lelylijn-gezant, Klaas Knot, adviseerde om af te wijken van de eis van 75% voorfinanciering en te kiezen voor een spaarmodel.
- We voerden in samenwerking met de betreffende gemeenten en de projectorganisatie vier integrale gebiedsverdiepingen uit: in Emmeloord, Groningen, Heerenveen en Drachten.
- We bundelden de resultaten in de eindrapportage Masterplan Lelylijn.

Integrale Gebiedsverdieping Lelylijn Heerenveen

- We werkten in 2025 vooral aan de Integrale Gebiedsverdieping Lelylijn Heerenveen.
- We hebben verschillende tracévarianten uit eerdere onderzoeken nader uitgediept.
- We verkenden de ruimtelijke impact, onder andere op water en bodem, en de kansen voor wonen en economie. Hierbij is vooral ingezoomd op de ‘hotspots’ en op bestaande en mogelijke stationslocaties.
- We onderzochten de relatie tussen de tracés en economische ontwikkelkansen.

Inzicht en vervolgstappen

- Bovengenoemde verkenning leverde nog niet voldoende beslisinformatie op om een duidelijke richting te bepalen voor de ontwikkeling van Heerenveen. Verdiepend onderzoek is nodig, waarin impact, kansen, risico’s en inpassing langs het hele tracé en de mogelijke stationslocaties in beeld worden gebracht. Deze informatie vormt de basis voor een toekomstvisie op Heerenveen.

Vooruitblik en besluitvorming

- We bereiden een toekomstvisie voor die antwoorden moet geven op vragen als: welke schaalsprong in wonen en werken is nodig en haalbaar? Welk tracé biedt de beste kansen? En welke economische langetermijnvisie past daarbij?
- In 2026 leggen we de voorstellen voor vervolgonderzoeken voor aan de gemeenteraad.
- Dit versterkt ook de positie van Heerenveen in het MIRT-verkenningstraject, als het Rijk besluit om dit traject in november 2026 te starten.

Omgevingswet (omgevingsvisie en omgevingsplan Heerenveen)

Wat wilden we bereiken?

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. In 2025 gingen we aan de slag met de eerste wijzigingen van het omgevingsplan Heerenveen volgens de nieuwe technische standaard. Hiervoor troffen we in 2024 (en in de jaren daarvoor) de voorbereidingen. Het uiteindelijke doel is dat we op 1 januari 2032 beschikken over één omgevingsplan voor de hele gemeente Heerenveen.

Ook zijn we in 2025 gestart met het evalueren en waar nodig bijstellen van de omgevingsvisie. Ook hiervoor troffen we in 2024 de voorbereidingen. Naast dat de werkwijze voor het monitoren en bijstellen in de huidige omgevingsvisie staat beschreven, zijn er verschillende aanleidingen om de omgevingsvisie te actualiseren. Doel is om de geactualiseerde omgevingsvisie eind 2026 of begin 2027 vast te stellen.

Wat hebben we bereikt?

Omgevingsvisie

De gemeenteraad stelde in december 2025 uitgangspunten voor de nieuwe omgevingsvisie vast. Daarmee is de stap 'Oordeelsvormen' uit de startnotitie Vernieuwen Omgevingsvisie (vastgesteld in oktober 2024) afgerond.

Omgevingsplan

Er ligt een aanzet voor het casco van het omgevingsplan en er is een planning voor de komende jaren om uiteindelijk in 2032 het gemeentedekkende omgevingsplan gereed te hebben. Het beschikbare budget is nog beperkt aangesproken.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Omgevingsvisie

- In het eerste kwartaal van 2025 brachten we in beeld welke ontwikkelingen er spelen in de leefomgeving.
- We werkten drie scenario’s uit voor Heerenveen in 2050.
- Van april tot en met oktober voerden we gesprekken over deze scenario’s met het college, de raad, Friese overheden, maatschappelijke partners en dorps- en wijkbelangen.
- Op basis van deze gesprekken verzamelden we de uitgangspunten voor de nieuwe omgevingsvisie.

Omgevingsplan

- We werkten verder aan de voorbereiding van het omgevingsplan.

Fonds vitale kernen

Wat wilden we bereiken?

In Akkrum en Jubbega zijn de centrumvernieuwingen afgerond en al volop in gebruik. In Aldeboarn voltooien we in 2026 een groene kwaliteitsimpuls.
In Heerenveen is gestart met de (voorbereidende) werkzaamheden om de doelen vanuit de centrumvisie te realiseren. De komende jaren wordt hard aan ons centrum gewerkt. In 2025 zijn we begonnen met het vernieuwen van het kernwinkelgebied.
Medio 2027 start ook de bouw van de parkeergarage, gevolgd door het vergroenen van de pleinen in het centrum en de bouw van een nieuw cultuurkwartier met woonprogramma en gemeentekantoor aan het Ernst van Harenplein.
Tot slot werken we met de ondernemersvereniging aan een plan om de leegstand in het centrum terug te dringen. Uitgangspunt is dat Heerenveen zich meer profileert als een bovenregionaal winkelcentrum voor Noord-Nederland. Bezoekers vanuit Noord-Nederland vinden een dag(deel) vermaak in Heerenveen dankzij een mix van gastvrijheid en beleving (sport, cultuur en leisure) en retail. We stimuleren dat één of meerdere marktpartijen een groot deel van de leegstaande winkels ineens vult met een wervend totaalconcept.

Wat hebben we bereikt?

Vitale kernen en vergroening

Met de inzet van het Fonds Vitale Kernen zijn in meerdere kernen belangrijke stappen gezet om centra groener en klimaatbestendiger in te richten. Daarmee worden deze plekken toekomstbestendig, aantrekkelijk en prettig om te gebruiken.

Herontwikkeling centrum Heerenveen

In Heerenveen werken we aan een grootschalige herontwikkeling van het centrum. Denk aan het kernwinkelgebied, woningbouwtransformaties en de voorbereiding van de parkeergarage en het ABC-complex. Dit draagt bij aan een sterke economische structuur, een betere verblijfskwaliteit en een duurzaam aanbod van wonen en voorzieningen. Zo versterken we de vitaliteit en leefbaarheid van het centrum.

Aanpak leegstand en samenwerking

Onder leiding van de HCOV is een werkgroep opgericht met ondernemers, makelaars, ontwikkelaars en vastgoedeigenaren en de gemeente. Deze werkgroep richt zich op het voorkomen van leegstand en opnieuw invullen van leegstaande winkelpanden. Het doel is een levendig en aantrekkelijk centrum.

Horecacluster centrum

Voor het horecacluster in het centrum - gericht op de Oude Koemarkt, het Oenemapark, de Vleesmarkt en het Breedpad - hebben we de huidige situatie in kaart gebracht en gesprekken gevoerd met betrokken partijen. De voorlopige conclusie is om verdere planvorming tijdelijk te vertragen, mede vanwege de andere ontwikkelingen in het centrum. Naar verwachting pakken we dit vanaf 2027 weer op.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Centrumvisies afgerond

- We rondden de centrumvisies voor Akkrum en Jubbega af.

Centrumvisie Heerenveen in uitvoering

- We werkten verder aan de uitvoering van de centrumvisie voor Heerenveen.
- Voor het kernwinkelgebied doorliepen we de aanbesteding en startte de uitvoering.
- Voor het ABC-complex leverden we een stedenbouwkundige massastudie op en maakten we een locatiekeuze voor de combinatie van gemeentehuis en bibliotheek.
- Voor de parkeergarage startten we de aanbestedingsprocedure, die zich in de afrondende fase bevindt.
- Voor het horecacluster voerden we een gebiedsanalyse uit en spraken we met de belangrijkste stakeholders in het gebied.

Veenweidegebied

Wat wilden we bereiken?

De Provincie, het waterschap en de gemeenten werken binnen het Veenweideprogramma samen aan de opgaven in het veenweidegebied. Vanuit dit programma organiseerden we een funderingsaanpak waarmee we inwoners helpen met funderingsschade.

De aanpak bestaat uit een loket waar inwoners terecht kunnen voor informatie, een subsidie voor de uitvoering van een onderzoek naar de gesteldheid van de fundering en

een leenfaciliteit voor het toekomstbestendig maken van de fundering. Recent zijn wij ook aangesloten bij het Platform Slappe Bodem dat zich inzet voor de lobby voor de aanpak van de funderingsproblematiek in Nederland.

Verder werkt de gemeente Heerenveen samen met de Provincie, het waterschap en de buurgemeenten samen binnen het gebiedsproces voor Aldeboarn – De Deelen. In 2024 nam de gemeente het koersdocument ter kennis aan met de kanttekening dat ze dit ter inspiratie gebruikt voor de verdere uitwerking van het gebiedsplan. Naar verwachting start in 2025 de uitwerking van dit gebiedsplan.

Wat hebben we bereikt?

Veenweideproblematiek

In 2025 hebben we ons onverminderd ingezet om inwoners bewust te maken van de veenweideproblematiek en hen te begeleiden bij het vinden van passende oplossingen. Daarnaast lobbyden we op nationaal niveau en wisselden we kennis uit met andere overheden.

Gebiedsprocessen

Ook zijn in 2025 stappen gezet in de verdere uitwerking van de gebiedsprocessen in Aldeboarn-De Deelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Veenweideprogramma en ondersteuning inwoners

- We werkten samen met de Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân aan het funderingsloket.
- Via dit loket informeerden we inwoners over veenweideproblematiek en boden we begeleiding en psychologische ondersteuning bij funderingsherstel.

Kennisdeling en lobby

- Recent zijn wij ook aangesloten bij het Platform Slappe Bodem dat zich inzet voor de lobby voor de aanpak van de funderingsproblematiek in Nederland.

Gebiedsprocessen

- In Aldeboarn-De Deelen dachten we ambtelijk mee over de inrichting van het gebied na het verhogen van de waterpeilen.

Landelijk gebied

Wat wilden we bereiken?

In 2025 is het programma buitengebied opgesteld. Dit omgevingsprogramma geeft kader aan het omgevingsplan, voor het deel buiten de dorpsgrenzen. De aanleiding van het programma is:

- Actualiseren. Sinds de actualisatieplicht is afgeschaft, zijn de bestemmingsplannen niet meer herzien. Heerenveen heeft hierdoor zwaar verouderde ruimtelijke plannen.
- Harmoniseren. Er zijn momenteel ruimtelijke plannen van drie gemeenten: Heerenveen, Boarnsterhim en De Fryske Marren. Daardoor is er verschillend beleid binnen de gemeente. Dit trekken we gelijk.
- Omgevingswet. De Omgevingswet noopt ons ertoe om integraal en volgens de nieuwe principes naar onze regelgeving te kijken.

Met het programma en het nieuwe omgevingsplan benutten we de ruimte die de huidige

Verordening Romte biedt.

Nationaal/Fries Programma Landelijk Gebied (NPLG en FPLG)
De huidige regering heeft aangegeven dat ze wil stoppen met het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Uiteraard moeten we wel blijven voldoen aan geldende wet- en regelgeving voor de gesteldheid van natuur en water. De Provincie en het waterschap zijn verantwoordelijk voor deze opgave. Het is nog onduidelijk hoe de gemeente hierbij wordt betrokken. Er is gestart met een structureel bestuurlijk overleg met LTO Heerenveen en andere belangbehartigers van agrarische ondernemers. In 2025 krijgt dit overleg meer vorm.

Wat hebben we bereikt?

Programma Buitengebied
In 2025 is een ontwerpprogramma buitengebied uitgewerkt en na bestuurlijke gesprekken ter afstemming voorgelegd aan diverse wethouders van omliggende gemeenten.

Nationaal/Fries Programma Landelijk Gebied (NPLG en FPLG)
In 2025 hebben wij ons samen met de overige FPLG-gemeenten ingezet om de governance weer op het juiste spoor te krijgen. Door ons hier gezamenlijk actief voor in te zetten, blijven wij betrokken bij de verschillende dossiers die eerder in integraal verband zijn opgepakt door het FPLG.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Programma Buitengebied

- We stelden samen met collega's uit verschillende disciplines een ontwerpprogramma op, passend bij de gemeentelijke omgevingsvisie en de provinciale verordening.
- We organiseerden participatiemomenten met ketenpartners, betrokkenen en de raad en haalden feedback op.
- We verwerkten deze feedback in het ontwerpprogramma.
- We presenteerden het programma buitengebied ter afstemming aan diverse wethouders.

Nationaal/Fries Programma Landelijk Gebied (NPLG en FPLG)

- Na het vervallen van het NPLG kreeg de klankbordgroep FPLG een nieuwe rol als klankbordgroep Landelijk Gebied. We gebruiken deze klankbordgroep om afstemming te houden tussen gemeenten. Zo zorgen we ervoor dat opgaven uit het voormalige FPLG, die nu in losse beleidsstukken staan, toch integraal worden opgepakt. We voerden hiervoor in 2025 maandelijks ambtelijk overleg op het gemeentehuis in Heerenveen.

Mobiliteit, verkeer en parkeren

Wat wilden we bereiken?

In de investeringsplanning zijn twee projecten opgenomen die we wilden uitvoeren in 2026, te weten de Burgemeester Falkenaweg en de kruising Haskeruitgang - Wederik.

Kruising Haskeruitgang - Wederik
We verbeteren de verkeersveiligheid van de kruising Haskeruitgang - Wederik met de aanleg van een rotonde.

Burgemeester Falkenaweg
De aanpak van de Burgemeester Falkenaweg is opnomen in de investeringsplanning. Het resultaat van de aanpak moet zijn dat we de kruisingen met de Sallandlaan en Jan Mankeslaan overzichtelijk en veilig inrichten met de nadruk op overstekende fietsers- en voetgangers. Daarnaast brengen we het onderhoudsniveau van de fietspaden/parallelweg op het gewenste niveau (cf. de kaders van de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027).

Wat hebben we bereikt?
Kruising Haskeruitgang - Wederik
In 2025 brachten we de inhoudelijke en financiële (on)haalbaarheid van de aanleg van een rotonde op de kruising Haskeruitgang - Wederik in beeld. Hiermee legden we een stevige basis voor het bepalen van de benodigde vervolgstappen.

Burgemeester Falkenaweg
In 2025 brachten we de inhoudelijke (on)haalbaarheid van de aanpak van de Burgemeester Falkenaweg in kaart. Hiermee kregen we inzicht in de mogelijkheden om de kruisingen met de Sallandlaan en Jan Mankeslaan overzichtelijker en veiliger in te richten, met extra aandacht voor overstekende fietsers en voetgangers. Ook is gekeken hoe we het onderhoudsniveau van de fietspaden en de parallelweg kunnen terugbrengen naar het gewenste niveau conform de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023-2027.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025
Kruising Haskeruitgang - Wederik
- De projectvoorbereiding is gestart en aangemeld aan bij de nutspartijen.
- We stelden een verkeerskundig schetsontwerp op.
- We zetten de benodigde onderzoeken uit en voerden een locatie-inspectie uit.
- Tijdens de voorbereiding bleek dat uitvoering in 2026 niet haalbaar is. De belangrijkste oorzaak is de beperkte beschikbaarheid bij nutspartijen, met een wachttijd van ruim 2,5 jaar voor werkzaamheden aan kabels en leidingen.

Burgemeester Falkenaweg
- De projectvoorbereiding is opgestart.
- We stelden een verkeerskundig schetsontwerp op.
- Ook hier bleek uitvoering in 2026 niet haalbaar. Enerzijds door beperkte interne capaciteit, waardoor de voorbereiding vertraging opliep, en anderzijds door de lange wachttijden bij nutspartijen waardoor werkzaamheden pas op langere termijn kunnen worden ingepland.

Reclame- en uitstallingenbeleid
Wat wilden we bereiken?
Ondernemers willen zichtbaar zijn. Dit doen zij onder andere met reclame in de openbare ruimte. De gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit en veiligheid van deze openbare ruimte. Nieuw reclamebeleid moet zorgen voor een goede balans tussen de belangen van de ondernemers en de belangen die de gemeenten beschermt. Dit schept kaders waarbinnen alle reclame-uitingen zijn toegestaan. Doelstelling was dat het nieuwe reclamebeleid in 2025 in zou gaan.

Wat hebben we bereikt?

Centrumvisie als basis

Heerenveen werkt aan het centrum op basis van de centrumvisie die de raad in december 2019 heeft vastgesteld. Daarin streven we naar een centrum dat goed bereikbaar, schoon, heel, veilig en gastvrij is. Een belangrijk thema is de uitstalling van winkels in de winkelstraten. Dit onderwerp is ook expliciet benoemd in de G1000-burgerbesluiten die aan de centrumvisie ten grondslag liggen.

Uitstallingenbeleid in breder kader

Het uitstallingenbeleid staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van het bredere reclamebeleid voor de hele gemeente Heerenveen. Vanwege de herinrichting van het centrum loopt dit beleid nu vooruit op het integrale reclamebeleid, waar het uiteindelijk in wordt opgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Uitstallingenbeleid

- We actualiseerden het uitstallingenbeleid, samen met de HCOV, de G1000-monitorgroep, het VN-panel Heerenveen en een afvaardiging van inwoners uit het centrum.

Besluitvorming en uitvoering

- In juli 2025 stelde het college de nieuwe beleidsnotitie uitstallingenbeleid vast.
- Er is opdracht gegeven om de Nadere Regels Uitstallingen (bij de APV) te actualiseren.
  De nieuwe regels treden in werking op 1 juli 2026.

Reclamebeleid

- Het overkoepelende reclamebeleid is nog niet afgerond. Vaststelling is doorgeschoven naar 2026.

Borgen verantwoordelijkheid gemeentelijke installaties

Wat wilden we bereiken?

De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid van installaties. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om installaties in gemeentelijke gebouwen en de openbare ruimte, zoals bruggen maar ook gymzalen en openbare verlichting. We willen die verantwoordelijkheid aantoonbaar en herleidbaar borgen in onze werkzaamheden, waarmee wij invulling geven aan onze zorgplicht en de gebruikers veilig gebruik kunnen maken van onze installaties.

Wat hebben we bereikt?

In de begroting is formatieruimte beschikbaar gesteld vanaf 2025.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

- Door de organisatieverandering is de implementatie later begonnen dan verwacht.
- De opzet van de functie uitgewerkt.
- We bereiden de waardering en openstelling van de vacature voor. De functie wordt in 2026 ingevuld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten					
1.2	Openbare orde en veiligheid	-412	-420	-420	-
2.1	Verkeer en vervoer	-10.087	-9.532	-9.677	-146
2.2	Parkeren	-1.326	-1.203	-1.145	58
2.3	Recreatieve havens	-16	-17	-22	-5
2.4	Economische havens en waterwegen	-2.898	-2.354	-2.398	-44
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-8.038	-4.286	-5.663	-1.377
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-3	-3	-1	2
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.828	-6.880	-6.559	321
6.3	Inkomensregelingen	-725	-671	-604	67
7.2	Riolering	-6.066	-5.642	-6.786	-1.144
7.3	Afval	-6.601	-6.552	-6.616	-64
7.4	Milieubeheer	-2.194	-3.065	-2.502	563
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-651	-657	-612	45
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.386	-1.686	-1.663	23
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-14.359	-18.505	-22.582	-4.077
8.3	Wonen en bouwen	-5.089	-8.187	-6.250	1.937
Totaal Lasten		**-66.678**	**-69.660**	**-73.500**	**-3.840**
Baten					
2.1	Verkeer en vervoer	267	354	503	149
2.2	Parkeren	2	2	1	-
2.3	Recreatieve havens	10	10	14	4
2.4	Economische havens en waterwegen	929	1.266	1.336	71
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.612	5.257	7.564	2.307
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1	1	-	-1
3.4	Economische promotie	56	56	79	23
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	15	87	52	-36
7.2	Riolering	7.753	7.764	8.000	237
7.3	Afval	7.652	7.738	7.812	74
7.4	Milieubeheer	11	882	412	-470
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	297	297	302	5
8.1	Ruimte en leefomgeving	476	476	303	-173
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	13.787	11.843	14.934	3.091
8.3	Wonen en bouwen	2.619	5.300	3.945	-1.355

Totaal Baten	**42.484**	**41.331**	**45.256**	**3.925**
Saldo van baten en lasten	**-24.193**	**-28.329**	**-28.244**	**85**
Toevoegingen reserve	-1.853	-5.298	-5.003	295
Onttrekking reserve	2.629	11.768	11.761	-7
Resultaat	**-23.417**	**-21.858**	**-21.485**	**373**

Toelichting afwijkingen

2.1 Verkeer en vervoer (hogere lasten € 146.000, hogere baten € 149.000)
De hogere lasten binnen het taakveld Verkeer en Vervoer ten opzichte van de begroting worden veroorzaakt door hogere energiekosten voor de openbare verlichting. Deze hogere lasten zijn het gevolg van de ontvangen eindafrekening van de OVEF over het jaar 2024.

De hogere baten worden met name verklaard door extra ontvangen vergoedingen van nutsbedrijven voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden ten behoeve van het leggen van kabels en leidingen. Deze vergoedingen hebben betrekking op het herstel van straatwerk dat door de werkzaamheden is beschadigd. De hiermee samenhangende herstelwerkzaamheden worden in een later stadium uitgevoerd.

2.2 Parkeren (lagere lasten € 58.000)
De lagere lasten binnen taakveld Parkeren ten opzichte van de begroting worden onder andere veroorzaakt door lagere handhavingskosten voor de parkeergarage dan begroot.

2.4 Economische havens en waterwegen (hogere baten € 71.000)
De afwijking binnen taakveld economische havens en waterwegen wordt veroorzaakt door de bijdrage van het Wetterskip Fryslân in het kader van het baggeren. Wetterskip Fryslân draagt 50% bij in de lasten die voortvloeien uit het vastgestelde baggerplan.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (hogere lasten € 1.377.000, hogere baten € 2.307.000)
De hogere baten en hogere lasten komen hoofdzakelijk voort uit de grondexploitaties bedrijventerreinen. De voornaamste oorzaak zijn de verkopen op het bedrijventerrein IBF II die in 2025 sneller zijn gegaan dan in deze grondexploitatie was voorzien. Dit betekent niet alleen hogere baten dan begroot, maar ook hogere lasten (door de mutatie onderhanden werk naar de voorraden op de balans) en een hogere tussentijdse winstneming (hogere baten + € 0,7 miljoen.). Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (lagere lasten € 321.000)
De lagere lasten binnen taakveld openbaar groen worden deels verklaard door de overgang naar een goedkopere en effectievere bestrijdingsmethode voor invasieve exoten. Daarnaast varieert de omvang van de benodigde inzet per jaar. Als gevolg van capaciteitsgebrek zijn enkele biodiversiteitsprojecten doorgeschoven.

De lagere lasten voor onderhoud openbaar groen komt onder meer door lagere inzet van derden, een droge zomer met minder kosten voor onkruidbestrijding, lagere kosten voor

groenafvalverwerking en afvalafvoer, en uitstel van boomaanplant en bijbehorend grondwerk.

Tevens zijn op een aantal locaties werkzaamheden aan speelvoorzieningen uitgesteld vanwege benodigde afstemming met inwoners en interne betrokkenen, wat heeft geleid tot vertraging in de uitvoering.

6.3 Inkomensregelingen (lagere lasten € 67.000)
Binnen taakveld 6.3 zijn de lasten lager uitgevallen dan geraamd als gevolg van een lager aantal aanvragen voor kwijtschelding van de afvalstoffen- en rioolheffing. Hoewel het budget voor de kwijtschelding van de rioolheffing is aangepast in het Watertakenplan 2025–2029, is het aantal verleende kwijtscheldingen lager gebleken dan geraamd. Een deel van de bekende doelgroep heeft automatisch kwijtschelding ontvangen; voor het overige deel bestond de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen.

7.2 Riolering (hogere lasten € 1.144.000, hogere baten € 237.000)
Binnen taakveld riolering zijn de gerealiseerde baten uit heffingen hoger uitgevallen dan geraamd, als gevolg van een hoger waterverbruik(bedrijven) en een toename van het aantal nieuw aangesloten bedrijven en huishoudens. De hogere gerealiseerde lasten worden veroorzaakt door een hogere dotatie aan de voorziening dan begroot, doordat de inkomsten hoger en de kosten lager zijn uitgevallen dan geraamd.
De lagere kosten zijn onder meer het gevolg van een krappe personeelsbezetting. Hierdoor zijn posten voor onderzoek, beheer & onderhoud en inhuur personeel gedeeltelijk besteed in plaats van volledig aangewend. Ook zijn de middelen voor waterbodemsanering in 2025 niet aangewend en was er sprake van een lager aantal verzoeken om kwijtschelding van de rioolheffing. Verder is een deel van de projecten van vervangingsinvesteringen doorgeschoven naar 2026.
Riolering en afval zijn beide gesloten systemen. De BTW en overhead staan op andere taakvelden verantwoord. Deze worden wel toegerekend aan riolering waardoor beide taakvelden een resultaat zien.

7.3 Afval (hogere lasten € 64.000, hogere baten € 74.000)
De hogere lasten voor afval worden voornamelijk veroorzaakt door incidentele kosten in verband met vervanging van ondergrondse afvalvoorzieningen. Tegenover de hogere lasten staat een hogere onttrekking uit de voorziening afvalstoffenheffing. Riolering en afval zijn beide gesloten systemen. De BTW en overhead staan op andere taakvelden verantwoord. Deze worden wel toegerekend aan riolering waardoor beide taakvelden een resultaat zien.

7.4 Milieubeheer (lagere lasten € 563.000, lagere baten € 470.000)
Onder dit taakveld vallen de baten en lasten van de specifieke uitkering Aanpak Energiearmoede. Het doel is om huishoudens in een kwetsbare positie te ondersteunen bij het verlagen van de energierekening via de witgoedwissel en het nemen van energiebesparende en/of isolerende maatregelen. De witgoedwissel is in 2025 afgerond. Het budget voor de energiebesparende en/of isolerende maatregelen, waarvoor eigenaar-bewoners subsidie kunnen aanvragen, is in 2025 niet volledig besteed. Dit zorgt voornamelijk voor de lagere lasten en de lagere baten. Het nog niet bestede deel van deze specifieke uitkering staat op de balans en wordt de komende jaren ingezet.

8.1 Ruimte en Leefomgeving (lagere baten € 173.000)
De lagere baten worden veroorzaakt doordat in 2025 geen parkeerbijdragen voor het mobiliteitsfonds zijn ontvangen (-€ 350.000). Hierdoor heeft er ook geen storting in de bestemmingsreserve Mobiliteitsfonds plaatsgevonden. Daarnaast zijn in 2025 de baten in het kader van het faciliterend grondbeleid hoger uitgevallen dan begroot door hogere baten uit kostenverhaal/anterieure overeenkomsten, een ontvangen subsidie ten behoeve van flexibele inzet ondersteuning woningbouw en het doorbelasten van nadeelcompensatie (€ 166.000).

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (hogere lasten € 4.077.000, hogere baten € 3.091.000)
De hogere baten en hogere lasten komen hoofdzakelijk voort uit de grondexploitaties woningbouw. De verkopen in de grondexploitatie Skoatterwâld fase 3 zijn in 2025 sneller gegaan dan was voorzien, met hogere baten en hogere lasten (door de mutatie onderhanden werk naar de voorraden op de balans) tot gevolg.
Daarnaast is de dotatie aan de voorziening voor verlies € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de aanlegkosten van nieuwe riolering met ingang van 2026, overeenkomstig de vastgestelde ombuiging, aan de grondexploitaties worden toegerekend. Dit heeft een nadelig effect op de verwachte resultaten van de grondexploitaties. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

8.3 Wonen en bouwen (lagere lasten € 1.937.000, lagere baten € 1.355.000)
Vanuit het Rijk heeft de gemeente een specifieke uitkering ontvangen in het kader van CDOKE (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid). Deze SPUK valt deels in het taakveld Wonen en Bouwen. Hoewel de uitgaven onder CDOKE ten opzichte van 2024 verdubbeld zijn, is er in 2025 minder uitgegeven dan begroot met lagere lasten en lagere baten van € 678.000 tot gevolg. De huidige middelen mogen verspreid over een aantal jaren worden besteed. Het nog niet bestede deel van de CDOKE-gelden wordt de komende jaren ingezet.

Ook de specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie valt onder dit taakveld. Onder deze SPUK kunnen eigenaar-bewoners subsidie aanvragen voor het nemen van energiebesparende isolatiemaatregelen in slecht geïsoleerde woningen. Hoewel het aantal woningen waarin isolatiemaatregelen zijn uitgevoerd fors gestegen is ten opzichte van 2024 (2025: 471 en 2024: 3), is er in 2025 minder uitgegeven dan begroot met lagere lasten en lagere baten van € 1.304.000 tot gevolg. Eind 2025 waren 479 aanvragen nog in uitvoering dan wel in behandeling. De LAI-middelen mogen verspreid over een aantal jaren worden besteed. Het nog niet bestede deel van de LAI-gelden staat op de balans en wordt de komende jaren ingezet.

De baten uit omgevingsvergunningen zijn hoger uitgevallen dan geraamd (€ 339.000), als gevolg van een aantal omvangrijke aanvragen voor bouwactiviteiten. Daarnaast is de uitkering uit de SPUK Realisatiestimulans 2025 hoger uitgevallen dan begroot (€ 294.000), als gevolg van een hogere realisatie van subsidiabele activiteiten dan vooraf was voorzien. Door het verwerken van deze aanvragen en de hiermee samenhangende juridische kosten zijn de lasten eveneens hoger uitgevallen dan begroot (€ 63.000).

0.10 Reservemutaties (lagere toevoeging € 295.000)
De lagere toevoeging aan de reserves wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2025 geen parkeerbijdragen ten behoeve van de bestemmingsreserve Mobiliteitsfonds zijn ontvangen.

Een betrouwbare overheid naast betrokken inwoners

Wat wilden we bereiken?

Als gemeente voelen we ons betrokken bij de vraagstukken in de samenleving. We staan daarom naast onze inwoners en ondernemers en werken vanuit hun verwachtingen en behoeftes. We willen naar hen luisteren, als overheid toegankelijk en betrouwbaar zijn, onze afspraken nakomen en oog hebben voor de menselijke maat. We informeren onze inwoners en ondernemers actief en in begrijpelijke taal over wat we doen en waarom we dat doen en zorgen dat we toegankelijk en laagdrempelig zijn.
Om dit waar te maken, willen we zowel onze dienstverlening als onze bedrijfsvoering versterken. De bedrijfsvoeringsmiddelen zijn nu niet voldoende om de dienstverlening mogelijk te maken zoals we die voor ogen hebben.

Betrouwbare dienstverlening

Wat wilden we bereiken?

Het is belangrijk dat inwoners en ondernemers eenvoudig toegang hebben tot informatie die voor hen belangrijk is. Een randvoorwaarde voor een betrouwbare dienstverlening is dat we onze informatiehuishouding op orde hebben. Dit betekent dat medewerkers weten waar zij informatie moeten opslaan en dat iedereen de informatie die nodig is voor de uitvoering van taken, snel kan vinden.
Voor meer informatie over dienstverlening wordt verwezen naar het programma Dienstverlenende overheid en het hoofdstuk Ontwikkelingen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat hebben we bereikt?

Informatiehuishouding

We hebben stappen gezet om onze informatiehuishouding beter op orde te krijgen. Dat deden we door duidelijke kaders en richtlijnen vast te stellen voor het omgaan met informatie en het bewaken van de kwaliteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

E-mailarchivering

- We stelden in 2025 richtlijnen vast voor e-mailarchivering volgens de sleutelfunctiemethodiek van de gemeente Heerenveen. Deze vormen een vangnet voor de praktijk van het archiveren van e-mails en vullen de bestaande werkwijze aan, waarbij e-mails in zaakdossiers worden opgeslagen. Hiermee ontzorgen we medewerkers en versterken we de grip op de digitale informatiehuishouding. De richtlijnen bieden ook een oplossing voor het bewaren of vernietigen van e-mails van vertrekkende medewerkers. Ze treden in 2026 in werking.

Informatiebeheer en governance

- We stelden duidelijke kaders op voor informatiebeheer en archivering, met aandacht voor risicobeheersing en kwaliteit. Een voorbeeld is de Governance Microsoft 365, waarin afspraken zijn vastgelegd over het beheren en bewaken van informatie binnen deze omgeving.

Opvang piek reisdocumenten

Wat wilden we bereiken?

Door een verandering in de geldigheidsduur van reisdocumenten, zien we sinds 2024 jaarlijks een ruime verdubbeling van het aantal aanvragen van deze documenten. Om precies te zijn gaat het om een stijging van 4.700 naar 9.800 aanvragen. We willen de

wachttijden voor een reisdocument binnen de twee weken houden. Dit is ook de termijn waarmee inwoners rekening houden bij bijvoorbeeld het plannen van hun vakanties.

Wat hebben we bereikt?

Vraag naar reisdocumenten

De vraag naar reisdocumenten kent een tijdelijke piek. Met de huidige personele bezetting is deze piek niet op te vangen zonder gevolgen voor de reguliere dienstverlening. Dit zou leiden tot vertragingen bij andere processen, zoals naturalisaties, huwelijken en overige burgerzaken.

Maatregelen en continuïteit

Om de piek op te vangen, die naar verwachting aanhoudt tot en met 2028, zetten we tijdelijk een flexibele schil in. Hiermee spelen we in op de toenemende vraag naar reisdocumenten. Tegelijk borgen we de continuïteit en kwaliteit van de overige dienstverlening.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

- We vingen de piek op met de inzet van een tijdelijke flexibele schil.

Investeren in organisatie en medewerkers

Wat wilden we bereiken?

Onze huidige huisvesting in het gemeentehuis voldoet niet overal aan de Arbonormen. Daarnaast is de huisvesting niet functioneel en niet passend bij hoe we willen werken. Tot 2030 doen we in de huidige huisvesting nog wat we moeten doen en wat nodig is voor een schoon, heel en veilig gemeentehuis. Wel werken we nu al volgens het werkconcept zoals dit is voorzien in de nieuwe huisvesting: een concept van hybride werken op de plek waar je nodig bent, met een moderne combinatie van werkplekken en digitale werkomgeving.

Wat hebben we bereikt?

Nieuw gemeentehuis

Op 24 oktober 2024 besloot de gemeenteraad om een verdiepend onderzoek te doen naar de toekomstige huisvesting van de gemeente, in combinatie met de bibliotheek op de ABC-locatie in Heerenveen. Dit leidde tot het besluit van 11 december 2025 om samen met de bibliotheek een nieuw gemeentehuis te realiseren op deze locatie. Crackstate blijft daarbij in gebruik als bestuurscentrum.

De raad stemde daarnaast in met het uitwerken van een grondruilovereenkomst met de eigenaren en ontwikkelaars van het ABC-complex, het opstellen van een koopovereenkomst voor de huidige bibliotheeklocatie en een huurovereenkomst met subsidierelatie voor de vestiging van de bibliotheek in het ABC-complex. Ook is besloten om het gemeentelijke gebouw Werkstate aan de Trambaan te verkopen.

Waarom een nieuw gemeentehuis

Het huidige gemeentehuis voldoet niet meer aan de wettelijke eisen op het gebied van arbeidsomstandigheden en duurzaamheid. Daarnaast sluit de huidige huisvesting niet goed aan bij de manier waarop we willen samenwerken, zowel intern als met inwoners, ondernemers en partners. Ook de bibliotheek heeft nieuwe huisvesting nodig. De gezamenlijke ontwikkeling op de ABC-locatie is daarom meer dan alleen een

huisvestingsvraag: het is een strategische investering in een levendig centrum en een bruisend cultuurkwartier.

Bestaande gemeentehuis
Tot de verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis blijven we het huidige gebouw op een minimaal niveau onderhouden. We doen wat nodig is, maar vermijden grote investeringen. Om die reden is het onderhoudsbudget voor het huidige gemeentehuis naar beneden bijgesteld.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Nieuw gemeentehuis

- We ontwikkelden het document "Huis van Democratie" voor de gezamenlijke huisvesting van gemeente en bibliotheek op de ABC-locatie. Hieruit bleek dat deze samenwerking meerwaarde kan hebben op sociaal, maatschappelijk, economisch en politiek gebied. Samenwerken onder één dak biedt de mogelijkheid tot een toegankelijke, laagdrempelige en toekomstbestendige ontmoetingsplek, waar dienstverlening, informatie, participatie, educatie en ontmoeting samenkomen.
- We onderzochten de effecten en de daarmee gemoeide efficiencyvoordelen van de samenvoeging op de gezamenlijk benodigde ruimte.
- Op basis hiervan maakten we kostenramingen voor de verschillende scenario's en vertaalden we deze naar de impact op de gemeentelijke begroting. Hieruit bleek dat huisvesting op de ABC-locatie, in combinatie met Crackstate als bestuurscentrum, financieel het meest gunstig is.
- De volgende stap is om de gezamenlijke programmering uit te werken en de vertaling hiervan in een geïntegreerd ruimtelijk en functioneel Programma van Eisen.

Onderhoud bestaande gemeentehuis

- Omdat we alleen nog noodzakelijk onderhoud uitvoeren en grote investeringen vermijden, stelden we het onderhoudsbudget naar beneden bij.
- We renoveerden de toiletten in het gemeentehuis.
- We verfden een aantal wanden en vervingen enkele vloeren.
- We startten met de voorbereiding van de – voor zover nu voorzien – laatste aanpassingen aan het gebouw, op basis van de knelpunten uit de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E).

Organisatieontwikkeling

Wat wilden we bereiken?

Met de ingezette organisatieverandering heeft de gemeente Heerenveen de ambitie om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers verder te verbeteren en meer integraal te werken. Deze ambitie willen we bereiken door:

a. Een nieuwe structuur en governance: zo willen we de organisatie wendbaarder maken en de samenwerking tussen verschillende teams versterken, wat bijdraagt aan betere en meer integrale dienstverlening aan inwoners en ondernemers.
b. Versterken van het leiderschap: door de topstructuur te verkleinen en het teammanagement te versterken is er meer aandacht voor medewerkers en kunnen we beter aansturen en monitoren (onder meer door te werken vanuit duidelijke kaders).

c. Ontwikkelen van andere werkwijzen en passend gedrag: we willen aanspreekbaar, duidelijk en rolvast zijn, verantwoordelijkheid nemen, onderlinge samenwerking verstevigen, aandacht hebben voor elkaar en lef en trots uitstralen.

Op deze manier leggen we een stevige basis voor het behalen van de ambities als gemeente en het verwezenlijken van het gezamenlijke doel: goud behalen.

Wat hebben we bereikt?

Nieuwe organisatiestructuur

Op 1 januari 2025 voerden we een compacte topstructuur in met drie domeinen voor het routinematige werk – Leefomgeving, Mens & Maatschappij en Bedrijfsvoering – en een vierde domein voor niet-routinematig werk: Ontwikkeling. In dit domein zijn nieuwe opgaven gestart en hebben we de wendbaarheid van de organisatie vergroot.

Keten- en teamstructuur

Op 1 mei 2025 gingen we van start met een nieuwe keten- en teamstructuur. Daarbij introduceerden we een nieuw middenkader van teammanagers, verkleinden we de span of control en pasten we de mandaatregeling aan.

Cultuur en samenwerking

We ontwikkelden #TEAM als symbool voor de cultuur die we willen versterken: verbinding vanuit Trots, Energie, Aandacht en Met lef.

Werkbeleving en effecten

In september 2025 voerden we een werkbelevingsonderzoek uit (de 1-meting) om de effecten van de organisatieverandering te meten. De resultaten laten een voorzichtig positieve trend zien ten opzichte van de 0-meting in 2024, vooral in de verbinding met de gemeente Heerenveen en het gevoel van trots.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Leiderschap en organisatieontwikkeling

- Via een werving- en selectietraject vulden we vier nieuwe concerndirectiefuncties in.
- We startten het onboardingprogramma Een gouden start, waarin de nieuwe concerndirectie kennismaakte met de organisatie en met elkaar.
- We ontwikkelden en doorliepen een zorgvuldig plaatsingsproces voor teammanagers.
- Teammanagers volgden een ontwikkelassessment als onderdeel van hun leiderschapsontwikkeling.

Ontwikkeltrajecten en cultuur

- In juni 2025 startte Gouden Leiderschap, het ontwikkeltraject voor teammanagers en directie, met focus op integraal werken, sturen op doelen en het versterken van de organisatiecultuur.
- We lanceerden #TEAM: een organisatiebrede beweging die staat voor verbinding, samenwerking en initiatieven van onderop.

Werkbeleving

- We voerden een werkbelevingsonderzoek uit om inzicht te krijgen in de effecten van de organisatieverandering.

Werkzaamheden uitvoeren binnen de daarvoor beschikbare middelen

Wat wilden we bereiken?

De middelen staan onder druk, de bijdragen vanuit het Rijk worden minder en gemeenten krijgen steeds meer taken. Ons doel is om de taken die wij moeten uitvoeren met de beschikbare middelen te realiseren. We willen hierbij beperkt gebruikmaken van de beschikbare reserves. Tegelijkertijd streven we naar een gezondere financiële positie voor de toekomst.

Wat hebben we bereikt?

Financiële positie op korte termijn

Voor 2025 en 2026 zorgden we voor een gezonde financiële positie. De begroting is reëel en structureel in evenwicht en de financiële kengetallen blijven binnen de afgesproken signaleringswaarden.

Meerjarenperspectief

Voor de langere termijn is die gezonde balans nog niet bereikt. We hebben er bewust voor gekozen om eerst af te wachten of het Rijk, richting het naar 2028 verschoven ravijnjaar, met een tegemoetkoming komt.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Inzicht en rapportage

- We leverden een integrale projectrapportage Gezonde Financiële Positie op, die inzicht gaf in alle resultaten van de deelopdrachten. De rapportage gaf de gemeenteraad een volledig en samenhangend beeld van het proces en de effecten op ons financieel beleid. Op basis hiervan kon de raad goed geïnformeerd keuzes maken wat betreft de scenario's en ombuigingen.

Keuzes en besluitvorming

- Tijdens de raadsvergadering 7 juli 2025 presenteerden we de raad diverse mogelijkheden om toe te werken naar een financieel gezonde begroting voor 2026 en 2027. We presenteerden deze opties in de perspectiefnota, aangevuld met een bundel ombuigingsmogelijkheden en een voorkeursscenario. Dankzij de gemaakte keuzes realiseerden we een solide financiële positie voor 2026 en 2027.

IAM Security

Wat wilden we bereiken?

Door toenemende risico's en dreigingen moeten we meer aandacht besteden aan de beveiliging van onze informatie en het beheer van onze digitale identiteiten en toegangsrechten. Tegelijkertijd zijn de gebruiksvriendelijkheid en toegankelijkheid van onze digitale omgeving belangrijker dan ooit. Via het werken met differentiatie in rechten en rollen middels IAM (Identity Access Management) en de benodigde beveiliging creëren we een situatie die rekening houdt met een steeds flexibeler gebruik van ICT binnen de organisatie, waarbij tegelijkertijd de veiligheid geborgd blijft. Meer inzet op security leidt tot meer control en preventieve monitoring.

Wat hebben we bereikt?

We hebben onze informatiehuishouding beter beveiligd. Ook het beheer van digitale identiteiten en toegangsrechten is strakker geregeld, met behoud van gebruiksvriendelijkheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Beveiliging en signalering

- We hebben in 2025 samen met een externe partij maatregelen ingericht om risicovolle aanmeldingen en accounts beter te signaleren en gecontroleerd aan te scherpen. We onderhouden en optimaliseren deze maatregelen periodiek.

Governance en beheer

- We brachten de governance van onze digitale werkomgeving in beeld met een nieuwe softwaretool. Hiermee beoordelen we periodiek (inactieve) gastaccounts en we schonen deze op om ongewenste informatiedeling te beperken. We onderhouden sjablonen, zodat nieuwe Teams volgens de vastgestelde afspraken worden aangemaakt.

Databeveiliging en migratie

- Binnen een groot migratieproject werkten we aan het verplaatsen van informatie naar een nieuwe digitale omgeving.
- We namen daarbij maatregelen om databeveiliging te verbeteren en ongewenst delen van informatie te voorkomen.

Digitale werkplek

- We stapten gefaseerd over naar een nieuwe digitale werkplek met beheerde laptops. Medewerkers werken nu rechtstreeks op hun eigen apparaat, met inloggen en ontgrendelen via toegangssoftware. De toegang is daarmee gebruiksvriendelijker, terwijl deze gekoppeld blijft aan digitale identiteit en de beveiligingsvoorwaarden in Microsoft 365.

Toegang en rechtenbeheer

- We versterkten het principe ‘de juiste rechten voor de juiste persoon’ met een nieuw HR-systeem. Hiermee kunnen we rechten en rollen consistenter automatisch toekennen en intrekken. We blijven inzetten op het signaleren van afwijkingen en het correct toepassen van rechten.

Nieuw Financieel systeem

Wat wilden we bereiken?

Doel is dat we per 1 januari 2026 een nieuw financieel systeem implementeren, inclusief nieuwe gestandaardiseerde financiële processen. Dit moet de organisatie in staat stellen om:

- beter te sturen op financiën en de komende financiële opgaven;
- de werkdruk te verlichten op onder andere de afdeling financiën;
- meer gebruikersgemak te realiseren voor medewerkers van de gemeente;
- efficiënt werken mogelijk te maken met bijvoorbeeld een verplichtingen-administratie en urenregistratie binnen het nieuwe systeem.

Wat hebben we bereikt?

Nieuw financieel systeem

In 2025 troffen we de voorbereidingen voor ons nieuwe financiële systeem. Sinds 5 januari 2026 biedt dit systeem beter inzicht in de financiën en meer gebruiksgemak voor medewerkers. Daarnaast creëert het mogelijkheden om in de toekomst beter te sturen, bijvoorbeeld met een verplichtingenadministratie en urenregistratie. Deze verbeteringen

zijn in 2025 nog niet gerealiseerd, maar vormen wel een belangrijk doel voor de komende periode. Zo kan de raad straks sneller en beter beslissingen nemen op basis van betrouwbare informatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Voorbereiding en implementatie

- In 2025 troffen we alle voorbereidingen voor het nieuwe financiële systeem, dat meer mogelijkheden biedt om beter te sturen op financiën. Denk aan een verplichtingenadministratie en urenregistratie.
- De stuurgroep nam een definitief besluit over de overgang naar het nieuwe systeem.
- We hebben belangrijke gegevens overgezet en de systemen getest en gekoppeld.
- Medewerkers zijn geïnformeerd en opgeleid.
- In december voerden we de laatste controles uit, zodat alles gereed was voor de livegang in januari.
- We sloten het oude systeem zorgvuldig af, zodat we helemaal klaar waren voor een goede start op 5 januari 2026.

Uitbreiding formatie HR

Wat wilden we bereiken?

Met het overkoepelende thema Binden & Boeien zetten we vanuit de organisatie en onze HR-prioriteiten actief in op toekomstbestendige medewerkers en toekomstbestendig leiderschap. Bovenliggend doel is de juiste persoon op de juiste plek, nu en in de toekomst. Dit omvat inzet op het behouden van medewerkers, recruitment, arbeidsmarktcommunicatie, onboarding en verzuimpreventie. De organisatieverandering heeft mogelijk een effect op het verzuim, de mobiliteit en het verloop. Continuïteit vanuit Binden & Boeien is daarom - wat betreft het behouden van medewerkers, recruitment en verzuimpreventie - essentieel om de impact van de organisatieverandering te beheersen.

Voor informatie over dit onderwerp wordt verwezen naar het volgende hoofdstuk: HR met focus op Binden & Boeien.

Wat hebben we bereikt?

Voor informatie over dit onderwerp verwijzen wij u naar het volgende hoofdstuk: HR met focus op Binden & Boeien.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

Voor informatie over dit onderwerp verwijzen wij u naar het volgende hoofdstuk: HR met focus op Binden & Boeien.

HR met focus op Binden & Boeien

Wat wilden we bereiken?

Met het overkoepelende thema Binden & Boeien zetten we vanuit de organisatie en onze HR-prioriteiten actief in op toekomstbestendige medewerkers en toekomstbestendig leiderschap, in lijn met de beoogde organisatieverandering. Bovenliggend doel is de juiste persoon op de juiste plek, nu en in de toekomst. Dit betekent onder meer inzet op het behouden van medewerkers door ze kansen te bieden qua ontwikkeling en doorgroei en aandacht in de vorm van het goede gesprek, recruitment en arbeidsmarktcommunicatie afgestemd op de doelgroep. Daarnaast zetten we in op passende onboarding, zodat nieuwe medewerkers goed landen in de organisatie.

Wat hebben we bereikt?

Ontwikkeling van HR en organisatie

In 2025 hebben we belangrijke stappen gezet om onze organisatie en het HR-beleid verder te versterken. Zo structureerden en implementeerden we het recruitment- en inhuurproces verder, zodat we beter in staat zijn om de juiste mensen aan ons te binden. We voerden exitgesprekken en deden een werkbelevingsonderzoek (1-meting) om beter te begrijpen wat er speelt binnen de organisatie.

Ook troffen we voorbereidingen voor de implementatie van een nieuw HR-portaal. We stelden het verzuimbeleid vast, met een duidelijke focus op preventie en het voorkomen van uitval, en ontwikkelden onze arbeidsmarktcommunicatie verder, zodat we als werkgever aantrekkelijker worden en medewerkers beter weten te binden en te boeien. Tot slot boden we begeleiding bij de organisatieverandering en gaven we invulling aan het leiderschapsprogramma, waarmee we werken aan een sterke en toekomstbestendige organisatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2025

- We structureerden het recruitment- en inhuurproces verder, waardoor we efficiënter en consistenter kunnen werven.
- We benutten inzichten uit exitgesprekken en het werkbelevingsonderzoek actief om de medewerkersbeleving te verbeteren en onze inzet op binden en boeien te versterken.
- Ook op het gebied van systemen en beleid bereikten we mooie mijlpalen. Zo implementeerden we succesvol een nieuw HR-systeem, dat zorgt voor betere informatievoorziening en ondersteuning van medewerkers en leidinggevenden.
- Het nieuwe verzuimbeleid is goedgekeurd, waarmee we een stevig fundament legden voor een zorgvuldige en duurzame aanpak van verzuim.
- Strategische personeelsplanning staat gepland als belangrijke volgende stap, met aandacht voor kwaliteit zodat dit optimaal aansluit bij onze ambities
- We hebben de eerste stappen gezet in de verdere ontwikkeling van arbeidsmarktcommunicatie en rol-duidelijkheid van leidinggevenden (zie ook onderdeel Organisatieontwikkeling), om toe te werken naar een toekomstbestendige organisatie waarin rollen, verantwoordelijkheden en verwachtingen voor iedereen helder zijn.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten					
0.1	Bestuur	-3.242	-3.249	-3.913	-664
0.2	Burgerzaken	-1.844	-2.234	-2.167	67
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-2.470	-2.906	-2.891	14
0.5	Treasury	-262	-354	-359	-5
1.2	Openbare orde en veiligheid	-2	-2	-	2
6.3	Inkomensregelingen	-27	-27	-1	26
8.3	Wonen en bouwen	-19	-19	-2	17
Totaal Lasten		**-7.867**	**-8.792**	**-9.334**	**-542**
Baten					
0.1	Bestuur	-	-	4	4
0.2	Burgerzaken	1.021	1.075	1.178	103
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.755	1.790	1.887	96
0.5	Treasury	138	683	780	97
1.2	Openbare orde en veiligheid	24	24	17	-7
8.3	Wonen en bouwen	3	3	-	-3
Totaal Baten		**2.941**	**3.576**	**3.866**	**291**
Saldo van baten en lasten		**-4.927**	**-5.216**	**-5.468**	**-251**
Toevoegingen reserve		-47	-547	-547	
Onttrekking reserve			580	580	
Resultaat		**-4.974**	**-5.184**	**-5.435**	**-251**

Toelichting afwijkingen

0.1 Bestuur (hogere lasten € 664.000)

De pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers dient vanwege de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2028 verplicht te worden overgedragen aan het ABP. Vanaf dat moment zal de gemeente jaarlijks premie afdragen voor de opgebouwde pensioenaanspraken.
De commissie BBV heeft bepaald dat gemeenten hun voorziening moeten baseren op de geprognosticeerde overdrachtswaarde, rekening houdend met de actuele verplichtingen. Deze voorziening dient jaarlijks te worden herijkt tot het moment van overdracht, onder andere als gevolg van wijzigingen in de gehanteerde rekenrente en actuariële aannames. Dit geldt voor alle gemeenten, ongeacht deelname aan het landelijke onderzoek naar de overdrachtswaarde.
Onze gemeente heeft deelgenomen aan dit onderzoek, waardoor eerder en met grotere nauwkeurigheid inzicht is verkregen in de verwachte overdrachtswaarde. Op basis van deze uitkomsten blijkt dat de bestaande voorziening, berekend volgens de oude

systematiek, onvoldoende is. Dit leidt ertoe dat reeds in 2025 een extra dotatie noodzakelijk is geweest. De verwachting is dat de totale benodigde voorziening circa 10% tot 20% hoger uitkomt dan onder de oude berekeningswijze, wat resulteert in een hogere last in 2026 en daaropvolgende jaren.

0.2 Burgerzaken (lagere lasten € 67.000, hogere baten € 103.000)
Op Burgerzaken is sprake van een positieve afwijking door € 67.000 lagere lasten en € 103.000 hogere baten. De extra baten komen vooral door circa 600 meer rijbewijsaanvragen dan verwacht op basis van het landelijke prognose model. Dit komt onder andere door verlies of beschadiging. Ook de opbrengsten uit reisdocumenten vallen iets hoger uit.

De lagere lasten worden veroorzaakt door lagere verkiezingskosten. Omdat de verkiezingen in het gemeentehuis plaatsvonden hoefde er geen tent te worden gehuurd.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (hogere baten € 96.000)
De hogere baten zijn met name het gevolg van de verkoop van een perceel grond.

0.5 Treasury (hogere baten € 97.000)
Het treasuryresultaat is in 2025 gunstiger uitgevallen dan begroot. Hoewel in de begroting rekening was gehouden met het aantrekken van externe financiering, is dit niet noodzakelijk gebleken. De rekening-courantpositie bleef gedurende het jaar positief, waardoor renteopbrengsten zijn gerealiseerd in plaats van rentelasten.

Dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op de lasten en baten die niet rechtstreeks aan een thema zijn toe te schrijven. Dit betreft de volgende onderdelen:

- Overzicht algemene dekkingsmiddelen
- Overhead
- Vennootschapsbelasting (VPB)
- Onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

Dit overzicht omvat de volgende onderdelen:

- Dividend
- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Uitkering gemeentefonds
- Saldo van de financieringsfunctie (treasury)
- Overige algemene dekkingsmiddelen

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten					
0.61	OZB woningen	-228	-228	-208	20
0.63	Parkeerbelasting	-40	-57	-57	-
0.64	Belastingen overig	-366	-366	-413	-47
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-211	-260	-260	-
0.8	Overige baten en lasten	-523	-3	-413	-410
Totaal Lasten		**-1.368**	**-914**	**-1.350**	**-436**
Baten					
0.5	Treasury	187	162	277	115
0.61	OZB woningen	8.438	8.724	8.725	1
0.62	OZB niet-woningen	8.860	9.170	9.176	5
0.63	Parkeerbelasting	3.793	3.373	3.335	-37
0.64	Belastingen overig	186	261	246	-15
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	128.574	136.508	136.759	251
0.8	Overige baten en lasten	132	132	87	-45
Totaal Baten		**150.171**	**158.331**	**158.606**	**275**
Saldo van baten en lasten		**148.803**	**157.417**	**157.256**	**-160**
Toevoegingen reserve					
Onttrekking reserve					
Resultaat		**148.803**	**157.417**	**157.256**	**-160**

Toelichting afwijkingen

0.5 Treasury (hogere baten € 115.000)

De hoger baten worden veroorzaakt door het boeken van de dividenduitkering en -belasting BNG 2025 van € 92.000

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (hogere baten 251.000)

De verschillen in de baten van de Algemene Uitkering ten opzichte van de begroting beperken zich tot de wijzigingen als gevolg van de decembercirculaire en aanpassingen voorgaande jaren als gevolg van vastgestelde maatstaven. Tezamen bedragen deze wijzigingen € 251.000.

In de decembercirculaire voert het rijk een aantal mutaties door:

- hoeveelheidsverschillen: wijzigingen in CBS maatstaven om de totale algemene uitkering te berekenen. Het nadeel voor onze gemeente bedraagt € 113.000 in 2025;

- taakmutaties: minder of meer door het rijk beschikbaar gestelde middelen voor onderdeel van de algemene uitkering. De gemeente krijgt extra geld voor kinderopvang peuters en de wet versterking regie Volkshuisvesting. We krijgen minder uitkering door het herstellen van de weeffout Jeugdzorg uit 2015 en doordat het rijk stopt met de rijksbijdrage aan de Landelijke Vreemdelingenvoorziening (LVV). Per saldo een incidenteel voordeel van € 135.000; en
- wijzigingen in met name de decentralisatie-uitkeringen Veilig vergaderen, Meerkosten Oekraïne Sociaal domein en Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp leiden tot een incidenteel voordeel voor onze gemeente van € 245.000.

0.8 Overige baten en lasten (hogere lasten € 410.000)
De hogere lasten van € 410.000 wordt veroorzaakt door een niet meer te verhalen post op het BTW compensatie fonds uit 2016. Dit bedrag was ten onrechte in mindering gebracht op de aangifte van dat jaar en is inmiddels verjaard.

Overhead

Overhead omvat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. De overhead is geen onderdeel meer van de thema's.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten				
0.4 Overhead	-27.978	-29.419	-27.392	2.026
Totaal Lasten	**-27.978**	**-29.419**	**-27.392**	**2.026**
Baten				
0.4 Overhead	161	144	401	257
Totaal Baten	**161**	**144**	**401**	**257**
Saldo van baten en lasten	**-27.817**	**-29.275**	**-26.992**	**2.283**
Toevoegingen reserve		-3.279	-3.195	83
Onttrekking reserve	2.990	9.324	9.324	
Resultaat	**-24.827**	**-23.230**	**-20.863**	**2.366**

Toelichting afwijkingen

0.4 Overhead (lagere lasten € 2.026.000, hogere baten € 257.000)

Binnen de overhead is per saldo sprake van lagere lasten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door onderbezetting en terughoudendheid in uitgaven, deels gecompenseerd door hogere inhuur en actualisatie van personele voorzieningen.
De per saldo lagere overheadlasten worden veroorzaakt door:

- Lagere salariskosten; in verband met de organisatiewijziging in 2025 is terughoudend omgegaan met invullen van vacatures, openstaande vacatures en een krappe arbeidsmarkt.
- Lagere uitgaven aan ICT en (concern)opleidingsbudgetten door onderbezetting.
- Hogere kosten voor externe inhuur om continuïteit van werkzaamheden te borgen. We zijn voorzichtig geweest met vaste invulling i.v.m. organisatiewijziging. Ook zijn er vacatures die door de arbeidsmarkt niet in te vullen zijn
- Actualisaties van personele voorzieningen (Regeling Vervroegd Uittreden (RVU), bovenwettelijk verlof en spaarverlof), die organisatiebreed tot hogere lasten hebben geleid.

De hogere baten worden veroorzaakt door een bijdrage die wij ontvangen hebben voor deelname aan een pilot project voor een multi expertise (MET) Fryslân team in de Jeugdzorg in 2023 en 2024. Daarnaast worden er baten voor personeel ontvangen, onder andere door detachering, die niet zijn begroot.

0.10 Reserves (lagere toevoeging € 83.000)
Er is minder budget overgeheveld bij de jaarrekening dan begroot bij de decemberbrief, doordat er meer uitgaven zijn geweest in 2025.

VPB

Op dit taakveld staat de raming van het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting. Vennootschapsbelasting is vooral van toepassing op grondexploitaties.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten				
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-266	-325	-652	-327
Totaal Lasten	**-266**	**-325**	**-652**	**-327**
Baten				
Totaal Baten				
Saldo van baten en lasten	**-266**	**-325**	**-652**	**-327**
Toevoegingen reserve				
Onttrekking reserve		59	59	
Resultaat	**-266**	**-266**	**-593**	**-327**

Toelichting afwijkingen

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB) (hogere lasten € 327.000)

De fiscale resultaten van de grondexploitaties over 2025 leiden tot een hogere last voor de vennootschapsbelasting dan begroot.

Onvoorzien

Voor onvoorziene lasten is structureel €1.000 begroot.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten				
0.8 Overige baten en lasten	-1	-1	-	1
Totaal Lasten	**-1**	**-1**		**1**
Baten				
Totaal Baten				
Saldo van baten en lasten	**-1**	**-1**		**1**
Toevoegingen reserve				
Onttrekking reserve				
Resultaat	**-1**	**-1**		**1**

Toelichting afwijkingen

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in het BBV.
We hebben deze paragraaf aangevuld met een aantal relevante financiële kengetallen die een beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Risico's en weerstandsratio

Algemeen

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om niet begrote, onverwachte en substantiële tegenvallers op te vangen zonder het beleid te veranderen. Een sluitende begroting zonder weerstandscapaciteit betekent dat iedere tegenvaller een probleem oplevert en dwingt tot het nemen van maatregelen. Een buffer is daarom wenselijk. Hoe groot die buffer precies moet zijn, is afhankelijk van veel factoren. Het in kaart brengen van risico's is dan ook een belangrijke factor bij de beoordeling van de financiële positie, omdat deze niet (automatisch) tot uitdrukking komen in de begroting- en jaarcijfers.
In deze paragraaf komen de resultaten van de risico inventarisatie uitdrukking. We benoemen enerzijds de relatie tussen weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risicomanagement en anderzijds beschrijven we de huidige stand van zaken. De paragraaf bevat volgens de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)-voorschriften ten minste:

1. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
2. een inventarisatie van de risico's;
3. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
4. een kengetal voor de:
   - netto schuldquote;
   - netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
   - solvabiliteitsratio;
   - grondexploitatie;
   - structurele exploitatieruimte;
   - en belastingcapaciteit;
5. en een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Achtergrond

De gemeente Heerenveen vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de gemeente beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's stellen we de organisatie in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.
Om inzicht in de risico’s van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder doen we verslag van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico’s is daarnaast het weerstandsvermogen berekend.

Beleid over weerstandscapaciteit en risicomanagement

Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen

De nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is in december 2024 door de raad vastgesteld. Doel van deze nota is dat de raad het beleidskader voor het risicomanagement en het weerstandsvermogen vaststelt. Deze nota vloeit voort uit de Financiële verordening gemeente Heerenveen (cf. artikel 212 gemeentewet) en het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten). De raad is verantwoordelijk voor een begroting die duurzaam en reëel in evenwicht is en een weerstandsvermogen dat van voldoende omvang is. Vanuit deze verantwoordelijkheid stelt de raad het beleid omtrent het risicomanagement en het weerstandsvermogen vast en houdt het hierop toezicht.

Risicomanagement bij Gemeente Heerenveen: het beheersen van risico's door op een gestructureerde wijze expliciet risico's te inventariseren, beheersmaatregelen uit te voeren en te evalueren ter vermijding/vermindering van die risico's. Dit alles in een cyclisch proces waarin de inventarisaties voortdurend up-to-date worden gehouden.
Doel: integraal risicomanagement: Vanuit de huidige fase waarin we risico's gestructureerd en overzichtelijk op geld zetten aan de hand van vaste methodieken, zetten we een volgende stap naar integraal risicomanagement dat geïntegreerd is in de bedrijfsprocessen en opgenomen in het DNA van onze organisatie. Met deze werkwijze bepalen we de risico's vanuit de gehele organisatie en krijgen we een volledig en betrouwbaar beeld van de risico's om daadwerkelijk op te kunnen sturen. Dit doen we omdat:

- dit leidt tot een betere beheersing van de risico's. We houden namelijk vooraf rekening met toekomstige ontwikkelingen en gebeurtenissen die impact kunnen hebben op kosten, tijd en/of kwaliteit.
- dit leidt tot het vergroten van het risicobewustzijn in de gehele gemeentelijke organisatie.

<u>Weerstandscapaciteit</u>
De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken, de zogenaamde *beschikbare weerstandscapaciteit*. Bij Heerenveen bestaat dit uit de algemene reserve.

De *benodigde weerstandscapaciteit* betreft de optelsom van alle risico's waarvoor geen dekking is gegeven, bijvoorbeeld via een verzekering of in de begroting.
Het relateren van de buffer aan de benodigde weerstandscapaciteit levert de ratio weerstandsvermogen op. Deze ratio geeft aan in welke mate we de risico's, indien zij zich op enig moment voordoen, kunnen opvangen.

<u>Risicomanagement:</u>
Er is een aantal factoren van invloed op de hoogte van het weerstandsvermogen. Zo gaan we bij de berekening van de risicosimulatie uit van het vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Ook de ratio weerstandsvermogen is een factor die van invloed is. Deze is vastgesteld op het waarderingscategorie C (bandbreedte van tussen de 1,0 en de 1,4).
Tenslotte is de vermenigvuldiging van de risico's met de factor 1,2 van invloed op de hoogte van het weerstandsvermogen. De reden hiervan is dat er van te voren niet ingeschatte risico's kunnen optreden (de zogenaamde 'zwarte zwanen') en dat er daarnaast altijd een bepaalde mate van onzekerheid bij de inschatting van risico's is.

Bij de jaarrekening kijken we terug om te kijken of de risico's die in de begroting zijn opgenomen zich hebben voorgedaan. Daarnaast updaten we de grootste risico's bij de jaarrekening, waarna bij de begroting weer een volledige risico inventarisatie volgt. Achterin deze paragraaf zijn de risico's opgenomen zoals vastgesteld in de begroting 2025, met daarachter de werkelijke stand van zaken over 2025 en een actualisatie van het in de begroting 2026 opgenomen risico op basis van de laatste informatie.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve. De ratio weerstandsvermogen berekenen we door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Dit ziet er als volgt uit:

Ratio weerstandsvermogen	Beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) / Benodigde weerstandscapaciteit (totaal van de risico's)	49,3 / 25,6	= **1,9**

Uit bovenstaande volgt een ratio weerstandsvermogen van 1,9. Dit valt binnen categorie B, waarmee we voldoen aan het door de Raad vastgestelde waarderingscategorie C. Bij de begroting 2026 bedroeg de ratio 1,8. Uit onderstaande tabel blijkt dat zowel de beschikbare als de benodigde weerstandscapaciteit iets zijn toegenomen.
Deze ratio wordt aan de hand van de onderstaande tabel beoordeeld.

Ratio	Waardering	Betekenis
>2	A	Uitstekend
1,4 – 2,0	B	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	C	Voldoende
0,8 – 1,0	D	Matig
0,6 – 0,8	E	Onvoldoende
< 0,6	F	Ruim onvoldoende

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen:

Ratio weerstandsvermogen	rekening 2023	begroting 2025	rekening 2024	begroting 2026	rekening 2025
Beschikbare weerstandscapaciteit (AR)	**50,2**	**46,0**	**60,6**	**39,3**	**49,3**
Benodigde weerstandscapaciteit	**13,8**	**19,7**	**20,9**	**22,3**	**25,6**
Ratio weerstandsvermogen	**3,6**	**2,3**	**2,9**	**1,8**	**1,9**

In de begroting 2026 is per abuis de verkeerde ratio gepresenteerd, dat is in deze vergelijking gecorrigeerd. Dit is ontstaan doordat de stand van de algemene reserve op het moment van opstellen van de paragraaf weerstandsvermogen nog niet berekend was, hierdoor zijn concept cijfers gehanteerd. Deze aanpassing heeft geen effect op de door de raad gestelde kaders.

Inventarisatie van de Risico's
Risico's exclusief grondexploitatie
Om de risico's van de gemeente Heerenveen in kaart te brengen, is door de organisatie een risicoprofiel opgesteld. De afgelopen periode inventariseerden we nieuwe risico's en

actualiseerden we het risicoprofiel uit de begroting 2026. Het algemene beeld hierbij is dat door de geopolitieke situatie er sprake is van een stijging van risico's. Hierdoor nemen de onzekerheden in de wereld toe wat zorgt voor een toename van risico's op het gebied van inflatie en van veiligheid. Daarnaast is er sprake van een toename van projecten met beperkte capaciteit en middelen voor de ambtelijke organisatie.

Voor het kunnen opvangen van de risico's die zijn geïnventariseerd, zijn we genoodzaakt een financiële buffer aan te houden. Aangezien niet alle risico's tegelijkertijd en in maximale opvang optreden, maken we gebruik van de Monte Carlo risicosimulatie om de hoogte van de financiële reserve te bepalen. Deze risicosimulatie is een computergestuurde techniek waarbij een fysiek proces niet één keer, maar vele malen wordt gesimuleerd. Via kansberekening (hoe vaak zal de gebeurtenis zich voordoen) en de ingeschatte schade (indien de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet) wordt de benodigde financiële buffer berekend.

De totale maximale financiële omvang van de risico's van Heerenveen bedraagt € **76,6** miljoen. De top 10 risico's vertegenwoordigen een waarde (maximale impact) van € **64,0** miljoen. Op basis van de ingevoerde risico's is de hierboven genoemde risicosimulatie uitgevoerd. Achteraan in deze paragraaf worden de top 10 risico's vanuit de begroting 2025 en 2026 gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van het door de gemeenteraad vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie in de tabel hieronder, volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van
€ **15,4** miljoen (Bij de jaarrekening 2024 was dit € 14,5 miljoen). Inclusief de factor 'zwarte zwanen' betekent dit een risico van € **18,4** miljoen (excl. grondexploitaties). Onderstaande tabel en figuren tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Zekerheidspercentage	**Bedrag**
10	2.049.026
25	3.008.140
50	5.050.705
75	10.299.629
90	**15.373.164**
95	18.425.205
99	23.754.166

Risico's grondexploitatie
Onderdeel van de jaarrekening is het herzien van de grondexploitaties. Hierbij worden de wijzigingen doorgevoerd die zich in het voorgaand boekjaar hebben voorgedaan. Ook wordt een inschatting van de financiële risico's op de grondexploitaties gemaakt. Er wordt rekening gehouden met algemene risico's (onvoorziene stijging van kosten en daling van opbrengsten, rente veranderingen etc.) en projectspecifieke risico's.
Bij de risico's gaat het niet om programma of planwijzigingen die nog door de raad moeten worden vastgesteld. Risico's die hier aan verbonden zijn worden niet

meegenomen in deze paragraaf maar worden voor besluitvorming aan de raad voorgelegd.
Ook voor de grondexploitatie risico's wordt gebruik gemaakt van de Monte Carlo risicosimulatie om de hoogte van de financiële reserve te bepalen en ook wordt uitgegaan van het vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. De totale maximale financiële omvang van de risico's in de grondexploitatie van Heerenveen bedraagt per balansdatum € **18,6** miljoen. Er is reeds een verliesvoorziening in deze jaarrekening opgenomen van € **12,6** miljoen voor negatieve grondexploitaties. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van € **7,2** miljoen inclusief de factor ''zwarte zwanen''1.

		Begroting 2026	Jaarrek. 2025	Mutatie
1	**Totaal benodigde buffer**	15.277.000	18.625.000	3.348.000
2	***Waarvan verliesvoorziening***	*-11.106.000*	*-12.631.000*	*-1.525.000*
3	**=Risicobuffer**	*4.171.000*	*5.994.000*	*1.823.000*
4	**Zwarte zwanen (20% risicobuffer)**	*834.200*	*1.199.000*	*364.800*
5	**Benodigd weerstandsvermogen (3+4)**	**5.005.200**	**7.193.000**	**2.187.800**

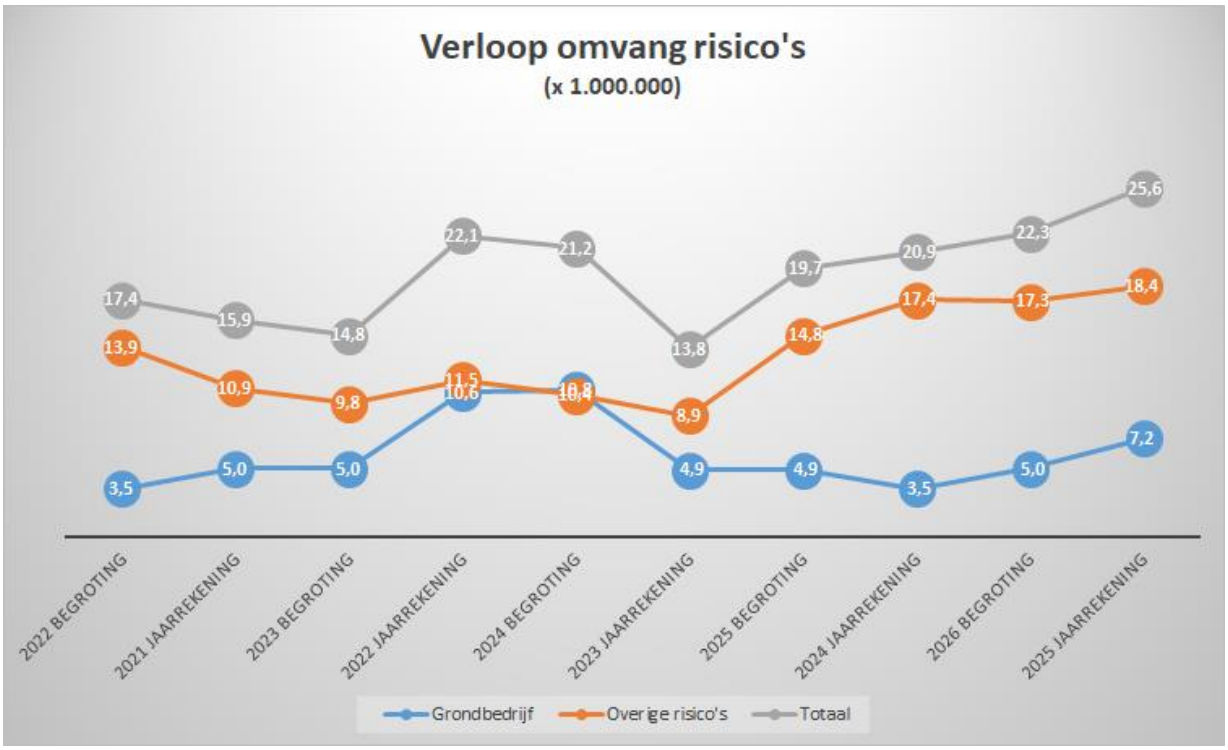
Bij de begroting 2026 was de benodigde buffer nog € 5 miljoen. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door het besluit bij de perspectiefnota 2026 om geen rioolbijdrage vanuit de investeringen meer in de grondexploitatie te verwerken. Hierdoor is het resultaat van de grondexploitaties afgenomen (en bij de materiële vaste activa toegenomen) waardoor er vanuit de grondexploitaties meer beslag op het weerstandsvermogen wordt gedaan.

Samengevat alle risico's
In onderstaande tabel is het totaal aan risico's opgenomen voor 2025:

1. Grondexploitaties	€ 7,2 miljoen
2. Overige risico's	€ 18,4 miljoen (€ 15,4 x 1,2 voor zwarte zwanen)
Totaal	**€ 25,6 miljoen**

Ontwikkeling risico's
In onderstaand overzicht zien we de ontwikkeling van de risico's van het grondbedrijf (blauwe lijn) en de overige risico's (oranje) vanaf de begroting 2022.

1 Zwarte zwanen: Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen worden bij Heerenveen alle risico's vermenigvuldigd met een factor 1,2. In de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2024' is opgenomen dat de reden daarvan is dat er van te voren niet ingeschatte risico's kunnen optreden ("de zogenaamde *zwarte zwanen*") en dat er daarnaast altijd een bepaalde mate van onzekerheid bij de inschatting van risico's is.

Verloop omvang risico's
(x 1.000.000)
17,4
15,9
14,8
22,1
21,2
13,8
19,7
20,9
22,3
25,6
13,9
10,9
9,8
11,5
10,8
8,9
14,8
17,4
17,3
18,4
3,5
5,0
5,0
10,6
10,4
4,9
4,9
3,5
5,0
7,2
2022 BEGROTING
2021 JAARREKENING
2023 BEGROTING
2022 JAARREKENING
2024 BEGROTING
2023 JAARREKENING
2025 BEGROTING
2024 JAARREKENING
2026 BEGROTING
2025 JAARREKENING
Grondbedrijf
Overige risico's
Totaal

Top 10 grootste risico's

Financiële risico's		Begroting 2025		Begroting 2026		Jaarrekening 2025	Geactualiseerd risico 2026	
Nr.	**Risicogebeurtenis**	**Netto Kans (%)**	**Netto Financieel Maximum**	**Netto Kans (%)**	**Netto Financieel Maximum (bedrag in €)**	**Effect verantwoordingsjaar:**	**Netto Kans (%)**	**Netto Financieel Maximum**(bedrag in €)
Risk0028	De kosten voor programma Centrum vallen hoger uit en het doel wordt niet behaald	26%	18.770.000	29%	19.770.000	De prijzen stijgen als gevolg van indexering van lonen en materialen en door krapte op de markt kiezen aannemers heel bewust opdrachten en willen minder risico lopen wat voor de gemeente prijsverhogend werkt. Specifiek voor de parkeergarage zijn de normen (bouwrichtlijnen) aangepast nav ongelukken in andere parkeerconstructies. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening loopt de aanbesteding van de parkeergarage. Hierdoor is het momenteel onzeker wat de ontwikkel van de risico's is. Hierdoor is het risico ongewijzigd t.o.v. begroting 2026.	29%	19.770.000

Risk0011	Hoge vraag PW waarvoor geen budget is ondanks zorgplicht.	25%	1.200.000	75%	1.200.000	Op de BUIG werd een tekort verwacht van € 1,2 miljoen Hiervoor is bij de najaarsrapportage € 1,2 miljoen extra budget toegekend. De werkelijke uitgaven kwamen 340 duizend lager uit dan de initiële inschatting.	75%	1.200.000
Risk0002	Garantstelling treedt in werking voor leningen waarbij we garant staan.	10%	11.333.000	10%	11.847.000	De gemeente heeft in het verleden garantstellingen verstrekt aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Indien deze partijen niet aan de verplichtingen voldoen, dan moet de gemeente die overnemen. Er is dit jaar geen beroep gedaan op de gemeente.	10%	11.847.000
Risk0023	Het budget voor de Jeugdzorg is niet toereikend	10%	2.500.000	75%	1.400.000	De kosten voor jeugdzorg waren dit jaar hoger dan begroot. De extra kosten zijn gedekt vanuit de AR, door bij de najaarsrapportage een bedrag van € 3,6 miljoen extra beschikbaar te stellen. Het risico is hiermee voorgekomen en voor een hoger bedrag dan voorzien was. Voor 2026 is het budget reeds met € 2,6 miljoen	75%	1.400.000

						verhoogd, waardoor het maximale risico van € 1,4 miljoen nog passend is.		
Risk0012	De kosten van het project 'Heerenveen beter bereikbaar' vallen hoger uit.	42%	2.250.000	47%	2.250.000	Dit project is bijna afgerond. Er zijn echter nog een aantal risico's die op dit moment nog niet afgewikkeld kunnen worden. Risico blijft ongewijzigd.	47%	2.250.000
Risk0014	Een inbraak waarbij informatie wordt gestolen of gegijzeld	1%	10.000.000	10%	10.000.000	De digitale dreiging neemt onverminderd toe, terwijl onze afhankelijkheid van externe partijen en digitale diensten verder groeit als organisatie. Hierdoor ontstaat er steeds meer druk op de gehele toeleveringsketen, waardoor het essentieel is om de risico's binnen deze keten inzichtelijk te maken, effectief te beheersen en aantoonbaar te verantwoorden. Uit de uitgevoerde GAP-analyse blijkt dat de organisatie op diverse vlakken aanzienlijke stappen moet zetten om te komen tot een structurele risicobenadering en een volwassen beveiligingsniveau, conform de uitgangspunten	10%	10.000.000

						van de aankomende NIS2-richtlijn (Cyberbeveiligingswet) en de sinds september 2025 ingegane verplichte richtlijn Baseline Informatiebeveiliging Overheid versie 2. Op basis van deze bevindingen wordt er gewerkt aan een integraal verbeterplan dat zich richt op het versterken van processen, governance, keteninzicht en digitale weerbaarheid. Daarmee borgt de gemeente Heerenveen een toekomstbestendig en aantoonbaar passend beveiligingsniveau, dat voldoet aan actuele wet- en regelgeving en aansluit bij de toenemende digitale dreigingen en de specifieke behoeften van de organisatie.		
Risk0036	Financiële problemen verbonden partijen			5%	11.900.000	De gemeente werkt samen met andere partijen in diverse samenwerkingsvormen. Hierbij lopen we als gemeente het risico op, afwaardering van het aandelen kapitaal en/of bijdrage in het negatieve exploitatiesaldo van de verbonden partij. Bij de	5%	11.900.000

						jaarrekening 2025 heeft dit zich als volgt voorgedaan: Er is geen sprake van afboekingen of bijdragen in negatieve exploitatiesaldi. Wel zijn er nieuwe risico's voor verbonden partijen gevormd, deze worden nader toegelicht in de paragraaf Samenwerking.		
Risk0038	Door derden kunnen juridische claims worden ingediend bij de gemeente	10%	1.000.000	25%	1.100.000	Geen sprake van majeure juridische claims die tot kosten hebben geleid in het afgelopen jaar.	25%	1.000.000
Risk0005	Hoog ziekteverzuim percentage langdurig verzuim gehele organisatie			70%	317.000	Het verzuimpercentage was in 2025% met 7% hoger dan streefnorm van 6% hiermee heeft het risico zich voorgedaan. Risico blijft voor 2026 ongewijzigd.	70%	317.000
Risk0047	Tegenpartij van uitstaande leningen kan niet aan verplichtingen voldoen			25%	926.000	De gemeente heeft in het verleden langlopende leningen verstrekt aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Indien deze partijen niet aan de (rente/aflossings)verplichtingen voldoen, loopt de gemeente risico. Het risico heeft zich dit jaar niet voorgedaan.	25%	926.000

Risk0076	Investeringen volgens brede nota kapitaalgoederen duurder dan begroot (inflatie)	70%	1.000.000	50%	326.946	Binnen de looptijd van de brede nota kapitaalgoederen is geen rekening gehouden met inflatie, hierdoor kunnen de kosten in de periode t/m 2027 hoger uitvallen. Het risico heeft zich in 2025 voortgedaan, dit heeft o.a. geleid tot aanvullende kredietaanvragen van € 0,2 miljoen.	50%	326.946
Risk0009	Verplichte afname van grond en boerderij op IBF voor een getaxeerde waarde	20%	1.146.000	5%	1.146.000	Betreft een langlopend contract tot verplichte afnamen, dit risico heeft zich niet voorgedaan gedurende het jaar.	5%	1.146.000
Risk0010	Schending van de persoonlijke levenssfeer in het kader van de Avg	25%	1.000.000	10%	1.000.000	Geen sprake geweest van kosten agv schending van de privacy. Risico is niet voorgekomen.	10%	1.000.000

Overzicht niet gekwantificeerde risico's met hoge kans van voorkomen

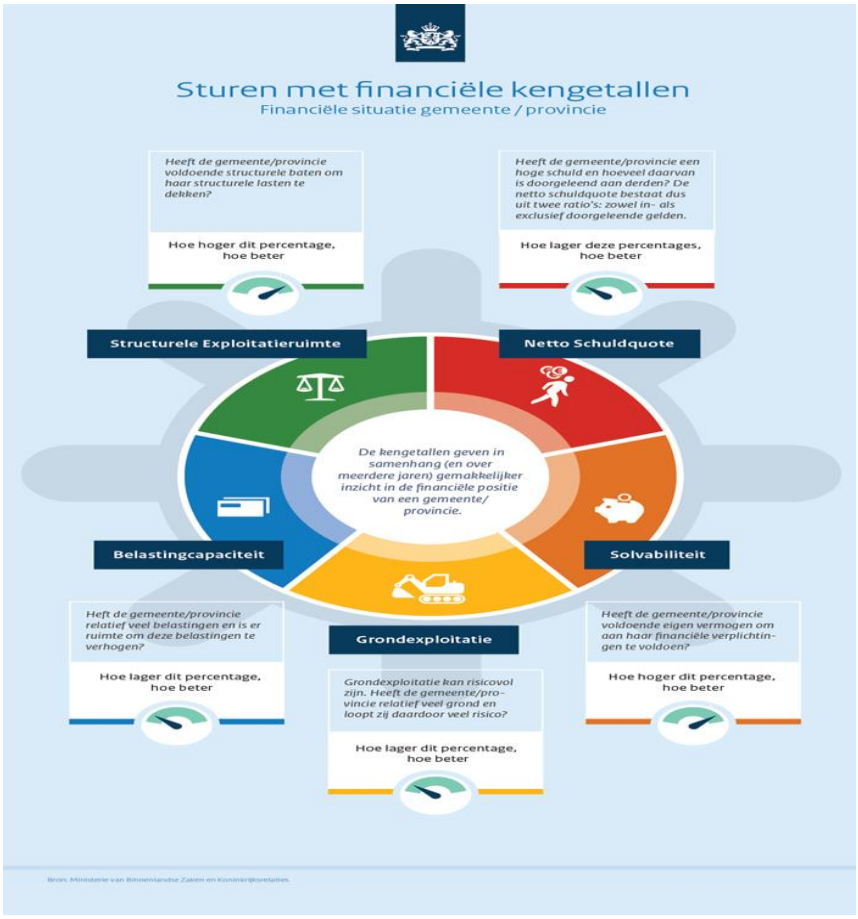
Begroting	**Jaarrekening 2025:**
<u>Project heroverweging gemeentelijk huisvesting</u> Vanwege de financiële situatie van onze gemeente heeft uw Raad op 29 februari 2024 ingestemd met het voorstel om een korte periode van integrale heroverweging in te lassen. Op basis van dit besluit is de projectontwikkeling opgeschort. Zo is onder meer de lopende aanbestedingsprocedure voor bouwprojectmanagement stopgezet. De integrale heroverweging betekent dat een nieuw scenario-onderzoek is uitgevoerd. Binnen een periode van 6 maanden is de gehele opgave opnieuw geanalyseerd op kansen en mogelijkheden. Na besluitvorming in uw Raad (eind 2024) over het project wordt een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd door het projectteam. De uitkomsten daarvan worden vervolgens opgenomen in de eerstvolgende van toepassing zijnde paragraaf weerstandsvermogen.	In december 2025 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de gemeentelijke huisvesting. In de eerste helft van 2026 wordt een risicoanalyse uitgevoerd waarbij de financiële impact van de risico's behorend bij dit project inzichtelijk worden gemaakt.
<u>Perspectiefnota</u> De begroting 2025 is gebaseerd op de vastgestelde perspectiefnota 2024. Hierin is aangegeven dat het jaar 2026 een bijzonder jaar in deze begroting is. Vanaf dat jaar daalt de gemeentefondsuitkering voor gemeenten fors, zonder dat de Rijksoverheid duidelijkheid geeft hoe gemeenten hiermee om kunnen gaan. Bij de Perspectiefnota 2025 verwachten we meer duidelijkheid vanuit het Rijk te hebben. In dat kader is kritisch gekeken naar de aanvragen die zijn gedaan voor de Perspectiefnota 2024. Alle aanvragen zijn afgewogen, waarbij is gekeken of de aanvragen ‘onontkoombaar’ of ‘onvermijdbaar’ zijn. Daarna is bij de overige aanvragen de afweging gemaakt of deze noodzakelijk zijn. Niet alle aanvragen zijn dan ook verwerkt in de begroting 2025. De risico's die samenhangen met het niet honoreren van sommige aanvragen zijn (nog) niet onderkend en derhalve niet opgenomen in de begroting. Beheersmaatregel: In de perspectiefnota 2025 (tbv de begroting 2026) vindt een integrale afweging plaats en kunnen deze aanvragen opnieuw worden opgenomen. Evt. risico's worden dan ook beschreven.	Betreft een kanttekening inzake de gehanteerde werkwijze. Als beheersmaatregel wordt dit proces herzien als onderdeel van het project GFP.
<u>Organisatieontwikkeling</u> De in 2023 gestarte organisatieontwikkeling krijgt vanaf 2025 concreter vorm. Zo staat begin 2025 de nieuwe structuur en governance van onze organisatie. En voorstellen van medewerkers voor het beter samenwerken en prettiger werken gaan bijdragen aan onder andere een betere dienstverlening. Voor de benodigde wijzigingen op het gebied van structuur en cultuur is het nodig om te investeren in onder andere de versterking van het	De organisatieverandering is in 2025 conform planning doorgevoerd. De bijbehorende kosten zijn vanuit de bestemmingsreserve gedekt.

management (topstructuur),leiderschapsontwikkeling, de HR-cyclus en communicatie. Deze kosten zijn opgenomen in deze begroting. De risico's die samenhangen met deze organisatie ontwikkeling, denk aan consequenties voor leidinggevenden, werkdruk, veranderingen in werkzaamheden etc. Deze risico's zijn niet gekwantificeerd en niet opgenomen als financieel risico in deze paragraaf. Beheersmaatregel: er is een projectplan opgesteld met heldere en concrete afspraken en er is een projectgroep en stuurgroep ingericht. Ook vindt regelmatige afstemming met de betrokken portefeuillehouder plaats, waar ook de risico's worden meegenomen en besproken. In de Voorjaarsrapportage komen we terug op de risico's, waar mogelijk gekwantificeerd. .	
Netcongestie Er is geen capaciteit op het elektriciteitsnet voor uitbreidingen op bestaande en nieuwe grondexploitaties, dit kan leiden tot uitstel of afstel van investeringen.	Er is geen capaciteit op het elektriciteitsnet voor uitbreidingen op bestaande en nieuwe grondexploitaties, dit kan leiden tot uitstel of afstel van investeringen en het niet behalen van doelen. Voor de grondexploitaties en grootste projecten (zoals centrumontwikkeling en huisvesting onderwijs) is de impact verwerkt in het project. Voor overige projecten is het risico lastig in te schatten.
Verbonden partijen Er spelen diverse risico's op het gebied van verbonden partijen. Te denken valt aan grote investeringsverplichtingen die de partijen niet zelf kunnen dragen en waarbij de gemeente wordt gevraagd om in te springen. Ook het risico dat verbonden partijen continuïteitsproblemen krijgen is momenteel actueel. Zie hiervoor ook de paragraaf verbonden partijen.	Dit risico is vanaf van de begroting 2026 opgenomen bij de financiële risico's en wordt daar toegelicht. In de paragraaf samenwerken is een uitgebreide toelichting per verbonden partij opgenomen.
Krapte op de arbeidsmarkt / ziekteverzuim / werkdruk Zowel bij de gemeente Heerenveen als ook landelijk is sprake van een lastig bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een tekort aan gekwalificeerd personeel. Dit is ook een landelijke trend. Uit de landelijke personeelsmonitor 2023 blijkt dat: o 20% van de gemeentelijke vacatures moeilijk vervulbaar zijn. o landelijk de werkdruk een serieus probleem is. De belangrijkste oorzaken van lang of extra lang verzuim zijn werkdruk & stress en fysieke aandoeningen. 9 op de 10	Dit risico is vanaf van de begroting 2026 opgenomen bij de financiële risico's en wordt daar toegelicht. Daaruit blijkt dat het ziekteverzuim over 2025 met 7% hoger lag dan de streefnorm van 6% en vergelijkbare gemeenten (6,7%).

gemeenten geeft aan dat werkdruk een actueel thema is. o Het ziekteverzuim hoog is (6,2%). Bij Heerenveen ligt het percentage op 6,8%. o Gemeenten gemiddeld 22% van de loonsom besteedden aan externe inhuur om in de krappe arbeidsmarkt toch werk gedaan te krijgen. Bij Heerenveen is dat 25%. Risico: Werkzaamheden kunnen we niet volledig en tijdig realiseren. Dit levert expliciete aandachtspunten op, prioritering, wat kan wel en wat kan niet, wat kan anders.	

Financiële kengetallen

Voor een goede meting van de gezondheid van de gemeentefinanciën is het belangrijk om u een aantal (voorgeschreven) financiële kengetallen te presenteren. Dit doen we in onderstaande infographic.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten van de financiële kengetallen.

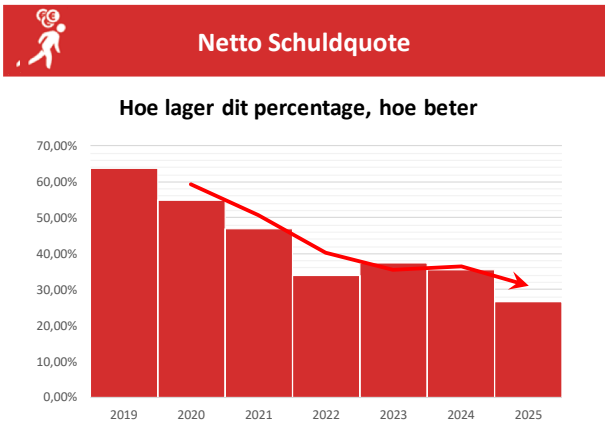
Kengetallen	Rekening 2019	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Rekening 2024	Rekening 2025
Netto schuldquote	63,8%	54,7%	46,8%	33,8%	37,3%	35,5%	26,6%
Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen	63,7%	54,5%	46,6%	33,7%	37,2%	35,2%	26,3%
Solvabiliteitsratio	21,2%	21,0%	25,9%	28,2%	29,8%	30,4%	29,5%
Grondexploitatie	10,7%	10,3%	12,2%	6,6%	11,8%	7,5%	-0,8%
Structurele exploitatieruimte	-2,7%	-1,5%	5,9%	3,6%	0,4%	3,6%	5,8%
Belastingcapaciteit	103,0%	107,5%	105,8%	90,3%	87,9%	88,0%	86,7%

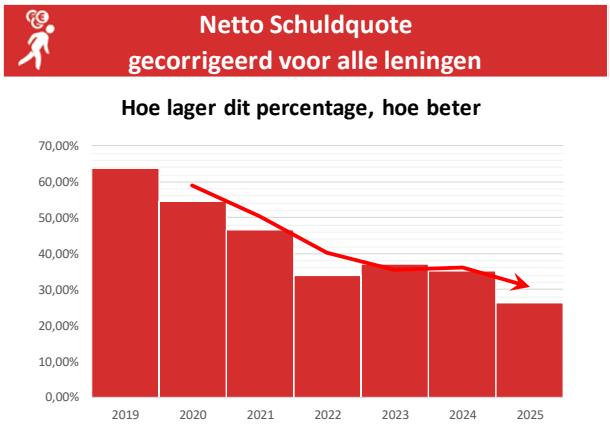
Hieronder lichten we de verschillende kengetallen nog verder toe:

Netto schuldquote

De netto schuldquote laat het niveau zien van de schuldenlast van de gemeente, ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een idee van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Als de netto schuldquote boven de 100% ligt, dan noemen we dat een hoge gemeenteschuld. Is de schuldquote hoger dan 130%, dan krijgt een gemeente het advies om direct in te grijpen om de schulden te verminderen. De netto schuldquote laat de afgelopen twee jaar een daling zien.
Criterium voor mate van gezondheid: "De netto schuldquote is lager of gelijk aan 100%".

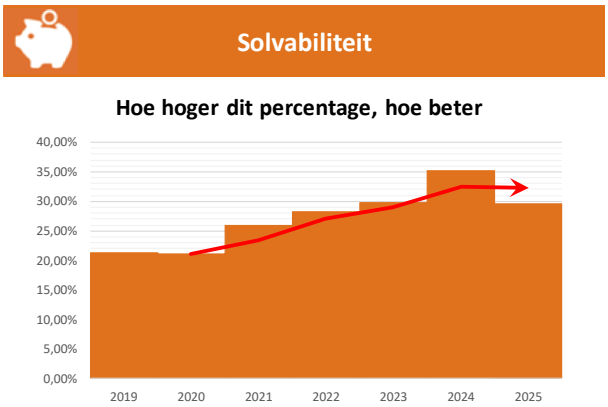
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, laten we de netto schuldquote zowel met als zonder doorgeleende gelden zien. Dit is de duidelijkste manier om te laten zien wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Het aandeel verstrekte leningen is zeer gering. De uitkomsten hiervan zijn in lijn met de netto schuldquote zonder dat deze is gecorrigeerd voor verstrekte leningen.
Criterium voor mate van gezondheid: "De netto schuldquote gecorrigeerd is lager of gelijk aan 100%".

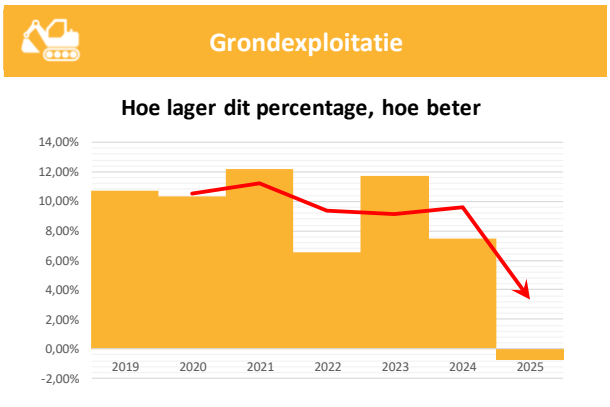

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen op lange termijn te voldoen. Bij een ratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. Door een kleine vermindering van het eigen vermogen laat de solvabiliteit een dalende lijn zien ten opzichte van voorgaand jaar. *Criterium voor mate van gezondheid: "De solvabiliteitsratio is groter of gelijk aan 20%".*

Grondexploitatie
Dit kengetal laat zien hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Grondexploitaties kunnen een grote impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is belangrijk, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Ten opzichte van vorig jaar is de ratio grondexploitatie gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat de boekwaarde van de grondexploitaties is gedaald als gevolg van gerealiseerde opbrengsten en hogere verliesvoorzieningen.
Criterium voor mate van gezondheid: "Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Structurele exploitatieruimte

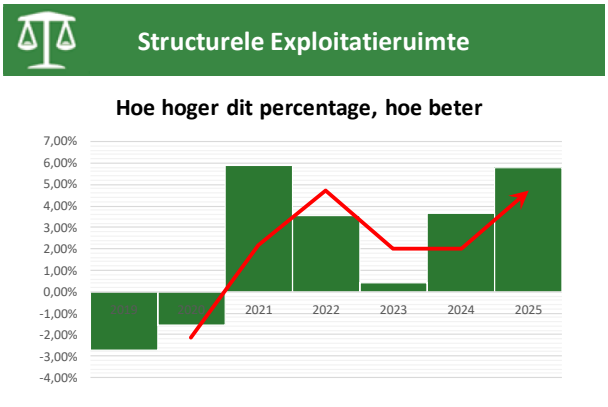
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting maken we onderscheid tussen structurele en incidentele lasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is flexibeler dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

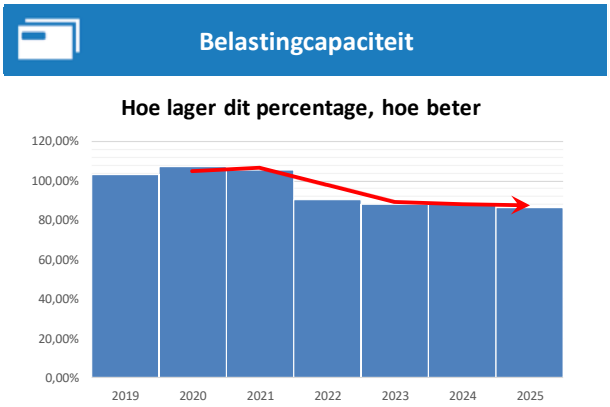
Criterium voor mate van gezondheid: "De structurele exploitatieruimte is groter of gelijk aan 0%".

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat de lokale lastendruk in onze gemeente zien ten opzichte van het landelijk gemiddelde aan woonlasten. Hieruit blijkt dat wij in 2025 onder het landelijk gemiddelde zijn uitgekomen.

Criterium voor mate van gezondheid: "De woonlasten ten opzichte van het landelijke gemiddelde zijn lager dan 100%".

Conclusie financiële kengetallen

Bij de beoordeling van de kengetallen zijn de indicatoren "structurele exploitatieruimte groter dan 0" en "weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2 de belangrijkste om de financiële gezondheid te bepalen. We constateren dat de relevante ratio over de structurele exploitatieruimte voor het tweede jaar op rij is gestegen. Onze woonlasten liggen onder het landelijk gemiddelde. Voor een verdere duiding van de woonlasten verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente beheert in de openbare ruimte diverse kapitaalgoederen (assets), zoals wegen (verhardingen), civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels), oevers en kaden, groen (waaronder bomen), gebouwen, riolering en water. Ook openbare verlichting, speelvoorzieningen, bebording en straatmeubilair vallen hieronder.

Deze objecten vertegenwoordigen een grote financiële waarde en hebben daarnaast een belangrijke gebruikswaarde voor inwoners en de gemeente. Ze zijn essentieel voor een prettige, veilige en goed functionerende leefomgeving.

Beleidskaders en onderhoud

Het beleidsmatige en financiële kader voor het duurzaam in stand houden van de belangrijkste kapitaalgoederen is vastgelegd in de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023–2027 en het Watertakenplan 2025–2029.

De Brede Nota Kapitaalgoederen is eind 2022 door de raad vastgesteld, inclusief de bijbehorende beheerplannen. Hierin zijn de onderhoudsopgaven, benodigde budgetten, onderbouwing van onderhoudsvoorzieningen en vervangingsinvesteringen opgenomen.

In het kader van het project ‘gezonde financiële positie’ is in 2025 besloten de uitvoeringsperiode te verlengen van tien naar twaalf jaar. Dit zorgt voor een betere aansluiting op de praktijk. Door onder andere beperkte capaciteit, benodigde onderzoeken en participatieprocessen blijkt meer tijd nodig om plannen zorgvuldig uit te voeren.

Riolering en water

Voor riolering en water is het beleid vastgelegd in het Watertakenplan 2025–2029. Dit plan kent vijf doelen:

1. We willen voldoen aan wet- en regelgeving (zorgplichten)
2. We willen het areaal goed beheren
3. We willen de gemeente Heerenveen klimaatadaptief maken
4. We willen integraal kijken naar de waterketen en het watersysteem
5. We willen samenwerken aan een toekomstbestendig en duurzaam Heerenveen

Met name de eerste drie doelen hangen direct samen met het beheer en onderhoud van riolering. Deze zijn vertaald in concrete acties, zoals onderhoud, renovatie en vervanging van riolering en gemalen, inclusief een beheerplan voor vervangingen.

Uitvoering en verantwoording

In de volgende (sub)paragrafen zoomen we in op de verschillende kapitaalgoederen en laten we zien wat er in 2025 aan onderhoud en vervanging is gerealiseerd (begroting versus realisatie).

Daarnaast is een toelichting opgenomen op enkele andere kapitaalgoederen, zoals onderwijshuisvesting, sportvelden en bijbehorende gebouwen, en informatie- en communicatietechnologie.

Bedragen x € 1.000

Naam beheerplan	Vastgesteld in de raad	Looptijd	Begr. 2025 na wijziging	Rekening 2025	Is er achterstallig onderhoud?
Beheerplan Verhardingen (wegen, fiets- en voetpaden etc.)	19-12-2022	2023 t/m 2027	3.177	3.081	Nee
Beheerplan Kunstwerken (bruggen, tunnels/viaducten, steigers, duikers)	19-12-2022	2023 t/m 2027	1.602	1.238	Nee
Beheerplan Oevers (beschoeiing, damwand, natuurlijke oever, kade)	19-12-2022	2023 t/m 2027	1.326	1.199	Nee
Beheerplan Groen (bomen, bos, bosplantsoen, gras, hagen, heesters, houtwallen, plantenbakken)	19-12-2022	2023 t/m 2027	2.114	1.838	Nee
Beheerplan Gemeentelijke gebouwen (76 gebouwen en 68 beeldende kunstobjecten)	19-12-2022	2023 t/m 2027	2.831	416	Nee
Watertakenplan (beheer en instandhouding riolering)	19-12-2024	2025 t/m 2029	5.650	3.266	Nee
Sportvelden (breedtesportvelden en de atletiekbaan)	23-6-2016	2022 t/m 2036	1.143	1.013	Nee

Infrastructuur

Wegen (verhardingen)

De gemeente beheert ruim vier miljoen vierkante meter aan fietspaden, voetpaden, parkeerterreinen, rijbanen en overige verhardingen. Deze moeten veilig en functioneel zijn, zonder dat sprake is van kapitaalvernietiging. Daarom is het beheerplan wegen 2023–2027 vastgesteld, inclusief investeringen en onderhoud (Brede Nota Kapitaalgoederen 2023–2027).

De gemeente voert elke twee jaar een inspectie uit naar de kwaliteit van de wegen (verhardingen). Op basis daarvan stemmen we het onderhoud af op de staat van de wegen en het beschikbare budget. Alle gegevens leggen we vast in het gemeentelijke beheerssysteem Obsurv. Met behulp van rekenregels stellen we een kwalitatieve planning op, die we vertalen naar een beheerplan en uitvoeringsplannen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

De werkzaamheden voor 2025 zijn opgenomen in de begroting. Hieronder is de actuele stand van zaken (begin 2026) van deze onderhouds- en vervangingsactiviteiten weergegeven.

Uitgevoerd (afgerond):

- Herinrichting parkeerterrein Muntflats (Heerenveen).
- Rioolvervanging Hiddingastraat en omgeving (Heerenveen); herinrichting moet nog plaatsvinden.

In uitvoering (doorloop in 2026):

- Herinrichting deel Coehoorn van Scheltingaweg / Van Oenemastraat (Heerenveen).
- Herinrichting Jelle van Damweg Fase 2 (Jubbega); rioolvervanging in uitvoering vervolgens herinrichting openbare ruimte in 2026.

In voorbereiding (uitvoering 2026):

- Herinrichting Kattebos, deel Oude veenscheiding tot Valeriaan (Heerenveen).
- Herinrichting Pres. Kennedylaan/ Rembrandtlaan (Heerenveen).

In voorbereiding (onderzoeksfase):

- Renovatie Peperstraat (riolering en herinrichting).

Naast de genoemde renovatie- en herinrichtingsprojecten zijn op basis van het beheerplan diverse grootonderhoudsmaatregelen uitgevoerd, zoals het aanbrengen van asfaltdeklagen en slijtlagen en het herstraten van wegen en fiets- en voetpaden. Daarnaast hebben we klein onderhoud uitgevoerd, zoals reparaties aan wegen en fiets- en voetpaden.

Civieltechnische kunstwerken
Als gemeente beheren we een groot aantal bruggen (vast en beweegbaar), tunnels, viaducten, steigers en duikers. In totaal gaat het om 563 civieltechnische kunstwerken. Het beheer vindt plaats op basis van de landelijk erkende CROW-systematiek, richtlijnen voor kunstwerkenbeheer en de geldende NEN-normering (2767-4).

Het doel is een duurzame instandhouding en het borgen van de veiligheid en functionaliteit van deze kunstwerken. Elke vijf jaar voeren we een volledige inspectie en conditiemeting uit. Op basis daarvan stellen we met behulp van rekenregels een kwalitatieve planning en begroting op, die we verwerken in het beheerplan en de uitvoeringsplannen. Daarbij hoort ook een onderbouwing van de benodigde investeringen en van de onderhoudsvoorziening.

Wat hebben we in 2025 gedaan?
De werkzaamheden voor 2025 zijn opgenomen in de begroting. Hieronder is de actuele stand van zaken (begin 2026) van deze onderhouds- en vervangingsactiviteiten weergegeven.

Voorbereiding/uitvoering aan diverse kunstwerken:
- Conserveren en reinigen.
- Herstel en vervangen slijtlagen (bruggen).
- Vervangen onderdelen (bruggen).
- Herstel voegwerk en voegovergangen.

Het herstel van voegwerk aan bruggen en keermuren is uitgevoerd. Door interne capaciteitsproblemen en aangescherpte inkoopvoorwaarden hebben de geplande onderhoudswerkzaamheden voor 2025 vertraging opgelopen. Voor 2026 bekijken we welke activiteiten we kunnen bundelen en aanbesteden.

Onderzoek constructieve veiligheid civieltechnische kunstwerken
Tot op heden zijn vier beweegbare bruggen en twintig vaste kunstwerken onderzocht. De rapportage wordt nog opgeleverd.

Onderzoek renovatie/nieuwbouw Weidlânsbrêge Akkrum
Het onderzoek naar renovatie of nieuwbouw is afgerond. In 2025 is een krediet toegekend voor nieuwbouw. De variantenstudie is inmiddels gestart.

Oevers en kaden
De gemeente beheert oevers en kaden, beschoeiingen, damwanden en natuurlijke oevers, in totaal ruim 55 kilometer. Het areaal wordt eens per vijf jaar geïnspecteerd en de gegevens worden vastgelegd in het beheersysteem.

Het beheer en onderhoud zijn gericht op het voorkomen van kapitaalvernietiging en het behouden van de functionaliteit. Op basis van de conditiemetingen (conform NEN 2767-4) stellen we een onderhoudsplanning op, die we verwerken in het beheerplan en de uitvoeringsplannen. Dit gebeurt volgens vastgestelde cyclische normeringen.

In het beheerplan nemen we de benodigde investeringen op. Deze zijn als kredieten verwerkt in de begroting. Ook is een onderbouwing van de onderhoudsvoorziening opgenomen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?
In de begroting 2025 waren de volgende onderhoud- en vervangingsactiviteiten benoemd:

- Vervanging kade (paal/schot) Crackstate (Heerenveen).
- Vervanging damwand Bolster (Heerenveen).
- Vervanging damwand Haskeruitgang (Heerenveen).
- Vervanging damwand Veilingstraat (Heerenveen).
- Vervanging damwand S. Brinksmaweg (Jubbega).
- Vervanging damwand W.J. Koopmansstrjitte (Akkrum).

Deze vervangingen zijn in 2025 voorbereid en eind 2025 aanbesteed. Het voorbereidingstraject nam meer tijd in beslag dan vooraf verwacht, met name door het vergunningstraject en de bijbehorende onderzoeken en constructieberekeningen. Uit deze berekeningen bleek dat op een aantal locaties zwaardere damwandconstructies nodig zijn. Hiervoor is in het voorjaar van 2025 aanvullend krediet toegekend. De uitvoering van de vervangingen start in 2026.

Openbare verlichting
In de begroting zijn financiële middelen beschikbaar voor het versneld verledden van de openbare verlichting. Eind 2029 is alle verlichting verled en daarmee verduurzaamd.

Wat hebben we in 2025 gedaan?
In 2025 zijn hiervoor onder meer de onderstaande werkzaamheden voorbereid en/of uitgevoerd. Tussen haakjes zijn de aantallen lichtpunten aangegeven.

Uitgevoerd (afgerond):

- Gersloot: Aenwirderweg, Hegedyk, Deelenweg, Hooivaartsweg, Tijnjeweg en Verseweg (39).
- Luinjeberd: Bornego, P.G. Otterweg, Aenwirderweg en Jonkersweg (17).
- Aldeboarn: Wjitteringswei Sudkant West (52).
- Oranjewoud: Anna Charlottelaan, Casimiralaan, Heidelaan, Henriëtte Amalialaan, Sophia Hedwiglaan (90).
- Heerenveen: Skoatterwald (409), Naardermeerstraat (31).
- Oudeschoot: Marktweg (49)en Amperelaan (62).
- De Knipe (85).

In uitvoering (doorloop in 2026 en 2027):

- Kern Heerenveen (in combinatie met voorbereiding/uitvoering aanpak Centrum Heerenveen) (250).

Doorgeschoven naar 2026:

- Jubbega: Buitengebied (72).
- Haskerdijken Nieuwebrug: Deelspaad, Dorpstraat, Hellingpad, Konvintspaad, Rijsstraatweg, Spitsendyk, Stobbega'ster Pad, Tovepaed, Kapellewei, Leeuwardenstraatweg en Lier (60).
- Heerenveen: President Kennedylaan (22) en Kattebos (23); in combinatie met herinrichting zie wegen/verhardingen.

Riolering

Gemeentelijke watertaken

Voor een gezonde en veilige leefomgeving en een duurzaam en klimaatbestendig Heerenveen zijn goede riolering, robuuste watersystemen en een passende inrichting van de openbare ruimte essentieel. Zo beschermen we de volksgezondheid en het milieu (waterkwaliteit) en zorgen we voor een klimaatrobuuste inrichting van de openbare ruimte, waarbij overlast door (grond)water en droogte wordt voorkomen of beperkt. De taken en opgaven zijn vastgelegd in het eind 2024 vastgestelde Watertakenplan 2025–2029 (inclusief bijlagen).

We beheren circa 19.000 kolken, 450 kilometer vrijvervalriolering, 950 rioolgemalen en grote ondergrondse bergingskelders voor rioolwater. Om de geplande watertaken nu en in de toekomst uit te kunnen voeren, zijn voldoende inkomsten uit de rioolheffing nodig.

Het beheer en onderhoud zijn gericht op het veilig en functioneel houden van het systeem en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Voor een goed beeld voeren we jaarlijks inspecties uit op een deel van het areaal. De resultaten verwerken we in het beheersysteem. Op basis daarvan bepalen, plannen en voeren we herstel- en onderhoudsmaatregelen en vervangingsopgaven uit.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In de begroting van 2025 zijn verschillende werkzaamheden opgenomen. Hieronder is de actuele stand van zaken (begin 2026) van deze onderhouds- en vervangingsactiviteiten weergegeven.

Uitgevoerd (afgerond):

- Rioolvervanging Hiddingastraat en omgeving (Heerenveen).

In uitvoering (doorloop in 2026):

- Rioolvervanging en afkoppelen verharding Jelle van Damweg Fase 2 (Jubbega).

In voorbereiding (uitvoering 2026):

- Vervanging/verbetering riolering Kattebos (Heerenveen).
- Vervangen en aanleg hemelwater riolering Rembrandtlaan/President Kennedylaan (Heerenveen).

Water

Waterbeheer bestaat uit beheer van oppervlaktewater in stedelijk en landelijk gebied en vaarwegbeheer.

Vaarwegen

De provincie Fryslân heeft de vaarwegen in Fryslân aan zichzelf en Wetterskip Fryslân toebedeeld. De gemeente Heerenveen heeft geen vaarwegen in beheer en onderhoud.

Stedelijk water
Het stedelijk water is in 2016 overgedragen van de gemeente naar Wetterskip Fryslân. Het Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud, maar de gemeente voert het feitelijk onderhoud nog steeds uit, op basis van een door Wetterskip Fryslân te verstrekken vergoeding. Dit onderhoud betreft het tijdig uitmaaien (hekkelen) van de watergangen, waardoor die hun functie kunnen blijven vervullen. Het beheer en onderhoud (welke maatregelen en wanneer uit te voeren) zijn in afstemming met het Wetterskip Fryslân bepaald en opgenomen in het gemeentelijk beheersysteem. In totaal onderhouden wij voor Wetterskip Fryslân circa 95 kilometer aan watergangen en 60 hectare aan water in het stedelijk gebied.

Wat hebben we in 2025 gedaan?
Naast het reguliere onderhoud (hekkelen) hebben we ook baggeronderhoud uitgevoerd. Ook dit baggeronderhoud maakt onderdeel uit van de overdracht uit 2016. Met Wetterskip Fryslân spraken we af dat we alle (achterstallige) bagger, voor wat betreft de over te dragen watergangen, op basis van 50/50 kostenverdeling voor eind 2025 zouden wegwerken. De baggerwerkzaamheden aan deze over te dragen watergangen zijn eind 2025 afgerond en met het wetterskip verrekend. Voor de overige wateren (waaronder ligplaatsen) binnen het stedelijk gebied is de gemeente beheerder.

Water landelijk gebied
In het landelijk gebied voeren wij zelf deels het onderhoud van de watergangen uit. Dit gebeurt veelal op basis van de schouwplicht die het Wetterskip Fryslân is aan deze watergangen heeft toegekend. Daarnaast voeren agrariërs onderhoud voor ons uit. Hiervoor krijgen ze van ons een vergoeding. In totaal onderhouden wij in het landelijk gebied ruim 250 kilometer aan watergangen.

Groen
We beheren en onderhouden het groen volgens het vastgestelde beleid 'bewust beheer', zoals dat eind 2022 bij de vaststelling van de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023 - 2027 is bepaald. Dit beleidskader was ook het uitgangspunt voor de begroting 2025.

Als gemeente moeten we ervoor zorgen dat het groen veilig en goed onderhouden blijft. Denk aan onze zorgplicht voor bomen en het naleven van de Wet Natuurbescherming (nu de Omgevingswet). Daarbij willen we vooral zorgvuldig omgaan met wat we hebben en kapitaalvernietiging voorkomen. Tegelijk houden we rekening met thema’s als biodiversiteit, klimaat (zoals hittestress en wateroverlast), plaagdieren en invasieve soorten.

Binnen het kapitaalgoed 'groen' maken we onderscheid tussen bomen, bos, bosplantsoen, gras, hagen, heesters, houtwallen, plantenbakken en vaste plantvakken. Ook kijken we naar het type gebied, zoals bedrijventerrein, buitengebied, centra, groengebied, hoofdwegen en woongebied. Meestal hanteren we een basisniveau van onderhoud, maar op sommige plekken kiezen we bewust voor een lager of juist hoger niveau. Vandaar de naam: bewust beheer.

We beheren ongeveer zes miljoen vierkante meter groen en ruim 41.000 bomen. Dit hele areaal is vastgelegd in ons (groen)beheersysteem. Op basis daarvan plannen we het onderhoud en maken we een begroting. Het onderhoud betalen we uit de reguliere budgetten. Daarnaast is er geld gereserveerd voor het vervangen van bomen. Dit gebeurt volgens het Vervangingsplan boomstructuren Heerenveen (2024–2032).

Wat hebben we in 2025 gedaan?
In de begroting van 2025 is een aantal werkzaamheden opgenomen. Hieronder is de huidige status (begin 2026) van deze onderhoud- en vervangingsactiviteiten aangegeven.

Uitgevoerd (afgerond en/of deels nog in voorbereiding):
- Diverse grotere en kleinere groenreconstructies (soms in combinatie met andere onderhouds- of herinrichtingswerken aan verharding en/of riolering). Voorbeelden: vergroening deel K.R. Poststraat, groot onderhoud tuin Coopersbrug, aanplant nieuwe bomen (diverse locaties), aanplant bollen langs diverse toegangswegen en inzaaien bermen met kruiden- of bijenmengsels. Daarnaast integrale projecten in combinatie met verharding/riolering: Kennedylaan/Rembrandtlaan, Kattebos, parkeerterrein Muntflats, Jelle van Damweg (zie ook onder subparagrafen Verharding en/of Riolering).

Uitgevoerd (loopt door in volgende jaren):
- Bestrijding invasieve exoten in water en op land; op basis van het vastgestelde plan 2023-2027.

In uitvoering (doorloop in 2026 en verder):
- Boomvervangingsplan is aanbesteed en uitvoering is gestart (meerjarige uitvoering).

In voorbereiding (uitvoering 2026):
- Aantal renovatie en vergroeningsprojecten.

In voorbereiding (start uitvoering 2026; meerjarig programma):
- Lanenplan Oranjewoud (samenwerking tussen overige eigenaren/terreinbeheerders; projectleiding via Provincie Fryslân); op basis van een integraal afwegingskader, waarin cultuurhistorie, ecologie, ruimtelijke kwaliteit en klimaat worden meegenomen wordt per situatie de meest passende uitvoeringsstrategie bepaald. Uitvoering geschiedt op basis van consensus over de te hanteren methode en fasering/planning.

Doorgeschoven naar 2026 (als gevolg van capaciteitstekort):
- Afronding opstellen groen(blauw)structuurprogramma; door capaciteitsbeperkingen is het niet gelukt programma in 2025 voor te leggen aan raad (wordt 2026).
- Opstellen bomenbeleidsplan; kaders voor een bomenbeleidsplan worden opgenomen in het op te stellen groen(blauwe)structuurprogramma. Bomen zijn hierin een belangrijk thema. In 2026 wordt gestart met het opstellen van bomenbeleidsplan.
- Opstellen/actualiseren kapvergunningenbeleid; heeft ook relatie met nog vast te stellen groenstructuurprogramma, nog op te stellen bomenbeleidsplan en omgevingsplan. Actualisering kapvergunningenbeleid start in 2026.

Spelen en speelvoorzieningen

Wat hebben we in 2025 gedaan:
In de begroting van 2025 zijn een aantal werkzaamheden opgenomen. Hieronder is de huidige status (begin 2026) van deze onderhoud- en vervangingsactiviteiten aangegeven.

Uitgevoerd in 2025:
- Reparaties aan speeltoestellen voortkomend uit keuringen.
- Vervanging speeltoestellen voortkomend uit keuringen
- Vervanging speeltoestellen Vogelwijk (Reigerstraat en Kwartelstraat)

In voorbereiding (uitvoering 2026):
- Vervanging diverse speeltoestellen voortkomend uit keuringen; toestellen zijn aangeschaft en worden in 2026 geplaatst.
- Vervanging speeltoestellen Oebele Stellingwerf, Van Aylvalaan, Meester Halbe Binnertstraat, Kievitsstraat/Tuureluurstraat (hiervoor is een communicatietraject gestart).

Gebouwen

De gemeente Heerenveen heeft verschillende gebouwen in eigendom en beheer. Om het onderhoud planmatig en efficiënt uit te voeren, is het belangrijk om goed inzicht te hebben in de bouwkundige staat en de installaties. Daarom is in 2021 de onderhoudstoestand van alle gemeentelijke gebouwen en bijbehorende installaties in kaart gebracht. Hieruit bleek dat de gebouwen over het algemeen in een redelijke staat verkeren.

De resultaten van deze inspecties, samen met gebouwgegevens zoals bouwjaar en adres, zijn vastgelegd in het gebouwenbeheersysteem. Op basis hiervan is een meerjarige onderhoudsplanning opgesteld, gericht op het in stand houden van de gebouwen en installaties. Waar onderhoud of vervanging nodig is, zijn deze opgaven verwerkt in de Brede Nota Kapitaalgoederen 2023–2027 en het Beheerplan gebouwen.

Aan de verschillende maatregelen zijn in het beheersysteem eenheidsprijzen gekoppeld. Daarmee zijn de onderhouds- en vervangingsopgaven vertaald naar een financiële raming voor de komende jaren. De uitkomsten voor 2025 zijn verwerkt in de begroting.

Wat hebben we in 2025 gedaan?
In de begroting van 2025 zijn een aantal werkzaamheden opgenomen. Hieronder is de huidige status (begin 2026) van deze onderhoud- en vervangingsactiviteiten aangegeven.

Voorbereiding in 2025 (uitvoering in 2026):
- Buitenschilderwerk diverse gemeentelijke gebouwen.
- Vervanging/aanpassing verwarming- en luchtbehandelingsinstallatie Posthuis.

Uitgesteld naar 2026:
- Voorbereiding en uitvoering coating vloeren parkeergarage in combinatie met het vervangen van verwarming uit-/oprit; gelet op duur van de uitvoeringsperiode in

combinatie met sluiting parkeergarage afstemming/overeenstemming met parkeerbeheer/vastgoedbeheer/uitvoering nodig.
- Vervanging/aanpassing installatie Sporthal Utingeradeelhal in Akkrum; in verband met capaciteitsplanning uitgesteld naar 2026.

In voorbereiding (doorloop 2026):
- Onderzoek verduurzamingsopgaaf aantal vastgoedobjecten; analyse gemaakt van data. Hierbij is beoordeeld welke gebouwen grootste aandeel in CO2 uitstoot hebben. Met een gespecialiseerd bedrijf is vervolgens technische verdiepingsslag van deze gebouwen gemaakt waarbij maatregelen en geschatte kosten per gebouw in kaart zijn gebracht.

Door het verschuiven in de tijd is sprake van onderbesteding (onder uitputting) in 2025. De niet uitgegeven middelen binnen de betreffende voorziening zijn doorgeschoven van jaarschijf 2025 naar jaarschijf 2026.

Huisvesting onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende en passende huisvesting voor het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs. Dit geldt alleen voor het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs. Voor het middelbaar beroepsonderwijs geldt deze zorgplicht niet.

In de begroting is jaarlijks budget opgenomen voor calamiteiten en voor de eerste inrichting van onderwijsleermiddelen en/of meubilair bij uitbreidingen als gevolg van autonome ontwikkelingen.

Huisvesting primair en voorgezet onderwijs

De komende jaren staan de gemeente en de schoolbesturen voor een grote opgave op het gebied van onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs. Op 12 mei 2022 is het Scholenplan ToekomstWIJS 2023–2038 vastgesteld. Hierin is per schoolgebouw aangegeven welke projecten gepland staan voor vernieuwbouw of nieuwbouw en wanneer deze plaatsvinden. Ook zijn de beleidsambities en financiële kaders vastgelegd.

Het plan biedt tot en met 2038 inzicht in de huisvestingsopgave voor scholen in de gemeente. Voor de bekostiging van de voorzieningen is de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Heerenveen het uitgangspunt. De bijbehorende financiële dekking is opgenomen in de begroting.

Het programma kent ambitieuze doelstellingen en wordt gedragen door alle betrokken partijen. Daarbij geven we inhoud en kwaliteit voorrang boven tempo.

De focus ligt op het realiseren van breed gedragen kindcentra, met een doorlopende leerlijn voor kinderen. Daarnaast richten we de omgeving in als ontmoetingsplek voor kinderen, ouders/verzorgers en verenigingen.

Investeren in onderwijshuisvesting betekent investeren in de toekomst van onze kinderen én in sterke buurten.

Deze aanpak is bekroond met een Europese prijs voor kindcentrum Albertine Agnes: The New European Bauhaus for Small Municipalities. De projecten zijn beoordeeld op

duurzaamheid (zoals circulariteit en biodiversiteit), inclusie en participatie, en esthetische kwaliteit.

De prijs bevestigt dat we op de goede weg zijn. Alle afgeronde, lopende en toekomstige projecten volgen dezelfde ambities als het prijswinnende kindcentrum Albertine Agnes.

De Buitenkans, Albertine Agnesschool, de Finne/de Boarne (het Bernesintrum Aldeboarn)
In 2023 zijn trajecten gestart voor de vernieuwbouw en/of nieuwbouw van De Buitenkans, de Albertine Agnesschool en het Bernesintrum Aldeboarn. Met name bij De Buitenkans en de Albertine Agnesschool is extra aandacht voor de verkeerssituatie en de overlast rondom de school. De verwachting is dat de (ver)nieuwbouw van De Buitenkans en de Albertine Agnesschool in het derde en vierde kwartaal van 2026 wordt afgerond. Het Bernesintrum Aldeboarn volgt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2027.

De Greiden (de Vogelwijk)
Voor de vier basisscholen in De Greiden - OBS Ekke de Haan, OBS het Vogelnest, CBS het Kompas en CBS de Roerganger - zijn de locaties bepaald. Bij de schoolgebouwen van Ekke de Haan en het Vogelnest heeft in 2024 een vernieuwbouw plaatsgevonden en zijn kleinschalig uitgebreid. Beide projecten zijn in het eerste kwartaal van 2025 afgerond. Duurzaamheid en circulariteit stonden bij de vernieuwbouw centraal.

Het Vogelnest en de Roerganger (Vogelwijk) gaan samen verder in één gebouw op de huidige locatie van het Vogelnest. De nieuwbouw is gestart in het vierde kwartaal van 2025, de realisatie verwachten we in het derde kwartaal van 2026.

Fedde Schurer (VO) – uitbreiding
Deze locatie kent verschillende externe uitdagingen vanwege de nabijgelegen gasleiding en Rijksweg. Ondanks deze ruimtelijke uitdagingen heeft deze locatie bij college en schoolbestuur wel de voorkeur. De voorlopige realisatiedatum staat op 2028.

Tjongerschool Mildam (PO) – nieuwbouw en renovatie gymzaal
Dit project staat opgenomen in het programma 2025. De eerste voorbereidende gesprekken zijn inmiddels gestart. De verwachting is dat de realisatie eind 2027 of begin 2028 plaatsvindt.
Bij dit project onderzoeken we of we de vervanging van het kunstgrasveld naast de school kunnen koppelen aan de nieuwbouw. Ook kijken we of we onder het sportveld een energiesysteem kunnen aanbrengen voor in ieder geval de school.

MFA De Akkers
Op basis van de prognoses en het leerlingenaantal bleek dat Spring! recht heeft op extra vierkante meters. Het oorspronkelijke plan was om de MFA uit te breiden voor Spring!. Na overleg en onderzoek is samen met de gebruikers en de gemeente besloten om het gebouw intern te verbouwen in plaats van uit te breiden. Door deze interne aanpassing kan Spring! gebruikmaken van ruimten die voorheen bedoeld waren voor Route 0513. Route 0513 had hier formeel geen aanspraak meer op. Door intern te schuiven is uitbreiding niet meer nodig. Dit levert financiële voordelen op en maakt het gebouw flexibeler: bij groei of krimp van één van de scholen kunnen ze ruimten eenvoudig delen of anders inzetten.

Sportvelden en bijbehorende gebouwen

De gemeente onderhoudt de sportvelden. Op sommige sportaccommodaties voeren verenigingen het dagelijks onderhoud uit. Hiervoor ontvangen zij jaarlijks een vergoeding.

Sportvelden

De kosten voor onderhoud zijn opgenomen in het product Sportaccommodaties in de begroting en in de voorziening Sportvelden. Hieronder vallen ook de periodieke renovaties van natuur- en kunstgrasvelden en de kunststof atletiekbaan.
In 2025 hebben we de kunstgrasvelden bij UDIROS en Heerenveense Boys gerenoveerd.
Bij de vaststelling van het Actualisatie Accommodatieplan Sport (op 23 juni 2016) is besloten dat het beheer en onderhoud van sportvelden bij de gemeente blijft. In december 2021 is dit plan herijkt en de financiële vertaling daarvan is verwerkt in de begroting van 2024. In 2026 volgt een nieuwe herijking.

Uitbreiding en/of vernieuwing

Voor specifieke uitbreiding of vernieuwing van sportvoorzieningen (anders dan renovatie) reserveren we geen standaard budget. Per situatie wordt een investeringskrediet aangevraagd, waarvan de lasten in de begroting worden verwerkt.
Volgens het Actualisatie Accommodatieplan Sport dragen verenigingen bij dit soort investeringen in principe zelf één derde van de werkelijke kosten bij.

Informatiemanagement en ICT

De centrale ICT-voorzieningen – ook wel basis-ICT – vormen een belangrijk onderdeel van de kapitaalgoederen van de organisatie. Het gaat onder meer om servers en opslag, netwerkvoorzieningen, vergaderruimten, kantoor- en thuiswerkplekken, laptops, tablets, telefoons, randapparatuur en specifieke apparatuur zoals betaalzuilen. De vervanging van informatiesystemen die binnen de organisatie worden gebruikt, valt hier niet onder.

Door technologische ontwikkelingen worden ICT-voorzieningen steeds minder vaak als eenmalige investering aangeschaft en steeds vaker als dienst afgenomen. Dit zorgt voor een beter beheersbare, betaalbare en veiligere ICT-omgeving. Een concreet voorbeeld is telefonie: in 2025 is de traditionele telefooncentrale vervangen door een softwareoplossing voor bellen en bereikbaarheid. Sindsdien nemen we telefonie als dienst af en worden de kosten via de exploitatie verantwoord.

Moderne digitale werkplek

Deze ontwikkeling sluit aan bij de overgang naar de moderne digitale werkplek. In 2025 is daarom geïnvesteerd in nieuwe laptops en randapparatuur, met inzet van de middelen die in 2024 zijn gereserveerd. Daarmee is een belangrijke stap gezet naar een werkomgeving waarin medewerkers overal veilig en snel toegang hebben tot de benodigde applicaties en diensten.

De geplande vervanging van de multifunctionals in 2025 is niet doorgegaan. De prioriteit lag bij de invoering van de digitale werkplek en de nieuwe telefonieomgeving, waardoor is besloten deze vervanging uit te stellen.

De investering in netwerkcomponenten, servers en opslag is doorgeschoven naar 2026. De voorbereidingen zijn in 2025 gestart en de uitvoering volgt in 2026.

Financiering

In de paragraaf financiering zetten we de financieringsfunctie van gemeente Heerenveen uiteen over het afgelopen boekjaar. In het eerste onderdeel geven we een korte toelichting op de wettelijke kaders en het treasury statuut van de gemeente Heerenveen. In het onderdeel financiering Gemeente Heerenveen lichten we het gevoerde risicobeheer (kasgeldlimiet, renterisiconorm en het schatkistbankieren), de financiering van de gemeente en de gehanteerde rentemethodiek toe.

Kaders

Voor de uitvoering van de treasuryfunctie heeft de gemeente te maken met verschillende wettelijke kaders. De belangrijkste lichten we hieronder toe.

Wet HOF

In de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF) is vastgelegd dat het Rijk en decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor het terugdringen van begrotingstekorten (EMU-tekort). Dit betekent onder andere dat gemeenten worden begrensd in het aantrekken van leningen.

Ruddo

De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bevat regels voor het uitzetten van middelen, voor zover deze niet in de schatkist worden aangehouden. De Ruddo beperkt zich tot regelgeving over het uitzetten van gelden in de vorm van een belegging in waardepapieren en het aangaan van transacties in financiële derivaten.

Treasurystatuut

In het treasurystatuut van de gemeente Heerenveen zijn, binnen de kaders van de Wet Fido en de Ruddo, de uitgangspunten vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie.

Treasury

Uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer

Gemeente Heerenveen kent enkele uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer. Deze bestaan uit de kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer. Over een deel van de uitzettingen ontvangen we een (rente)vergoeding, aangezien er sprake is van (krediet)risico door mogelijke insolventie of deficit van tegenpartijen. Het verloop van de uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2025	Mutaties	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	13.781	-	13.781
Voorziening participatie Thialf	-1.500	-	-1.500
Overige langlopende leningen	926	3	929
Totaal kapitaalverstrekkingen	**13.207**	**3**	**13.210**

Bovenstaande financiële vaste activa zijn nader toegelicht in de toelichting op de balans.

Leningenportefeuille gemeente Heerenveen
In het verleden financierden we onze financieringsbehoefte grotendeels met langlopende geldleningen (vreemd vermogen). De afgelopen jaren is de financieringsbehoefte van gemeente Heerenveen voornamelijk gefinancierd met eigen vermogen en zijn er geen nieuwe (langlopende) geldleningen aangetrokken.

Onderhandse leningen
Hieronder staat het verloopoverzicht van de onderhandse leningen met een looptijd van meer dan één jaar. In 2025 is in totaliteit € 5,1 miljoen afgelost en zijn geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. De omvang van de onderhandse leningen bedraagt eind 2025 nog € 93,7 miljoen. De ontwikkeling van de leningenportefeuille is in onderstaande tabel weergegeven. De gespecificeerde stand van de leningenportefeuille vindt u terug bij de toelichting op de balans.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling leningenportefeuille		Boekjaar 2025
Stand per 1 januari 2025		**98.760**
+	Nieuwe afgesloten geldleningen	-
-/-	Reguliere aflossingen	5.104
-/-	Vervroegde aflossingen	-
Stand per 31 december 2025		**93.657**

Renterisicobeheer en schatkistbankieren
Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast is een toelichting gegeven op het schatkistbankieren over het afgelopen boekjaar.

Kasgeldlimiet
Ter beheersing van het renterisico op kortlopende schulden is in de Wet Fido de kasgeldlimiet ingesteld. Deze moet voorkomen dat gemeenten te veel kort geld lenen, waardoor bij een sterke stijging van de rente de rentelasten ineens explosief zouden toenemen. Deze kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Voor gemeente Heerenveen is hetkasgeldlimiet bepaald op € 19,4 miljoen in 2025.

Voldoen aan de wettelijke bepalingen houdt in dat als de vlottende schuld structureel de kasgeldlimiet overschrijdt, we de kortlopende schulden moeten omzetten naar een langlopende schuld. Ook moeten we bij een overschrijding een toelichting geven. Overschrijden we de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen, dan moet de toezichthouder hierover worden geïnformeerd. Het verloop van de kasgeldlimiet gedurende het jaar 2025 is als volgt weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Berekening kasgeldlimiet	Boekjaar 2025			
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Vlottende schulden	-	1	-	1
Vlottende middelen	14.240	17.253	33.989	39.793
Per saldo	**14.240**	**17.254**	**33.989**	**39.794**
Kasgeldlimiet	19.422	19.422	19.422	19.422
Ruimte (+), overschrijding (-)	**33.662**	**36.676**	**53.411**	**59.216**

Zoals te zien is deze limiet in het verantwoordingsjaar in geen van de kwartalen overschreden. Dit is met name het gevolg van het hoge saldo aan liquide middelen en omdat er geen kasgeldleningen zijn aangetrokken in 2025.

Renterisiconorm

Ter beheersing van het renterisico op langlopende schulden is in de wet Fido de renterisiconorm opgenomen. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal in enig jaar voor herfinanciering in aanmerking komt. Voor de gemeente Heerenveen is dit een bedrag van € 45,6 miljoen in 2025. Dit bedrag mogen we niet overschrijden en dat betekent dat we slechts een geringe omvang aan langlopende leningen mogen aantrekken, of dat we leningen goed moeten spreiden in omvang, looptijden en renteaanpassingen. In 2025 zijn geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. De berekening van de renterisiconorm voor 2025 is in de volgende tabel opgenomen. Hieruit blijkt dat de norm in 2025 niet is overschreden.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm jaarstukken 2025		**Boekjaar 2025**
a.	Renteherzieningen	-
b.	Aflossingen	5.104
c.	**Renterisico (a + b)**	**5.104**
d.	Begrotingstotaal	228.491
e.	Percentage regeling	20%
f.	**Renterisiconorm (c * d)**	**45.698**
g.	Ruimte onder risiconorm (f > c)	40.595
h.	Overschrijding renterisiconorm (c > f)	-
Overschrijding renterisiconorm?		**Nee**

Schatkistbankieren

Decentrale overheden, waaronder ook gemeenten, zijn verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak (en die in het verleden daarom op een bank- of spaarrekening stonden) in de schatkist aan te houden. Het is niet toegestaan om middelen aan te houden op een rekening-courant of spaarrekening bij private partijen zoals een bank. Ook het uitzetten van middelen door te beleggen is niet toegestaan. Een belangrijke uitzondering op de hoofdregel dat alle middelen in de schatkist moeten worden aangehouden, is het drempelbedrag dat buiten de schatkist mag blijven. Daarnaast vallen middelen die vanuit de publieke taak worden aangehouden bij derden ook niet onder schatkistbankieren. Het gaat dan bijvoorbeeld om onderpand of derdengelden (zoals in het kader van schuldhulpverlening).

Per 31 december 2025 bedraagt de rekening-courantverhouding met het Rijk (schatkistbankieren) ruim € 41,6 miljoen. Om ervoor te zorgen dat gemeente Heerenveen altijd voldoet aan de wet- en regelgeving voor het schatkistbankieren is met de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) een overeenkomst afgesloten. Dit houdt in dat alle liquide middelen boven de € 1 miljoen automatisch dagelijks worden afgeroomd ten gunste van het schatkistbankieren. Een overschrijding van het drempelbedrag heeft dan ook niet plaatsgevonden zoals uit onderstaand overzicht blijkt.

Bedragen x € 1.000

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1) Op dagb. buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	536	684	699	509
(2) Drempelbedrag	4.570	4.570	4.570	4.570
(2 -/- 1) Benutting van het drempelbedrag	**4.034**	**3.886**	**3.871**	**4.061**
Overschrijding van het drempelbedrag?	**Nee**	**Nee**	**Nee**	**Nee**

Rentemethodiek en renteresultaat

Renteverloop

De gemiddelde rente op de leningen van de huidige vaste schuld bedraagt circa 2,5%. Door de inflatie zijn de rentetarieven inmiddels voor alle looptijden naar boven bijgesteld waardoor ze boven deze 2,5% zijn uitgekomen.

Renteresultaat

De gemeente heeft uitstaande geldleningen waaruit rentebaten voortvloeien. Deze rente komt ten goede aan het exploitatieresultaat op het taakveld treasury (thema Financiën en Organisatie). Daarnaast heeft de gemeente langlopende geldleningen afgesloten waarvoor een rentevergoeding betaald moet worden. Het verloop van de rentebaten en rentelasten over het afgelopen jaar ziet er als volgt uit.

(Bedragen x € 1.000)

Renteresultaat	Begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil
Externe rentelasten (onderhandse leningen)	2.323	2.323	-
Externe rentelasten (overige)	-	20	20
a. Totaal rentelasten	**2.323**	**2.343**	**20**
Externe rentebaten (uitzettingen)	524	596	72
Externe rentebaten (overige)	-	-	-
b. Totaal rentebaten	**524**	**596**	**72**
Saldo rentelasten en rentebaten (a -/- b)	**1.799**	**1.747**	**-52**

Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere rentebaten dan begroot op de uitzettingen in de schatkist van het Rijk.

Renteomslag

Door toepassing van de renteomslagmethode worden de rentelasten aan de hand van de stand van de investeringen toegerekend aan de taakvelden in de exploitatie. De achterliggende gedachte is hierbij dat de gehanteerde omslagrente een reëel percentage is. De omvang van de rente die over het eigen vermogen mag worden berekend, is gemaximeerd op het gemiddelde rentepercentage dat de gemeente over haar extern aangetrokken leningen betaalt (2,5%). In opvolging van het advies van de Commissie BBV rekent Gemeente Heerenveen geen rente toe aan het eigen vermogen.

In 2023 heeft de Commissie BBV de notitie geactualiseerd. De belangrijkste wijziging uit deze notitie betreft een aanpassing in de toerekening van de rentelasten aan de grondexploitaties. Tot en met 2023 was het alleen toegestaan om de werkelijke rente over het vreemd vermogen (naar rato) toe te rekenen aan de grondexploitaties. Dit geldt ook voor de toekomstige rentelasten. Er wordt voor grondexploitaties geen uitzondering

meer gemaakt in het BBV, waardoor de rentetoerekening plaatsvindt op basis van de reguliere omslagrente.

(bedragen x € 1.000)

Renteschema jaarstukken 2025			Begroting 2025	Realisatie 2025 berekend met percentage uit de begroting	Realisatie 2025
a.	De externe rentelasten voor de korte en lange financiering		2.920	2.335	2.335
b.	De externe rentebaten voor de korte en lange financiering	-/-	9	596	596
Saldo rentelasten en rentebaten			**2.911**	**1.739**	**1.739**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-/-	-	-	-
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	-	-	-
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend.	+/+	-	-	-
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente			**2.911**	**1.739**	**1.739**
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+		-	-
d2.	Rente over voorzieningen	+/+		-	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			**2.911**	**1.739**	**1.739**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	2.547	2.366	1.972
Renteresultaat op het taakveld treasury (0.5)			**364**	**-627**	**-233**
Omslagrente waarmee is gerekend			**1,20%**	**1,20%**	**1.0 %**
Afwijking toegerekende vs te te rekenen rente			**-14,29%**	**26,51%**	**11,82%**

Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast groter wordt dan 25%, dient de gehanteerde omslagrente te worden aangepast. In de tabel is te zien dat wanneer het percentage van de omslagrente uit de begroting (1,2%) wordt gehanteerd, de afwijking uitkomt op 26,51%. Dit betekent dat het renteomslagpercentage voor 2025 is aangepast naar 1,0%. Dit percentage leidt tot een nadelig resultaat op het taakveld treasury en is verantwoord in het thema Financiën en Organisatie maar zorgt voor een afwijking die kleiner is dan de maximaal toegestane 25%.

Bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering bedoelen we de bedrijfsprocessen die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de thema's te realiseren. Het gaat om de beleidsmatige (primaire) processen, de ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing hiervan.

Verbetering getrouwheid en/ of rechtmatigheid

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV opgenomen, plus - zoals afgesproken met de raad - aanvullende informatie over de financiële rechtmatigheid. In de financiële verordening 2025 (vastgesteld d.d. 13 november 2025 en met terugwerkende kracht van toepassing per 1 januari 2025) sprak de gemeenteraad met het college van burgemeester en wethouders af dat we geconstateerde afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) groter dan de rapporteringsgrens toelichten. De verantwoordingsgrens is in het controleprotocol 2025 vastgesteld op 2% van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves). In lijn met het BBV bevat deze paragraaf een toelichting op de afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen, en welke maatregelen we nemen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.
In onderstaande toelichting gaan wij nader in op de volgende criteria:

- Het begrotingscriterium;
- Het voorwaardencriterium;
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium.

Begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, moeten tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende thema's.
Lasten- en kredietoverschrijdingen zijn altijd onrechtmatig.Voor baten en onderschrijdingen van lasten geldt dat we iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig beschouwen als die niet tijdig aan de raad is gemeld. Onder 'tijdig melden' verstaan we bij de eerstvolgende tussenrapportages of bij de jaarstukken. Over het algemeen betekent dit bij de eerstvolgende tussenrapportage, tenzij de aard van de afwijking directe melding aan de raad rechtvaardigt.

Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording, waarbij het toelichten en verantwoorden meer centraal staat, hebben de gemeenteraad en het college van B&W vooraf afgesproken welke begrotingsonrechtmatigheden zij als acceptabel beschouwen (dus wel onrechtmatig maar acceptabel). Deze afspraken zijn vastgelegd in de financiële verordening.
Afwijkingen worden als acceptabel/passend binnen het bestaande beleid aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding van lasten die past binnen het bestaande beleid, maar wordt veroorzaakt door een feit/gebeurtenis dat zich voordoet op een moment dat er geen begrotingswijzigingen meer door de raad konden worden vastgesteld.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.

- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

In de rechtmatigheidsverantwoording is een toelichting gegeven op de acceptabele en niet-acceptabele onrechtmatigheden.

Toelichting Begrotingsonrechtmatigheid:
a) in thema Middelen, Mensen en Bestuur wordt een overschrijding veroorzaakt door een overschrijding van de lasten binnen onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid (taakveld 4.2 en 4.3).
b) Er zijn 2 investeringskredieten met een overschrijding > 100.000 euro:

1. Nieuwbouw school Aldeboarn: Het tweede deel van krediet staat pas in 2026 gepland, maar kosten zijn reeds in 2025 gemaakt. De overschrijding van 2025 wordt hiermee verrekend.
2. bij één krediet voor nieuwbouw basisschool was rekening gehouden met een subsidie, maar deze is afgewezen. Hiertegen loop nog bezwaar.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de gestelde eisen bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze eisen zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Dit betreft in het bijzonder afwijkingen op het gebied van de Europese aanbesteding.
Het heeft niet de voorkeur om van deze wet- en regelgeving af te wijken. Toch kunnen er incidenteel (politieke) omstandigheden zijn waarbij we ervoor kiezen om in de organisatie af te wijken van wet- en regelgeving, bijvoorbeeld wanneer de doelmatigheid zwaarder weegt dan de rechtmatigheid.

Toelichting:
Er zijn onrechtmatige inkopen boven de Europese aanbestedingsgrens geconstateerd van in totaal € 5 miljoen. Dit is onder te verdelen in € 1,3 miljoen binnen het domein Mens en Maatschappij o.a. vanwege aanverwante diensten voor opvang ontheemden.
Voor het domein bedrijfsvoering betreft het 0,8 miljoen en voor het domein Leefomgeving betreft het 2,8 miljoen. Dit komt voornamelijk door een onrechtmatige aanbesteding op het gebied van asfaltonderhoud.
Voor acht inkoopcontracten is de onrechtmatigheid in 2024 ontstaan, en voor een totaalbedrag van € 0,8 miljoen niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van vorig jaar. Dit heeft geen invloed op de conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording van 2024.
Uit de controle op de aanbestedingen blijkt verder dat het intern inkoopbeleid, o.a. gebaseerd op de gids proportionaliteit, onvoldoende is nageleefd.

Verbetermaatregelen:
Om in de toekomst tot minder onrechtmatigheden te komen wordt via het plan van aanpak ‘In control op rechtmatigheid’ gewerkt aan het terugdringen van onrechtmatigheden door de interne beheersing te versterken. Het plan van aanpak ‘In control op rechtmatigheid’ omvat 3 deelprojecten, waaronder het deelproject ‘Inkoop en aanbesteding’. Daarmee wordt toegewerkt naar een situatie waarin de rechtmatigheid preventief (aan de voorkant) structureel wordt geborgd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium
Het misbruik en oneigenlijk gebruik heeft betrekking op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Het gaat hier om derden die misbruik maken van gemeentelijke regelingen. Binnen de primaire processen vinden, naast de controle bij het verstrekken van de bijstandsuitkering, eveneens controles plaats bij het gebruik van de regelingen. Wanneer we vanuit deze controles misbruik constateren, herstellen we dit door de bijstandsuitkering terug te vorderen. Het monitoren van de werking van de beheersmaatregelen voor de risico's vindt plaats door de (verbijzonderde) interne controle. De beheersmaatregelen functioneren goed. Er zijn vorderingen opgelegd en daarom is er geen sprake van een onrechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. In 2025 hebben wij € 74.000 aan dergelijke vorderingen opgelegd.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude en niet naleving van wet- en regelgeving ligt bij zowel de raad (toezichthoudend orgaan) als het college (bestuurlijk orgaan). In het verleden is door gemeente Heerenveen een frauderisicoanalyse opgesteld. Het in kaart brengen van frauderisico's en het beoordelen of er voldoende mitigerende maatregelen zijn getroffen om de frauderisicofactoren naar een aanvaardbaar niveau terug te brengen (en gesprekken te hebben over welke restrisico's worden gelopen en hoe daar opvolging aan wordt gegeven), vereist aandacht. Wij zijn bezig met de verantwoordelijkheden formeel vast te leggen in een nota frauderisico-beheersing. Vanuit Team Concerncontrol en Auditing wordt het onderwerp fraude ook meegenomen in de besprekingen die worden gevoerd met de organisatie over de uit te voeren interne controles. Het onderwerp fraude komt daarmee ook op de agenda van de concerndirectie en het college, namelijk in de rapportage over de deze interne audits. Hierbij is ook aandacht voor welke frauderisico's worden geïdentificeerd en of er sprake is van eventuele hiaten in de interne beheersing.

Administratieve organisatie en (verbijzonderde) interne controle
Een goed werkend intern beheersingssysteem is noodzakelijk voor de organisatie om ervoor te zorgen dat de organisatie aantoonbaar in control is en blijft. Het is van belang om tekortkomingen in de processen tijdig te signaleren en waar nodig bij te stellen. Daarnaast vormt interne beheersing een belangrijke basis om te waarborgen dat financiële beheershandelingen getrouw en rechtmatig door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd.

In de Financiële verordening is opgenomen dat het college zorgdraagt voor de jaarlijkse interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Het college legt verantwoording af over de rechtmatigheid in de jaarrekening door middel van de rechtmatigheidsverantwoording. Hierin geeft het college aan in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan overeenstemmen met relevante wet- en regelgeving. De werkzaamheden vanuit de (verbijzonderde) interne controle (VIC) vormen een belangrijke basis voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

In het najaar van 2025 is vanuit Concerncontrol & Auditing de Visie op control van de gemeente Heerenveen en de doorontwikkeling VIC vastgesteld. Dit is een eerste stap in het doorontwikkelen van gemeentebrede control en de ontwikkeling van auditing. Daarnaast wordt vanaf 2026 vanuit een risicogerichte aanpak de VIC ingestoken, vanuit het belang te investeren in meer kritieke processen en minder tijd te besteden aan processen die niet significant zijn. Samengevat gaat control over "de goede dingen doen, en die dingen goed doen". 'In Control' zijn betekent in staat zijn goed te besturen. En dat heeft weer alles te maken met het begrip 'voorspelbaarheid'. We zijn als gemeente omgeven met interne en externe onzekerheden die de realisatie van de doelstellingen in gevaar kunnen brengen. We zijn in 'In Control' als we deze onzekerheden onderkennen en maatregelen nemen zodat onze organisatie voorspelbaar wordt. Dat wil zeggen dat we in staat zijn vooraf vastgestelde doelen te realiseren (doeltreffend) met de overeengekomen kwaliteit, inzet van middelen (doelmatig) en binnen de daartoe geldende regelgeving (rechtmatig), waarbij risico's worden beheerst (risicomanagement) en er tijdig wordt bijgestuurd (governance).

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen in de samenleving

In 2025 werkten we in een dynamische omgeving, waarin veel tegelijk speelde. Heerenveen heeft een hoog ambitieniveau en binnen de organisatie is de betrokkenheid groot. Projecten zoals de doorontwikkeling van het centrum, de woningbouwopgave, de voorbereiding op de Olympische Spelen en de ontwikkelingen rond de Lelylijn brachten energie, maar ook nieuwe uitdagingen met zich mee.

Deze ontwikkelingen dragen bij aan een volgende stap in de groei van Heerenveen, maar vragen ook veel van onze organisatie. Tegelijkertijd hebben we te maken met bezuinigingen en een loongebouw dat steeds meer onder druk staat. Juist daarom blijft het belangrijk om te investeren in onze mensen en hun ontwikkeling. Alleen zo kunnen we onze ambities waarmaken.

Organisatieontwikkeling

De organisatieverandering die we in 2024 hebben ingezet, vraagt tijd. Zeker als het gaat om gedrag, cultuur en leiderschap. In de komende periode gaan we echt anders werken: we ontwikkelen nieuwe vaardigheden, leren al doende en ontdekken wat wel en niet werkt.
Daarbij ligt de focus op onze mensen, processen en rolduidelijkheid. Onze mensen zijn ons grootste kapitaal. Goede processen geven structuur en ritme. En duidelijke rollen, met ruimte om zelf te handelen, zorgen voor rust en helderheid in de organisatie.
Zo zorgen we ervoor dat onze organisatie goed is ingericht om:

- onze dienstverlening te versterken;
- collega's een fijne werkomgeving te bieden;
- en beter te sturen op een gezonde financiële positie.

Ontwikkelingen Bedrijfsvoering

Hieronder beschrijven we de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van informatisering en digitalisering, HR en organisatie, juridische zaken en inkoop, communicatie en huisvesting.

Informatisering & Digitalisering

Informatievoorziening

Een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering is essentieel voor betrouwbare en klantgerichte dienstverlening. Daarvoor is het belangrijk dat onze informatiehuishouding op orde is.

We hebben hierin stappen gezet door duidelijke kaders en richtlijnen vast te stellen over hoe we met informatie omgaan en hoe we sturen op kwaliteit. Voor meer informatie verwijzen wij naar Thema Mensen, middelen en bestuur - Betrouwbare dienstverlening.

Digitalisering

In 2024 hebben we een nieuwe koers voor digitalisering ingezet. In 2025 hebben we hier verder op voortgebouwd. Belangrijke speerpunten zijn vraaggestuurde digitalisering (via portfoliomanagement), procesmanagement, informatiebeveiliging en het vernieuwen van de digitale werkomgeving.

Voor 2025 betekent dit op het gebied van digitalisering onder andere:

- Implementatie van de moderne digitale werkomgeving
  Deze is gekozen op basis van een brede inventarisatie binnen de organisatie. Voor gebruikers betekent dit meer flexibiliteit en gebruiksgemak. Inmiddels is de werkplek (VDI) vervangen door een nieuwe werkomgeving met laptops.
- Voortzetting van procesgericht werken
  Sinds 2024 werken we aan het klantgerichter en efficiënter inrichten van processen. De focus ligt op processen die het meeste impact hebben voor inwoners en bedrijven, zoals meldingen openbare ruimte (Fixi) en klachtenafhandeling. In 2025 hebben we 15 processen geoptimaliseerd, zowel in de dienstverlening als in de bedrijfsvoering.
  Daarnaast is een visie op procesmanagement vastgesteld, die richting geeft aan beleid, uitvoering en samenwerking.
- Verdere verbetering van informatiebeveiliging
  In 2025 zijn stappen gezet op het gebied van informatiebeveiliging, met verbeteracties op preventie, monitoring en de professionalisering van incidentrespons.
- Modernisering van informatiesystemen
  In 2025 is het nieuwe systeem voor het sociaal domein geïmplementeerd. Ook zijn we gestart met de vernieuwing van het financiële systeem en het HRM-systeem. Deze zijn begin januari 2026 in gebruik genomen.
- Artificial Intelligence (AI)
  In 2025 zijn we begonnen met het vertalen van het AI-beleid naar concrete producten en diensten. Ethiek vormt hierbij een belangrijk uitgangspunt. Bij het beoordelen van aanvragen binnen gemeentelijke beleidsterreinen worden geen algoritmen of AI-systemen ingezet. Tegelijkertijd verkennen we op beheerste wijze welke kansen AI biedt om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te ondersteunen en te verbeteren.

HR & Organisatie

We hebben verder gewerkt aan het versterken van onze secundaire arbeidsvoorwaarden. Het meest zichtbaar is de nieuwe reiskostenregeling voor woon-werkverkeer, die per 1 januari 2026 ingaat.

Ook hebben we flinke stappen gezet in het verbeteren en actualiseren van onze HR-informatie. De introductiereis voor nieuwe medewerkers (onboarding) is succesvol ingevoerd, waardoor nieuwe collega's sneller hun plek vinden binnen de organisatie.

Tot slot lag de focus van opleidingen en trainingen in 2025 vooral op organisatieontwikkeling en het leiderschapsprogramma. Daarmee blijven we gericht investeren in onze organisatie en in onze leidinggevenden.

Juridische Zaken & Inkoop
Het jaar 2025 stond voor het team Juridische Zaken & Inkoop in het teken van verdere professionalisering. We hebben gewerkt aan het actualiseren van beleid, het verbeteren van processen en het versterken van de personele capaciteit en zichtbaarheid. Daarmee sluiten we aan bij de bredere ontwikkeling van de organisatie.

Rechtmatige en professionele inkoop
In 2025 lag de focus op het verder ontwikkelen van een rechtmatige en volwassen inkooporganisatie. We zijn gestart met het beschrijven en verbeteren van inkoopprocessen, met als doel een meer uniforme en professionele werkwijze die past bij de nieuwe organisatiestructuur.
Ook zijn voorbereidingen getroffen voor een centrale contractregistratie. Daarmee leggen we een belangrijke basis voor professioneel contractbeheer en strategisch contractmanagement.

Door de heraanbesteding van de materieelverzekering in 2025 hebben we kosten bespaard en de verzekeringsportefeuille efficiënter ingericht. In 2024 was hiervoor al een eerste stap gezet met de heraanbesteding van de brandverzekering.

Het inkoopbeleid is geactualiseerd, zodat we beter aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen, actuele wet- en regelgeving en de eisen rond transparantie en zorgvuldigheid.

Privacy, gegevensbescherming
Door de toenemende digitalisering hebben we in 2025 extra aandacht besteed aan privacy. We hebben het privacybeleid geactualiseerd en een privacy officer aangesteld, die in januari 2026 is gestart. Met deze rol kunnen we gerichter werken aan de uitvoering van het beleid, het vergroten van bewustwording en het beheersen van privacyrisico's.

Juridische kwaliteitszorg en dienstverlening
De juridische complexiteit in de samenleving neemt toe en inwoners maken vaker gebruik van hun rechten. In 2025 zagen we dan ook een duidelijke stijging van het aantal bezwaarschriften. Dit hangt onder andere samen met betere informatievoorziening en het gebruik van digitale hulpmiddelen, zoals AI, waardoor ook de kwaliteit van bezwaarschriften toeneemt.

Deze ontwikkeling vroeg om meer aandacht voor de preventieve kant van het bezwarenproces. We zetten daarom in op het voorkomen van formele procedures, bijvoorbeeld via pre-mediation, informele en oplossingsgerichte afhandeling, nauwere samenwerking met vakteams en het eerder betrekken van juridische expertise in processen.

Met trainingen op het gebied van Algemene wet bestuursrecht, gemeenterecht en subsidierecht hebben we het juridisch bewustzijn en de vakinhoudelijke kwaliteit binnen de organisatie verder versterkt.

Tot slot zijn in 2025 regelingen (zoals de regeling commissie bezwaarschriften en de klachtenregeling), handleidingen, applicaties en besluiten geactualiseerd en afgestemd op de nieuwe organisatiestructuur. Zo blijven onze juridische kaders actueel, toepasbaar en ondersteunend aan een wendbare en zorgvuldig werkende organisatie.

Communicatie
In 2025 werkte team Communicatie aan het verbeteren van de kwaliteit, samenhang en toegankelijkheid van de communicatie richting inwoners en ondernemers. De focus lag op duidelijke taal, het slim inzetten van capaciteit en het versterken van de basis voor strategische communicatie.

Toegankelijke en begrijpelijke (project)communicatie
Team Communicatie droeg actief bij aan het gebruik van duidelijke en toegankelijke taal, zowel binnen als buiten de organisatie. Door te adviseren over taalgebruik en vormgeving maken we complexe onderwerpen beter begrijpelijk. Een mooi voorbeeld hiervan is de perspectiefnota 2026. Daarnaast bieden we collega's schrijftrainingen aan, zodat begrijpelijke communicatie structureel aandacht krijgt en aansluit bij onze visie op dienstverlening.

Het team ondersteunde ook diverse impactvolle projecten, zoals de gebiedsontwikkeling A32, onderwijshuisvesting, circulair bouwen (internationaal bekroond met een prijs voor kindcentrum Albertine Agnes), huishoudelijke hulp, de visie op dienstverlening, organisatieontwikkeling, centrumontwikkeling en het nieuwe gemeentehuis. Daarbij stond, waar mogelijk, de mens en de persoonlijke boodschap centraal. Zo brengen we beleid en projecten dichterbij. Team Communicatie vervulde hierin een integrale, signalerende en adviserende rol.

Aansluiten op informatiebehoefte
In 2025 is een contentcreator gestart om meer te werken met beeld, video en verhalen. Dit sluit beter aan bij hoe inwoners informatie tot zich nemen. Ook hebben we meer lijn aangebracht in vorm, inhoud en planning, wat zorgt voor effectievere communicatie. Dit is vooral zichtbaar op social media.

Basis voor strategische communicatie
We hebben de basis voor strategische communicatie verder versterkt door communicatievraagstukken beter te analyseren. Door gerichte vragen te stellen en methodisch te werken, krijgen we meer inzicht in doelgroepen, het speelveld en de gewenste impact. Door beter te begrijpen wat mensen beweegt, kunnen we onze communicatie daar beter op laten aansluiten.

Daarnaast zijn bestuurders bevraagd op belangrijke ontwikkelingen, in lijn met het hoofdlijnenakkoord en hun drijfveren. Deze inzichten helpen ons om scherpere en bewustere communicatiekeuzes te maken.

Financiën
Bij het thema Mensen, middelen en bestuur is een nadere toelichting gegeven op hoe de doelen omtrent een stabiele en gezonde financiële positie zijn bereikt. Dit is onder meer bereikt door het project Duurzaam en Gezond Financieel Perspectief (DGFP).

Huisvesting en onze werkomgeving
In 2025 hebben we in het gemeentehuis de laatste stappen gezet richting hybride werken. De wifi-infrastructuur is verder verbeterd, waardoor medewerkers op alle verdiepingen beschikken over een stabiele en snelle verbinding. Ook zijn alle vergaderzalen uitgerust met moderne voorzieningen voor hybride overleg, zodat fysiek en digitaal samenwerken goed op elkaar aansluiten.

Voor de laatste ruimte op de begane grond zijn in 2025 de voorbereidingen getroffen. Deze ruimte richten we in 2026 in volgens dezelfde standaarden voor hybride werken. De afronding staat gepland voor het derde kwartaal van 2026. Daarmee is de overstap naar een toekomstbestendige hybride werkomgeving compleet.

Doelmatigheidsonderzoeken (artikel 213a onderzoeken)
Op basis van de 'Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Heerenveen' informeren wij uw raad jaarlijks over de onderzoeken die in het voorafgaande jaar zijn uitgevoerd naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door ons gevoerde bestuur. Dit zijn onderzoeken die bijdragen aan de permanente ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie, zodat deze zo efficiënt en effectief mogelijk functioneert. Op deze wijze wordt voldaan aan de opdracht die ons college heeft op grond van artikel 213a van de Gemeentewet en krijgt u inzicht in hoe er gewerkt wordt aan de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie.

<u>1. Aanbesteding – Leren en verbeteren</u>
Het onderzoek naar aanbestedingen heeft de oorzaken van geconstateerde onrechtmatigheden in beeld gebracht en vertaald naar concrete verbeteradviezen. Daarbij is breder gekeken naar cultuur, gedrag en sturing binnen de organisatie.
Op basis hiervan is een plan van aanpak opgesteld waarin de ambitie rond rechtmatig inkopen is vastgelegd en acties zijn uitgewerkt. De focus ligt op versterking van sturing, duidelijkheid over verantwoordelijkheden en het structureel verbeteren van beheersing.

<u>2. Kwaliteitstoetsing sociaal domein</u>
Binnen het sociaal domein wordt jaarlijks de rechtmatigheid en doelmatigheid van processen getoetst. De controles zijn risicogericht ingericht en geven inzicht in zowel naleving van regelgeving als de werking van processen.
De uitkomsten worden gebruikt om processen waar nodig aan te passen en verder te versterken. Door deze systematische aanpak blijft de kwaliteit van dienstverlening geborgd en wordt continu gewerkt aan verbetering.

<u>3. Optimalisatie Plan- en controlcyclus (P&C-cyclus)</u>
Het project Optimalisatie P&C-cyclus heeft geleid tot een meer samenhangende en overzichtelijke planning- en controlstructuur. Tegelijkertijd vraagt verdere uitwerking en implementatie aandacht.
De vervolgstappen richten zich op afronding van lopende onderdelen, actualisatie van de financiële verordening en begeleiding van medewerkers bij de toepassing van nieuwe werkwijzen, zodat de verbeteringen duurzaam worden ingebed.

4. Toekomstbestendig Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH)
Het onderzoek binnen VTH geeft inzicht in hoe het onderdeel is toegerust op toekomstige opgaven. Er is sprake van grote betrokkenheid en inzet, terwijl tegelijkertijd duidelijk wordt waar structuur en ondersteuning versterkt kunnen worden.
De vervolgstappen richten zich op het verbeteren van werksystemen, het creëren van beter overzicht in werkvoorraden, het verduidelijken van rollen en verantwoordelijkheden en het vastleggen van werkafspraken. Deze acties worden gefaseerd opgepakt via een meerjarige roadmap, zodat VTH zich stap voor stap verder kan ontwikkelen.

5. Rekenkameronderzoek inhuur
Het rekenkameronderzoek naar externe inhuur laat zien dat het inhuurproces de afgelopen periode aanzienlijk is aangescherpt. Er is meer regie, betere borging van rechtmatigheid en een duidelijke rolverdeling ingericht.
De volgende stap ligt in verdere professionalisering, onder andere via contract- en leveranciersmanagement, betere managementinformatie en integratie in het nieuwe HR-systeem. Hiermee wordt gewerkt aan een stabiel en beheersbaar inhuurproces.

6. Werkbelevingsonderzoek
Het werkbelevingsonderzoek brengt in beeld hoe medewerkers de organisatieverandering ervaren. De resultaten geven inzicht in cultuur, samenwerking en betrokkenheid, evenals in aandachtspunten rond prioritering, leiderschap en aanspreekbaarheid.
De vervolgstappen richten zich op het vergroten van duidelijkheid over doelen en keuzes, het versterken van leiderschap en het creëren van ruimte voor het gesprek over samenwerking en prestaties. De uitkomsten worden benut om teams verder te ondersteunen en de organisatieontwikkeling te volgen.

7. Themaonderzoek CLO–JOIN (2025)
Het themaonderzoek naar de koppeling tussen Centric Leefomgeving (CLO) en Decos JOIN laat zien dat de huidige inrichting van archivering en metadata nog onvoldoende aansluit op wet- en regelgeving en eisen aan duurzame toegankelijkheid. Zaken worden niet altijd correct gearchiveerd en essentiële metadata ontbreken.
De vervolgstappen richten zich op het herstellen en optimaliseren van de koppeling tussen CLO en JOIN, het vastleggen van uniforme afspraken over metadata en zaakomschrijvingen en het eenduidig inrichten van werkprocessen. Door deze verbeteringen kan correcte archivering structureel worden geborgd en wordt toegewerkt naar duurzame toegankelijkheid van informatie.

8. Zorgpunten digitaal informatiebeheer 2025
De inventarisatie van zorgpunten binnen het digitale informatiebeheer maakt duidelijk waar risico’s zitten in opslag, archivering en gebruik van zaaktypen. Met name applicatiekoppelingen, metadata en kennisniveau vragen aandacht.
De komende periode wordt ingezet op het verbeteren van technische koppelingen, het actualiseren van zaaktypen en het vastleggen van organisatie brede richtlijnen voor metadata en zaakomschrijvingen. Daarnaast wordt gewerkt aan het versterken van governance en het ondersteunen van medewerkers via training en het inzetten van key-users, zodat informatiebeheer beter wordt geborgd in de dagelijkse praktijk.

9. Managementrapportages recordmanager

Uit de managementrapportages over de werkvoorraad in Decos JOIN blijkt dat teams verschillend omgaan met zaakgericht werken. Er zijn aanzienlijke achterstanden en kwaliteitsverschillen zichtbaar, maar ook teams die laten zien dat een consequente werkwijze leidt tot overzicht en beheersbaarheid.
De verbeterstappen zijn gericht op het actiever sturen op werkvoorraden, het aanstellen van werkverdelers of key-users, het opschonen van oude zaken en het verbeteren van zaakomschrijvingen. Door goede voorbeelden breder toe te passen en medewerkers te ondersteunen met gerichte training, kan de kwaliteit organisatie breed worden verhoogd.

10. Audit Informatiebeheer en Archivering (IBA)

De jaarlijkse audit informatiebeheer en archivering biedt inzicht in de mate waarin wordt voldaan aan wet- en regelgeving en waar verbeteringen mogelijk zijn. De auditresultaten worden vastgelegd en opgevolgd binnen het kwaliteitszorgsysteem.
De aandacht ligt op risicogerichte opvolging door proceseigenaren, het monitoren van voortgang en het structureel verbeteren van processen. Door deze cyclus jaarlijks te doorlopen, wordt gewerkt aan verdere professionalisering van de informatiehuishouding.

Indicatoren

Indicatoren	Kosten	Jaar	Heerenveen	Eenheid	Bron
Formatie	per 1000 inwoners	2025	10,59	fte	Gemeente Heerenveen
Bezetting	per 1000 inwoners	2025	11,46	fte	Gemeente Heerenveen
Organisatiekosten	per inwoner	2025	1233	€	Gemeente Heerenveen
Externe inhuur	inhuur van totale loonsom	2025	22,33	%	Gemeente Heerenveen
Overhead	overhead van totale lasten	2025	10,7	%	Gemeente Heerenveen

Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Is er alleen sprake van een financieel belang, dan gaat het niet om een verbonden partij.
In deze paragraaf lichten we nieuwe verbonden partijen en ontwikkelingen op samenwerkingsgebied toe. Dit geldt ook voor de beleidsontwikkelingen op het gebied van samenwerken.

De maatschappelijke doelen, het beleid, de (financiële) belangen en risico's, de vermogenspositie en de omvang financieel resultaat staan per hoofdfunctie weergegeven in deze paragraaf.

Inleiding

Nota samenwerken

De nota samenwerken is op 5 maart 2026 vastgesteld. Hierin is het volgende opgenomen:
Gemeente Heerenveen voert niet al haar taken zelf uit, maar laat een deel van de taken door verbonden partijen uitvoeren. Voor het merendeel heeft de gemeente deze samenwerking zelf gekozen, maar in een aantal gevallen is deze samenwerking wettelijk opgelegd. De samenwerkingsverbanden kunnen aangegaan worden met andere overheden, non-profitorganisatie of private partijen.

Door gemeente Heerenveen wordt een afwegingskader gebruikt om te bepalen of en in welke vorm we willen gaan samenwerken. Dit kader biedt een goed handvat om tot een weloverwogen en onderbouwde afweging te komen. Over de politieke wenselijkheid van samenwerken zegt het afwegingskader minder. Dat is een politieke afweging die gemaakt wordt door de raad waarbij de uitkomsten van het afwegingskader meegenomen kunnen worden. De afweging om deel te nemen aan een verbonden partij blijft uiteindelijk een politiek-bestuurlijke keuze.

De visie op samenwerking van gemeente Heerenveen zegt dat samenwerken geen doel op zich is, maar middel om publieke belangen effectief te behartigen. We kiezen samenwerkingsvormen bewust, sturen actief en evalueren regelmatig om grip en kwaliteit te waarborgen. Daarbij geven we de voorkeur aan publiekrechtelijke samenwerking en handelen transparant en doelmatig.

Het hebben van grip op verbonden partijen is essentieel voor ons als gemeente om de doelstellingen te bereiken en risico’s effectief te beheersen. Door een zorgvuldige afweging te maken bij deelname aan verbonden partijen, kunnen we als gemeente Heerenveen profiteren van samenwerkingsvoordelen. Tegelijkertijd moeten we de risico’s onderkennen én beheersen om ongewenste gevolgen te voorkomen. Met behulp van verschillende sturingsinstrumenten kunnen we als gemeente risicogericht sturen op verbonden partijen en zo een effectieve samenwerking en beheersing realiseren.

Categorieën

In het onderstaande overzicht worden binnen de categorieën gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties en stichtingen en verenigingen de samenwerkingsvormen weergegeven die voldoen aan de BBV-definitie van verbonden partijen en waarin gemeente Heerenveen participeert.

Overzicht (bijdragen) verbonden partijen

(bedragen x €1.000)

Verbonden partij	Bijdrage 2023	2024	2025
Gemeenschappelijke regelingen			
Bedrijvenpark A7	-	-450	-
Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	673	880	861
Recreatieschap Marrekrite	37	39	42
Sociale werkvoorziening Fryslân	2	7	n.n.b.
Veiligheidsregio Fryslân	5.303	6.145	7.394
Welstandszorg Hûs en Hiem	-	-	-
Vennootschappen en Coôperaties			
Afvalsturing Friesland NV	-	-	-
B.V. Fryslân Miljeu Zuidoost BV	-	-	-
BNG Bank NV	-	-	-
Caparis NV	8.401	8.443	9.646
Coôperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA	49	85	97
Gemeentelijk Sportcentrum BV	-	-	-
IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV	-	-	-
NV Fryslân Miljeu	-	-	-
Sportstad Heerenveen BV	20	20	-
Thialf OG BV	280	287	295
Stichtingen en Verenigingen			
Vereniging Nederlandse Gemeenten	77	86	91
Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen	-	-	-
Vereniging van Friese Gemeenten	26	32	36
Overige verbonden partijen			
Centrumregeling Sociaal DomeinFryslân	313	436	467
Totaal	**15.181**	**16.010**	**18.929**

Gemeenschappelijke regelingen

Bedrijvenpark A7	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen en gemeente De Fryske Marren hebben ieder 50 % zeggenschap in het Algemeen bestuur.
Doelstelling	Het stimuleren van de ontwikkeling en verzorgen van een optimale afstemming van de in het werkgebied gelegen bedrijventerreinen. Het beleidskader voor de ontwikkeling van de bedrijvenparken A7 is de integrale visie Heerenveen- Skarsterlân (Skarsterlân is op 1-1-2014 door herindeling opgegaan in De Fryske Marren). Het doel is een optimale benutting van de kansen op economische groei door de aanwezigheid van de rijksweg A–7, zonder afbreuk te doen aan het positieve woon- en leefklimaat.

Ontwikkelingen	Als gevolg van het Didam-arrest waren de verkopen opgeschort. In september 2023 heeft het Algemeen Bestuur de 'beleidsregels selectieprocedure en reserveringsbeleid bedrijventerrein Haskerveen' vastgesteld. Vanaf begin 2024 zijn ondernemers in de gelegenheid gesteld om hun belangstelling voor de beschikbare kavels te tonen. Dit heeft geleid tot de verkoop van 2 kavels in 2024 en 1 kavel begin 2025. De overige kavels zijn gereserveerd voor diverse gegadigden. In 2024 is een deel van de algemene reserve, op basis van de liquiditeitsprognose van het Bedrijvenpark, uitgekeerd aan beide gemeenten. Heerenveen heeft € 450.000 ontvangen. In 2025 is niets uitgekeerd aan beide gemeenten. Voor 2026, afhankelijk van de verkoopopbrengsten en liquiditeitsprognose, wordt wel een uitkering begroot door de GR. Deze is te prematuur om in de begroting van 2026 van de gemeente op te nemen. De cijfers voor vermogen en resultaat 2025 zijn ontleend aan de jaarrekening 2025 van de GR.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	2.550	1.551	1.564
Vreemd vermogen	61	124	89
Resultaat	1.349	-99	13
Bijdrage Heerenveen	0	-450	0

Risico's	Bestaande risico's grondexploitatie worden jaarlijks geïnventariseerd en leiden tot een aanpassing van de grondexploitatie; het betreft de aan de exploitatie van bedrijfsterreinen inherente risico's van hoeveelheid gronduitgifte, marktprijzen en renteontwikkeling. In 2025 is op het terrein bodemvervuiling met PFAS geconstateerd. Op dit moment wordt gewerkt aan het verder inzichtelijk maken van de aard, omvang en mogelijke impact van deze vervuiling. Hiertoe is een projectleider ingeschakeld die het proces coördineert. In de risicoanalyse, als onderdeel van deze jaarrekening, is rekening gehouden met de aanwezige bodemvervuiling, gebaseerd op de informatie die op dit moment beschikbaar is.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	Geen eigen website

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Vestigingsplaats	Grou
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Zeggenschap	Heerenveen deelt de zeggenschap in het bestuur met de andere Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en de Provincie Fryslân. Het aantal stemmen van de deelnemer wordt bepaald door diens financiële bijdrage. Er is voorzien in meervoudig stemrecht. Naast het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur, heeft de gemeente Heerenveen ook zitting in het Dagelijks Bestuur.
Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht.

Ontwikkelingen

Belangrijkste ontwikkelingen FUMO – Begroting 2026

1. Uitvoering Omgevingswet
2026 staat in het teken van verdere uitvoering en stabilisatie van de werkzaamheden onder de Omgevingswet, met gevolgen voor werkwijzen, capaciteit en deskundigheid.
2. Voldoen aan robuustheidscriteria IBP VTH
FUMO werkt toe naar het voldoen aan de landelijke robuustheidscriteria per 1 april 2026, met nadruk op kwaliteit, opleiding, innovatie en informatiegestuurd werken.
3. Doorvoering Uitvoerings- en Handhavingsstrategie 2025–2028
De vastgestelde strategie wordt verder uitgevoerd, waarbij prioritering nodig is binnen de beschikbare middelen.
4. Toenemende aandacht voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)
ZZS vraagt om extra inzet binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving, mede door groeiende maatschappelijke en bestuurlijke aandacht.
5. Ontwikkeling rol FUMO bij circulaire economie en duurzaamheid
FUMO bouwt kennis en expertise op om gemeenten te ondersteunen bij nieuwe ontwikkelingen rond circulariteit en duurzaamheid.
6. Risicogerichte en uniforme uitvoering VTH-taken
De focus ligt op een meer risicogerichte aanpak en verdere uniformering van de uitvoering voor alle deelnemers.
7. Versterking samenwerking binnen Omgevingsdienst NL
De samenwerking tussen omgevingsdiensten krijgt verder vorm, met aandacht voor gezamenlijke ontwikkeling en standaardisering.
8. Druk op bedrijfsvoering en financiële beheersing
Stijgende kosten voor personeel, ICT en organisatie vragen om scherpe sturing binnen de begroting.
9. Personeel en arbeidsmarkt
De krappe arbeidsmarkt maakt het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel een belangrijk aandachtspunt.
10. Digitalisering en informatiegestuurd werken
Investeringen in ICT en data blijven nodig om de uitvoering efficiënt en toekomstbestendig te houden

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	1.279	840	n.n.b.
Vreemd vermogen	5.327	4.784	n.n.b.
Resultaat	72	-362	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	673	876	861

Risico's	Belangrijkste risico's FUMO – Begroting 2026* 1. Structurele kosten Omgevingswet Extra inzet voor complexe vergunningen, afstemming en scholing. Indicatieve impact: € 200.000 – € 500.000 structureel 2. Robuustheidscriteria IBP VTH Kosten voor opleiding (3%-norm), innovatie en informatiegestuurd werken. Indicatieve impact: € 500.000 – € 1.000.000 structureel 3. Spanning tussen taken en middelen Meer werk vanuit de strategie dan binnen de huidige begroting past. Indicatieve impact: € 200.000 – € 400.000 structureel 4. Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) Extra toezicht en handhaving zonder volledige structurele financiering. Indicatieve impact: € 100.000 – € 300.000 structureel 5. Circulaire economie en duurzaamheid Kosten voor kennisopbouw en specialistische inzet. Indicatieve impact: € 50.000 – € 200.000 structureel 6. Kostenstijging bedrijfsvoering Loonontwikkeling, ICT-kosten en externe inhuur. Indicatieve impact: € 300.000 – € 700.000 structureel 7. Personeelskrapte Hogere wervingskosten en inzet van externe capaciteit. Indicatieve impact: € 200.000 – € 500.000 structureel 8. ICT en digitalisering Investeringen in systemen, data en informatiebeveiliging. Indicatieve impact: € 200.000 – € 400.000 incidenteel/deels structureel 9. Samenwerking Omgevingsdienst NL Contributies en inzet capaciteit voor gezamenlijke ontwikkeling. Indicatieve impact: € 50.000 – € 100.000 structureel 10. Beperkte beïnvloedbaarheid door deelnemers Landelijke of regionale besluiten kunnen leiden tot hogere bijdragen. Indicatieve impact: niet exact te kwantificeren *De genoemde bedragen zijn schattingen en totaalbedragen; niet de bedragen voor Heerenveen. Ze laten zien welke financiële gevolgen mogelijk zijn op basis van de FUMO-begroting 2026. Hoe groot het effect is op de gemeentelijke bijdrage hangt af van besluiten binnen FUMO en van de manier waarop de kosten worden verdeeld.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	www.fumo.nl

Recreatieschap Marrekrite	
Vestigingsplaats	Uitwellingerga
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Zeggenschap	Heerenveen deelt de zeggenschap in het Algemeen bestuur met de Provincie Fryslân en andere Friese gemeenten.
Doelstelling	Recreatieschap Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân. Hierbij wordt rekening gehouden met de belangen van natuur en landschap. Recreatie en toerisme hebben ontwikkelpotentie en dragen bij aan de economische ontwikkeling, de leefbaarheid en het voorzieningenniveau in de deelnemende gemeenten: kort gezegd aan onze brede welvaart. Recreatieschap Marrekrite heeft als doel het behartigen van de belangen van de deelnemers om een uniforme, toeristisch-recreatieve infrastructuur op het water en het land te realiseren en te behouden. In de praktijk gaat het bijvoorbeeld om aanlegplekken in het buitengebied, Toeristische overstappunten en om knooppuntsystemen voor fietsen, wandelen en in de toekomst mogelijk voor varen, ATB-en Ruiters.

Ontwikkelingen	Recreatieschap Marrekrite voert momenteel een grote vervangingsoperatie uit, waarbij een groot deel van de voorzieningen duurzaam wordt vervangen. De vervangingsoperatie vereist aan de voorkant een forse investering maar de verwachting is dat de onderhoudskosten in de toekomst door het gebruik van duurzame materialen zullen dalen. Tevens heeft Marrekrite heeft besloten om haar eigen vermogen voor de jaren 2022 tot en met 2026 af te bouwen. Voor 2025 resulteert dit in een aan de gemeente uit te keren bedrag van € 8.000. In 2024 is door het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur (in afstemming met de deelnemers) besloten zich door te ontwikkelen tot een volwaardig recreatieschap met een routebureau en eventueel andere taken. Voor Heerenveen betekent dit een verhoging van de bijdrage met (structureel) bijna € 8.500 (met ingang van 2027). In 2026 zal de Gemeenschappelijke Regeling worden gewijzigd om de volgende zaken te verwerken: • De taken van het routebureau te integreren in de GR • De beleidskeuzes die voortvloeien vanuit de wet versterking democratische legitimatie in de GR te verwerken

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	4.328	4.256	n.n.b.
Vreemd vermogen	4.894	6.862	n.n.b.
Resultaat	91	128	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	37	39	42

Risico's	Het grootste risico voor Recreatieschap Marrekrite is dat er, als gevolg van ziekte, vertrek of uitval, extra of duurder personeel moet worden aangetrokken om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen blijven garanderen. De financiële positie van de Marrekrite is op dit moment voldoende, maar is wel kwetsbaar. De netto schuldquote is hoog, dit vormt een risico. Als de Marrekrite niet over voldoende liquide middelen beschikt om aan de verplichtingen te voldoen bestaat de kans dat er een beroep op de deelnemers moet worden gedaan. De ontwikkeling van de financiële positie is wel positief. Vanaf 2030 is de verwachting dat er sprake zal zijn van een structureel sluitende begroting.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	https://www.marrekrite.frl

Sociale werkvoorziening Fryslân

Vestigingsplaats	Drachten
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Zeggenschap	Zeggenschap is georganiseerd in het Algemeen bestuur.
Doelstelling	Uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening om de maatschappelijke participatie van inwoners met een arbeidsbeperking te bevorderen, veelal door een beschutte werkplek aan te bieden.

Ontwikkelingen	Deze GR is een bedrijfsvoeringsregeling. De GR SW Fryslân declareert de loonkosten volledig bij het uitvoeringsbedrijf Caparis NV. en deze brengt de kosten via de dienstverleningsovereenkomsten in rekening bij de gemeenten. In deze structuur is geen sprake meer van een direct beslag door de GR op financiële middelen van de aangesloten gemeenten. Doordat Caparis NV alle loonkosten aan GR SW Fryslân betaalt, komt het jaarlijkse resultaat precies op € 0 uit. Omdat er geen risico's zijn is het aanhouden van eigen vermogen niet noodzakelijk. Er is per balansdatum 31 december 2025 alleen sprake van kort vreemd vermogen. Dat betreft een schuldpositie jegens de belastingdienst voor loonbelasting en sociale premies c.a. Deze schuld wordt na 31 december 2025 met de fiscus afgerekend. De dienstverleningsovereenkomsten zijn in 2024 voor de komende vijf jaar verlengd voor de SW en Beschut Werk. Voor de Baanafspraakbanen (Bab) is een overeenkomst afgesloten voor 2 jaar met de intentie deze voor 3 jaar te verlengen. Via GR SW Fryslân zijn eind 2025 voor onze gemeente 200 fte SW-ers werkzaam bij Caparis. En 46 fte in beschut werk en Bab.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	0	0	0
Vreemd vermogen	4.210	2.088	6.023
Resultaat	0	0	0
Bijdrage Heerenveen	2	7	n.n.b

Risico's	De risico-ontwikkeling is afhankelijk van de CAO-stijging en de rijksvergoeding die gemeenten gebruiken om aan Caparis te betalen. Zolang Caparis NV in staat is alle loonkosten aan GR SW Fryslân te voldoen is er de facto geen sprake van risico's voor de GR.
Thema	2. Economische Leefomgeving
Link	Geen eigen website, zie bij Caparis NV

Veiligheidsregio Fryslân

Vestigingsplaats	Leeuwarden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Zeggenschap	Samen met de Friese gemeenten via dagelijks en algemeen bestuur en de bestuurscommissies veiligheid en gezondheid. De burgemeesters hebben zitting in het algemeen bestuur, met voor ieder een gelijk stemrecht.
Doelstelling	Een zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde repressieve en preventieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ambulancevervoer, die voor het lokale grondgebied van de deelnemende gemeenten het ambulancevervoer dirigeert. Het behartigen van de preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid, de taken op dit terrein waartoe door de deelnemende gemeenten of andere instanties specifieke opdrachten zijn verstrekt, en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding hierop.

Ontwikkelingen	De Veiligheidsregio heeft te maken met een aantal belangrijke, landelijk lopende ontwikkelingen zoals de Omgevingswet en de taakdifferentiatie bij de brandweer. De impact van deze landelijke ontwikkelingen zijn nog onduidelijk. In 2025 lanceerde GGD Fryslân de Gezondheidsatlas Fryslân, een nieuwe interactieve tool waarmee inwoners en gemeenten actuele en betrouwbare gezondheidsinformatie kunnen raadplegen. Daarnaast besloot de Bestuurscommissie Gezondheid dat de preventieve en jeugdgezondheidszorg wordt behouden, ondanks financiële tekorten, waarbij GGD Fryslân inzet op efficiënter werken en taakherschikking.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	8.868	10.662	12.125
Vreemd vermogen	82.448	87.344	83.065
Resultaat	562	3.643	3.484
Bijdrage Heerenveen	5.561	6.145	6.770

Risico's	De context waarin de Veiligheidsregio opereert, is weerbarstig en dynamisch. Niet alleen de inzet bij crisissituaties zijn een uitdaging, maar ook de vraagstukken zoals het betaalbaar en beschikbaar houden van de zorg spelen een rol. Bijkomende complicerende factor is de algemene prijsontwikkeling. Belangrijke risico's zijn het structurele financiële tekort veroorzaakt door stijgende huisvestingskosten en noodzakelijke functieherwaardering binnen de jeugdgezondheidszorg. Daarnaast vormt de toenemende zorgvraag door vergrijzing en kwetsbare populaties, in combinatie met arbeidsmarktkrapte, een blijvende druk op de regionale publieke gezondheid.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	https://www.veiligheidsregiofryslan.nl

Welstandszorg Hûs en Hiem

Vestigingsplaats	Leeuwarden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Zeggenschap	Heerenveen deelt de zeggenschap in Hûs en Hiem met de Friese gemeenten.
Doelstelling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid en waarden in de provincie. Samengevat in de term omgevingskwaliteit. De Welstandsnota is voor Hûs en Hiem de basis om de doelstelling voor gemeente Heerenveen uit te voeren.
Ontwikkelingen	

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	257	383	491
Vreemd vermogen	453	425	412
Resultaat	-84	123	119
Bijdrage Heerenveen	0	0	0

Risico's	Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Gemeenten hebben tot 2032 de tijd om gemeentelijk beleid te wijzigen. Hûs en Hiem heeft per 1 januari 2025 van geen enkele deelnemende gemeente een voornemen tot uittreding ontvangen. Hierdoor zijn ook in 2026 alle aangesloten gemeenten deelnemer. Of het aantal adviesaanvragen in 2026 daadwerkelijk op peil zal blijven is een onzekerheid. De mate waarin de daarmee gemoeide omzet zal wijzigen valt op dit moment nog niet te bepalen. Wel zijn door het voortbestaan van de GR in 2026 alle kosten gedekt, conform artikel 34 van de GR. Ontwikkelingen zullen nauwgezet worden gevolgd.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	https://www.husenhiem.nl

Vennootschappen en coöperaties

Afvalsturing Friesland NV

Vestigingsplaats	Leeuwarden
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Zeggenschap	De zeggenschap is in de AVA georganiseerd naar rato van het aantal inwoners in Heerenveen, ten opzichte van het totale aantal inwoners in de provincie Friesland. Met 155 aandelen A heeft Heerenveen 3,6% van de geplaatste aandelen. De nominale waarde is 453,78 euro (70.336 euro).
Doelstelling	De doelstelling is het inzamelen, scheiden en verwerken van afvalstoffen, inclusief het sluiten van kringlopen, tegen zo laag mogelijke kosten.
Ontwikkelingen	De koers van het sluiten van de kringlopen, die uiteindelijk moet resulteren in een laag uniform verwerkingstarief, wordt ook in de nieuwe strategische koers vanaf 2021 doorgezet. Daarbij is de vollast van installaties (bijvoorbeeld de REC/Harlingen, SBI en KSI beiden in Heerenveen) een belangrijke taak die bij de onderneming rust, in het belang van bijvoorbeeld het aandeelhouderstarief. Als het gaat om de prioritering van het hergebruik van materialen en het produceren van duurzame energie dient het produceren van duurzame energie primair voort te vloeien uit de activiteit bewerken en verwerken van stromen.

Omschrijving (Bedragen *€ 1.000)	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	78.528	83.562	84.068
Vreemd vermogen	106.366	131.694	131.702
Resultaat	10.322	7.130	2.530
Bijdrage Heerenveen	0	0	0

Risico's	Omrin voert een financieel solide beleid, waarbij niet wordt gestreefd naar winstmaximalisatie. De onderneming zoekt een balans tussen de tarieven die de aandeelhouders moeten betalen voor de inzameling en verwerking van hun afval en de winst die de onderneming maakt om voldoende solvabiliteit te hebben om tegenvallers te kunnen opvangen en investeringen te kunnen doen.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	https://www.omrin.nl

B.V. Fryslân Miljeu Zuidoost

Vestigingsplaats	Leeuwarden
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Zeggenschap	Door het houden van aandelen is er sprake van indirecte zeggenschap in de AVA
Doelstelling	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van huishoudelijke herbruikbare grond- en afvalstoffen, en de hiermee verband houdende beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de gemeenten.
Ontwikkelingen	Het door de gemeente vastgestelde beleid is primair gericht op een duurzame, circulaire economie. Hierbij past dat de gemeente de landelijk vastgestelde 'VanAfvalNaarGrondstof' (VANG) doelstellingen tot haar uitgangspunt van beleid heeft verheven. Richting huishoudens heeft dat onder andere consequenties voor het inzamelbeleid en de daarbij behorende tarieven en uitvoeringsregel. Per 1 januari 2026 wordt gemeente Weststellingwerf aandeelhouder van B.V. Fryslân Miljeu Zuidoost. Dit verstevigt de positie van het bedrijf, maar hierdoor verkleint wel de zeggenschap van de overige aandeelhouders.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	1.574	1.554	n.n.b.
Vreemd vermogen	5.601	7.694	n.n.b.
Resultaat	111	44	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	0	0	0

Risico's	Geen.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	Geen eigen website

BNG Bank NV

Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Zeggenschap	Via de algemene vergadering van aandeelhouders heeft de gemeente zeggenschap in BNG Bank N.V., via het stemrecht op onze aandelen (een stem per aandeel van € 2,50). Overigens is in het aandelenkapitaal sprake van een verdeling van 50% Rijk en 50% gemeenten, provincies en anderen.
Doelstelling	De BNG is bankier ten dienste van overheden. De bank biedt toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector door middel van een zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening.
Ontwikkelingen	De statutaire eis van voldoende overheidsbetrokkenheid begrenst het werkgebied van de bank. Het aankoersen op de mogelijkheid van wijziging van overheidseigendom is ook bij de bank zichtbaar en door de statutaire begrenzing zijn enkele cliënten afgevallen. De bank wordt verder geconfronteerd met nieuwe en/of gewijzigde wetgeving op financieel gebied (de bank is niet langer vrijgesteld van vennootschapsbelasting) en ten aanzien van bancair toezicht. Heerenveen neemt met 65.267 aandelen van nominaal € 2,50 deel in de NV.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	4.721.000	4.777.000	4.863.000

	Vreemd vermogen	110.819.000	123.164.000	110.701.000
	Resultaat	254.000	294.000	172.000
	Bijdrage Heerenveen	0	0	0
Risico's	Algemene bancaire risico's.			
Thema	4. Mensen, middelen en bestuur			
Link	https://www.bngbank.nl			

Caparis NV

Vestigingsplaats	Drachten			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen heeft samen met Leeuwarden, Smallingerland en Opsterland zitting in de AVA.			
Doelstelling	Het bieden van beschutte arbeid onder aangepaste omstandigheden aan de in de Wet sociale werkvoorziening en de Participatiewet bedoelde mensen met een arbeidshandicap. Praktisch werkt zich dit uit in het realiseren van dienstbetrekkingen, detacheringen en leerwerkplekken voor die mensen.			
Ontwikkelingen	Bij Caparis zijn komend jaar circa 250 inwoners aan het werk. Caparis NV zorgt voor de organisatie en uitvoering van alle werkzaamheden. Caparis betaalt de loonkosten aan GR SW Fryslân en brengt deze en andere bedrijfskosten via dienstverleningsovereenkomsten in rekening bij de opdrachtgevende gemeenten en andere klanten in de markt. Met het impulsbudget en verhoogde rijksbijdrage wordt met de andere aandeelhouders gewerkt aan scenario's om een toekomstbestendige infrastructuur neer te zetten. De nieuwe dienstverleningsovereenkomsten voor 2025-2030 zijn afgesloten met een tariefstructuur op basis van de rijksbijdrage. Op basis van deze dienstverleningsovereenkomsten betalen wij vanaf 2025 de volledige rijksbijdrage door aan Caparis NV. De rijksbijdrage is in 2025 fors hoger doordat het rijk compenseert voor de cao-stijging van de SW lonen. Door deze oorzaken neemt de bijdrage aan Caparis NV in 2025 toe. Caparis NV legt de begroting voor een nieuw jaar als regel in december voorafgaand aan de aandeelhouders voor.			
	Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
	Eigen vermogen	7.594	6.260	n.n.b.
	Vreemd vermogen	20.089	20.720	n.n.b.
	Resultaat	-580	-1.335	n.n.b.
	Bijdrage Heerenveen	8.401	8.443	9.646
Risico's	De uitstroom uit de SW en de beoogde instroom vanuit Participatiewet vormt een groot risico voor de toekomst van Caparis. Het risico zit met name in het genereren van voldoende omzet. De liquiditeit staat onder druk. Door minder beschikbare mensen en het wegvallen van werk is de exploitatie verlieslatend geworden.			
Thema	2. Economische Leefomgeving			
Link	https://www.caparis.nl			

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA

Vestigingsplaats	Leeuwarden, kantoorhoudend te Sneek.
Rechtsvorm	Coöperatie
Zeggenschap	Leden zijn de Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en de Provincje Fryslân.
Doelstelling	Adequaat en betaalbaar beheer en onderhoud van openbare verlichting/ energievoorziening (en aanverwante zaken)/ laadinfrastructuur voor elektrische vervoersmiddelen en het behalen van financiële voordelen met de gezamenlijke inkoop van energie.
Ontwikkelingen	Uitbreiding met inkoop van energie (voor meerdere partners). Per 1 januari 2024 is OVEF zelf energieleverancier. Het accent komt nu meer te liggen op flexibiliteit en dat elk individueel lid meer keuzevrijheid heeft. Sinds 2024 nemen wij meer energie af bij OVEF.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	129	705	n.n.b.
Vreemd vermogen	2.575	6.993	n.n.b.
Resultaat	-297	576	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	49	85	97

Risico's	1. Risico met variabele energieprijzen is dat ze ook hoger kunnen uitvallen dan de prognose. 2. Vanuit economische overwegingen kan het minder rendabel zijn om nu in nieuwe zonne-energieprojecten te investeren. Dit heeft te maken met de (huidige) lage stroomprijs. Hierdoor wordt de terugverdientijd langer dan 10 jaar, omdat de winst van de nieuwe eigen zonne-energie minder groot is dan bij een hoge energie inkoopprijs. 3. De overeenkomst is niet aanbesteed. Daarvoor is een wettelijke grondslag. Dit is artikel 2.24b van de Aanbestedingswet 2012. Daarin staat -samengevat- dat 'aanbestedende diensten' (zoals gemeenten, provincies en waterschappen) bij de uitvoering van hun taken kunnen samenwerken in een bestaande of op te richten rechtspersoon (zoals OVEF). De leden van OVEF kunnen zo één op één inkopen bij OVEF. Deze uitzondering wordt ook wel 'quasi-inbesteding' genoemd. OVEF heeft dit laten onderzoeken door Brackmann (aanbestedingsspecialist).
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	https://ovef.nl

Gemeentelijk Sportcentrum BV

Vestigingsplaats	Heerenveen
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Zeggenschap	Heerenveen is 100 % aandeelhouder
Doelstelling	Het realiseren, beheren en exploiteren van sportvoorzieningen in het multifunctioneel centrum "Sportstad Heerenveen". Primaire doelstelling is het faciliteren van de Heerenveense breedtesport en zwemgelegenheid.
Ontwikkelingen	De gemeenteraad heeft op 17 april 2025 besloten tot een bijdrage voor het zwembad. Er vindt geen bijdrage plaats voor het de sporthal. Momenteel vindt de uitwerking juridisch en financieel plaats van dit besluit.

	Omschrijving (Bedragen *€ 1.000)	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	18	18	18
	Vreemd vermogen	0	0	0
	Resultaat	0	0	0
	Bijdrage Heerenveen	0	0	0
Risico's	Risico is een mogelijk vertrek van Firda bij Sportstad en de impact die dit zal hebben op de exploitatie van het Sportcentrum.			
Thema	1. Sociale Leefomgeving			
Link	Niet van toepassing			

Ijshockeyhal Thialf Heerenveen BV

Vestigingsplaats	Heerenveen			
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap			
Zeggenschap	Heerenveen bezit 100 % van de aandelen IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV			
Doelstelling	Het beheer en het (doen) exploiteren van de IJshockeyhal als onderdeel van het Thialf IJsstadion. Primaire doelstelling is het faciliteren van de Heerenveense breedtesport. Daarnaast streven we naar behoud van een High Performance Topsportcentrum voor topsportontwikkeling, innovatie en (top)sportevenementen op wereld-, Europees en nationaal niveau in samenhang en samenwerking met IJsstadion Thialf.			
Ontwikkelingen	De ijshockeyhal is aan het einde van zijn levensduur per april 2030. Tot die tijd vindt 2x per jaar monitoring plaats en worden noodzakelijke maatregelen genomen voor het onderhoud van de ijshockeyhal. In de tweede helft van 2026 wordt de raad een voorstel voorgelegd over de toekomst van de ijshockeyhal. Hierbij worden aan de raad verschillende scenario's voorgelegd. Daarnaast is een nieuwe ontwikkeling de propositie voor een Olympisch Voorbereidingscentrum Wintersporten bij Thialf.			
	Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
	Eigen vermogen	18	18	18
	Vreemd vermogen	289	0	0
	Resultaat	0	0	0
	Bijdrage Heerenveen	0	0	0
Risico's	Grootste risico is dat de ijshockeyhal niet meer voldoet aan de eisen. Hiertoe wordt 2x per jaar een monitor uitgevoerd en worden op basis daarvan de noodzakelijke maatregelen genomen.			
Thema	1. Sociale Leefomgeving			
Link	Zie website Thialf			

NV Fryslân Miljeu

Vestigingsplaats	Leeuwarden
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap

Zeggenschap	De aandelen zijn in handen van elf Friese gemeenten en drie Groningse gemeenten. Gemeente Heerenveen beschikt over 19.063 aandelen C van nominaal € 4,53 (€ 86.504). Dit vertegenwoordigt 13,0% van het geplaatste aandelenkapitaal.
Doelstelling	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van herbruikbare grondstoffen en van afvalstoffen en de hiermee verband houdende beleidsondersteuning. De vier regio B.V.'s sturen de inzameling van huishoudelijk afval aan namens de deelnemende gemeenten. Beleidsmatig richt de gemeente zich op een duurzame, circulaire economie met de landelijk vastgestelde VanAfvalNaarGrondstof (VANG)-doelstellingen als uitgangspunt.
Ontwikkelingen	Fryslân Miljeu/Omrin staat met haar gemeenten voor de uitdaging om bij te dragen aan de totstandkoming van een circulaire economie, waarin afval door zoveel mogelijk hergebruik waarde krijgt en houdt. Naast het belang van deze duurzaamheidsdoelstelling blijft het zaak om de kosten die hiermee gemoeid zijn, zo laag mogelijk te houden.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	11.572	13.030	n.n.b.
Vreemd vermogen	26.299	30.506	n.n.b.
Resultaat	1.007	1.621	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	0	0	0

Risico's	Het belangrijkste risico voor Fryslân Miljeu zijn de overeenkomsten met de gemeenten. De omzet en het resultaat uit deze dienstverlening zijn van significante omvang. Het beëindigen van de overeenkomsten door een groot aantal gemeenten kan een behoorlijke impact hebben. Belangrijk is daarom dat in deze overeenkomsten een opzegtermijn van vier jaar is opgenomen, waardoor Fryslân Miljeu de tijd krijgt om de nodige maatregelen te treffen.
Thema	3. Fysieke Leefomgeving
Link	Geen eigen website

Sportstad Heerenveen BV

Vestigingsplaats	Heerenveen
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Zeggenschap	Het belang van gemeente Heerenveen is 55,9 %. SC Heerenveen Vastgoed BV bezit 44,1 % van de aandelen. Gemeente Heerenveen is meerderheidsaandeelhouder.
Doelstelling	Het realiseren, besturen en beheren van een multifunctioneel centrum voor sport, gezondheid, zorg, onderwijs en vrije tijd. Met het multifunctionele centrum zet gemeente Heerenveen in op bevordering van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid en de bevordering van actieve deelname aan sport.

Ontwikkelingen	Binnen construct zijn de huurovereenkomsten met Firda en met SC Heerenveen de grote contracten. De huurovereenkomst met Firda is met vijf jaar verlengd vanaf 1 maart 2026. Tevens vindt een haalbaarheidsonderzoek plaats naar de toekomstige locatie voor huisvesting van Firda bij zowel Sportstad als Thialf. Het contract van SC Heerenveen is in 2017 opnieuw afgesloten voor 15 jaar. Er ligt een intentie-overeenkomst om te onderzoeken of er andere vormen van huur en demarcatie mogelijk zijn. Daarnaast is Sportstad exploitant van het Sportcentrum. De exploitatie van het zwembad kan niet budgettair neutraal; deze overeenkomst loopt af per 1 juni 2026. Uw raad heeft op 17 april 2025 een bijdrage te verlenen voor de exploitatiekosten en vervangingsinvesteringen voor het zwembad. Momenteel vindt de uitwerking plaats.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	24.237	24.836	n.n.b.
Vreemd vermogen	19.617	18.190	n.n.b.
Resultaat	1.324	599	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	20	20	0

Risico's	De ontwikkelingen op het gebied van de grote contracten kunnen op korte en lange termijn een bedreiging vormen voor de exploitatie van Sportstad. Insteek is om deze ontwikkelingen integraal af te wegen met betrekking tot de impact op de exploitatie van Sportstad BV. Tevens is een visie ontwikkeld door Sportstad waarbij het accent verschuift van vooral een vastgoedbedrijf naar een inhoudelijk bedrijf voor sport, vitaliteit en gezondheid. En is door een aantal kernpartners binnen Sportstad een visie ontwikkeld Campus Heerenveen, Stad van Sport. Met als doel de samenwerking tussen deze partners én andere stakeholders te versterken en de potentie van de Campus beter te benutten. Waarbij partners zich langdurig committeren aan deze samenwerking en gezamenlijk eigenaarschap tonen.
Thema	1. Sociale Leefomgeving
Link	https://www.sportstad.nl

Thialf OG BV

Vestigingsplaats	Heerenveen
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Zeggenschap	De zeggenschap is georganiseerd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Provincie Fryslan bezit tweederde van de aandelen en gemeente Heerenveen éénderde. Gemeente Heerenveen heeft zich voor € 1,5 miljoen ingekocht waarbij voorzichtigheidshalve direct een voorziening met dezelfde omvang is getroffen Heerenveen neemt ingaande februari 2005 deel met 6.000 aandelen van nominaal € 1,00 (€ 6.000) in Thialf OG B.V.
Doelstelling	De holding Thialf OG BV is opgericht ten behoeve van het Thialf IJsstadion. Doel is het behoud van een High Performance Topsportcentrum voor topsportontwikkeling, innovatie en (top)sportevenementen op wereld-, Europees- en nationaal niveau. Daartoe biedt Thialf trainingsfaciliteiten aan topsporters van wereldniveau en faciliteert Thialf schaatswedstrijden voor zowel de wereld-, de Europese - als de nationale competitie. Naast het schaatsen op mondiaal topniveau faciliteert Thialf het schaatsen als breedtesport voor zowel verenigingen als recreatieve schaatsers.

Ontwikkelingen	Thialf draait de laatste jaren zwarte cijfers in de exploitatie. In 2025 is initiatief genomen om met stakeholders in gesprek te gaan over Lange Termijn Afspraken ten behoeve van een langdurig commitment en gezamenlijk eigenaarschap. Dit vanwege ontwikkelingen waardoor de huidige afspraken onder druk staan. Tevens ligt er een propositie voor het uitbreiden van Thialf tot een Olympisch Voorbereidingscentrum Wintersporten. Deze propositie zal worden verkend. Thialf Heerenveen is mogelijk kandidaat als stadion voor het lange baanschaatsen tijdens de Olympische Spelen van 2030 die aan Frankrijk zijn toegekend. Firda doet een haalbaarheidsonderzoek voor de huisvesting bij Thialf.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	-116	42	252
Vreemd vermogen	5.586	6.042	7.183
Resultaat	39	159	210
Bijdrage Heerenveen	280	287	295

Risico's	Een risico vormen de vervangingsinvesteringen die de komende jaren noodzakelijk zijn voor het behoud van Thialf. Er wordt gewerkt aan een Masterplan Thialf om de toekomstbestendigheid van Thialf te borgen zowel op het gebied van de exploitatie als vervangingsinvesteringen. Tevens spelen nog de beoordelingen door de Europese Commissie van de SPUK's en daarna het herstructureringskrediet.
Thema	1. Sociale Leefomgeving
Link	https://thialf.nl

Stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Zeggenschap	De zeggenschap is georganiseerd door middel van stemrecht in de ledenvergadering. Vanwege het aantal leden zijn de zeggenschap en invloed voor een individueel lid beperkt.
Doelstelling	De VNG staat haar leden-gemeenten bij in de vervulling van bestuurstaken, zowel collectief als individueel. Zo worden er bijvoorbeeld modelverordeningen ontwikkeld en aan de leden aangereikt.
Ontwikkelingen	De ontwikkeling bij de VNG is stabiel.

Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	56.301	60.361	n.n.b.
Vreemd vermogen	118.819	195.596	n.n.b.
Resultaat	3.758	-26	n.n.b.
Bijdrage Heerenveen	77	86	91

Risico's	Geen.
Thema	4. Mensen, middelen en bestuur
Link	https://vng.nl

Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen

Vestigingsplaats	Heerenveen
Rechtsvorm	Vereniging
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen en Sportstad ieder 50% zeggenschap
Doelstelling	De Vereniging van Eigenaars Sportcentrum Heerenveen heeft als doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de eigenaars. Hieronder valt uitdrukkelijk ook het verkrijgen, bezwaren, vervreemden en beheren van registergoederen. Het betreft hier het registergoed Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Ontwikkelingen	De Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen ontvangt geen bijdrage van gemeente Heerenveen en binnen de Vereniging is geen vermogen aanwezig.

Omschrijving (Bedragen *€ 1.000)	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	0	0	0
Vreemd vermogen	0	0	0
Resultaat	0	0	0
Bijdrage Heerenveen	0	0	0

Risico's	Nvt
Thema	1. Sociale Leefomgeving
Link	Niet van toepassing

Vereniging van Friese Gemeenten

Vestigingsplaats	Leeuwarden
Rechtsvorm	Vereniging
Zeggenschap	De zeggenschap is georganiseerd door middel van stemrecht in de ledenvergadering. De leden zijn de achttien Friese gemeenten.
Doelstelling	Het behartigen van de belangen van de leden (de Friese gemeenten); het verstrekken van advies aan de leden; het uitoefenen van een platform-functie voor afstemming met - en communicatie tussen - de leden; het regelen van vertegenwoordigingen voor en namens de leden. De activiteiten moeten leiden tot kwaliteitsverbetering bij de gemeenten. VFG werkt samen met Provincie Fryslân.
Ontwikkelingen	Er zijn geen specifieke ontwikkelingen.

Omschrijving (Bedragen *€ 1.000)	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
Eigen vermogen	171	174	n.n.b.

	Vreemd vermogen	101	98	n.n.b.
	Resultaat	-14	2	n.n.b.
	Bijdrage Heerenveen	26	32	36
Risico's	Geen.			
Thema	4. Mensen, middelen en bestuur			
Link	https://www.friesegemeenten.nl			

Overige verbonden partijen

Centrumregeling samenwerking Sociaal domein Fryslân				
Vestigingsplaats	Leeuwarden			
Rechtsvorm	Overige			
Zeggenschap	Door het aangaan van de gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente-regeling, is de zeggenschap over de onderwerpen die in deze regeling zijn opgenomen, feitelijk en formeel overgedragen aan de gemeente Leeuwarden. In de centrumregeling nemen alle achttien Friese gemeenten deel.			
Doelstelling	De Friese gemeenten streven binnen het Sociaal Domein, zowel ten aanzien van de wettelijk verplichte samenwerking als ten aanzien van de vrijwillige samenwerking, naar maximale efficiëntie en effectiviteit in de uitvoering van de aan hen opgelegde wettelijke taken. De regeling stroomlijnt de beleidsvoorbereiding ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van Jeugdzorg, Maatschappelijke ondersteuning en Participatie. Ook beoogt de regeling de inkoop van de Jeugdzorg en Maatschappelijke ondersteuning doelmatig te organiseren. Beoogd worden lage administratieve lasten bij de centrumconstructie, de deelnemende gemeenten en de zorgaanbieders.			
Ontwikkelingen	Er is zorg ingekocht op de taken die bij de doelstelling horen. Via het accounthouderschap wordt gemonitord of de gestelde doelen door de zorgaanbieders worden gerealiseerd, en voor de beleidsvoorbereiding worden aan de hand van de actualiteit voorstellen ontwikkeld en besluiten genomen. In de regeling is opgenomen dat er een periodieke evaluatie van de samenwerking plaatsvindt. In 2025 is gestart met de voorbereidingen van de nieuwe regionale inkoop specialistische jeugdhulp en wonen 2028.			
	Omschrijving **(Bedragen *€ 1.000)**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Bijdrage Heerenveen	313	436	467
Risico's	Risico’s doen zich voor op het terrein van aanbestedingsrecht en/of op fiscaal terrein, waaronder de btw. Daarnaast kunnen bij beëindiging van deelname risico's ontstaan rond de uitvoering en de continuïteit van de zorgverlening jegens cliënten. Bij beëindiging kunnen frictiekosten ten laste van de gemeente ontstaan. De zeggenschap ligt bij gemeente Leeuwarden, maar de risico's bij de deelnemende gemeenten.			
Thema	1. Sociale Leefomgeving			
Link	https://www.sdfryslan.nl			

Grondbeleid

Algemeen
Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. De paragraaf Grondbeleid moet in ieder geval bestaan uit:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- een omschrijving van hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- de beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Nota Grondbeleid
De actuele nota Grondbeleid, die op 19 oktober 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld, beschrijft de kaders. Hierin is bijvoorbeeld rekening gehouden met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en het Didam-arrest (2021). Daarnaast heeft de problematiek rondom de woningvoorraad grote invloed gehad op de kaders binnen het nieuwe grondbeleid. Waar de vorige nota nog uitging van krimp, is in de nieuwe Nota Grondbeleid het tegenovergestelde eerder het geval. De gemeente heeft beleidsstukken vastgesteld die groei, betaalbaarheid, diversiteit, woonzorg en duurzaamheid benadrukken. Er is een streven naar samenwerking op provinciaal en regionaal niveau met focus op leefbaarheid en werklocaties die inspelen op maatschappelijke trends.

Beleidsregels opgenomen in de nota Grondbeleid
Onderstaand worden de kaders voor het huidige grondbeleid, zoals in deze nota beschreven, en voor zover in de huidige situatie relevant, vermeld:

- de gemeente kiest voor situationeel grondbeleid, waarbij per ontwikkeling een keuze wordt gemaakt tussen (meer) actief of (meer) faciliterend beleid.
- bij actief grondbeleid zijn diverse instrumenten voor grondverwerving beschikbaar, waaronder voorkeursrecht, minnelijke verwerving en onteigening.
- bij faciliterend grondbeleid speelt de gemeente een kaderstellende rol, waarbij de focus ligt op planologische beslissingen en de kwaliteit van de openbare ruimte. De gemeente legt de nadruk op de instrumenten van het kostenverhaal. Wij willen gemaakte kosten terugverdienen tegen een zo beperkt mogelijk risicoprofiel.
- met het grondprijsbeleid beoogt de gemeente de bouwgrond te verkopen tegen marktconforme condities en prijzen. Daarbij wordt voortdurend rekening gehouden met wijzigingen in marktomstandigheden.
- gronden worden uitgegeven tegen marktwaarde. Deze waarde wordt objectief en transparant vastgesteld. In eerste aanleg wordt gebruik gemaakt van de residuele grondwaardebepaling en waar nodig wordt expertise ingehuurd van makelaars en taxateurs en adviseurs om bouwkosten te toetsen.
- voor niet commerciële functies hanteert de gemeente in eerste aanleg de gemeentelijke grondprijsbrief. Hetzelfde geldt voor woningen in de sociale huur.
- voor alle grondexploitaties worden onderbouwde exploitatieberekeningen gemaakt.
- de exploitatieberekeningen worden aan de raad ter vaststelling aangeboden en jaarlijks herzien.
- naast de reguliere informatie in het kader van de P&C-cyclus en het vaststellen van de grondexploitaties informeren wij minimaal twee maal per jaar over de

voortgang van de grondexploitatie. Via deze monitoring betrekken wij u bij de inhoudelijke en kwalitatieve voortgang binnen de afzonderlijke projecten. Afwijkingen worden vroegtijdig gesignaleerd, zodat kan worden bijgestuurd indien gewenst.
- bij het opstellen van grondexploitaties worden ook risicoanalyses opgesteld.
- winsten worden conform de Percentage of Completion methode (POC-methode) genomen. Dit houdt in dat winsten pas worden genomen zodra hierover voldoende zekerheid bestaat.
- verlies wordt genomen door een voorziening te treffen ter grootte van het volledige verlies. Het verlies wordt direct genomen zodra het zich voordoet.

Monitoring projecten grondbedrijf, risico analyse en actualisatie
Door middel van de monitor grondbedrijf wordt de voortgang van de grondexploitaties gemonitord. Deze geeft goede handvatten voor het beheersen van de grondexploitaties en maakt de inhoudelijke voortgang van de verschillende projecten en processen inzichtelijk. Bij het monitoren richten we ons telkens op de referentiesituatie zoals die jaarlijks wordt vastgesteld bij de behandeling van de themarekening. Daarbij wordt per project de situatie per 1 januari van het betreffende jaar geschetst en vastgelegd in de vorm van:
- voorziene grondverkopen en inkomsten bij themarekening.
- gerealiseerde grondverkopen.
- duiding van de (reden voor) afwijking van de prognose.

Voor de jaarrekening stellen wij een toelichting actualisatie grondexploitaties op. In dit document lichten we de waardering van de grondexploitaties toe. Wij zijn in control over de (financiën van) de grondexploitaties door:
- aan te geven welke werkzaamheden worden verricht, door wie dit is gedocumenteerd en wie de werkzaamheden heeft gecontroleerd;
- grondexploitaties jaarlijks te herzien en ramingen te actualiseren, programmawijzigingen door te voeren en parameters te wijzigen zodat uitgegaan wordt van de meest actuele ramingen en uitgangspunten;
- bij de jaarrekening per grondexploitatie risico’s in kaart te brengen en te berekenen of en in welke mate deze risico’s opgevangen kunnen worden binnen het resultaat van de grondexploitatie. Zodra dit niet het geval is wordt hiermee rekening gehouden in de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen;
- tweejaarlijks de voortgang van de grondexploitaties te monitoren in de Monitor Grondbedrijf. Deze wordt ter informatie gedeeld met de gemeenteraad.

De ramingen in de grondexploitaties worden hierdoor betrouwbaarder en potentiële risico's worden hiermee tijdig gesignaleerd.

Techniek grondexploitaties
De grondexploitaties worden gebouwd en onderhouden in het systeem "GREX-manager". Het systeem maakt de opbouw van de verschillende projecten helderder en eenduidiger. Ook maakt het systeem snellere (management)analyses mogelijk. Daarnaast biedt het de afzonderlijke disciplines meer mogelijkheden en comfort bij het werken aan de afzonderlijke projectonderdelen binnen de verschillende grondexploitaties.

Resultaat grondbedrijf 2025
Het resultaat van het grondbedrijf wordt in belangrijke mate bepaald door winstnemingen en mutaties in de voorzieningen voor verlies van de bouwgronden in

exploitatie (actief grondbedrijf). Daarnaast worden er kosten en opbrengsten gerealiseerd in het kader van het grondbedrijf algemeen en het faciliterend grondbedrijf. Hiervoor is een jaarlijks budget beschikbaar. In onderstaande tabel wordt het resultaat over 2025 toegelicht.

(Bedragen x € 1.000)

Resultaten grondbedrijf	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Winstnemingen:				
Fedde Schurerplein	15	-128	-129	-1
Schoollocaties Jubbega	6	-	-	-
Skoatterwâld fase 1+2	27	-630	-860	-230
Skoatterwâld fase 3	90	171	140	-31
De Kavels	-	9	44	35
IBF II	567	1.044	1.780	736
Spikerboor Zuid	-	54	98	44
KNO	174	-	-	-
Subtotaal winstnemingen	879	520	1.073	553
Voorzieningen voor verlies:				
Tjalleberd - De Eide	-	-27	-54	-27
Heerenveen Oost Stadiongebied	-	-5.592	-6.881	-1.289
De Fjilden Nieuwehorne	-	-61	-124	-63
Fedde Schurerplein	-	353	353	-
Schoollocaties Jubbega	-	-1	-11	-10
Tellegebied	-	-2	-1	1
Haskerdijken	-	-6	-32	-26
Subtotaal voorzieningen voor verlies	-	-5.336	-6.750	-1.414
Subtotaal actief grondbedrijf	**879**	**-4.816**	**-5.677**	**-861**
Grondbedrijf algemeen en faciliterend grondbedrijf	-652	-794	-124	671
Totaal product grondbedrijf	**227**	**-5.610**	**-5.800**	**-190**
Reserve mutaties actief grondbedrijf	-879	4.816	4.816	-
Reserve mutaties algemeen en faciliterend grondbedrijf	-350	-350	-	350
Totaal	**-1.002**	**-1.144**	**-984**	**160**

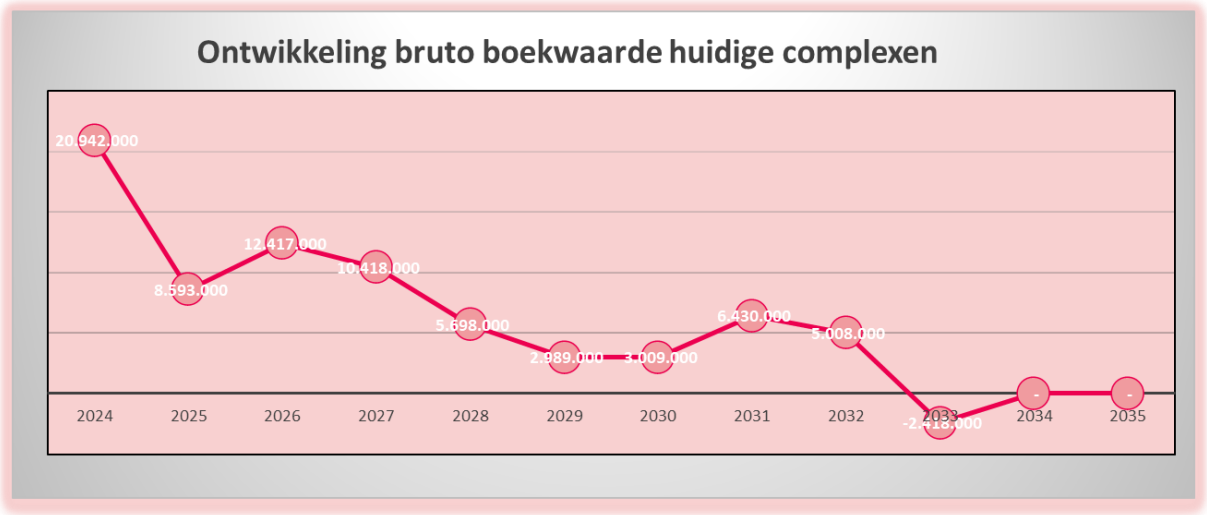
In de primitieve begroting 2025 is de verwachte (tussentijdse) winstneming voor het begrotingsjaar op grond van het voorzichtigheidsbeginsel voor 30% verwerkt. In de begroting na wijziging zijn, naar aanleiding van de najaarsrapportage, de verwachte (tussentijdse) winstnemingen voor 90% meegenomen in het resultaat.

Toekomstperspectief

Ten aanzien van het op termijn te verwachten resultaat, plaatsen we de kanttekening dat het behalen hiervan voor een belangrijk deel afhankelijk is van economische factoren. Als het 'economische tij tegenzit', kan dit enerzijds leiden tot een stijging van de nog te maken kosten. Anderzijds kan het leiden tot een stagnatie van de verkopen en/of lagere verkoopopbrengsten. Een stagnatie in de verkopen leidt in het algemeen tot een drukkend effect op de winstgevendheid van de complexen.

Ontwikkeling boekwaarde

Op de financiële balans in deze jaarrekening vindt u de boekwaarde terug van de actieve grondexploitaties. De boekwaarde is het saldo van alle in het verleden gemaakte kosten en opbrengsten van de actieve grondexploitaties. Op dit saldo wordt de omvang van de verliesvoorzieningen in mindering gebracht. Hoe hoger de boekwaarde is, hoe meer opbrengsten de gemeente nog dient te realiseren. Bij een hoge boekwaarde is het financiële risico voor de gemeente groter dan bij een relatief lage boekwaarde. In onderstaande tabel laten wij u de ontwikkeling zien van de boekwaarde.

De komende jaren verwachten wij een gestage afname van de bruto boekwaarde. Deze afname ontstaat doordat de komende jaren naar verwachting meer opbrengsten dan kosten worden gerealiseerd.

In deze prognose is geen rekening gehouden met nog te openen grondexploitaties. Verwacht wordt dat in de toekomst aanvullende grondexploitaties worden vastgesteld, onder meer voor de locaties Heerenveen-West, Akkrum, Nieuwehorne en Tjalleberd. Dit is mede afhankelijk van de nog vast te stellen grondstrategie van de gemeente voor deze gebieden. Indien nieuwe grondexploitaties worden toegevoegd, zullen de gepresenteerde cijfers wijzigen en zal naar verwachting geen sprake zijn van een nulsituatie richting 2035.

In onderstaande tabel wordt per grondexploitatie inzicht gegeven in de financiële stand per 31-12-2025 en de verwachtingen voor de resterende looptijd. Per exploitatie zijn de netto boekwaarde, de geraamde nog te realiseren kosten en opbrengsten, het geraamde resultaat op eindwaarde inclusief winstneming en de netto contante waarde opgenomen. Deze gegevens sluiten aan op de tabel Voorzieningen voor verlies (contante waarde) en vormen de basis voor de voorgaande grafiek, waarmee het verwachte verloop van de grondexploitaties (GREX) gedurende de komende jaren inzichtelijk wordt gemaakt.

(Bedragen x € 1.000)

Bouwgronden in exploitatie	Netto boekwaarde 31-12-2025	Geraamde nog te realiseren kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Wonen					
1000 Tjalleberd - De Eide	318	403	634	-1.499	-1.413
1002 Heerenveen Oost Stadiongebiec	-1.854	14.485	11.327	-8.901	-7.597
1017 De Fjilden Nieuwehorne	-63	198	72	-3.238	-3.175
1021 Fedde Schurerplein	-	-	-	-	-
1025 Schoollocaties Jubbega	272	181	451	-47	-45
1026 Tellegebied	-252	256	3	-71	-70
1038 Haskerdijken	-179	192	-	-344	-331
1040 Skoatterwâld fase 1+2	3.781	9.931	14.198	485	-339
1041 Skoatterwâld fase 3	-2.293	6.456	4.396	232	351
1043 Hepkema's Park	653	16.390	18.552	1.508	1.262
Subtotaal Wonen	**384**	**48.493**	**49.633**	**-11.875**	**-11.356**
Werken					
1008 De Kavels	-	-	-	-	-
1016 IBF II	-6.550	4.313	326	2.564	4.093
1037 Spikerboor Zuid	-	-	-	-	-
1042 KNO	2.128	6.084	13.309	5.097	4.526
Subtotaal Werken	**-4.423**	**10.396**	**13.634**	**7.661**	**8.619**
Totaal Bouwgronden in exploitatie	**-4.038**	**58.889**	**63.267**	**-4.215**	**-2.737**

In de laatste kolom van bovenstaande tabel zijn de verwachte winstnemingen getoond. Afhankelijk van de werkelijke realisatie van baten en lasten zal jaarlijks beoordeeld worden of er voor afronding van de grondexploitatie tussentijds een deel van de winst moet worden genomen. Daarbij volgen we de verslaggevingsvoorschriften van het BBV.

Verliesvoorziening
Voor een aantal grondexploitaties is de afgelopen jaren een verliesvoorziening getroffen grond van de verslaggevingsvoorschriften. De voorzieningen worden overeenkomstig de financiële verordening van de gemeente gewaardeerd tegen contante waarde. In onderstaande tabel is de voorziening voor verlies per complex toegelicht.

(Bedragen x € 1.000)

Voorzieningen voor verlies (contante waarde)	Saldo 31-12-2024	Toevoeging	Vrijval	Saldo 31-12-2025
Wonen				
Tjalleberd - De Eide	1.359	54		1.413
Heerenveen Oost Stadiongebied	716	6.881		7.597
De Fjilden Nieuwehorne	3.051	124		3.175
Fedde Schurerplein	353		353	-
Schoollocaties Jubbega	34	11		45
Tellegebied	69	1		70
Haskerdijken	299	32		331
Skoatterwâld fase 1+2	-			-
Skoatterwâld fase 3	-			-
Hepkema's Park	-			-
Werken				
De Kavels	-			-
IBF II	-			-
Spikerboor Zuid	-			-
KNO	-			-
Totaal	**5.881**	**7.103**	**353**	**12.631**

Per saldo is de omvang van de voorziening met € 6,75 miljoen toegenomen. De toename van de verliesvoorziening is met name het gevolg van het aanpassen van de grondexploitatie Stadiongebied in verband met de Gebiedsvisie A32-zone (+ €6,88 miljoen). Daarnaast is de door de Raad vastgestelde ombuiging, waarbij de aanlegkosten van nieuwe riolering bij grondexploitaties geen bijdrage vanuit de investeringen meer ontvangen. Tot en met 2025 werd er vanuit de materiële vaste activa met economische heffing een bijdrage aan de grondexploitatie gedaan. Door deze aanpassing sluiten we beter aan bij het het kostenveroorzakingsprincipe waarbij de kostenveroorzaker de kosten draagt. Dit heeft een nadelig effect op de verwachte resultaten van de grondexploitaties. Ook is er sprake van een vrijval (-0,3 miljoen) van de voorziening bij het Fedde Schurerplein doordat deze grondexploitatie is afgesloten. Daarnaast worden de verliesvoorzieningen jaarlijks aangepast voor het rente-effect van discontering.

Risicomanagement grondbedrijf
Voor het grondbedrijf wordt via het rekenmodel GrexManager een risicoanalyse uitgevoerd. GrexManager biedt de mogelijkheid om per complex en rekening houdend met de looptijd en omvang, de financiële risico's te bepalen. Deze risico's bestaan uit mogelijke afwijkingen ten opzichte van de gehanteerde uitgangspunten in de exploitaties. Bijvoorbeeld stijging van kosten, daling van verkoopprijzen, verschuiving van de

doorlooptijd/ geplande afzetten en dergelijke. Om de financiële impact hiervan in beeld te brengen wordt gebruikt gemaakt van de Monte Carlo-analyse. Hierbij worden meer dan 10.000 verschillende scenario's berekend.

De uitkomsten van de Monte Carlo-analyse zijn per complex uitgevoerd en worden in de navolgende tabel toegelicht. De meest risicovolle projecten, in kwantitatieve zin, zijn het Stadiongebied, Skoatterwâld fase 1-2, Skoatterwâld fase 3 en Hepkema's Park. Hieruit volgt een benodigde financiële buffer. De benodigde buffer dekt 90% van de mogelijke scenario's af. De benodigde buffer wordt met een factor 1,2 verhoogd. Er ontbreken namelijk mogelijk risico's ('zwarte zwanen') en er zijn nadere regels voor winstneming ingevoerd. Dit heeft als gevolg dat de buffer door potentiële winst hiermee niet langer aanwezig is. Het percentage van 90% zekerheid en de factor 1,2 zijn gelijk aan de uitgangspunten zoals u die voor het 'algemene weerstandsvermogen' heeft vastgesteld.

Dit resulteert in een benodigd weerstandsvermogen voor het grondbedrijf van € 7,2 miljoen, een toename met € 3,7 miljoen. Hierin is nog geen rekening gehouden met te nemen dan wel terug te draaien winsten. De toename in het benodigde weerstandsvermogen is met name het gevolg van het verslechterde financiële resultaat van enkele grondexploitaties die onderdeel uitmaken van de Gebiedsvisie A32-zone. Hierdoor kunnen minder risico's in het resultaat van de grondexploitaties worden opgevangen.

(Bedragen x € 1.000)

	Risicobuffer
Wonen	
Tjalleberd - De Eide	73
Heerenveen Oost Stadiongebied	1.700
De Fjilden Nieuwehorne	12
Fedde Schurerplein	-
Schoollocaties Jubbega	52
Tellegebied	19
Haskerdijken	13
Skoatterwâld fase 1+2	2.454
Skoatterwâld fase 3	461
Hepkema's Park	1.210
Subtotaal Wonen	**5.994**
Werken	
De Kavels	-
IBF II	-
Spikeboor Zuid	-
KNO	-
Subtotaal Werken	**-**
Totaal Bouwgronden in exploitatie	**5.994**
Factor 1,2 (Zwarte Zwanen)	**7.193**

Lokale Heffingen

Tarievenbeleid algemeen

Uitgangspunt voor de tarieven 2025 zijn de tarieven 2024, gecorrigeerd met het inflatiepercentage. Voor de overwegend loongevoelige heffingen zoals leges, begraafrechten, bruggelden, havengelden en veergelden, is de inflatiecorrectie 2%. Daar waar het tarief wettelijk is gemaximaliseerd, hanteren we het maximaal mogelijke tarief (bijvoorbeeld paspoort- en rijbewijsleges).
Eventuele aanvullende tariefsverhogingen lichten we expliciet in deze paragraaf nader toe.

Lastendruk 2025

Onderstaande tabel geeft het verschil weer tussen de gemiddelde lokale lasten van de gemeente Heerenveen en het landelijk gemiddelde.

	rekening 2024	begroting 2025	rekening 2025
OZB-lasten gezin WOZ-waarde	349	358	358
Rioolheffing gezin	253	265	265
Lasten mini-containers, per aansluiting	273	293	289
Totale woonlasten	**875**	**916**	**912**
Woonlasten landelijk gemiddelde t-1	994	994	1052

(bron Coelo,Atlas van de lokale lasten)

bedragen x € 1.000

	rekening 2024	begroting 2025	rekening 2025
Gemiddelde WOZ-waarde	325	328	332
Belastingcapaciteit	88%	92%	87%

Voor inzicht in de lokale lastendruk maken wij gebruik van de lokale lasten meter. Deze meter geeft iedereen inzicht in de lokale lasten. Ook kunnen we een vergelijking maken met andere gemeenten, zoals de omliggende gemeenten De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân, Leeuwarden en Smallingerland. De meter geeft inzicht in:

- de OZB;
- de rioolheffing;
- de afvalstoffenheffing.

Inwoners en ondernemers kunnen met de meter de hoogte van belastingen en heffingen berekenen en bekijken wat dit doet voor de burgers en/of ondernemers en voor de opbrengsten voor de gemeente.

Kostendekkendheid

Voor een deel van de bestemmingsheffingen is wettelijk geregeld dat de belastingopbrengst de lasten niet mag overschrijden. Dit is de zogenaamde eis van maximaal 100% kostendekkendheid. Bij overschrijding van de norm kostendekkendheid bestaat het risico dat de verordening onverbindend kan worden verklaard en de aanslag wordt verminderd of vernietigd. De toelichting op de kostendekkendheid is in onderstaande tabel opgenomen.
In onderstaande tabel is een toelichting opgenomen op de kostendekkendheid van de desbetreffende heffingen.

bedragen x € 1.000

Omschrijving heffing	Lasten	Perceptie kosten	Overhead	BTW	Lasten totaal	Egalisatie/ sparen *	Baten	Saldo lasten-	Heffingen	Kosten dekking
Afvalstoffenheffing	6.218	87	105	1.211	7.621	-330	-664	6.627	6.627	100%
Rioolheffing	4.811	87	375	758	6.031	1.567	-16	7.582	7.583	100%
Begraafrechten	317	61	193	-	571	-	-299	273	-	52%
Totaal generaal	**11.346**	**235**	**673**	**1.969**	**14.223**	**1.237**	**-979**	**14.482**	**14.210**	**98%**

Uit de tabel blijkt dat de heffingen op of onder de grens van 100% kostendekkendheid blijven. Bij een tweetal bestemmingsheffingen is sprake van budgettaire kostendekkendheid, waarbij het saldo van de geraamde lasten en baten nul is. Dit betreft de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Een eventueel overschot of een tekort bij deze heffingen egaliseren we via de voorziening egalisatie heffingen.

Kwijtscheldingsbeleid

In Heerenveen is kwijtschelding (kws) mogelijk van de OZB op woningen, de rioolheffing op woningen, het vaste deel van de afvalstoffenheffing en (gedeeltelijk) van de Diftar. Ondernemers kunnen gebruik maken van de kwijtscheldingsregeling als het hun privé aanslag betreft.

bedragen x € 1.000

	rekening 2024	begroting 2025	rekening 2025
Afvalstoffenheffing vast	239	300	230
Diftar	56	75	65
Rioolheffing	320	350	309
OZB	2	27	1
Totaal	**617**	**752**	**605**

In de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen 2025 heeft uw raad de belastingen bepaald waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt.

Invorderingsbeleid

Het grootste deel van de belastingen en heffingen leggen we met een gecombineerde aanslag op aan de belastingplichtigen. De rest leggen we op andere wijze op. Als niet op tijd wordt betaald, start de invordering. Hierin nemen we de wettelijke regels op in de door u besloten belasting- en heffingsverordeningen en volgen we de Leidraad Invordering Gemeentelijke Belastingen.

Verordeningen

De verordeningen van de heffingen en belastingen zijn actuele verordeningen. In de raadsvergadering van december 2024 zijn de geactualiseerde verordeningen voor 2025 vastgesteld.

Heffingen en belastingen

Bedragen x € 1.000

Opbrengsten	Begroting 2025 voor wijzigingen	Begroting 2025 na wijzigingen	Realisatie 2025	Saldo
Afvalstoffenheffing	6.602	6.552	6.628	76
Rioolheffing	7.292	7.302	7.583	281
Onroerende zaakbelasting	17.293	17.889	17.896	7
Parkeerbelasting	3.795	3.375	3.337	-38
Forensenbelasting	56	56	79	23
Haven-, kade- en opslaggeld	34	34	75	41
Leges	2.993	3.047	3.525	478
Lijkbezorgingsrechten	296	296	299	3
Precariobelasting	46	121	115	-6
Reclamebelasting	133	133	124	-9
Toeristenbelasting	268	396	377	-19
Totalen	**38.808**	**39.201**	**40.040**	**839**

Afvalstoffenheffing

We heffen afvalstoffenheffing voor alle percelen waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting geldt tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing. In Heerenveen maken we daarbij onderscheid tussen een vast en een variabel deel. Dit systeem staat bekend als Diftar.

De afvalstoffenheffing is bedoeld om de kosten van het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval te dekken. Daarbij is sprake van een wettelijke inzamelplicht.
In de tabel hieronder zijn de gemiddelde kosten per huishouden en de tarieven voor de afvalstoffenheffing weergegeven, in vergelijking met 2024.

	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Gemiddelde lasten minicontainers:			
Vastrecht Diftar	155,00	167,00	167,00
Diftar + minicontainers	113,18	119,29	117,89
Milieustraat opbrengst per aansluiting	5,14	6,64	4,60
gemiddelde kosten per aansluiting	**273,32**	**292,93**	**289,49**
Diverse belasting eenheden:			
minicontainers restafval per container	1,00	1,00	1,00
minicontainers restafval per kg	0,35	0,37	0,37
huisvuilzakken per zak * 1	2,15	2,20	2,20
Eenpersoonshuishoudens zonder diftar	240	251	251
Meerpersoonshuishoudens zonder diftar	298	311	311

Rioolheffing

We heffen rioolheffing voor alle percelen die direct of indirect zijn aangesloten op de riolering. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing. Met deze heffing voor zowel woningen als niet-woningen dekken we de kosten voor het onderhoud en de vervanging van gemeentelijke voorzieningen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater (hemel-, grond- en afvalwater) in de gemeente.

In het vastgestelde Watertakenplan 2025–2029 (inclusief kostendekkingsplan) is bepaald dat de rioolheffing jaarlijks wordt aangepast op basis van de inflatie, zoals opgenomen in de begroting van dat jaar. Deze stijging is gebaseerd op de langjarige doorkijk in het Watertakenplan, waarin de opgaven voor onderhoud en vervanging van de inzameling en het transport van stedelijk (afval)water zijn opgenomen.

De kosten voor riolering brengen we in rekening via twee afzonderlijke heffingen:

- Een heffing voor gebruikers van woningen (RIOP).
- Een heffing voor gebruikers van niet-woningen (RIOZ).

Bij de kostentoerekening van de rioolheffingen hanteren we de volgende uitgangspunten:

	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
tariefstijging			
Woningen			
tarief eenpersoonshuishoudens	190,00	199,00	199,00
tarief meerpersoonshuishoudens	253,00	265,00	265,00
Niet woningen			
Tarief tot 50m3 geloosd afvalwater	380,00	398,00	398,00
Tarief 50 tot 200 m3 geloosd afvalwater	594,00	622,00	622,00

Vanaf 200m³ geloosd afvalwater wordt een aflopende staffel toegepast per 100m³.

Onroerende zaakbelasting

We heffen onroerendezaakbelasting (OZB) op onroerende zaken in de gemeente Heerenveen. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelastingen.

Op grond van de Wet WOZ bepalen we jaarlijks de economische waarde van onroerende zaken in Heerenveen. Voor het belastingjaar 2025 geldt als waardepeildatum 1 januari 2024.
Voor 2025 gingen we in de begroting uit van een waardestijging van 2,20% voor woningen en 2,00% voor niet-woningen. Uiteindelijk kwam de waardestijging uit op 2,20% voor woningen en 2,00% voor niet-woningen.

Zie de onderstaande tabel voor het verloop over de afgelopen jaren.

	Rekening 2023	Rekening 2024	Rekening 2025
Woningen	18,00%	2,00%	2,20%
Niet-woningen	2,90%	2,00%	2,00%

De OZB bestaat uit drie afzonderlijke belastingen:

- Een belasting voor de gebruikers van niet-woningen.
- Een belasting voor de eigenaren van niet-woningen.
- Een belasting voor de eigenaren van woningen.

Tussen het gebruikers- en eigenarentarief hanteren we een vaste verhouding van 1:1,25. Daarnaast is er een vaste verhouding tussen het aandeel van woningen en niet-woningen in de totale opbrengst. Hiermee zorgen we voor een stabiele lastendruk en bevorderen we de acceptatie van de lokale belastingen.

Tabel Vaste verhoudingen opbrengsten OZB **bedragen x € 1.000**

	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Woningen	48,7%	48,8%	48,7%
Niet-woningen	51,3%	51,2%	51,3%
OZBE won	8.371	8.433	8.720
OZBE nwon	5.112	5.172	5.321
OZBG nwon	3.711	3.688	3.855
OZB nwon totaal	8.823	8.860	9.176
OZB totaal	**17.194**	**17.293**	**17.896**

Tabel Ontwikkeling opbrengsten OZB (% stijging t.o.v. vorig jaar)

	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Woningen	2,88%	2,01%	4,17%
Niet-woningen	-3,95%	2,00%	4,00%

Bij stijgingen en dalingen van de opbrengsten uit de OZB houden we geen rekening met tariefaanpassingen als gevolg van wijzigingen in de WOZ-waarde. Als er een verschil ontstaat in de gemiddelde waardestijging tussen woningen en niet-woningen, passen we de tarieven zo aan dat de opbrengst per categorie gelijk blijft. Dit heeft geen effect op de reële belastingdruk: de totale OZB-opbrengst blijft ongewijzigd.

Ondernemersfonds

De OZB-tarieven voor niet-woningen bevatten een opslag van 4,76% voor het Ondernemersfonds. Deze opbrengst wordt, na aftrek van gemeentelijke objecten, volledig gestort in een fonds dat door ondernemers zelf wordt beheerd. Het Heerenveen Ondernemers Fonds (HOF) is in handen van, bestemd voor en opgericht door ondernemers in gemeente Heerenveen. Alle ondernemers dragen via de OZB bij en de opbrengst komt weer ten goede aan de lokale economie. De stichting Heerenveen Ondernemers Fonds beheert het fonds en zet dit in voor projecten, voorzieningen en activiteiten.

Voor meer informatie over het HOF: website ondernemersfonds .

Parkeerbelasting

We heffen parkeerbelasting voor het parkeren van een motorvoertuig en voor een parkeervergunning. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van parkeerbelasting.

Forensenbelasting

Personen die langer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning beschikbaar houden zonder dat zij zijn ingeschreven in het gemeentelijke bevolkingsregister, moeten forensenbelasting betalen. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van een forensenbelasting.

Haven-, kade- en opslaggeld

We heffen haven-, kade- en opslaggeld voor:

- Het innemen van ligplaatsen in de gemeentelijke industriehaven.
- Het gebruikmaken van gemeentelijke kaden, oevers, aanlegsteigers of meerpalen.
- Het opslaan of hebben van goederen of voorwerpen op gemeentelijke kaden.

Dit heeft u geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van haven-, kade- en opslaggeld.

Leges

Voor diensten die door of namens het gemeentebestuur worden verleend, heffen we rechten. Deze rechten noemen we leges. Dit geldt ook voor werkzaamheden die samenhangen met het aanvragen van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van leges.

Kostendekkendheid leges

De totale opbrengst uit leges mag niet hoger zijn dan de kosten die daarmee samenhangen. In totaal dekken de inkomsten uit de leges van titel één tot en met drie 81% van de gemaakte kosten. Zie onderstaande opstelling per titel.

bedragen x € 1.000

Titel 1 Burgerzaken leges Berekening kostendekkendheid van de leges	Begroting 2025 Saldo	Realisatie 2025 Saldo
Lasten taakveld(en)	1.006	1.400
Overhead	403	403
BCF-BTW	-	-
Totaal lasten (A)	**1.409**	**1.803**
Legesopbrengsten	1.097	1.273
Totaal baten (B)	1.097	1.273
Kostendekkendheid leges titel_1	**78%**	**71%**

bedragen x € 1.000

Titel 2 Bouwleges Berekening kostendekkendheid van de leges	Begroting 2025 Saldo	Realisatie 2025 Saldo
Lasten taakveld(en)	1.742	1.526
Overhead	799	799
BCF-BTW	25	23
Totaal lasten (A)	**2.567**	**2.348**
Legesopbrengsten	1.833	2.172
Totaal baten (B)	**1.833**	**2.172**
Kostendekkendheid leges titel_2	**71%**	**93%**

bedragen x € 1.000

Titel 3 Overige leges (evenementen en horeca) Berekening kostendekkendheid van de leges	Begroting 2025 Saldo	Realisatie 2025 Saldo
Lasten taakveld(en)	121	126
Overhead	-	-
BCF-BTW	-	-
Totaal lasten (A)	**121**	**126**
Legesopbrengsten	16	39
Totaal baten (B)	**16**	**39**
Kostendekkendheid leges titel_3	**13%**	**31%**
Totaal lasten titel 1 t/m 3 (A)	**4.097**	**4.277**
Totaal baten titel 1 t/m 3 (B)	**2.946**	**3.484**
Totaaal saldo titel 1 t/m 3 (A-B)	**1.151**	**793**
Totale kostendekkendheid titel 1 t/m 3 (B/A*100%)	**72%**	**81%**

Mede in het kader van het project Duurzaam en Gezond Financieel Perspectief voeren we nog een onderzoek uit naar een juiste en volledige toerekening van kosten aan de producten waarvoor leges worden geheven.

Lijkbezorgingrechten

We heffen rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor diensten die we in dat kader verlenen. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten.
In deze verordening en de bijbehorende tarieventabel hebben we de mogelijkheden voor het vastleggen van grafrechten verder verfijnd.

Precariobelasting

We heffen precariobelasting op het hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting.

Reclamebelasting

In het centrumgebied van Heerenveen heffen we reclamebelasting. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting.
De gemeentelijke perceptiekosten (kosten voor heffing en invordering) brengen we in mindering op de opbrengsten. Het resterende bedrag verstrekken we als subsidie aan de Stichting Centrum Promotie Heerenveen. Het grootste deel van de opbrengsten is daarmee bestemd voor evenementen in het centrum.

Toeristenbelasting

We heffen een toeristenbelasting op nachtverblijf. De logiesverstrekker mag deze belasting verhalen op degene die overnacht. Dit is geregeld in de Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting.

WOO

Deze paragraaf vloeit voort uit de Wet open overheid (Woo). Hierin leggen we verantwoording af aan het college en de raad. Bij het opstellen van de jaarrekening kijken we jaarlijks terug op de uitvoering van onze plannen en beoordelen we in hoeverre deze bijdragen aan een open en transparante overheid.

Waarom de Woo?
Gemeente Heerenveen wil een transparante en betrouwbare overheid zijn die inwoners, ondernemers en de gemeenteraad actief en tijdig informeert. Sterke dienstverlening en goede interne samenwerking zijn daarbij essentieel.

De Wet open overheid (Woo) verplicht overheden om informatie actief en toegankelijk te maken, zodat inwoners inzicht krijgen in het handelen van de gemeente. Dit versterkt het vertrouwen in het bestuur en draagt bij aan een open en controleerbare overheid. Voor onze organisatie betekent dit dat we processen en systemen zo inrichten dat informatie snel, nauwkeurig en begrijpelijk beschikbaar is, zowel intern als extern.

Hoe werkt de Woo?
We maken nog steeds informatie openbaar op verzoek (passieve openbaarmaking). Daarnaast schrijft de Woo voor dat overheden bepaalde informatie actief openbaar maken. Voor gemeenten gaat het om elf categorieën documenten, waaronder stukken voor de gemeenteraad, organisatie-informatie en onderzoeksrapporten.

Hoe passen we de Woo toe?
We pakken dit projectmatig op volgens het Meerjarenplan implementatie Wet open overheid Gemeente Heerenveen: Op weg naar een open overheid en bewuste medewerkers. Hierin staat hoe we de Wet open overheid in onze gemeente invoeren.

Informatie die we actief openbaar moeten maken, moet digitaal vindbaar zijn via de landelijke Woo-index. We vinden het belangrijk dat medewerkers zich bewust zijn van hun rol in het delen van deze informatie. Dat is de sleutel tot actieve openbaarmaking binnen de elf informatiecategorieën. Het meerjarenplan is opgedeeld in verschillende deelprojecten die we stapsgewijs uitvoeren, met aandacht voor monitoring van de voortgang.

Gemeente Heerenveen voert de Wet open overheid uit volgens de minimale wettelijke vereisten. Daarbij hanteren we een eigen route die aansluit bij onze lokale context en prioriteiten.

Ontvangen Woo-verzoeken in 2025
In 2025 hebben we in totaal 47 Woo-verzoeken ontvangen. In onderstaande tabel is weergegeven hoe deze verzoeken zijn afgehandeld. Bij de toegewezen verzoeken is bovendien aangegeven of het ging om kleine, middelgrote of grote verzoeken.

Toegekend	Klein (< 15 documenten)	5
	Middelgroot (>15 en <50 documenten)	4
	Groot (> 50 documenten)	1
	Subtotaal	***10***
Afgebroken	Ingetrokken (hieronder valt ook via andere route beantwoord)	6
	Via andere route beantwoord	4
	Dubbele registratie	2
	Subtotaal	***12***
Buiten Behandeling gesteld onjuiste kanaal niet hersteld	Onjuist kanaal, niet hersteld	5
	Onvoldoende precisering	9
	Subtotaal	***14***
Afgewezen	Geen documenten	3
	Documenten al openbaar	1
	Ander openbaarmakingsregime/stukken kunnen niet openbaar worden gemaakt	1
	Subtotaal	***5***
Lopend op 31-12-2025		***6***
	Totaal	***47***

Wat hebben we verder gedaan in 2025?
Voor transparanter werken en het actief openbaar maken van informatie is een cultuurverandering nodig. We ondersteunen medewerkers daarom praktisch bij het naleven van de wet, onder meer via gerichte communicatie en waar nodig trainingen.

Voor de invoering van de informatiecategorieën die we actief openbaar moeten maken, volgen we de landelijke volgorde. Omdat nog niet alle categorieën zijn vastgesteld, volgen we de landelijke ontwikkelingen nauwgezet en passen we ons beleid waar nodig aan. We voldoen al aan de categorie ‘raads- en bestuursstukken’, die we al jaren op een Woo-waardige manier publiceren. Ook de categorie ‘informatie en bereikbaarheidsgegevens’ is goed ingericht. We werken aan een platform waarop we, zodra dat nodig is, alle categorieën kunnen publiceren.

De infrastructuur voor actieve openbaarmaking is in 2025 verder uitgewerkt per informatiecategorie. Dit heeft geleid tot een architectuurplaat voor te publiceren informatie. Daarmee krijgen we inzicht in hoe we informatie opslaan en hoe we met onze eigen publicatiemiddelen kunnen aansluiten op de landelijke Woo-index.

Naast het delen van informatie met het publiek is het belangrijk dat ook onze interne informatiehuishouding op orde is. Dat betekent dat we duidelijke afspraken maken over hoe we met informatie omgaan. In 2025 zijn we gestart met de implementatie van een bewaarbeleid voor digitale informatie. Hierin is vastgelegd hoe we digitale informatie duurzaam bewaren, zodat deze gedurende de bewaartermijn toegankelijk blijft voor inwoners en medewerkers. Ter ondersteuning hebben we een praatplaat en een boekje ontwikkeld met uitgangspunten voor het omgaan met digitale informatie.

Ook zijn in 2025 de richtlijnen voor e-mailarchivering volgens de sleutelfunctiemethodiek van de gemeente Heerenveen vastgesteld. Deze richtlijnen vormen een vangnet voor de praktijk van het archiveren van e-mails en vullen de bestaande werkwijze aan, waarbij e-mails worden opgeslagen in het bijbehorende zaakdossier. Daarmee ontzorgen we medewerkers en versterken we de grip op onze digitale informatiehuishouding. De richtlijnen bieden daarnaast een oplossing voor het bewaren of vernietigen van e-mails van vertrekkende medewerkers en treden in 2026 in werking.

In 2025 zijn we gestart met het opstellen van een visie op het e-depot van de gemeente Heerenveen. Een e-depot is een digitale voorziening voor het duurzaam beheren en bewaren van informatie die permanent of langdurig moet worden bewaard. De inrichting hiervan is complex. Door nu al een duidelijke koers te bepalen, bereiden we ons goed voor op de toekomst. In 2026 ronden we de visie af en stellen we deze vast, waarna we een plan van aanpak opstellen voor de verdere inrichting en organisatie van het e-depot.

Welke andere wetten dragen bij aan transparantie?
Naast de Wet open overheid zijn er verschillende andere wetten die bijdragen aan goede informatievoorziening en toegankelijkheid. Samen zorgen deze wetten voor een professionele en veilige dienstverlening. We streven ernaar deze wetgeving zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Daarom hebben we in kaart gebracht wat deze wetten betekenen en wat hun impact is op onze dienstverlening, processen, informatievoorziening, techniek en vooral op onze inwoners. Eind 2024 organiseerden we drie workshops met het thema ‘Integrale informatiewetten’. Deze gaven ons meer inzicht in hoe we deze wetten in samenhang kunnen toepassen.

De Archiefwet schrijft voor dat overheidsinstanties hun informatie zorgvuldig bewaren. De huidige wet is verouderd en sluit onvoldoende aan op digitale informatie. De modernisering van deze wet moet ervoor zorgen dat ook digitale informatie duurzaam wordt bewaard en in de toekomst toegankelijk blijft.

De Wet digitale toegankelijkheid (Dto) verplicht ons om onze communicatiekanalen toegankelijk te maken voor iedereen, inclusief mensen met een beperking. Iedereen in onze gemeente moet kunnen meedoen, dus ook onze digitale informatie en diensten moeten goed toegankelijk zijn. Dit geldt in de eerste plaats voor onze websites en apps. Intranetten moeten toegankelijk worden bij vernieuwing.

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) regelt hoe inwoners en bedrijven digitaal met de overheid kunnen communiceren. Zij kunnen bijvoorbeeld officiële berichten, zoals vergunningsaanvragen, elektronisch indienen. Deze wet versterkt hun positie in het digitale contact met de overheid.

De Wet digitale overheid (Wdo) zorgt ervoor dat inwoners en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de overheid. Hiervoor worden elektronische identificatiemiddelen ingezet. Deze geven publieke dienstverleners zekerheid over iemands identiteit. De wet schrijft ook het gebruik van open standaarden voor, zoals de Europese richtlijn voor de toegankelijkheid van overheidswebsites en apps.

De Wet elektronische publicaties (Wep) verplicht de overheid om officiële publicaties digitaal beschikbaar te maken. Hierdoor kunnen inwoners bekendmakingen en mededelingen eenvoudig online raadplegen en tijdig inspraak uitoefenen. Door deze wet is de Bekendmakingswet aangepast: documenten die voorheen fysiek ter inzage lagen, moeten nu digitaal beschikbaar zijn. De Wep wijzigt onder meer de Algemene wet bestuursrecht, de Bekendmakingswet, de Gemeentewet en de Wet ruimtelijke ordening. De Bekendmakingswet regelt waar en hoe besluiten bekendgemaakt moeten worden.

De Wet implementatie open data richtlijn, die op 19 juni 2024 in werking is getreden, is een uitbreiding van de Wet hergebruik overheidsinformatie. Deze wet verplicht gemeenten om overheidsinformatie op verzoek beschikbaar te stellen voor hergebruik, zowel voor maatschappelijke als commerciële doeleinden. Dit betekent dat informatie die we onder de Woo publiceren, ook als open data beschikbaar kan worden gesteld.

Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De onderstaande uiteenzetting van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling is bedoeld als een leidraad voor een juiste interpretatie van de in deze jaarrekening gepresenteerde financiële gegevens.

De Gemeentewet en de Provinciewet schrijven voor dat elke gemeente en elke provincie jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor de inrichting en functioneren van het financiële stelsel en de regelgeving met betrekking tot de inrichting van de begrotings- en verantwoordingsstukken van medeoverheden.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het BBV en de (financiële) verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. De financiële verordening 2025 is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering van 13 november 2025 en met terugwerkende kracht geldend vanaf 1 januari 2025.

De in de jaarrekening 2025 opgenomen tabellen zijn gepresenteerd in duizendtallen en opgenomen in euro’s. De genoemde bedragen in de toelichting op de balans zijn, tenzij anders vermeld, afgerond op honderdtallen.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover deze op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar. Gemeente Heerenveen hanteert de laatste verzamelstaat gemeentefonds met betrekking tot het jaar 2025. Deze is gebaseerd op het Accres van de septembercirculaire.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt (€ 558.000 voor gemeente Heerenveen in 2025), geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het

ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij kan worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming; te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een voorziening gevormd te worden.

Algemeen

Op grond van de nota waardering en afschrijving vaste activa 2024 worden investeringen - met uitzondering van gronden en terreinen - kleiner dan € 10.000 of met een technische levensduur die korter is dan drie jaar niet geactiveerd, maar worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd maar hier wordt niet op afgeschreven.

Er wordt gestart met afschrijving op een actief in het begrotingsjaar dat volgt op de datum van ingebruikname.

Krachtens artikel 63, lid 1 BBV dienen alle activa te worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen dienen in mindering te worden gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62, lid 2 BBV).

Presentatie balans

In 2025 is de presentatie van de balans aangepast vanwege een actualisatie van het "informatie voor derden" (IV3 model). De gemeente heeft ervoor gekozen de balansindeling in de jaarrekening voor uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar te laten aansluiten op deze gewijzigde IV3 systematiek. Dit heeft geleid tot een aangepaste rubricering en een aantal gewijzigde benamingen van balansposten.

Het navolgende overzicht van de balans geeft inzicht in de balansposten waarop deze wijzigingen betrekking hebben. De wijzigingen hebben geen invloed op het resultaat.

(Bedragen x € 1.000)

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2024	herrubricering	Boekwaarde 31-12-2024 na herrubricering	Boekwaarde 31-12-2025
Vorderingen op openbare lichamen	15.156	-15.156		-
Vorderingen op gemeenten	123	123	123	26
Vorderingen op gemeenschappelijke regelingen	-	-	-	44
Vorderingen op overige overheden	15.034	15.034	15.034	11.957
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	19.542	-	19.542	41.556
Overige vorderingen	6.354	-	6.354	8.650
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**41.053**	**-**	**41.053**	**62.233**

Gelijktijdig zijn een beperkt aantal rubriceringscorrecties doorgevoerd bij de immateriële vaste activa en de materiële vaste activa welke in de toelichting op de balans zijn opgenomen.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

In de balans worden op grond van het BBV onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio worden door de gemeente Heerenveen op grond van nota waardering en afschrijving vaste activa 2024 direct ten laste van het resultaat gebracht.
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden zoals voorgeschreven in artikel 64 lid 5 van het BBV in 5 jaar afgeschreven.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen. De afschrijvingstermijn sluit aan bij de afschrijvingstermijnen zoals de derde deze ook hanteert. Het betrokken actief van de derde moet daartoe bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

In de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Onder activa met een economisch nut wordt verstaan investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid om middelen te genereren of welke (mogelijk) verhandelbaar zijn.

De gemeente Heerenveen kan een restwaarde hanteren indien er sprake is van een circulair gebouwd actief. Deze restwaarde dient reëel en per actief te worden geschat en voorwaardelijk is het principe van 'losmaakbaar bouwen' waarbij ten minste 55% van het gebouw demontabel wordt opgezet, zonder afbreuk te doen aan de functionaliteit en de bestaande waarde.

In erfpacht uitgegeven gronden.
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van de afkoopperiode ten gunste van het resultaat.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het verzamelen van huishoudelijk afval, of andere rechten die op grond van artikel 229 lid 1a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie onder de investeringen met economisch nut. Indien in de heffing bijdragen zijn opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, dan komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Op het moment dat vervolgens de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaats vindt worden deze investeringen geactiveerd en worden de bedragen opgenomen in de voorzieningen rechtstreeks op de vervangingsinvesteringen in mindering gebracht. Deze situatie is van toepassing op de riolering, omdat in het tarief van de rioolheffing een component is opgenomen ter dekking van toekomstige investeringen. In de afvalstoffenheffing is geen spaarbedrag voor toekomstige investeringen opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven. Op grond van artikel 65 van het BBV wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van de waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd. Investeringssubsidies en andere bijdragen van derden worden in mindering gebracht op het actief (artikel 62, lid 2 BBV). Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan.

De afschrijvingstermijnen voor investeringen uit de hierboven genoemde categorieën staan opgenomen in de nota waardering en afschrijving vaste activa uit 2024. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en overige uitzettingen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een "deelneming" is krachtens artikel 1 lid e van de BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa
Voorraden

Onderhanden werk
De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor het bepalen van de tussentijdse winst geldt de percentage of completion (poc) methode. Deze methode houdt rekening met de specifieke kenmerken van de gemeentelijke grondexploitaties en de (financiële) fase waarin de grondexploitatie zich bevindt. De tussentijdse winst wordt berekend op basis van de kosten en opbrengsten die zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. De totale winst wordt aan de reeds verkochte kavels van de individuele grondexploitatie toegerekend. Er kan geen sprake zijn van gerealiseerde winst als er nog geen gronden verkocht zijn. De realisatie tot en met het lopende jaar ten opzichte van het totaal van de kosten en opbrengsten van de grondexploitatie is daarbij leidend.

Verwachte verliezen op complexen zijn in mindering gebracht op de boekwaarde, door het vormen van een verliesvoorziening voor grondexploitaties (op basis van contante waarde) of een voorziening voor incourantheid op de voorraad.

Overige grond- en hulpstoffen
De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Op het punt van uitzettingen wordt de terminologie van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) gevolgd.

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is hierop een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inbaarheid. Voor openstaande publiekrechtelijke vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van ervaringscijfers (gebaseerd op de laatste 5 jaar).

Liquide middelen en overlopende activa
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Reserves
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het nog niet verdeelde resultaat over 2025. Conform de verslaggevingsvoorschriften wordt het saldo van de rekening van baten en lasten separaat in de balans onder het eigen vermogen verantwoord. Een nadere uiteenzetting van de reserves is opgenomen in de toelichting op de balans. Reserves worden gevormd en bestemd overeenkomstig de door de raad genomen raadsbesluiten. Aan de reserves worden geen rentetoevoegingen gedaan.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van (gewezen) wethouders is echter tegen de contante (actuariële) waarden van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De voorzieningen zijn conform artikel 44 van het BBV onderverdeeld in de volgende vijf categorieën:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden in de toelichting apart vermeld evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende jaar.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva bestaan uit 'vooruitontvangen bedragen' en 'nog te betalen bedragen'. Beide posten worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vennootschapsbelasting
Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente belastingplichtig geworden voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Dit geldt alleen voor ondernemingsactiviteiten ('door de ondernemerspoort gaan'), zoals de verkoop van grond. Afspraken hierover hebben we vastgelegd in vaststellingsovereenkomsten met de belastingdienst. Hierin staat onder andere hoe wij de fiscale winst bepalen. Daarbij houden we ook rekening met beschikbare fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren, vrijgestelde winstbestanddelen en bijtelling van niet-aftrekbare kosten.
Alleen de winsten uit de grondexploitatie en eventueel reclameopbrengsten zijn vennootschapsbelastingplichtig.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Op grond van artikel 53, lid a van het BBV worden in de toelichting op de balans opgenomen de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is gebonden.

Gegarandeerde en gewaarborgde geldleningen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Tevens zijn hier de gemeentelijke garantstellingen (achtervang) vermeld.

Gebeurtenissen na balansdatum

Of een 'gebeurtenis na balansdatum' moet worden verwerkt in de jaarrekening is afhankelijk van het tijdstip waarop deze gebeurtenis zich voordoet en de impact daarvan.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebeurtenissen die:

- *tijdens het opstellen van de jaarrekening plaats hebben gevonden*:
  tot en met de formele opmaakdatum van de jaarrekening worden 'de gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum' in de jaarrekening opgenomen.

- *ontstaan na het opstellen van de jaarrekening tot het moment van vaststelling door de raad:*
  na de formele opmaakdatum moet alleen de jaarrekening worden aangepast 'voor zover de gebeurtenissen na balansdatum onontbeerlijk zijn voor het inzicht', ofwel van materieel belang zijn.

Exploitatie

De baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen. Conform de voorschriften van het BBV wordt het zogenaamde stelsel van baten en lasten gehanteerd.

De begrotingscijfers 2025 zijn ontleend aan de door de raad vastgestelde primitieve begroting en aan de in 2025 doorgevoerde begrotingswijzigingen.

De lasten en de baten worden tegen de nominale waarde toegerekend aan de perioden waarop ze betrekking hebben. Verliezen worden genomen zodra ze voorzienbaar zijn. Winsten worden eerst verantwoord zodra ze gerealiseerd zijn. De afschrijvingslasten worden conform de afschrijvingstermijnen berekend.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate opgenomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Incidentele baten en lasten

Onder incidentele baten en lasten verstaan wij:

-Projecten
-Subsidies voor een bepaalde tijd
-(De realisatie van) budgetten die tijdelijk zijn toegekend
-(De realisatie van) budgetten die structureel zijn geweest, maar eindigen

Deze baten en lasten hebben betrekking op de exploitatiebegroting, zijn in de thema's opgenomen en beïnvloeden het structurele jaarrekeningresultaat. Conform de financiële verordening zijn alle posten > € 500.000 in dit overzicht meegenomen.

Balans

(Bedragen x € 1.000)

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2025
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	**13.879**	**14.403**
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	133	384
• Bijdragen aan activa in eigendom van derden	13.746	14.020
Materiële vaste activa	**148.554**	**150.627**
• Investeringen met een economisch nut	78.962	78.619
• Investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	19.100	19.777
• Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	50.492	52.232
Financiële vaste activa	**13.207**	**13.210**
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	12.281	12.281
• Overige langlopende leningen	926	929
Totaal vaste activa	**175.639**	**178.240**
Vlottende activa		
Voorraden	**15.072**	**-1.852**
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15.061	-1.873
• Gereed product en handelsgoederen	11	22
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**41.053**	**62.233**
• Vorderingen op gemeenten	123	26
• Vorderingen op gemeenschappelijke regelingen	-	44
• Vorderingen op overige overheden	15.034	11.957
• Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	19.542	41.556
• Overige vorderingen	6.354	8.650
Liquide middelen	**1.916**	**2.027**
• Kassaldi	6	9
• Banksaldi	1.910	2.018
Overlopende activa	**13.293**	**10.295**
• Voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- het Rijk	2.329	1.760
- overige Nederlandse overheidslichamen	2.633	336
• Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	8.332	8.200
Totaal vlottende activa	**71.334**	**72.704**
Totaal activa	**246.973**	**250.945**

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vpb 1969	**-**	**-**

(Bedragen x € 1.000)

PASSIVA	31-12-2024	31-12-2025
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**75.075**	**74.073**
• Algemene reserve	60.606	49.339
• Bestemmingsreserves	4.576	11.448
• Nog te bestemmen resultaat	9.893	13.286
Voorzieningen	**31.671**	**35.549**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	**98.772**	**93.672**
• Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen;	98.760	93.657
• Waarborgsommen	12	15
Totaal vaste passiva	**205.518**	**203.294**
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	**6.534**	**7.503**
• Overige schulden	6.534	7.503
Overlopende passiva	**34.921**	**40.147**
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	13.410	13.238
• Voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	30
- het Rijk	19.399	26.544
- overige Nederlandse overheidslichamen	763	322
• Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1.349	14
Totaal vlottende passiva	**41.455**	**47.650**
Totaal passiva	**246.973**	**250.945**

Garant- en borgstellingen	**204.671**	**192.878**

Toelichting op de balans

Activa

De activa omvatten alle bezittingen van de gemeente. De activa worden onderverdeeld in vaste activa en vlottende activa. Vaste activa zijn bezittingen van de gemeente die voor langere tijd dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering; in het algemeen kan worden gesteld dat indien de bezittingen voor langer dan 1 jaar dienstbaar zijn, deze als vaste activa worden beschouwd.
Het begrip vlottende activa wordt gehanteerd voor alle bezittingen van de gemeente welke over het algemeen korter dan 1 jaar dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering.

Vaste activa

Het verloopoverzicht van de vaste activa voor 2025 kan als volgt worden weergegeven:

(Bedragen x € 1.000)

Vaste activa	Boek-waarde 31-12-2024	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen/ afloss-ingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boek-waarde 31-12-2025
Immateriële vaste activa	13.879	906	251	-	-632	-	-	14.403
Materiële vaste activa	148.554	-906	12.318	-1.704	-6.165	-1.469	-	150.627
Financiële vaste activa	13.207		19	-	-15	-	-	13.210
Totaal vaste activa	**175.639**	**-**	**12.588**	**-1.705**	**-6.813**	**-1.469**	**-**	**178.240**

Hierna worden de afzonderlijke posten binnen de vaste activa inhoudelijk toegelicht. Voor een nadere specificatie van de vaste activa wordt ook verwezen naar de staat van investeringen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben in z'n algemeenheid betrekking op kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief en bijdragen aan activa in eigendom van derden.
Het verloopoverzicht van de immateriële vaste activa voor 2025 kan als volgt worden weergegeven:

(Bedragen x € 1.000)

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boek-waarde 31-12-2025
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	133		251	-	-	-	-	384
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	13.746	906	-	-	-632	-	-	14.020
Totaal immateriële vaste act.	**13.879**	**906**	**251**	**-**	**-632**	**-**	**-**	**14.403**

<u>Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief</u>
Deze investeringskosten die geactiveerd mogen worden zijn grotendeels gemaakt voor de voorbereidingen van de uitbreiding van Akkrum en de planontwikkeling voor het terrein van de voormalige Mr. J.B. Kanschool in Jubbega.

<u>Bijdrage aan activa in eigendom van derden</u>
Deze bijdragen worden hier verantwoord omdat de gemeente geen eigenaar is van de betreffende gebouwen, maar alleen een geldelijke bijdrage beschikbaar heeft gesteld voor de realisering van de uitbreiding/nieuwbouw.

Het verloopoverzicht van de 'bijdragen in eigendom van derden' kan als volgt worden weergegeven:

(Bedragen x € 1.000)

Specificatie bijdragen aan activa in eigendom van derden	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Verb. dorpshuis Haskerdijken	41		-	-	-2	-	-	39
Glasvezelkabel Provincie	144		-	-	-5	-	-	139
Participatie Gem. Sportcentr. bv.	6.020		-	-	-201	-	-	5.820
Uitbreiding Bornego College	1.076		-	-	-64	-	-	1.012
Bornego Beugel comp. BTW	17		-	-	-1	-	-	16
Nieuwbouw - bijdrage SBO	3.508		-	-	-144	-	-	3.365
Nieuwbouw Bornego College	199		-	-	-8	-	-	192
Kleedruimte atletiekbaan	-	77	-	-	-3	-	-	74
Renovatie kleedkamers Read Swart	-	67	-	-	-4	-	-	63
Sportcomplex Rottumerweg: Renovatie	-	141	-	-	-4	-	-	137
Sportcomplex De Greiden	-	44	-	-	-5	-	-	38
Sportcomplex Mildam: Renovatie	-	56	-	-	-5	-	-	51
Sportcomplex De Greiden (Nieuweschoot): Renovatie	-	168	-	-	-14	-	-	154
Sportcomplex Rottumerweg: Renovatie	-	8	-	-	-1	-	-	7
Sportcomplex Jubbega WK: Renovatie	-	79	-	-	-4	-	-	75
Sportcomplex Jubbega voetbal: Renovatie	-	122	-	-	-7	-	-	115
Sportcomplex De Knipe korfbal: Renovatie	-	143	-	-	-5	-	-	138
Sportcomplex Nieuwehorne	1.393		-	-	-52	-	-	1.341
IJshockeyhal Thialf 2022	1.348		-	-	-104	-	-	1.244
Totaal bijdr. act. eigend.derd.	**13.746**	**906**	**-**	**-**	**-632**	**-**	**-**	**14.020**

Bij de controle van de materiële activa is gebleken dat er diverse sportaccommodaties op de balans gerubriceerd stonden onder materiële vaste activa, waarvan gemeente Heerenveen geen eigenaar is. Met deze herrubricering zijn deze ondergebracht onder de immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Op grond van de verslaggevingsvoorschriften dienen de materiële vaste activa te worden verbijzonderd naar materiële vaste activa met een economisch nut en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Daarnaast dient ook inzichtelijk te worden gemaakt voor welk bedrag aan investeringen met een economisch nut een heffing kan worden geheven. Het verloopoverzicht van de materiële vaste activa voor 2025 kan als volgt worden weergegeven:

(Bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bij-dragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Invest. economisch nut	78.962	-906	6.241	-637	-3.707	-1.334	-	78.619
Invest. econ. nut, waarv. heffing	19.100		2.452	-949	-827	-	-	19.777
Invest. maatschappelijk nut	50.492		3.625	-118	-1.632	-135	-	52.232
Totaal materiële vaste activa	**148.554**	**-906**	**12.318**	**-1.704**	**-6.165**	**-1.469**	**-**	**150.627**

Erfpachtgronden

In onderstaand overzicht is aangegeven welke activa opgenomen onder de investeringen met economisch nut in erfpacht zijn uitgegeven.

(Bedragen x € 1.000)

Waarvan in erfpacht uitgegeven	Boek-waarde 01-01-2025	Inves-teringen	Des-investeringe n	Afschrij-vingen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Industrieterrein "Het Kanaal"	26	-	-	-	-	-	26
Tjalleberd "De Eide"	17	-	-	-	-	-	17
Grond zonnepark KNO	3.406	-	-	-	-	-	3.406
Grond batterij Sportstad	35	-	-	-	-	-	35
Totaal in erfpacht uitgegeven	**3.483**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**3.483**

De totale waarde van de erfpachtgronden bedraagt per 31 december 2025 bijna € 3.5 miljoen.

Investeringen met een economisch nut

Het verloopoverzicht van de investeringen met een economisch nut ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Investeringen met een economisch nut	Boek-waarde 31-12-2024	Herrubri-cering	Inves-teringen	Des-investering en	Afschrij-vingen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	9.465		575	-382	-15	-	-	9.643
Woonruimten	84		-	-	-7	-	-	77
Bedrijfsgebouwen	61.743	-906	5.109	-255	-2.253	-1.334	-	62.104
Grond-, weg- en waterb. werk.	1.115		-	-	-55	-	-	1.060
Vervoermiddelen	1.676		-	-	-463	-	-	1.214
Machines, appar. en installaties	3.344		533	-	-806	-	-	3.072
Overige materiële vaste activa	1.533		23	-	-108	-	-	1.449
Totaal economisch nut	**78.962**	**-906**	**6.241**	**-637**	**-3.707**	**-1.334**	**-**	**78.619**

Gronden en terreinen

Tot de gronden en terreinen behoren onder andere de gronden voor schoolgebouwen, begraafplaatsen, gemeentelijke grondbank en overige gemeentelijke eigendommen. In beginsel wordt op gronden en terreinen niet afgeschreven. Alleen op de grond "uitbreiding begraafplaats Schoterhof" en "terreininrichting Park ten Woude" wordt afgeschreven. Dit verklaart de € 15.000 aan afschrijvingskosten in dit overzicht. De investeringen in gronden en terreinen betreffen de aankoop van de grond van OSG Sevenwolden voor € 484.000 en de aanlegkosten van materiaalopslag de Komeet voor €91.000. De desinvestering betreft de inbreng van grond in het project Hepkema's park.

Strategische gronden

Onder de gronden en bedrijfsgebouwen zijn de volgende locaties opgenomen die bestemd zijn voor de gemeentelijke gebiedsontwikkelingen. De grond Heerenveen Noord-Oost is ingebracht in het project Hepkema's park.

(Bedragen x € 1.000)

Gronden bestemd voor gemeentelijke gebiedsontwikkelingen	Boekwaarde 01-01-2025	Investeringen	Des-investeringen	Boekwaar de 31-12-2025
Klaverblad Noord-Oost	1.998	-	-	1.998
Heerenveen Noord-Oost	404		404	-
Voormalige ING-locatie Heerenveen	680	-	-	680
Totaal strategische gronden	**3.082**	**-**	**404**	**2.678**

Woonruimten

De gemeente heeft een aantal woonruimten in eigendom. In 2025 hebben er geen (des)investeringen plaatsgevonden.

Bedrijfsgebouwen
Hiertoe behoren onder meer de gebouwen voor huisvesting van de gemeentelijke organisatie (personeel en materieel), het Posthuis, het museum Heerenveen, (voormalige) schoolgebouwen, multifunctionele centra, sportaccommodaties, de parkeergarage op het Geert Willigensplein en overige gebouwen waar bedrijfsmatige activiteiten plaatsvinden. De grootste investeringen die in het boekjaar 2025 hebben plaatsgevonden betreffen renovatie van de school De Buitenkans voor € 1.127.000, de Gymzaal van de Ekke de Haan school voor € 630.000, de huisvesting van de school Het Vogelnest voor € 774.000, allen gevestigd in Heerenveen. De desinvesteringen betreffen de sloop van de Mr. J.B. Kanschool in Jubbega en de Albertine Agnesschool in Oranjewoud voor in totaal € 255.000. Er is voor in totaal € 2.253.000 op de bedrijfsgebouwen afgeschreven waarmee de boekwaarde ultimo 2025 zo'n 62,1 miljoen bedraagt.

In 2025 is er bij een aantal investeringen sprake van een bijdrage van derden. Deze bijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Het betreft subsidies voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed voor:

- cbs het Kompas (€ 670.000);
- de Ekke de Haan school en gymzaal (€ 664.000).

Bij de controle van de materiële activa is gebleken dat er diverse sportaccommodaties op de balans gerubriceerd stonden onder materiële vaste activa, waarvan gemeente Heerenveen geen eigenaar is. Met deze herrubricering zijn deze ondergebracht onder de immateriële vaste activa.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
Dit betreffen de investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken met een economisch nut. De boekwaarde bestaat vooral uit de investeringen in kunstgras- en sportvelden.

Vervoermiddelen
De post vervoermiddelen betreft voornamelijk het materieel dat ingezet wordt bij het wijkbeheer.

Machines, apparaten en installaties
Hiertoe behoren onder meer de computers en installaties van het gemeentelijk apparaat, het Posthuis, de parkeergarage op het Geert Willigensplein en de parkeerautomaten en het materieel van de afdeling Wijkbeheer. De belangrijkste investeringen in 2025 hadden betrekking op de kosten samenhangende met de investeringen in:

- Kantoor en werkplekken (€ 337.000);
- ICT faciliteiten vergaderruimten (€ 72.000);
- Laptops en telefoons (49.000);
- Laadpalen, watertappunten, digitaal Aldeboarn (49.000)

Overige materiële vaste activa
Deze activa omvatten voornamelijk de met de aanschaf van zonnepanelen, aanleg van het glasvezelnetwerk, inventaris gymnastieklokalen en met (theater)inventaris gepaard gaande kosten. Er is in 2025 € 23.000 aan kantoorinrichting geïnvesteerd.

Investeringen met een economisch nut; heffingen

Het verloopoverzicht voor 2025 van de investeringen met een economisch nut waarvoor heffingen kunnen worden geheven, ziet er als volgt uit:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

(Bedragen x € 1.000)

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	Boek-waarde 01-01-2025	Inves-teringen	Des-investeringe n	Afschrij-vingen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Grond-, weg- en waterb. werk.	19.100	2.452	-949	-827	-	-	19.777
Totaal economisch nut, heff.	**19.100**	**2.452**	**-949**	**-827**	**-**	**-**	**19.777**

De investeringen zoals die in 2025 voor dit onderdeel zijn verricht, hebben betrekking op vervangingsinvesteringen voor riolering (€1.816.000), uitbreiding riolering grexen (€519.000) en klimaatmaatregelen (€107.000).

Investeringen met een maatschappelijk nut

Tot 1 januari 2017 moesten alleen investeringen met een economisch nut verplicht worden geactiveerd en was het mogelijk om investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte te activeren. Met ingang van 1 januari 2017 moeten alle investeringen, die vanaf het begrotingsjaar 2017 of later gereedkomen, geactiveerd worden, dus ook die met maatschappelijk nut. Dit betekent een geleidelijke invoering, met als gevolg dat pas over 30 tot 40 jaar alle investeringen op een identieke manier op de balans zijn opgenomen en hierop wordt afgeschreven. Een van de consequenties van deze wijziging is dat de structurele kapitaallasten sterk stijgen. Hier staat tegenover dat er geen eenmalige investeringsuitgaven meer ten laste van de exploitatie worden gebracht. Feitelijk is er dus sprake van een verschuiving van de lasten van incidenteel naar structureel.

Door de geleidelijke invoering van de nieuwe systematiek blijven er verschillen bestaan in de wijze waarop er wordt afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek wordt onderscheid gemaakt in de activa in de openbare ruimte met maatschappelijke nut met een aanschafdatum van voor 1 januari 2017 en een aanschafdatum van na 1 januari 2017.

(Bedragen x € 1.000)

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boek-waarde 31-12-2024	Inves-teringen	Des-inves-teringen	Afschrij-vingen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Aanschaf voor 1 januari 2017	10.350	-	-	-598	-	-	9.751
Aanschaf na 1 januari 2017	40.142	3.625	-118	-1.034	-135	-	42.480
Totaal maatschappelijk nut	**50.492**	**3.625**	**-118**	**-1.632**	**-135**	**-**	**52.232**

Het verloopoverzicht van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boek-waarde 01-01-2025	Inves-teringen	Des-investeringe n	Afschrij-vingen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	22	-	-22	-	-	-	-
Grond-, weg- en waterb. werk.	50.470	3.625	-96	-1.632	-135	-	52.232
Machines, appar. en installaties	-	-	-	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Totaal maatschappelijk nut	**50.492**	**3.625**	**-118**	**-1.632**	**-135**	**-**	**52.232**

Gronden en terreinen
Tot de gronden en terreinen met een maatschappelijk nut behoorde de grond van het parkeerterrein ten noorden van de K.R. Poststraat. Deze grond is ingebracht in het project Hepkema's park. In beginsel wordt op gronden en terreinen niet afgeschreven.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De in het boekjaar 2025 gedane investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken met een maatschappelijk nut hebben met name betrekking op:

- Herinrichtingen openbare ruimte (€ 1.500.000);
- Verledden van armaturen en lichtmasten (€ 686.000);
- Heerenveen Beter Bereikbaar, verbeteringen A32 (€ 521.000);
- Verharding parkeerterrein (Muntflats) (€ 165.000);
- Beplantingsplan Klaverblad Noord-Oost(€ 153.000).

In 2025 is er bij een aantal investeringen sprake van een bijdrage van derden. Deze bijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. De ontvangen bijdragen hebben betrekking op:

- Fietspad busstation Heerenveen (€ 85.000);
- Herinrichting kernwinkelgebied Heerenveen (€ 29.000);
- Speelvoorziening Kerklaan Katlijk (€ 21.000)

Machines, apparaten en installaties
Hiertoe behoren diverse technische (regel)installaties in de openbare ruimte. In 2025 hebben er geen (des)investeringen plaatsgevonden.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa bestaan per ultimo december 2025 uit:

(Bedragen x € 1.000)

Financiële vaste activa	Boek-waarde 01-01-2025	Inves-teringen	Des-inves-teringen	Aflos-singen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Kap.verstrek. aan deelnemingen	12.281	-	-	-	-	-	12.281
Overige langlopende geldlening.	926	19	-	-15	-	-	929
Totaal financiële vaste activa	**13.207**	**19**	**-**	**-15**	**-**	**-**	**13.210**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen kunnen als volgt verder worden onderverdeeld:

(Bedragen x € 1.000)

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Boek-waarde 01-01-2025	Inves-teringen	Des-inves-teringen	Aflos-singen	Bij-dragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2025
Participatie Thialf	1.500	-	-	-	-	-	1.500
Voorziening participatie Thialf	*-1.500*	-	-	-	-	-	*-1.500*
Aand.kap. gem. sportcentrum	18	-	-	-	-	-	18
Deelname Sportstad H'veen	11.900	-	-	-	-	-	11.900
Deeln. IJshockeyhal Thialf	18	-	-	-	-	-	18
Aand. Afvalsturing Friesland N.V.	70	-	-	-	-	-	70
Aand. Bank voor Ned. Gem.	128	-	-	-	-	-	128
Aandelen BNG NV	22	-	-	-	-	-	22
Deelneming Friesland Milieu	125	-	-	-	-	-	125
Totaal kap.verstrekk.deeln.	**12.281**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**12.281**

In verband met een mogelijk risico van duurzame waardevermindering is in het verleden ten behoeve van deze balanspost een voorziening getroffen van € 1.500.000 inzake 'Thialf'. Op grond van de verslaggevingsvoorschriften wordt deze voorziening in mindering gebracht op het activum en staat deze niet in het overzicht van voorzieningen.

Overige langlopende geldleningen u/g

De overige langlopende geldleningen kunnen als volgt verder worden onderverdeeld:

(Bedragen x € 1.000)

Overige langlopende geldleningen (UG)	Oorspr. Bedrag	Einde lening	Rente %	Saldo 1-1-2025	Saldo 31-12-2025	Rente-opbr.
Hypothecaire geldlening personeel	14.539	n.v.t.	div.	28	20	1
Lening Heenenveense Boys	119	2032	1,00%	89	82	1
Lening Energiepark Klaverblad Noord Oost	800	2050	2,30%	809	827	-
Totaal over.langl.geldleningen	**15.458**			**926**	**929**	**2**

In totaliteit is € 15.000 aan aflossingen ontvangen in 2025. Deze zijn in mindering gebracht op de uitstaande leningen.

De geldlening van oorspronkelijk € 800.000 die in 2024 verstrekt is aan Energiepark Klaverblad Noordoost B.V. wordt jaarlijks opgehoogd met de rente. In 2025 was de rente € 19.000. De eerste aflossing van deze lening zal plaatsvinden na 15 jaar.

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen x € 1.000)

Voorraden	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie	15.061	-1.873
Gereed product en handelsgoederen	11	22
Totaal voorraden	**15.072**	**-1.852**

Bouwgronden in exploitatie

De boekwaarde van de diverse in exploitatie genomen bouwgronden is in het afgelopen verantwoordingsjaar met € 16,9 miljoen afgenomen.

In onderstaande tabel wordt het één en ander gespecificeerd per bouwgrond weergegeven:

(Bedragen x € 1.000)

Specificatie bouwgronden in exploitatie	Bruto boekwaarde 01-01-2025	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitname	Bruto boekwaarde 31-12-2025	Voorziening verlieslatend complex	Netto boekwaarde 31-12-2025
Tjalleberd - De Eide	1.999	90	-358	-	1.731	-1.413	318
Heerenveen Oost Stadiongebied	4.841	903	-	-	5.743	-5.743	
De Fjilden Nieuwehorne	2.993	133	-15	-	3.112	-3.112	
Fedde Schurerplein	609	7	-487	-129	-	-	-
Schoollocaties Jubbega	492	23	-197	-	317	-45	272
Tellegebied	-195	13	-	-	-182	-	-182
Haskerdijken	398	206	-452	-	152	-153	-1
Skoatterwâld fase 1+2	4.290	368	-17	-860	3.781	-	3.781
Skoatterwâld fase 3	6.861	1.555	-10.848	140	-2.293	-	-2.293
Hepkema's Park	-	678	-24	-	653	-	653
Subtotaal wonen	**22.288**	**3.976**	**-12.399**	**-849**	**13.015**	**-10.466**	**2.549**
De Kavels	-46	2	-	44	-	-	-
IBF II	-3.450	103	-4.983	1.780	-6.550	-	-6.550
Spikerboor Zuid	-99	1	-	98	-	-	-
KNO	2.250	343	-465	-	2.128	-	2.128
Subtotaal werken	**-1.346**	**450**	**-5.448**	**1.922**	**-4.423**	**-**	**-4.423**
Totaal bouwgronden in exploitatie	**20.942**	**4.425**	**-17.847**	**1.073**	**8.593**	**-10.466**	**-1.873**

In onderstaande tabel wordt per grondexploitatie weergegeven welke kosten en opbrengsten er de komende jaren geprognosticeerd zijn.

(Bedragen x € 1.000)

onden in exploitatie	Netto boekwaarde 31-12-2025	Geraamde nog te realiseren kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Tjalleberd - De Eide	318	403	634	-86	-
Heerenveen Oost Stadionge	0	14.485	11.327	-1.304	-
De Fjilden Nieuwehorne	0	198	72	-63	-
Fedde Schurerplein	-	-	-	-	-
Schoollocaties Jubbega	272	181	451	-2	-
Tellegebied	-182	256	3	-1	-
Haskerdijken	-1	192	-	-13	-
Skoatterwâld fase 1+2	3.781	9.931	14.198	485	439
Skoatterwâld fase 3	-2.293	6.456	4.396	232	211
Hepkema's Park	653	16.390	18.552	1.508	1.262
al Wonen	**2.549**	**48.493**	**49.633**	**756**	**1.912**
De Kavels	-	-	-	-	-
IBF II	-6.550	4.313	326	2.564	2.313
Spikerboor Zuid	-	-	-	-	-
KNO	2.128	6.084	13.309	5.097	4.526
al Werken	**-4.423**	**10.396**	**13.634**	**7.661**	**6.839**
ouwgronden in exploitatie	**-1.873**	**58.889**	**63.267**	**8.417**	**8.751**

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Gereed product en handelsgoederen
De per 31 december 2025 aanwezige voorraden van het Posthuis zijn verantwoord onder de gereed product en handelsgoederen.

Uitzettingen korter dan één jaar
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van maximaal één jaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Vorderingen op openbare lichamen

(Bedragen x € 1.000)

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Vorderingen op gemeenten	123	26
Vorderingen op gemeenschappelijke regelingen	-	44
Vorderingen op overige overheden	15.034	11.957
Uitzettingen in 's Rijksschatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar	19.542	41.556
Overige vorderingen	6.354	8.650
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	**41.053**	**62.233**

Eind 2025 bedroegen de vorderingen op gemeenten € 26.000. De vorderingen op gemeenschappelijke regelingen € 44.000 en de vordering op overige overheden € 11,9 miljoen. Dit betreft grotendeels de vordering op het btw-compensatiefonds (BCF) voor een bedrag van € 11,8 miljoen. Daarnaast een is er een vordering van € 100.000 op de belastingdienst.

Rekening-courantverhoudingen met het Rijk
Op 31 december 2025 was een bedrag van € 41.556.000 gestald in 's Rijks schatkist. Eind 2024 bedroeg de uitzetting in 's Rijks schatkist € 19.542.400.

Schatkistbankieren
Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige liquide middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Een bepaald bedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, het zogenaamde drempelbedrag, mag buiten de schatkist worden gehouden. Voor de gemeente Heerenveen is dit een bedrag van € 4.570.000. Zoals uit de benutting drempelbedrag schatkistbankieren blijkt, is er in geen van de kwartalen van 2025 sprake geweest van een overschrijding van het drempelbedrag.

Bedragen x € 1.000

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1) Op dagb. buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	536	684	699	509
(2) Drempelbedrag	4.570	4.570	4.570	4.570
(2 -/- 1) Benutting van het drempelbedrag	**4.034**	**3.886**	**3.871**	**4.061**
Overschrijding van het drempelbedrag?	**Nee**	**Nee**	**Nee**	**Nee**

Overige vorderingen

Het saldo van de overige vorderingen bestaat uit de openstaande debiteuren ultimo 2025 en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)

Overige vorderingen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Debiteuren algemeen	3.090	6.522
Af: voorziening dubieuze debiteuren	*-318*	*-268*
Debiteuren gemeentelijke belastingen	2.054	1.272
Af: voorziening dubieuze debiteuren belastingen	*-64*	*-84*
Debiteuren sociaal domein	3.326	2.926
Af: voorziening dubieuze debiteuren sociaal domein	*-1.736*	*-1.718*
Overige vorderingen	-	-
Totaal overige vorderingen	**6.353**	**8.650**

Debiteuren algemeen

De grootste vorderingen ultimo 2025 hebben betrekking op:

- Vordering betreffende een koopsom voor een bouwterrein in Skoatterwâld (€ 4.211.000);
- Afrekening parkeerbeheer december 2025 (€ 144.000);
- Vordering inzake een erfpachtcanon (€ 162.000);
- Diverse facturen inzake leges voor het leggen van kabels en leidingen (€ 178.000);
- Een bijdrage voor het verleggen van de riolering in het centrum (€ 200.000).

Daarnaast is bij de algemene debiteuren rekening gehouden met een voorziening voor oninbare vorderingen. In 2025 is voor een bedrag van € 15.000 aan vorderingen oninbaar verklaard en ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren gebracht. Tevens is berekend dat op basis van de openstaande debiteuren per 31-12-2025 een voorziening nodig is van € 268.000. De voorziening neemt hierdoor af met een bedrag van € 50.000 ten opzichte van eind 2024.

Debiteuren gemeentelijke belastingen

De vorderingen ultimo 2025 hebben betrekking op:

- Overige belastingdebiteuren (€ 1.272.000).

Ook bij de belastingdebiteuren is rekening gehouden met een voorziening voor oninbare vorderingen. In 2025 is voor een bedrag van € 163.000 aan vorderingen oninbaar verklaard, waarvan 63.900 ten laste van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren is gebracht. Daarnaast is € 99.000 ten laste van het resultaat gebracht.
Tevens is berekend dat op basis van de openstaande debiteuren per 31-12-2025 een voorziening nodig is van € 84.000. De voorziening neemt hierdoor per saldo toe met een bedrag van € 20.000 ten opzichte van eind 2024.

Debiteuren sociaal Domein

Voor 2025 is rekening gehouden met een voorziening voor oninbare vordering voor een bedrag van € 1.718.000. De openstaande posten hebben voor een bedrag van

€ 2.600.000 betrekking op de debiteuren van Mens en Maatschappij en voor € 321.000 op uitstaand kapitaal TOZO.

Liquide middelen
Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(Bedragen x € 1.000)

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Kassaldi	6	9
Banksaldi	1.910	2.018
Totaal liquide middelen	**1.916**	**2.027**

Van het saldo van de liquide middelen staat een bedrag van € 1,5 miljoen (inzake schuldhulpverlening) niet ter vrije beschikking van de gemeente Heerenveen.

Overlopende activa
De post overlopende activa bevat de volgende posten:

(Bedragen x € 1.000)

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Nog te ontvangen bedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	4.962	2.096
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	8.332	8.200
Totaal overlopende activa	**13.293**	**10.295**

<u>Nog te ontvangen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel</u>
De van Europese, het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel dienen te worden uitgesplitst naar het soort overheidslichaam waarvan de uitkering wordt ontvangen. De post 'nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel' is gepresenteerd in onderstaand overzicht.

(Bedragen x € 1.000)

Voorschotbedragen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeer-deringen	Vermin-deringe	Boekwaarde 31-12-2025
Toeslagenaffaire B2	228.798	271.379	228.798	271.379
Kwijtschelding gem. belastingen C62	3.626	405	3.626	405
Bekostigingsreg. opvang ontheemden Oekraïne M16	2.096.123	5.959.893	6.956.796	1.099.220
Specifieke uitkering stimulering sport H4	-	12.453	-	12.453
Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA)	-	60.362	-	60.362
UPV Restafval	-	21.937	-	21.937
SPUK Realisatiestimulans 2025 (J17)	-	294.000	-	294.000
Nog te ontvangen van het Rijk	**2.328.547**	**6.620.429**	**7.189.220**	**1.759.756**
TOZO middelen Leeuwarden G4	205.793	143.458	243.823	105.428
ESF Sociale Inclusie	24.264	26.602	-	50.866
ESF Actieve Inclusie	78.468	78.468	-	156.936
Subsidie HBB	2.324.601	-	2.324.601	-
Subsidie busstation Heerenveen		22.740	-	22.740
Nog te ontv. overige overheid	**2.633.126**	**271.268**	**2.568.424**	**335.970**
Totaal te ontv. voorschotbedr.	**4.961.673**	**6.891.697**	**9.757.644**	**2.095.726**

<u>Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen</u>
Dit betreffen de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. De grootste posten ultimo 2025 hebben onder andere betrekking op:

- Nog te ontvangen bedragen (€ 4.275.000), w.o.:
  - Nog te ontvangen gemeentelijke belastingen (Diftar) 2025 (€ 2.477.000);
  - Nog te ontvangen rente schatkistbankieren 2025 (€ 212.000);
  - Parkeeropbrengsten (€ 311.000);
  - Nog te ontvangen toeristenbelasting (€ 358.000);
  - Nog te ontvangen compensatie COA voor locatieonderzoek (€100.000);
  - Nog te ontvangen dividend van de BNG en Afvalsturing Fryslân (€138.000);
  - Nog te ontvangen algemene uitkering 2025 (van het Rijk) (€ 199.000)

- Vooruitbetaalde bedragen (€ 3.421.000), w.o.:
  - Caparis, voorschot van 3 maanden (€ 2.070.000);
  - Diverse softwarelicenties 2024 (€ 929.000);
  - Vereniging Nederlandse Gemeenten, jaarlijkse bijdrage (€ 93.300);
  - Duurzaam bouwloket (€ 273.000)

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. In overeenstemming met artikel 54 van het BBV is de aard en de reden van iedere reserve toegelicht.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als buffer voor eventuele risico's en jaarresultaten en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen van de gemeente Heerenveen. Daarnaast worden er uit het deel van de algemene reserve dat niet nodig is om eventuele tekorten en risico's op te vangen incidentele voorstellen gefinancierd. Per 31 december 2025 bedraagt de algemene reserve € 49,3 miljoen. Hieronder volgt een overzicht van de mutaties in de algemene reserve gedurende het verslagjaar.

(Bedragen x € 1.000)

Algemene reserve	Boek-waarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Onttrek-kingen	Vermind. i.v.m. afschrijv. activa	Bestemm. resultaat vorig boekjaar	Boek-waarde 31-12-2025
Algemene reserve	60.606	10.920	-26.862	-	4.675	49.339
Totaal algemene reserve	**60.606**	**10.920**	**-26.862**	**-**	**4.675**	**49.339**

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. De precieze doelstelling per reserve staat beschreven in de notitie 'Reserves en Voorzieningen'. In de jaarstukken wordt deze doelstelling daarom slechts kort toegelicht. Hieronder volgt een overzicht van de mutaties in de bestemmingsreserves gedurende het verslagjaar.

(Bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserves	Boek-waarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Onttrek-kingen	Vermind. i.v.m. afschrijv. activa	Bestemm. resultaat vorig boekjaar	Boek-waarde 31-12-2025
Projecten uit eigen middelen	79	-	-	-	-	79
Leegstand Kompenije/ MFG Jubbega	77	-	-	-	-	77
Baggeren	280	-	-	-	-	280
Energiefonds Heerenveen	966	216	-166	-	-	1.016
Mobiliteitsfonds	733	-	-	-	-	733
Kapitaallasten parkeren Centrumvisie	-	115	-	-	-	115
Centrumvisie Heerenveen	1.865	-	-	-	-	1.865
Afwaardering grond zonnepark KNO	7	14	-	-	-	20
Sociale Huur	-	1.000	-	-	-	1.000
Kapitaallasten HVS Cultuurhuis	-	-	-	-	-	-
Organisatieontwikkeling	-	560	-872	-	975	663
Afschrijvingskosten investeringen	-	-	-	-	2.000	2.000
Versnelling woningbouw	-	-	-	-	1.000	1.000
Olympische spelen 2030	-	-	-	-	1.250	1.250
Museale opstelling Friese droom	-	300	-	-	-	300
WGA	-	200	-	-	-	200
Frictiekosten concern	570	500	-220	-	-	850
Totaal bestemmingsreserves	**4.576**	**2.905**	**-1.258**	**-**	**5.225**	**11.448**

Bestemmingsreserve Projecten uit eigen middelen
Er worden diverse projecten uitgevoerd die niet op de staat van investeringen terechtkomen omdat deze uit eenmalige middelen worden gefinancierd en/of uit subsidies en bijdragen van derden worden gedekt. Nog niet bestede gemeentelijke middelen per ultimo boekjaar worden ten gunste van deze reserve gebracht en in het volgende boekjaar weer beschikbaar gesteld voor de betreffende projecten.
Startjaar: <2018 Looptijd: n.v.t.

Bestemmingsreserve Leegstand Kompanije/MFG Jubbega
De reserve dient als dekking voor de huurinkomsten, voortvloeiende uit leegstand, die het gevolg is van gemeentelijke bezuinigingen.
Startjaar: 2008 Looptijd: vervalt in 2026

Bestemmingsreserve Baggeren
In de reserve zijn middelen opgenomen voor het financieren van toekomstige baggerprojecten.
Startjaar: < 2018 Looptijd: tot en met 2027

Bestemmingsreserve Energiefonds Heerenveen
Om uitvoering te kunnen geven aan de energietransitie zijn middelen nodig. De inkomsten uit de zonneparken worden direct in deze reserve gestort. De stortingen worden via de tussenrapportages en/of begroting aan de gemeenteraad voorgelegd.
Startjaar: 2023 Looptijd: tot en met 2029

Bestemmingsreserve Mobiliteitsfonds
De verwachting is dat in de toekomst zich steeds vaker situaties zullen voordoen, waarbij het parkeren op eigen terrein niet te realiseren is. Het 'Mobiliteitsfonds' kan worden ingezet voor die gebieden waar het parkeren moeilijk te realiseren is (met name in het centrum en de schil van Heerenveen).
Startjaar: 2020 Looptijd: tot en met 2029

Bestemmingsreserve kapitaallasten parkeren Centrumvisie
In deze bestemmingsreserve wordt de verkoop van grond aan de ontwikkelaar HCO gestort. Uit deze opbrengst dekken wij de een deel van de toekomstige kapitaallasten van de parkeergarage.
Startjaar: 2022 Looptijd: gelijk aan investering

Bestemmingsreserve Centrumvisie Heerenveen
De Raad heeft op 25 april 2024 besloten om dit bedrag te reserveren voor de aankoop van de huidige AH-locatie en de doorverkoop ten behoeve van herontwikkeling.
Startjaar: 2024 Looptijd: tot en met 2029

Bestemmingsreserve afwaardering grond zonnepark KNO
Na afloop van de erfpachtperiode dienen de gronden van het zonnepark KNO te worden gewaardeerd tegen agrarische waarde. Ter dekking van deze toekomstige afwaardering is deze bestemmingsreserve ingesteld.

Startjaar: 2024 Looptijd: Einde erfpachtovereenkomst.

Bestemmingsreserve sociale huur

Het zorgen voor een voldoende aandeel sociale huurwoningen in de gemeente conform gemeentelijk beleid (woonvisie) en landelijke wetgeving en het financiële draagvlak groter maken.
Startjaar: 2025 Looptijd: tot en met 2028

Bestemmingsreserve HVS Cultuurhuis
De bestemmingsreserve wordt gevormd vanuit de winst op de verkoop van de panden aan het van Harenspad en het Gemeenteplein. Hieruit worden de kapitaallasten van de verbouwing van de Heerenveense School gedekt.
Startjaar: 2025 Looptijd: gelijk aan de afschrijvingstermijn van de investering

Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling
De middelen zijn bedoeld voor de organisatie brede inzet op cultuur en gedrag en voor management development. Met als doel het bevorderen van effectief en efficiënter werken op een fijnere plek, met een ondersteunende structuur en aandacht voor de mens die bijdraagt aan een betere dienstverlening vanuit een gezonde financiële organisatie. Bestedingsplan: de middelen worden gelijkmatig over een periode van 3 jaar ingezet.
Startjaar: 2025 Looptijd: tot en met 2027

Bestemmingsreserve Afschrijvingskosten investeringen
De bestemmingsreserve afschrijvingskosten investeringen is ingesteld om in de dekking te voorzien van (toekomstige) investeringsprojecten binnen de gemeente. De ambitie van de
gemeente blijft onverminderd hoog en om dit mogelijk te maken is een structureel bedrag aan kapitaallasten (afschrijvingskosten en rente) nodig. De meerjarenkaders zijn negatief waardoor het lastig wordt om hiervoor in de komende jaren voldoende middelen vrij te maken. In de raadsvergadering van 19 juni 2025 is bij de jaarverantwoording 2024 besloten een deel van het jaarrekeningresultaat in deze reserve te storten waardoor er financiering mogelijk is voor de (toekomstige) afschrijvingkosten van investeringsprojecten.
Startjaar: 2025 Looptijd: afhankelijk van investering

Bestemmingsreserve versnelling woningbouw
De middelen zijn bedoeld om de woningbouw tijdelijk te versnellen. Hierbij valt te denken aan te maken kosten voor het versnellen van de woningbouw in de gemeente, zoals inhuur en het maken van plannen.
Startjaar: 2025 Looptijd: tot en met 2029

Bestemmingsreserve Olympische spelen 2030
De middelen zijn bestemd voor te maken kosten in het kader van de Olympische Spelen 2030 in Frankrijk, wanneer het schaatsonderdeel in Thialf wordt gehouden.
Startjaar: 2025 Looptijd: tot en met 2030

Bestemmingsreserve Museale opstelling Friese droom
Deze bestemmingsreserve is bestemd voor de museale opstelling de Friese Droom. Deze wordt beschikbaar gesteld wanneer er een intentieverklaring voor het Cultuurkwartier is getekend en een door de participanten gedragen plan op hoofdlijnen ter informatie is gepresenteerd aan de raad.
Startjaar: 2025 Looptijd: tot en met 2028

Bestemmingsreserve WGA
De middelen zijn bedoeld om risico's van het eigenrisicodragerschap arbeidsongeschiktheid (WGA- uitkering) op te vangen De gemeente heeft de verzekering voor de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten Eigen Risicodrager (WGA ERD) beëindigd. Dat betekent dat we geen premie meer betalen voor de werkhervattingskas, maar dat we de WGA-
uitkeringslasten en de re-integratiekosten uit eigen zak betalen. Daarvoor is het nodig een robuuste reserve in te richten. De premie lasten van de opgezegde verzekering gebruiken we gedurende 5 jaar om de reserve te vullen.
Startjaar: 2025 Looptijd: tot en met 2029

Frictiekosten concern
Deze reserve dient voor het opvangen van frictiekosten gerelateerd aan personeel.
Startjaar: < 2018 Looptijd: tot en met 2028

Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten
Dit betreft het gerealiseerde rekeningresultaat 2025 dat volgt uit het overzicht van baten en lasten. Het gerealiseerde rekeningresultaat in 2025 bedraagt € 13,7 miljoen voordelig.

Voorzieningen
Volgens artikel 55 van de BBV moeten de aard en de reden van elke voorziening worden toegelicht. De precieze doelstelling per voorziening staat beschreven in de notitie 'Reserves en Voorzieningen'. In de jaarstukken wordt deze doelstelling slechts kort toegelicht. Het verloop van het totaal van de voorzieningen gedurende het verslagjaar is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	Boekwaarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Aanwend-ingen	Vrijgevallen bedragen t.g.v. exploitatie	Boekwaarde 31-12-2025
Gevolgen wet APPA	4.471	552	-	-	5.023
Voorziening verlofsparen	1.889	430	-	-	2.319
Voorziening wachtgeld wethouder	63	-8	-	-4	51
Voorziening RVU-regeling	57	349	-	-18	388
Verliesvoorziening grondexploitaties	-	2.164	-	-	2.164
Voorziening verpl. en verliezen Voorz. t.b.v. risico's verplicht.	**6.481**	**3.486**	**-**	**-22**	**9.945**
Voorziening sportvelden	1.676	603	-1.013	-	1.265
Onderh. kade- en oeverbesch.	156	104	-61	-	199
Onderhoud CT Kunstwerken	1.481	1.240	-715	-	2.006
Groot onderhoud verhardingen	1.080	2.318	-2.699	-	699
Voorziening onderh. gebouwen	5.604	925	-411	-	6.118
Voorz. ter egalisatie van kstn.	**9.998**	**5.190**	**-4.900**	**-**	**10.287**
Voorz. toek. vervangingsinvest.	**-**	**1.112**	**-1.112**	**-**	**-**
Voorziening afvalstoffenheffing	846	-	-	-330	516
Egalisatie riolering	14.347	856		-402	14.801
Voorz. van derden verk. midd.	**15.193**	**856**		**-732**	**15.317**
Totaal voorzieningen	**31.671**	**10.643**	**-6.012**	**-754**	**35.549**

Voorzieningen voor toekomstige verplichtingen en te verwachten verliezen

Dit betreffen de voorzieningen voor toekomstige verplichtingen of verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is te schatten.

Gevolgen wet APPA
Deze voorziening is gevormd voor de pensioenaanspraken van (voormalige) wethouders en hun nabestaanden. Deze verplichtingen worden jaarlijks geactualiseerd. Door de overgang van de APPA-regeling naar het nieuwe pensioenstelsel wordt de pensioenvoorziening per 1 januari 2028 verplicht overgedragen aan het ABP. Op basis van een stellige uitspraak van de commissie BBV moet de waardering worden vastgesteld op het prognose benodigd vermogen per 1 januari 2025 en jaarlijks worden herzien, onder andere door wijzigingen in de rekenrente, nieuwe of overleden wethouders en of partners. In 2025 heeft dit geleid tot een aanvullende dotatie aan de voorziening. In de komende jaren kan de voorziening ook gedeeltelijk vrijvallen, bijvoorbeeld door rentestijgingen of de overdracht aan het ABP.

Voorziening verlofsparen
In overeenstemming met de Notitie Arbeidskostengerelateerde verplichtingen van de commissie BBV dient een voorziening te worden gevormd voor alle aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen waarbij sprake is van een ongelijkmatig patroon. Deze voorziening is daarom gevormd voor:

- De verplichting die ontstaat naar aanleiding van het spaarverlof zoals dat vanaf 2022 van toepassing is.
- Het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi. Dit verlof kent geen verjaringstermijn.

Voorziening wachtgeld wethouder
De voorziening voor wachtgeld voor afgetreden wethouders is in het verslagjaar geactualiseerd. Hoewel de betrokken oud wethouders inmiddels een nieuwe dienstbetrekking hebben, blijft de gemeente verplicht een aanvulling te verstrekken indien hun huidige inkomen lager is dan de oorspronkelijke wethoudersbezoldiging. Indien in de toekomst geen aanvulling meer nodig is, bijvoorbeeld door hogere inkomsten bij de betrokken personen, zal het resterende deel van de voorziening vrijvallen.

Voorziening RVU-regeling
Deze voorziening is gevormd voor medewerkers die gebruikmaken van de regeling voor vervroegd uittreden (RVU). Jaarlijks zal een actualisatie van deze voorziening plaatsvinden om deze op het gewenste niveau te houden.

Verliesvoorziening grondexploitaties
De verliesvoorziening grondexploitaties is een waarde correctie op de actief post voorraden, onderdeel bouwgronden in exploitatie. Om die reden wordt deze voorziening onder deze post aan de activazijde van de balans opgenomen en toegelicht. Wanneer de voorziening echter groter is dan de boekwaarde van de betreffende bouwgrond in exploitatie, dient het deel van de voorziening dat niet kan worden gesaldeerd, aan de passivazijde van de balans onder de voorzieningen te worden gepresenteerd. Ultimo 2025 betreft dit € 2,2 miljoen.

<u>Voorzieningen ter dekking van risico's</u>

Dit betreffen de voorzieningen voor de op de balansdatum bestaande risico's met betrekking tot bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. Dergelijke voorzieningen zijn voor onze gemeente niet geïdentificeerd.

Voorzieningen ter egalisatie van kosten
Dit betreffen de voorzieningen voor kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het (voorgaande) begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van plannen en de looptijd van deze plannen.

Voorzieningen sportvelden
Deze voorziening is voor de egalisatie van onderhoudskosten van natuur- en kunstgrasvelden, inclusief de atletiekbaan.

Onderhoud kade- en oeverbescherming
Deze voorziening is voor de egalisatie van onderhoudskosten ten behoeve van de bescherming van kades en oevers die in gemeentelijk eigendom zijn.

Onderhoud civieltechnische kunstwerken
Egalisatie van onderhoudskosten van de civieltechnische kunstwerken die in gemeentelijk eigendom zijn.

Groot onderhoud verhardingen
Deze voorziening is voor de egalisatie van onderhoudskosten van verhardingen die in gemeentelijk eigendom zijn.

Onderhoud gebouwen
Deze voorziening is voor de egalisatie van onderhoudskosten van de gebouwen die in gemeentelijk eigendom zijn.

Voorziening ten behoeve van toekomstige vervangingsinvesteringen
Dit betreffen de voorzieningen die zijn ingesteld ten behoeve van de toekomstige vervangingsinvesteringen. Als de daadwerkelijke vervangingsinvestering plaatsvindt, wordt deze investering geactiveerd op de balans. Vervolgens worden de bedragen die zijn opgenomen in de voorziening, rechtstreeks op de vervangingsinvestering in mindering gebracht. Dergelijke voorzieningen heeft onze gemeente niet meer.

Voorziening ten behoeve van derden verkregen middelen die specifiek besteed worden
Dit betreffen de voorzieningen die zijn ingesteld voor de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Dit zijn middelen die aan betreffende taakvelden moeten worden besteed, dan wel aan de burger moeten worden teruggegeven.

Voorziening afvalstoffenheffing
Deze voorziening is voor de egalisatie ten behoeve van de tarieven afvalstoffenheffing.

Voorziening egalisatie rioolheffing
Deze voorziening wordt ingezet ten behoeve van de egalisatie van de (toekomstige) tarieven rioolheffing. Hiermee voorkomen we grote schommelingen in het tarief van de

rioolheffing. In het nieuwe Watertakenplan 2025-2029 is de inzet van deze voorziening opnieuw vormgegeven.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar
In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2025.

Onderhandse leningen
De onderhandse leningen bestaan volledig uit onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen. In 2025 is in totaliteit € 5,1 miljoen afgelost en zijn geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. De totale rentelast met betrekking tot de vaste schulden voor het jaar 2025 bedroeg € 2,3 miljoen (2024: € 2,5 miljoen). De onderhandse leningen bedragen eind 2025 nog € 93,7 miljoen. De onderverdeling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Onderhandse leningen (OG)	Oorspr. Bedrag	Einde lening	Rente %	Saldo 01-01-2025	Saldo 31-12-2025	Rente-last
NWB (2005)	13.000	2030	3,65%	3.120	2.600	106
NWB (2012)	12.000	2037	3,63%	6.240	5.760	212
NWB (2015)	10.000	2027	0,79%	3.000	2.000	17
BNG (2015)	22.000	2035	1,27%	22.000	22.000	279
BNG (2015)	75.709	2045	2,78%	52.365	49.842	1.423
NWB (2015)	17.400	2045	2,43%	12.035	11.455	286
Binnenl. bank. en ov. fin.instell.	**150.109**			**98.760**	**93.657**	**2.323**
Totaal onderhandse leningen	**150.109**			**98.760**	**93.657**	**2.323**

Waarborgsommen
Deze balanspost bestaat uit enkele langlopende (waar)borgsommen. Per 31 december 2025 bedraagt dit gesaldeerd een bedrag van € 15.000.

Vlottende passiva
Onder de vlottende passiva zijn de netto-vlottende schulden en de overlopende passiva verantwoord.

Netto vlottende schulden
Onder netto-vlottende schulden worden verstaan die schulden die een rentetypische looptijd kennen die korter is dan één jaar.

Overige vlottende schulden
De overige vlottende schulden bestaan voornamelijk uit de rekeningcourantverhouding met de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenparken A7 (€ 577.000) en uit de crediteurenpositie van de gemeente Heerenveen (€ 7,3 miljoen).

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(Bedragen x € 1.000)

Overlopende passiva	Boekwaarde 01-01-2025	Boekwaarde 31-12-2025
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	13.410	13.238
Voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	20.162	26.896
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1.349	14
Totaal overlopende passiva	**34.921**	**40.147**

Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar

De verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar bestaan uit de lasten 2025 die pas in 2026 of later tot een betaling zullen leiden. Hieronder vallen bijvoorbeeld de nog te betalen belastingen, nog te betalen sociale premies en de nog te betalen rente. De grootste posten ultimo 2025 hebben betrekking op:

- Nog te betalen kosten Sociaal Domein 2025 (€ 3.228.000);
- Nog te betalen bedragen schuldhulpverlening (€ 1.547.000);
- Nog te betalen loonkosten en pensioenbijdragen 2025 (€ 3.435.000);
- Nog te betalen rente 2025 (€ 550.000);
- Nog te betalen Vennootschapsbelasting (€ 201.000)
- Diverse posten op gebied van afvalverwerking (€ 191.000);
- Nog terug te betalen algemene uitkering (van het Rijk) (€ 232.000)

Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel

De van Europese, het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, zijn uitgesplitst naar het soort overheidslichaam waarvan de uitkering is ontvangen. Het verloop is gepresenteerd in het volgende overzicht:

(Bedragen x € 1.000)

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Europese prijs nieuwbouw Albertine Agnesschool	-	30	-	30
Ontvangen van Europese overheden	**-**	**30**	**-**	**30**
1e opvang ontheemden Oekraïne	182	3.122	-2.965	339
Onderwijsachterstandenbeleid	199	1.253	-847	605
COVID-19 ger. onderwijsvertragingen	211	-	-155	56
Voorschoolse ecucatie aan ontheemde peuters	45	-	-45	-
Spuk lokale bibliotheekvoorziening	233	-	-233	-
Woningbouw impuls	1.748	3.448	-	5.196
Aanpak energiearmoede	911	-	-426	485
Lokale Aanpak Isolatie	5.418	2.509	-1.026	6.901
Verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2022	1.226	-	-9	1.217
Stimulering verkeersmaatregelen 2022-2023	296	-	-6	291
Platform mijnbouw decentrale overheden	19	-	-19	-
Impulsaanpak winkelgebieden	2.319	458	-	2.777
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	1.749	2.354	-1.128	2.974
Tijd.overbrug.regeling zelfst.ondern. (TOZO)	529	128	-174	483
Wet inburgering 2021	783	1.028	-1.055	756
Onderwijsroute	91	44	-130	5
Specifieke uitkering stimulering sport 2023	291	293	-293	291
Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	224	-	-	224
Spuk Breed	-	944	-850	94
Energie openbare zwembaden	370	-	-370	-
DUMAVA subsidies diverse scholen	2.555	2.074	-1.547	3.083
Ontvangen van het Rijk	**19.399**	**18.443**	**-11.298**	**26.544**
Verkeersmanifest 2021 - 2025	21	-	-15	6
Regiodeal onderdeel Regiofonds	109	-	-109	-
Dorpsontwikkelingsmethodiek (DOM)	79	9	-	88
Dorpsontwikkelingsmethodiek (DOM)	63	-	-63	-
Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie	119	-	-29	91
Natuurvriendelijk isoleren	61	-	-61	-
Dichtbij meedoen	-	-	-	-
Hoofdlijnen akkoord GGZ	252	-	-142	110
Sichtberrens Fryske taal	-	27	-	27
SPUK IZA-doelen 2023-2026	-	160	-159	
Project fietspad ontsluiting busstation Heerenveen.	57	-	-57	-
Ontvangen van overige overheden	**763**	**195**	**-636**	**322**
Totaal ontvangen voorschotbedragen	**20.162**	**18.668**	**-11.934**	**26.896**

Overige vooruitontvangen bedragen

Dit betreffen de overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen. Einde 2025 bedraagt de post overige vooruitontvangen bedragen €14.000. Dit bestaat uit zijn diverse kleine voor liggelden en pachten.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Garant- en borgstellingen

Een garantie is een vorm van zekerheidstelling. Het is een overeenkomst waarbij de ene partij (de garant) zich jegens een andere partij (de schuldeiser) verbindt tot nakoming van een verbintenis die een derde (de gegarandeerde) jegens de schuldeiser heeft. Dit is overigens geen vastomlijnd juridisch begrip. Dat geldt wel voor een andere vorm van zekerheidstelling: de borgtocht. Borgtocht is volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 7:850) een overeenkomst waarbij de ene partij (de borg) zich jegens een andere partij (de schuldeiser) verbindt tot nakoming van een verbintenis die een derde (de hoofdschuldenaar) jegens de schuldeiser heeft of zal verkrijgen. Daar waar wordt gesproken van gemeentelijke garantstelling, is formeel sprake van borgtocht.

De gemeente Heerenveen staat per 31 december 2025 nog borg voor een bedrag van € 10,2 miljoen. Het bedrag is, conform de jaarverslaggevingseisen, opgenomen onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

Gewaarborgde geldleningen

Van de door de gemeente Heerenveen per ultimo 2025 gewaarborgde geldleningen kan het volgende overzicht worden gegeven:

(Bedragen x € 1.000)

Gewaarborgde geldleningen	Oorpsronk. Bedrag	Percentage borgstelling	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025
Stichting Acolade	8.296	100%	366	293
Sportstad Heerenveen B.V.	20.000	100%	10.000	8.667
St. Samenwerking Bevordert Vooruitgang	1.283	100%	891	845
Stichting Bibliotheken Mar en Fean	340	100%	45	23
Stichting Leppehiem	2.042	100%	545	408
Totaal gewaarborgde geldleningen	**31.961**		**11.847**	**10.236**

Garanties

WSW

Instellingen op het gebied van zorg- en sociale woningbouw hebben de mogelijkheid leningen aan te trekken via het Waarborgfonds sociale woningbouw (WSW). Hiervoor geldt een achtervangregeling waarvoor onder andere de gemeente Heerenveen risicodragend is. De omvang van de door Heerenveen gegarandeerde geldleningen bedraagt € 187,6 miljoen per 31 december 2025.

NHG

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog bestond een groot woningtekort. Naast het bouwen in grote volumes voor de sociale huurmarkt, werd ook het eigen woningbezit gestimuleerd. Om het destijds makkelijker te maken om via een hypotheek voor de aanschaf van een woning te lenen, maar ook om dat voor geldverstrekkers minder riskant te maken, werden door gemeenten garanties afgegeven. Die garantie hield in dat de gemeente zich garant stelde voor de verschuldigde betalingen als de geldlener (de burger) niet meer aan zijn hypothecaire verplichtingen kon voldoen. In 1995 hebben rijks- en gemeenteoverheid één gemeenschappelijk waarborgfonds opgezet, die overal op dezelfde manier uitvoering gaf aan de hypotheekgarantie: Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW); deze regeling staat beter bekend onder de naam Nationale

Hypotheek Garantie (NHG). In 2011 hebben gemeenten zich uit de regeling teruggetrokken en staat het rijk alleen garant voor de kosten.

Op leningen tot 1995 kan de gemeente Heerenveen voor 100% worden aangesproken op het tekort. Op basis van de ontwikkeling van de huizenprijzen in relatie tot de omvang van de restschuld, wordt het risico dat de gemeente Heerenveen nu nog wordt aangesproken op tekorten voor deze hypotheken ingeschat als nihil. Sinds 1995 is de gemeente samen met het rijk aansprakelijk voor eventuele tekorten. Indien het waarborgfonds niet toereikend is om de financiële risico's op te vangen kan de gemeente Heerenveen voor 50% worden aangesproken om het tekort aan te vullen. Dit geldt voor leningen die na 1994 en vóór 1 januari 2011 zijn afgesloten. De omvang van de door Heerenveen gegarandeerde geldleningen bedraagt naar schatting € 5,2 miljoen per 31 december 2025 (dit op basis van de meest recente gegevens verstrekt door NHG).

Het voorgaande wordt als volgt gespecificeerd:

(Bedragen x € 1.000)

Garanties met achtervang	Oorpsronk. Bedrag	Percentage borgstelling	Saldo 1-1-25	Saldo 31-12-2025
Stichting Accolade	159.035	100%	118.570	107.277
St. Habion	8.500	100%	8.500	8.500
Woonzorg Nederland	7.382	100%	4.564	4.354
Stichting WoonFriesland	79.000	100%	42.500	42.500
Stichting Elkien	32.500	100%	25.000	25.000
Totaal WSW-garanties	**286.417**		**199.134**	**187.631**
Leningen tot 1995	pm	100%	-	-
Leningen 1995 tot en met 2010	252.000	50%	5.537	5.247
Leningen vanaf 2011	pm	0%	-	-
Totaal NHG-garanties	**252.000**		**5.537**	**5.247**
Totaal garanties met achtervang	**538.417**		**204.671**	**192.878**

Vermogensinstandhoudingsverklaring Sportstad Heerenveen BV

In 2003 is door de aandeelhouders (gemeente Heerenveen en Sc Heerenveen Vastgoed BV) een vermogensinstandhoudingsverklaring ondertekend. Dit betekent dat, indien het garantievermogen van Sportstad Heerenveen BV niet meer toereikend is, de aandeelhouders het verschil op verzoek van de bank (BNG) moeten aanvullen. Het garantievermogen is opgebouwd uit het aandelenvermogen, de reserves en de achtergestelde leningen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Op grond van artikel 53 BBV dient in de toelichting op de balans de belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente Heerenveen voor de komende jaren is gebonden te worden opgenomen. In de volgende tabel zijn per soort overeenkomst de niet in de balans opgenomen rechten en/of verplichtingen voor de contractuele verplichting per 31 december 2025.

(Bedragen x € 1.000)

Verplichtingen boven €1 miljoen	
1 jaar	5.040
Tussen 1 en 5 jaar	55.774
Langer dan 5 jaar	100.200
Eindtotaal	161.014

(Bedragen x € 1.000)

Categorie	Vervaldatum	Totaal
Huishoudelijke hulp	1-1-2032	97.500
Specialistische Jeugdhulp Friesland	31-12-2027	46.460
Opvang Oekraïne	1-7-2026	4.335
WMO-vervoer	1-8-2028	4.360
WMO-maatwerkvoorziening	30-6-2030	1.342
Parkeerbeheer	1-4-2032	2.701
Licentiekosten	31-7-2028	1.500
Inhuur personeel	31-12-2026	2.816
Eindtotaal		161.014

Niet uit de balans blijkende rechten

Kredietfaciliteiten

De gemeente Heerenveen beschikt over een kredietfaciliteit bij de BNG Bank met een kredietlimiet van € 500.000. In 2025 is er geen gebruik gemaakt van deze faciliteit.

Gebeurtenissen na balansdatum

Inzichten van belang voor de financiële positie van gemeente Heerenveen, dienen te worden verwerkt in de jaarstukken, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december 2025. In 2025 zijn geen gebeurtenissen geweest die materiële gevolgen hebben voor de jaarrekening 2025.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeenten. Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Toelichting

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het daarmee ook relevant voor de decentrale overheden om het eigen EMU-saldo te volgen. Om de gemeente een beeld te geven van

hun aandeel in het gezamenlijke EMU-tekort worden jaarlijks individuele referentiewaarden gepubliceerd door het Ministerie van BZK. Wanneer het berekende EMU-saldo onder de referentiewaarde valt is de bijdrage van de gemeente aan het totale EMU-saldo geen aandachtspunt, mits de andere overheden zich aan hun referentiewaarden houden. Als het berekende EMU-saldo boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo van de gemeente Heerenveen komt voor het boekjaar 2025 uit op € 17,2 miljoen positief. Dit betekent dat in EMU-termen de inkomsten in 2025 € 17,2 miljoen hoger zijn dan de uitgaven. Met dit EMU-saldo wordt voldaan aan de norm (referentiewaarde). Het aandeel in het EMU-saldo betreft overigens een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU-saldo.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening EMU-saldo		Realisatie 2025
A.	Gerealiseerd exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	-1.002
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	2.598
C.	Mutatie voorzieningen	3.878
D.	Mutatie voorraden	-16.923
E.	Gerealiseerde boekwinst verkoop effecten en gerealiseerde boekwinst verkoop (im)materiële vaste activa	-
F. Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)		**17.202**
G.	EMU-saldo referentiewaarde 2025	11.451
H. Verschil EMU-saldo & referentiewaarde (F-G)		**5.751**

Overzicht lasten en baten en toelichting

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie	Verschil
Sociale Leefomgeving	Lasten	-72.916	-78.361	-75.998	2.363
Economische Leefomgeving	Lasten	-49.517	-62.744	-63.395	-651
Fysieke Leefomgeving	Lasten	-66.678	-69.660	-73.500	-3.840
Mensen Middelen en Bestuur	Lasten	-7.867	-8.792	-9.334	-542
Totaal Lasten		**-196.978**	**-219.557**	**-222.227**	**-2.670**
Sociale Leefomgeving	Baten	2.856	6.436	7.081	644
Economische Leefomgeving	Baten	22.699	35.980	35.409	-571
Fysieke Leefomgeving	Baten	42.484	41.331	45.256	3.925
Mensen Middelen en Bestuur	Baten	2.941	3.576	3.866	291
Totaal Baten		**70.980**	**87.323**	**91.612**	**4.289**
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	-1.368	-914	-1.350	-436
Overhead	Lasten	-27.978	-29.419	-27.392	2.026
VPB	Lasten	-266	-325	-652	-327
Onvoorzien	Lasten	-1	-1	-	1
Totaal Lasten		**-29.613**	**-30.658**	**-29.394**	**1.264**
Algemene Dekkingsmiddelen	Baten	150.171	158.331	158.606	275
Overhead	Baten	161	144	401	257
VPB	Baten	-	-	-	-
Onvoorzien	Baten	-	-	-	-
Totaal Baten		**150.332**	**158.475**	**159.007**	**532**
Saldo van baten en lasten		**-5.280**	**-4.417**	**-1.002**	**3.415**
Toevoegingen reserve		-1.900	-14.305	-13.831	474
Onttrekking reserve		8.411	28.154	28.119	-35
Saldo van baten en lasten		**1.231**	**9.431**	**13.286**	**3.855**

De analyse van de verschillen tussen de begroting en de realisatie worden in de thema's toegelicht.

Begrotingsrechtmatigheid

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de, ook na begrotingswijziging geraamde lasten op de geautoriseerde thema's, is sprake van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid), omdat de overschrijding in strijd kan zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dienen deze overschrijdingen herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen.

De gemeenteraad stelt het begrotingscriterium vast door een besluit te nemen over de financiële verordening en het controleprotocol. Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Hiervoor wordt de 'kadernota rechtmatigheid' van de commissie BBV gebruikt.

Afwijkingen van de begroting worden tijdig aan de raad gemeld. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd indien deze net tijdig aan de raad zijn gemeld. Onder 'tijdig melden' wordt verstaan bij de eerstvolgende tussenrapportages, of bij de jaarstukken. Over het algemeen betekent dit bij de eerstvolgende tussenrapportage, tenzij de aard van de afwijking directe melding aan de raad rechtvaardigt. Lasten- en kredietoverschrijdingen zijn altijd onrechtmatig. Afwijkingen worden als acceptabel/passend binnen het bestaande beleid aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding van lasten welke past binnen het bestaande beleid, maar wordt veroorzaakt door een feit/gebeurtenis dat zich voordoet op een moment dat er geen begrotingswijzigingen meer door de raad konden worden vastgesteld.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Op het niveau van de thema's dienen alle budgetafwijkingen groter dan € 50.000 goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen en toegelicht.

Voor investeringskredieten geldt tevens dat de uitgaven het beschikbare krediet niet mogen overschrijden. In onderstaande tabel zijn de kredietoverschrijdingen groter dan € 100.000 toegelicht.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving investering	Krediet 2025	Uitgaven	Afwijking	Acceptabel	Toelichting
Voorber.krediet Uitbreiding Akkrum	59.960	111.522	-51.562	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Aanpassingen sanitairgebouw Aldeboarn	26.283	35.482	-9.199	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
IHP Cbs De Finne	108.816	306.858	-198.042	Ja	In 2026 staat nog een krediet van 1.254K, wordt daarmee verrekend
IHP Cbs Het Kompas	-670.026	-667.606	-2.420	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
IHP Obs Ekke de Haanschool	0	2.093	-2.093	Ja	
IHP Obs Ekke de Haanschool	-661.664	-463.465	-198.199	Ja	In dit krediet was de DUMAVA subsidie als bijdrage van derden meegenomen. Deze subsidie is afgewezen. Het bezwaar hiertegen loopt nog. Hierdoor is er een kredietoverschrijding ontstaan.
IHP PO 2022 - Nieuwbouw cbs De Hoeksteen (K)	0	2.360	-2.360	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Verbouw HVS - Cultuurhuis(K)	0	3.557	-3.557	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Vervangingsinvestering vrijverval riolering(K)	868.000	877.688	-9.688	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Verbeteringen A32	520.963	521.413	-450	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Herinrichting evenemententerrein Akkrum	-26.939	17.661	-44.600	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Uitbreiding parkeren Molenplein	0	2.829	-2.829	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Parkeren Sudkant West	33.803	37.163	-3.360	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Herinrichting Koornbeursweg	0	45.659	-45.659	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Groeiplaatsverbetering bomen 2024	68.711	77.751	-9.040	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Speelvoorziening Kwartelstraat	35.000	43.956	-8.956	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Speelvoorziening Reigerstraat	35.000	35.778	-778	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Fietspad busstation Heerenveen	0	13.349	-13.349	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Verledden Armaturen 2025(K)	609.000	611.356	-2.356	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
H&I - ICT faciliteiten vergaderruimten 2023	71.484	71.875	-391	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Kantoor en werkplekken 2024 (3 jr)	336.427	337.160	-733	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening
Investering printers publiekruimte	11.500	13.069	-1.569	Ja	Overschrijding <100K, geen toelichting volgens fin. verordening

Voorgesteld wordt om bij de vaststelling van de Themarekening 2025 de genoemde overschrijdingen op de exploitatie en investeringskredieten te autoriseren.

Rechtmatigheidsverantwoording 2025

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 13 november 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €5.032.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 10.372.000 (vorig jaar: €18.877.000) bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van €5.032.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college een bedrag van € 4.640.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:	**bedragen x € 1.000**
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten thema's (door de raad vastgesteld autorisatie-niveau)	5.055
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	317
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3. Overschrijdingen van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld.	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	5.372
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid in de Financiële verordening 212 gemeente Heerenveen 2024.	4.640
5. Resterend saldo begrotingsonrechtmatigheden	732

Voorwaardencriterium	
6. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	5.003
M&O criterium	
7. Geen bevindingen: beleid is toegepast	-
Totaal Onrechtmatigheden	**10.375**
Waarvan acceptabel	**4.640**
Waarvan niet-acceptabel	**5.732**

Toelichting begrotingsonrechtmatigheden:
Binnen het thema Middelen, Mensen en Bestuur is voor € 673.000 aan niet acceptabele begrotingsonrechtmatigheden geconstateerd. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere lasten bij onderwijshuisvesting en onderwijbeleid en leerlingenzaken (taakveld 4.2 en 4.3).

Voor investeringskredieten geldt dat de uitgaven het beschikbare krediet niet mogen overschrijden. In de tabel Overzicht lasten en baten en toelichting zijn de kredietoverschrijdingen groter dan € 100.000 toegelicht.

Toelichting voorwaardencriterium:
Europese aanbestedingen: de financiële rechtmatigheidsfouten zijn ontstaan doordat inkoopdossiers met uitgaven boven de wettelijke aanbestedingsdrempels niet tijdig Europees zijn aanbesteed.
Van de in bovenstaande tabel opgenomen inkoopcontracten is voor acht contracten de onrechtmatigheid in 2024 ontstaan, en voor een totaalbedrag van € 0,7 mln. niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van vorig jaar. In de jaarrekening van 2024 is een bedrag van 3,2 mln. opgenomen voor contracten die doorlopen in 2025. Dit heeft geen invloed op de conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording van 2024.

De acceptabele afwijkingen in de thema's betreffen overschrijdingen op open-einde regelingen en overschrijdingen gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht incidentele lasten en baten

		bedragen x €1.000
Lasten per programma	**Toelichting lasten**	**2025**
Sociale leefomgeving / Us Mienskip		
Economische promotie	Evenementenbureau Heerenveen'n Gouden plak	100
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Spuk NPO middelen D14	211
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Spuk onderwijsachterstandenbeleid D8	847
Sportbeleid en activering	Brede Spuk	388
Sportaccommodaties	afr Spuk MEOZ 2023 H32	118
Sportaccommodaties	Onderzoeken keuze mogelijkheden ijshockeyhal en gemeentelijke sportcentrum.	61
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Museum Belvédère	50
Media	SPUK informatiepunten digitale overheid C92	51
Media	Spuk bibliotheek D23	233
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	DOM's kosten	13
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Regiofonds subsidie	74
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Waterrecreatie	13
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Horeca op De Heide	19
Samenkracht en burgerparticipatie	Brede Spuk	463
Samenkracht en burgerparticipatie	SPUK-FrIZA 2025	159
Samenkracht en burgerparticipatie	Uitvoeringsprogramma woonzorgvisie	25
Samenkracht en burgerparticipatie	SPUK Lokale aanjager Friese preventieaanpak	82
Samenkracht en burgerparticipatie	SPUK-Iza bijdrage koppelgemeente	20
Samenkracht en burgerparticipatie	Transitie - zorgtransitie	189
Samenkracht en burgerparticipatie	Onderzoek behoud ziekenhuis	91
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Najaarsrapportage 2024 Formatie TJG	500
Ruimte en leefomgeving	marketingprogramma 'Altyd Akkrum'	42
Ruimte en leefomgeving	Centrumvisie Heerenveen	406
Wonen en bouwen	Energiefonds - energie initiatieven	12
Mutaties reserves	Storting BSR museale opstelling Friese droom	300
Mutaties reserves	Storting reserve verkoop grond aan HCO	115
Mutaties reserves	Storting reserve budgetoverheveling 2025-2026	1.091
Economische leefomgeving / Us Ekonomy		
Economische ontwikkeling	Spuk CDOKE	448
Onderwijshuisvesting	Incidentele kosten DIHP PO enGroene Schoolpleinen	249
Onderwijshuisvesting	Desinvestering OBS A. Agnesschool	187
Onderwijshuisvesting	1e inrichting 3 scholen	100
Onderwijshuisvesting	Afwaardering boekwaarde Kanschool	68
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk M16 gemeentelijke opvang Oekraine	6.482

Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk M29 1e opvang Oekraine	2.798
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk onderwijsroute G13	67
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk Wet Inburgering G10	787
Mutaties reserves	Storting resereve Vrijval sloop en desinvestering Buitenbaan i.v.m. GVA32	2.189
Mutaties reserves	Storting reserve netto-resultaat verkoop vm. school Tjalleberd	20
Mutaties reserves	Storting reserve budgetoverheveling 2025-2026	1.371
Fysieke leefomgeving / Us Romte		
Verkeer en vervoer	Oeverfonds	15
Verkeer en vervoer	Spuk CDOKE	50
Verkeer en vervoer	Bediening Poolsbrug	120
Verkeer en vervoer	Light Challenge	15
Verkeer en vervoer	Straatwerk sleuven nutsbedrijven	90
Verkeer en vervoer	Constructieve veiligheid CT-Kunstwerken	90
Verkeer en vervoer	Light Challenge	38
Verkeer en vervoer	Gebiedsperspectief Oranjewoud	5
Economische havens en waterwegen	Baggeren	1.532
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Spuk CDOKE	170
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Grondexploitaties bedrijventerreinen	5.452
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Klimaatadaptatie	10
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Spuk Natuurvriendelijk Isoleren	61
Milieubeheer	Spuk Aanpak Energiearmoede	426
Ruimte en leefomgeving	Omgevingsplannen	19
Ruimte en leefomgeving	Masterplan Lelylijn	260
Ruimte en leefomgeving	Voorbereiding Heerenveen-West	74
Ruimte en leefomgeving	Programma landschap in balans	60
Grondexploitatie	Grondexploitaties woningen	22.530
Wonen en bouwen	Spuk CDOKE	460
Wonen en bouwen	Spuk Lokale Aanpak Isolatie (NIP)	985
Wonen en bouwen	Programma Een Thuis voor Iedereen	36
Mutaties reserves	Storting reserve bijdrage baggeren waterschap	375
Mutaties reserves	Storting reserve Energiefonds	29
Mutaties reserves	Storting reserve resultaat grexen	705
Mutaties reserves	Storting BSR Sociale Huur	1.000
Mutaties reserves	Storting reserve budgetoverheveling 2025-2026	2.680
Mutaties reserves	Storting reserve baggeren	214
Mensen, middelen en bestuur / Us Minsken en Middels		
Mutaties reserves	Storting reserve concernfrictie	500
Mutaties reserves	Storting BSR Energiefonds - Meeropbrengst 2025 ZP Omweg (51	5
Mutaties reserves	Storting BSR Afwaarding grond ZP KNO - dotatie 2025	14
Mutaties reserves	Storting BSR Energiefonds - Meeropbrengst 2025 ZP Zandwinpu	28
Overhead		
Overhead	PPN 2024 Beleidsadviseur Wonen	110

Overhead	PPN 2024 Europa Pact Fryslan	53
Overhead	PPN 2024 Facilitair medewerker	25
Overhead	PPN 2024 Jongerenparticipatie amendement	61
Overhead	PPN 2024 Nieuw financieel systeem	719
Overhead	PPN 2024 Uitbreiding formatie O&C	207
Overhead	Onderhoud sanitaire ruimtes Gemeentehuis/Crackstate	117
Overhead	Onderhoud wanden/vloeren gemeentehuis 2025	135
Overhead	Ophogen inhuur budget	2.122
Overhead	Inhuur en kosten organisatieontwikkeling	798
Mutaties reserves	Storting reserve budgetoverhevelingen 2025-2026	2.435
Mutaties reserves	Storting reserve Org. Ontwikkeling 2025	560
Mutaties reserves	Storting reserve Stopzetten WGA ERD verzekering	200
VPB		
Vennootschapsbelasting	Grondexploitaties	652
Totaal incidentele lasten		**66.680**

Baten per programma	Toelichting baten	2025
Sociale leefomgeving / Us Mienskip		
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Spuk NPO middelen D14	211
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Spuk onderwijsachterstandenbeleid D8	1.057
Sportaccommodaties	afr Spuk MEOZ 2023 H32	118
Media	Spuk bibliotheek D23	233
Media	SPUK informatiepunten digitale overheid C92	51
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Dom's en regiofonds	165
Samenkracht en burgerparticipatie	Brede SPUK	849
Samenkracht en burgerparticipatie	SPUK Lokale aanjager Friese preventieaanpak	82
Samenkracht en burgerparticipatie	SPUK-FrIZA 2025	140
Samenkracht en burgerparticipatie	SPUK-Iza bijdrage koppelgemeente	20
Samenkracht en burgerparticipatie	Hoofdlijnenakkoord GGZ	142
Samenkracht en burgerparticipatie	Hoofdlijnenakkoord GGZ	343
Ruimte en leefomgeving	Verkoop grond aan HCO	115
Mutaties reserves	Onttrekking reserve budgetoverh. 2024-2025	954
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve begroting 2024	271
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve Evenementenbureau	100
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve Jongerenparticipatie	17
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve Museum Belvédère	50
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Formatie TJG	500
Mutaties reserves	Onttrekking AR museale opstelling Friese droom	300
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Centrumvisie Heerenveen: plankosten ABC-complex	59
Economische leefomgeving / Us Ekonomy		

Economische ontwikkeling	Spuk CDOKE	448
Onderwijshuisvesting	Afwaardering boekwaarde Kanschool	68
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk onderwijsroute G13	67
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk Wet Inburgering G10	787
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk M29 1e opvang Oekraine	2.798
Samenkracht en burgerparticipatie	Spuk M16 gemeentelijke opvang Oekraine	6.482
Mutaties reserves	Onttrekking reserve budgetoverh. 2024-2025	2.115
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve dekking IHP	1.882
Mutaties reserves	Onttrekking reserve 1e inrichting 3 scholen	98
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Regiomarketing	50
Fysieke leefomgeving / Us Romte		
Verkeer en vervoer	Spuk CDOKE	50
Verkeer en vervoer	Light Challenge	15
Verkeer en vervoer	budgetoverheveling Light Challenge	-
Economische havens en waterwegen	Bijdrage baggerplan Wetterskip	847
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Spuk CDOKE	170
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Grondexploitaties bedrijventerreinen	7.374
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Spuk Natuurvriendelijk Isoleren	61
Milieubeheer	Afwaarderen vordering groene bonnen	40
Milieubeheer	Spuk Aanpak Energiearmoede	426
Grondexploitatie	Grondexploitaties woningen	14.931
Wonen en Bouwen	Spuk CDOKE	460
Wonen en Bouwen	Spuk Lokale Aanpak Isolatie (NIP)	985
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve begroting 2024	30
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Baggeren	1.434
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Bediening Poolsbrug	120
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Beleid Biodiversiteit	175
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Bestuursovereenkomst Fryske Marren	75
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Gebiedsperspectief Oranjewoud	50
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Klimaatadaptatie	100
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Omgevingsplannen	49
Mutaties reserves	Onttrrekking reserve Omgevingsvisie	40
Mutaties reserves	Onttrekking reserve resultaat grexen	456
Mutaties reserves	Onttrekking reserve PPN21	100
Mutaties reserves	Effecten grondexploitaties Gebiedsvisie A32	5.353
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Proceskosten/verdieping Masterplan Lelylijn	434
Mutaties reserves	Onttrekking reserve AR naar BSR Sociale Huur	1.000
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Light Challenge	23
Mutaties reserves	Onttrekking reserve budgetoverh. 2024-2025	2.322
Mensen, middelen en bestuur / Us Minsken en Middels		
Mutaties reserves	Onttrekking reserve actualisatie grondexploitaties	80
Mutaties reserves	Onttrekking reserve aanvullen reserve concernfrictie	500
VPB		

Mutaties reserves	Onttrekking reserve grondbedrijf	59
Overhead		
Overhead	Afwaarderen vordering groene bonnen	17
Mutaties reserves	Onttrekking reserve kwartiermaker FPM	77
Mutaties reserves	Onttrekking frictiereserve	38
Mutaties reserves	Onttrekking algemene reserve begroting 2024	1.485
Mutaties reserves	Onttrekking algemene PPN 2024	1.075
Mutaties reserves	Onttrekking reserve begroting 2023	316
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Nieuw financieel systeem	508
Mutaties reserves	Onttrekking reserve personeel VVTH	60
Mutaties reserves	Onttrekking reserve Onderhoud gemeentehuis	175
Mutaties reserves	Onttrekking reserve organisatieontwikkeling	182
Mutaties reserves	Onttrekking reserve ophogen inhuur budget	2.122
Mutaties reserves	Onttrekking reserve onderhoud toiletruimtes Gemeentehuis/Crackstate	195
Mutaties reserves	Onttrekking reserve organisatieontwikkeling	872
Overhead	Onttrekking reserve budgetoverh. 2024-2025	2.219
Totaal incidentele baten		**67.671**

Toelichting incidentele baten en lasten
In bovenstaande tabel zijn de incidentele mutaties verwerkt die in deze jaarrekening zijn verantwoord. Naast deze mutaties, zijn in deze tabel ook de incidentele mutaties verwerkt die in eerdere documenten door de raad zijn vastgesteld. Gemeente Heerenveen heeft (kortlopende) SPUK-regelingen als incidenteel aangemerkt. Afwijkingen boven € 100.000 worden hieronder toegelicht.

Sociale Leefomgeving

- Heerenveen 'n Gouden Plak lasten € 100.000. Voor het binnenhalen van grote sportieve en culturele evenementen is het jaarlijkse budget niet toereikend. In de perspectiefnota 2024 is daarom een incidenteel extra budget toegekend van € 100.000
- SPUK Nationaal Programma Onderwijs lasten € 211.000 en baten € 211.000: Dit betreft een Sisa regeling met einddatum, welke dus per jaar wordt toegekend.
- SPUK Onderwijsachterstanden beleid lasten € 847.000 en baten € 847.000: Dit betreft een Sisa regeling met einddatum, welke dus per jaar wordt toegekend.
- SPUK breed H30. Lasten € 388.000 op Sportbeleid en activering en € 463.000 op Brede SPUK. Baten € 849.000 op Brede SPUK. Dit betreft een Sisa regeling met einddatum, welke dus per jaar wordt toegekend.
- Afrekening SPUK H32 Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (MEOZ) met betrekking tot 2023 kwam baten en lasten €117.720.
- SPUK-bibliotheek IDO lasten en baten € 233.000. Dit betreft een Sisa rereling met einddatum, welke dus per jaar wordt afgerekend.
- SPUK-FrIZA lasten € 159.000 en baten € 159.000. Dit breft een Sisa regeling met einddatum, welke dus per jaar wordt toegekend.
- Programma middelen gezond welzijn vernieuwen lasten € 189.000
- Flexschil van € 500.000 op de formatie van Team Jeugd en Gezin.
- Centrumvisie Heerenveen lasten € 406.000
- Storting en onttrekking (bestemmings-)reserves lasten €1.506.000 en baten € 2.251.000; mutaties op reserves zijn per definitie incidenteel.

Economische Leefomgeving

- SPUK CDOKE lasten € 448.000 en baten € 448.000. Dit betreft een meerjarige specifieke uitkering.
- Incidentele kosten DIHP PO enGroene Schoolpleinen lasten € 249.000
- Pand OBS A. Agnesschool is gesloopt en moest volledig worden afgeschreven lasten € 68.000.
- Inrichtingskosten scholen Route0513, Albertine Agnesschool en Spring conform plan lasten € 100.000
- Voormalige Kanschool in Jubbega is gesloopt in 2025. Boekwaarde van de opstallen van is afgewaardeerd en intern doorbelast naar het voorbereidingskrediet lasten € 68.000
- SPUK Onderwijsroute lasten € 67.000 en baten € 67.000. Dit breft een Sisa regeling met einddatum, welke dus per jaar wordt toegekend.
- SPUK Wet inburgering lasten € 787.000 en baten € 787.000: Dit betreft een Sisa regeling met einddatum, welke dus per jaar wordt toegekend.
- Oekraïense regionale vluchtelingenspreiding lasten € 2.798.000 en baten € 2.798.000: Eenmalige vergoeding van het Rijk voor de opvang van Oekraïners.
- Oekraïne gemeentelijke opvang lasten € 6.593.000, bijdrage cliënten € 522.000 en baten € 5.960000: Eenmalige vergoeding van het Rijk voor de opvang van Oekraïners.
- Storting en onttrekking (bestemmings-)reserves lasten €3.580.000 en baten € 4.144.000; mutaties op reserves zijn per definitie incidenteel.

Fysieke Leefomgeving

- SPUK CDOKE lasten € 50.000 en baten € 50.000. Dit betreft een meerjarige specifieke uitkering.
- Aansluiting voor de bediening van de poolsbrug lasten € 120.000
- Uitvoering van het baggerplan voor overdracht van stedelijk water naar het waterschap lasten € 1.532.000 en baten € 847.000
- SPUK CDOKE lasten € 170.000 en baten € 170.000. Dit betreft een meerjarige specifieke uitkering.
- Grondexploitaties bedrijventerreinen lasten € 5.542.000 en baten € 7.374.000. Grondexploitaties zijn per definitie incidenteel.
- SPUK Aanpak Energiearmoede lasten € 426.000 en baten € 426.000. Dit betreft een meerjarige specifieke uitkering.
- Onderzoeken in het kader van het Masterplan Lelylijn. Lasten € 260.000
- Grondexploitaties woningen lasten € 22.530.000 en baten € 14.931.000. Grondexploitaties zijn per definitie incidenteel.
- SPUK CDOKE lasten € 460.000 en baten € 460.000. Dit betreft een meerjarige specifieke uitkering.
- SPUK Lokale Aanpak Isolatie (NIP) lasten € 985.000 en baten € 985.000. Dit betreft een meerjarige specifieke uitkering.
- Storting en onttrekking (bestemmings)reserves lasten € 4.789.000 en baten € 11.761.000; mutaties op reserves zijn per definitie incidenteel

Mensen, middelen en bestuur

- Storting en onttrekking (bestemmings-)reserves lasten € 547.000 en baten € 580.000; mutaties op reserves zijn per definitie incidenteel

Overhead

- Implementatie nieuw financieel pakket lasten € 719.000
- Uitbreiding tijdelijke formatie Perspectiefnota 2024 lasten € 456.000
- In het gemeentehuis is onderhoud uitgevoerd aan sanitaire ruimten. Lasten € 117.000.
- In het gemeentehuis is onderhoud uitgevoerd aan de wanden en vloeren. Lasten € 135.000
- Hogere lasten incidentele inhuur € 2.122.000
- Inhuur en kosten organisatieonwikkeling lasten € 798.000
- Storting en onttrekking (bestemmings-)reserves lasten € 2.895.000 en baten € 9.324.000; mutaties op reserves zijn per definitie incidenteel.

VPB

- Grondexploitatie bedrijven lasten € 652.000: Vennootschapsbelasting last in het kader van grondexploitaties
- Onttrekking algemene reserve grondexploitatie bedrijven: Mutaties in reserves zijn per definitie incidenteel.

Overzicht lasten en baten per taakveld

		Begroting			Begroting na wijziging			Realisatie			Verschil begroting na wijziging met realisatie		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur		-3.242	-3.242		-3.249	-3.249	4	-3.913	-3.909	4	664	-660
0.10	Mutaties reserves	8.411	-1.900	6.511	28.154	-14.305	13.848	28.119	-13.831	14.288	-35	-474	440
0.2	Burgerzaken	1.021	-1.844	-824	1.075	-2.234	-1.159	1.178	-2.167	-989	103	-67	170
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.755	-2.470	-714	1.790	-2.906	-1.115	1.887	-2.891	-1.005	97	-15	110
0.4	Overhead	161	-27.978	-27.817	144	-29.419	-29.275	401	-27.392	-26.992	257	-2.027	2.283
0.5	Treasury	325	-262	63	846	-354	492	1.057	-359	698	211	5	206
0.61	OZB woningen	8.438	-228	8.210	8.724	-228	8.496	8.725	-208	8.518	1	-20	22
0.62	OZB niet-woningen	8.860		8.860	9.170		9.170	9.176		9.176	6		6
0.63	Parkeerbelasting	3.793	-40	3.752	3.373	-57	3.316	3.335	-57	3.278	-38		-38
0.64	Belastingen overig	186	-366	-180	261	-366	-105	246	-413	-167	-15	47	-62
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	128.574	-211	128.363	136.508	-260	136.248	136.759	-260	136.499	251		251
0.8	Overige baten en lasten	132	-524	-392	132	-4	128	87	-413	-325	-45	409	-453
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)		-266	-266		-325	-325		-652	-652		327	-327
1.1	Crisisbeheersing en brandweer		-4.139	-4.139	75	-4.139	-4.064	46	-4.090	-4.045	-29	-49	19
1.2	Openbare orde en veiligheid	24	-1.558	-1.534	24	-1.668	-1.644	17	-1.625	-1.608	-7	-43	36
2.1	Verkeer en vervoer	267	-10.087	-9.820	354	-9.532	-9.178	503	-9.677	-9.175	149	145	3
2.2	Parkeren	21	-1.326	-1.306	21	-1.203	-1.182	27	-1.146	-1.119	6	-57	63
2.3	Recreatieve havens	25	-42	-17	25	-40	-15	34	-32	2	9	-8	17
2.4	Economische havens en waterwegen	929	-2.898	-1.969	1.266	-2.354	-1.088	1.336	-2.398	-1.061	70	44	27
3.1	Economische ontwikkeling	515	-1.756	-1.241	515	-1.793	-1.278	451	-1.676	-1.224	-64	-117	54
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	8.612	-8.038	574	5.257	-4.286	971	7.564	-5.663	1.901	2.307	1.377	930
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	86	-98	-12	86	-101	-15	133	-86	46	47	-15	61

3.4	Economische promotie	327	-615	-288	455	-602	-147	456	-568	-112	1	-34	35
4.2	Onderwijshuisvesting	142	-7.542	-7.400	386	-5.409	-5.023	231	-5.860	-5.629	-155	451	-606
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	813	-2.659	-1.846	1.406	-3.602	-2.196	1.006	-2.779	-1.773	-400	-823	423
5.1	Sportbeleid en activering	73	-1.021	-948	15	-1.128	-1.113	15	-1.100	-1.085		-28	28
5.2	Sportaccommodaties	186	-3.323	-3.136	454	-3.459	-3.005	676	-3.350	-2.674	222	-109	331
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	656	-3.034	-2.378	1.032	-3.359	-2.327	1.046	-3.592	-2.546	14	233	-219
5.4	Musea		-573	-573		-573	-573		-484	-484		-89	89
5.5	Cultureel erfgoed		-66	-66		-65	-65		-61	-61		-4	4
5.6	Media		-1.247	-1.247	284	-1.843	-1.560	284	-1.838	-1.555		-5	5
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	15	-7.654	-7.639	327	-7.902	-7.575	215	-7.376	-7.161	-112	-526	414
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie		-4.938	-4.938	11.464	-16.758	-5.294	11.701	-15.907	-4.205	237	-851	1.089
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO		-1.426	-1.426		-1.423	-1.423		-1.423	-1.423			
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd		-2.328	-2.328		-2.824	-2.824		-2.824	-2.824			
6.3	Inkomensregelingen	22.040	-26.786	-4.746	24.828	-30.979	-6.151	24.482	-31.222	-6.741	-346	243	-590
6.4	WSW en beschut werk		-10.279	-10.279		-10.665	-10.665	11	-10.614	-10.604	11	-51	61
6.5	Arbeidsparticipatie		-2.173	-2.173	105	-2.370	-2.265	105	-2.362	-2.257		-8	8
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)		-2.799	-2.799		-2.746	-2.746	2	-2.523	-2.521	2	-223	225
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	534	-8.086	-7.551	460	-7.667	-7.208	558	-7.212	-6.655	98	-455	553
6.712	Begeleiding (WMO)	11	-6.273	-6.261	11	-5.072	-5.060		-4.694	-4.694	-11	-378	366
6.713	Dagbesteding (WMO)		-2.688	-2.688		-2.327	-2.327		-1.856	-1.856		-471	471
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)												
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal		-414	-414		-948	-948		-1.017	-1.017		69	-69
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal		-12.614	-12.614		-13.877	-13.877		-15.084	-15.084		1.207	-1.207

6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk		-257	-257		-157	-157		-157	-157			
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal		-357	-357		-1.557	-1.557		-2.366	-2.366		809	-809
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal		-3.821	-3.821		-4.582	-4.582		-4.412	-4.412		-170	170
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk		-257	-257		-157	-157		-157	-157			
6.791	PGB WMO		-1.095	-1.095		-944	-944		-726	-726		-218	218
6.792	PGB Jeugd		-654	-654		-654	-654		-553	-553		-101	101
6.811	Beschermd wonen (WMO)	158	-307	-149	503	-196	306	1.035	-199	835	532	3	529
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		-75	-75		-175	-175		-66	-66		-109	109
6.821	Jeugdbescherming		-2.257	-2.257		-2.277	-2.277		-2.069	-2.069		-208	208
6.822	Jeugdreclassering		-411	-411		-410	-410		-437	-437		27	-27
6.91	Coördinatie en beleid WMO		-574	-574		-573	-573		-573	-573			
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd		-574	-574		-573	-573		-573	-573			
7.1	Volksgezondheid		-2.687	-2.687		-2.687	-2.687		-2.693	-2.693		6	-6
7.2	Riolering	7.753	-6.066	1.687	7.764	-5.642	2.121	8.000	-6.786	1.214	236	1.144	-907
7.3	Afval	7.652	-6.601	1.050	7.738	-6.552	1.186	7.812	-6.616	1.196	74	64	10
7.4	Milieubeheer	11	-2.194	-2.183	882	-3.065	-2.183	412	-2.502	-2.090	-470	-563	93
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	297	-651	-354	297	-657	-360	302	-612	-310	5	-45	50
8.1	Ruimte en leefomgeving	510	-2.158	-1.647	595	-2.248	-1.653	427	-2.191	-1.764	-168	-57	-111
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	13.787	-14.359	-572	11.843	-18.505	-6.662	14.934	-22.582	-7.648	3.091	4.077	-986
8.3	Wonen en bouwen	2.622	-5.325	-2.703	5.303	-8.487	-3.185	3.945	-6.486	-2.541	-1.358	-2.001	644
	Totaal	**229.722**	**-228.491**	**1.232**	**273.952**	**-264.519**	**9.429**	**278.740**	**-265.451**	**13.284**	**4.788**	**932**	**3.855**

** Bedragen kunnen afwijken van voorgaande tabellen door afronding.*

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026							
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
					Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2	
		Gemeenten	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*
			4	26	Ja	Ja	Nee
			Reeks 1	**Reeks 1**			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
			Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**			
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: B2/06	*Indicator: B2/07*			

			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€128.408	€ 247.210			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€1.206	€29.403	€14.692	€91.695	€0	€39.854
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**	

			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€127.073	€370.553	€0	€ 0	€271.379	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagen affaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 405	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	

			Aard controle R *Indicator: C92/01*	*Aard controle R* *Indicator: C92/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 50.899	€ 0	3	76	13	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*	*Aard controle R* *Indicator: D8/05*	*Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 716.993	€ 53.034	€ 76.970	€ 0	€ 199.430	€ 605.030
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		

			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*
			Indicator: D8/07	*Indicator: D8/08*	*Indicator: D8/09*	*Indicator: D8/10*
		1				
		2				
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*	
			€ 155.311	€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: D14/04	*Indicator: D14/05*	*Indicator: D14/06*	*Indicator: D14/07*
			€ 0	€ 211.154	€ 55.843	Ja

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/08	*Indicator: D14/09*	*Indicator: D14/10*	*Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*
			Indicator: D23/01	*Indicator: D23/02*	*Indicator: D23/03*	*Indicator: D23/04*	*Indicator: D23/05*	*Indicator: D23/06*
		1	SB240013	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 65.000	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 130.448
		2	SB240013	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 70.816	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 80.752

		3	SB240012	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 35.000	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 66.496
		4	SB240012	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 61.869	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 144.704
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
		1	Nee					
		2	Nee					
		3	Ja					
		4	Ja					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
			€ 44.237	€ 1.208.400	€ 667.905	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		

			Aard controle n.v.t. *Indicator: E20/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*
		1	212 Inrichten van een schoolzone door snelheidsbeïnvloedende maatregelen | aantal in st	Ja	4	Schoolzones Jubbega en Heerenveen
		2	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom | aantal in st	Ja	1	Rotonde Stadionweg Heerenveen
		3	217 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Nee	0	
		4	219 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt | aantal in st	Nee	0	
		5	205 Verbreden van fietspaden | aantal in meters	Nee	0	
		6	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	Nee	0	

			7	204 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en –paden | aantal in dagen	Ja	3	Betreft Verwijderen oneffenheden
			8	204 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en –paden | aantal in dagen	Ja	3	Betreft: Vullen gaten en scheuren
			9	224 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen | aantal in meters	Nee	0	
			10	208 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	5	5x Jubbega
			11	209 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Ja	2	2x Jubbega
			12	222 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Nee	0	
			13	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) | aantal in st	Nee	0	

14	104 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en –paden | aantal in dagen	Ja	1	In 2021 verwijderen oneffenheden
15	104 Uitvoeren van gesloten verharding van fietsstroken en –paden | aantal in dagen	Ja	1	In 2021 verwijderen scheuren en gaten
16	118 Aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats | aantal in st	Nee	0	Niet gerealiseerd voor 1-1-2023, hoort bij deel 2, vervalt
17	124 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen | aantal in meters	Ja	11.500	In 2020 2500 meter uitgevoerd markering fietssuggestiestrook in 60 km zone tussen De Knipe en Jubbega, in 2021 fietssuggestiestrook gecompleteerd door middel van rode slijtlaag In 2022 9000 meter uitgevoerd markering fietssuggestiestrook in 60 km zone Bornego, Hooivaartsweg en Ds Veenweg
18	102 Saneren paaltjes en verticale elementen op of naast fietspaden | aantal in st	Ja	18	In 2020 uitgevoerd

			19	108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Ja	16	In 2021 binnen 30 km zone Katlijk In 2022 binnen 30 km zone De Greiden, Ds. Veenweg en Bontebok		
			20	109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden | aantal in st	Ja	10	In 2021 binnen 30 km zone Katlijk In 2022 binnen 30 km zone De Greiden, Ds. Veenweg en Bontebok		
			21	110 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone | aantal in st	Ja	0	Niet gerealiseerd voor 1-1-2023, hoort bij deel 2, vervalt		
			22	123 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) | aantal in st	Ja	9	In 2020 in 60 km zone tussen De Knipe en Jubbega in 2022 binnen 60 km zone Bornego, Hooivaartsweg en Ds. Veenweg		
			23	122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW | aantal in st	Ja	7	In 2020 in 60 km zone tussen De Knipe en Jubbega In 2022 binnen 60 km zone Bornego, Hooivaartsweg en Ds. Veenweg		
IenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra**	Beschikkingsnummer		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)

		Gemeenten en GR'en						
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E21/01*	*Aard controle R* *Indicator: E21/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/03*	*Aard controle R* *Indicator: E21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*
		1	IENW/BSK-2025/54686	€ 44.796	€ 44.796	€ 22.398	€ 22.398	Nee
		2						
			Kopie beschikkingsnummer	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee)	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E21/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/09*			
		1	IENW/BSK-2025/54686	Ja				
		2						
IenW	**E44 B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)

				Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1	030002 Provincie Friesland	2143937	€ 28.518	€ 179.441	€ 57.037	€ 383.392
			2	030002 Provincie Friesland					
			3	030002 Provincie Friesland					
			4	030002 Provincie Friesland					
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1	030002 Provincie Friesland	2143937	Nee			
			2	030002 Provincie Friesland					
			3	030002 Provincie Friesland					
			4	030002 Provincie Friesland					
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		

			Aard controle n.v.t. *Indicator: E44B/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*	
		1	030002 Provincie Friesland	2143937	13,. Centrum ontwikkeling Heerenveen	Nee	
		2	030002 Provincie Friesland		14. Herinrichting Gaasterlandlaan e.o.	Ja	
		3	030002 Provincie Friesland		15. Aanleg RWA riolering Akkrum	Ja	
		4	030002 Provincie Friesland		16. Centumplan Jubbega	Ja	
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*	
			€ 5.500	€ 66.128	€ 35.814	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*	

			1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	3	2023: Buitenweg,Nieuwehorne
			2	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	2	2023: Buitenweg,Nieuwehorne
			3	333 As-verspringing|aantal in Stuks	Nee	0	
			4	360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/h|aantal in Stuks	Nee	0	
			5	361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)|aantal in Stuks	Nee	0	
			6	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Ja	1	2025:Trambaan Heerenveen
IenW	**E120**	**Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030**		Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)
				Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E120/01	*Indicator E120/02*	*Indicator: E120/03*	*Indicator: E120/04*

		€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/05*	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/07*	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E120/08*
		1 421 Vrijliggend fietspad - b=1,5 meter, aantal in m	Nee		
		2 434 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone, aantal in st	Nee		
		3 437 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h weg, aantal in m	Nee		
		4 442 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom, aantal in st	Nee		

		5	449 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt op 50-wegen, aantal in st	Nee				
EZ	**F20**	**Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*
			Indicator: F20/01	*Indicator: F20/02*	*Indicator: F20/03*	*Indicator: F20/04*	*Indicator: F20/05*	*Indicator: F20/06*
		1	SPUKIW22T2-03373081	Woontoren Woonfriesland	€ 0		€ 0	€ 303

			2	SPUKIW22T2-03373081	Parkeergarage	€ 0	De voor 2024 geplande sloop van kiosken (2 eenheden) is doorgeschoven naar 2025 en afgerond. Het verwijderen van de parkeerplaatsen (299 eenheden) op het BK-plein en de start bouw parkeergarage zijn verschoven naar 2026/2027. Voorlopig zijn alle kosten verantwoord als co-financiering.	€ 0	-€ 136.094
			3	SPUKIW22T2-03373081	AH-locatie en Vögele-locatie	€ 0	Het aanpassen van de Vögele locatie is van 2024 doorgeschoven naar het mei 2025. De start van de 1e fase van de bouw van de AH is verschoven van 2024 naar 2025. De 2e fase naar verwachting in 2027 met als doel in gebruik name begin 2029.	€ 0	€ 12.124

			4	SPUKIW22T2-03373081	Vergroening Gasthoudersplein en Ernst van Harenplein	€ 0	Het vergroenen van het Gashoudersplein en Ernst van Harenplein wordt verschoven van 2026 naar 2029. Dit sluit aan bij de realisatie van de herinrichtring van het ABC-complex.	€ 0	€ 4.361
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: F20/07	*Indicator: F20/08*	*Indicator: F20/09*	*Indicator: F20/10*	*Indicator: F20/11*	*Indicator: F20/12*
			1	SPUKIW22T2-03373081	-€ 103.348	Nee	0	Ja	88
			2	SPUKIW22T2-03373081	€ 406.453	Nee	0	Nee	-2
			3	SPUKIW22T2-03373081	€ 62.550	Nee	0	Nee	0
			4	SPUKIW22T2-03373081	€ 10.620	Nee	0	Nee	0
				Kopie beschikkingsnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	

				Aard controle n.v.t. *Indicator: F20/13*	*Aard controle D1* *Indicator: F20/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/15*	*Aard controle D2* *Indicator: F20/16*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/17*
			1	SPUKIW22T2-03373081	Ja		Ja	Ja
			2	SPUKIW22T2-03373081	Nee	De voor 2024 geplande sloop van kiosken (2 eenheden) is doorgeschoven naar 2025 en afgerond. Het verwijderen van de parkeerplaatsen (299 eenheden) op het BK-plein en de start bouw parkeergarage zijn verschoven naar 2027/2028. Voorlopig zijn alle kosten verantwoord als co-financiering.	Ja	Nee

		3	SPUKIW22T2-03373081	Nee	Het aanpassen van de Vögele locatie is van 2024 doorgeschoven naar het mei 2025. De start van de 1e fase van de bouw van de AH is verschoven van 2024 naar 2025. De 2e fase naar verwachting in 2027 met als doel in gebruik name begin 2029.	Ja	Nee	
		4	SPUKIW22T2-03373081	Nee	Het vergroenen van het Gashoudersplein en Ernst van Harenplein wordt verschoven van 2026 naar 2029. Dit sluit aan bij de realisatie van de herinrichtring van het ABC-complex.	Ja	Nee	
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 21.837.528	€ 327.467	€ 752.380	€ 0	€ 73.738	€ 11
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 227.899	€ 152.372	€ 0	€ 2.310.984	€ 0	€ 0

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
				Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeente deel 2025** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 17.800	€ 26.688	€ 25.936	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking en (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*	

				Indicator: G3/07	*Indicator: G3/08*	*Indicator: G3/09*	*Indicator: G3/10*	*Indicator: G3/11*	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025**		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/01*	*Aard controle R* *Indicator: G4/02*	*Aard controle R* *Indicator: G4/03*	*Aard controle R* *Indicator: G4/04*	*Aard controle R* *Indicator: G4/05*	*Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 276	€ 9.974	-€ 5.389	€ 97.351	€ 6.109
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	-€ 229	€ 0	€ 0	€ 15.278	€ 621
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 560	€ 0	-€ 2.112	€ 21.320	€ 937
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.080	€ 57
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.080	€ 147

6	Totaal	-€ 1.065	€ 9.974	-€ 7.501	€ 136.109	€ 7.871	
	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
6	Totaal	0	0	N.v.t.			
	Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						

2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0

		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 796.854	€ 0	Ja		

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03* Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2025**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	*Aard controle R* *Indicator: G13/01*	*Aard controle R* *Indicator: G13/02*	*Aard controle R* *Indicator: G13/03*	*Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 56.540	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 292.909	€ 305.362				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting		

			Aard controle R *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/06*		
			€ 223.923	€ 7.587	€ 73.852			
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Totaalbedrag (jaar T) toegekend *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026) *Aard controle R* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			€ 944.025	€ 94.403	€ 849.622	€ 3.291.242	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
			Ja	Nee				

VWS	**H35 B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*				
			Indicator: H35B/01	*Indicator: H35B/02*				
		1	060090 Gemeente Smallingerland	€ 139.968				
		2	060090 Gemeente Smallingerland	€ 19.584				
		3						
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 7** Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J9/01	*Indicator: J9/02*	*Indicator: J9/03*	*Indicator: J9/04*	*Indicator: J9/05*	*Indicator: J9/06*
		1	2024-0000031945	Ja	Ja	21	21	0
		2	2024-0000046340	Ja	Nee	0	0	0
		3	2025-0000116208	Ja	Nee	0	0	0

	Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
	Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	*Aard controle R* *Indicator: J9/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	*Aard controle R* *Indicator: J9/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
1	2024-0000031945	Ja	€ 23.440	€ 97.706	€ 9.143	€ 31.088
2	2024-0000046340	Ja	€ 89.430	€ 123.866	€ 14.777	€ 14.777
3	2025-0000116208	Ja	€ 3.229.221	€ 3.229.221	€ 24.395	€ 24.395

	Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)
	Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/15*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/16*
1	2024-0000031945	Ja		Nee
2	2024-0000046340	Ja		Nee
3	2025-0000116208	Ja		Nee

VRO	**J17**	**Realisatiestimulans**	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/01*	Geprognotiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/02*	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/03*			
			42	100				
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/04*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) . *Aard controle R* *Indicator: J17/05*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/06*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw). *Aard controle R* *Indicator: J17/07*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/08*	
		1						
		2						

VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J55/01	*Indicator: J55/02*	*Indicator: J55/03*	*Indicator: J55/04*	*Indicator: J55/05*	*Indicator: J55/06*
			202	€ 118.371	€ 634.977	388	€ 298.929	€ 327.744
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J55/07	*Indicator: J55/08*	*Indicator: J55/09*			

			388	€ 9.143	€ 150.956			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			62	6	386	136	388	0
VRO	**J75B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J75B/03*	Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J75B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J75B/05*	
		1	060086 Opsterland	DGNVLG20208478	Vitale kernen	€ 172.400	-€ 3.914	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator J75B/01	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		

			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: J75B/06	*Indicator: J75B/07*	*Indicator: J75B/08*	*Indicator: J75B/09*		
		1	*060086 Opsterland*	€ 2.263.625	€ 3.353.757			
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J75B/10	*Indicator: J75B/11*	*Indicator: J75B/12*			
			€ 0	€ 181.875	Ja			
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b

			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/01*	*Aard controle R* *Indicator: J94/02*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	*Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	*Aard controle R* *Indicator: J94/05*	*Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03582795*	€ 984.650	471	0	€ 0	€ 0
		2	*LAI24-03757622*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		3	*LAI25-03829921*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: J94/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
		1	€ 55.548	€ 929.102	Nee			
		2	€ 0	€ 0	Nee			
		3	€ 0	€ 0	Nee			
VRO	**J117B**	**Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren**	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)			

		SiSa tussen medeoverheden							
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*			
				Indicator: J117B/01	*Indicator: J117B/02*	*Indicator: J117B/03*			
			1	030002 Provincie Friesland	€ 65.035	€ 65.035			
			2						
				Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle D2*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: J117B/04	*Indicator: J117B/05*	*Indicator: J117B/06*	*Indicator: J117B/07*	*Indicator: J117B/08*	
			1	030002 Provincie Friesland	nog niet gestart	Nee		Ja	
			2						
VRO	**J210 B**	**Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw**		Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Sisa tussen medeoverheden							
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: J210B/01	*Indicator: J210B/02*	*Indicator: J210B/03*	*Indicator: J210B/04*	*Indicator: J210B/05*	*Indicator: J210B/06*
			1	030002 Provincie Friesland	€ 71.350	€ 47.299	5	434	Ja
			2						

		3						
		4						
		5						
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 90.048	€ 494.919	€ 455.126	€ 1.576.038	€ 87.690	€ 117.967
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*

			Indicator: M16/01	*Indicator: M16/02*	*Indicator: M16/03*	*Indicator: M16/04*	*Indicator: M16/05*	*Indicator: M16/06*
			€ 5.042.840	€ 1.292.868	€ 0	€ 0	€ 0	€ 109.345
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd *Aard controle D2* *Indicator: M16/10*	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd *Aard controle D2* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 9.408	€ 522.401	jan-25	okt-25	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/12*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/13*				
			€ 5.932.060	€ 27.238.904				
AenM	**M29**	**Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen**	Naam Kostensoort	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T)	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T-1 inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2024)			

		Regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente		*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/01*	*Aard controle R* *Indicator: M29/02*	*Aard controle R* *Indicator: M29/03*
			1	Meerkosten regie	€ 388.882	€ 327.791
			2	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 327.680	€ 404.999

Overzicht reserves en voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)

Algemene reserve	Boek-waarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Onttrek-kingen	Vermind. i.v.m. afschrijv. activa	Bestemm. resultaat vorig boekjaar	Boek-waarde 31-12-2025
Algemene reserve	60.606	10.920	-26.862	-	4.675	49.339
Totaal algemene reserve	**60.606**	**10.920**	**-26.862**	**-**	**4.675**	**49.339**

(Bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserves	Boek-waarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Onttrek-kingen	Vermind. i.v.m. afschrijv. activa	Bestemm. resultaat vorig boekjaar	Boek-waarde 31-12-2025
Projecten uit eigen middelen	79	-	-	-	-	79
Leegstand Kompenije/ MFG Jubbega	77	-	-	-	-	77
Baggeren	280	-	-	-	-	280
Energiefonds Heerenveen	966	216	-166	-	-	1.016
Mobiliteitsfonds	733	-	-	-	-	733
Kapitaallasten parkeren Centrumvisie	-	115	-	-	-	115
Centrumvisie Heerenveen	1.865	-	-	-	-	1.865
Afwaardering grond zonnepark KNO	7	14	-	-	-	20
Sociale Huur	-	1.000	-	-	-	1.000
Kapitaallasten HVS Cultuurhuis	-	-	-	-	-	-
Organisatieontwikkeling	-	560	-872	-	975	663
Afschrijvingskosten investeringen	-	-	-	-	2.000	2.000
Versnelling woningbouw	-	-	-	-	1.000	1.000
Olympische spelen 2030	-	-	-	-	1.250	1.250
Museale opstelling Friese droom	-	300	-	-	-	300

WGA	-	200	-	-	-	200
Frictiekosten concern	570	500	-220	-	-	850
Totaal bestemmingsreserves	**4.576**	**2.905**	**-1.258**	**-**	**5.225**	**11.448**
Totaal reserves	**65.182**	**13.824**	**-28.119**	**-**	**9.900**	**60.787**

Mutaties reserves per thema		
		(bedragen x € 1.000)
Thema's	Toevoegingen	Onttrekkingen
Sociale leefomgeving	1.506	2.251
Economische leefomgeving	3.580	4.144
Fysieke leefomgeving	5.003	11.761
Mens middelen en bestuur	547	580
Algmene dekkingsmiddelen	-	-
Overhead	3.195	9.324
VPB		59
Totaal	13.831	28.119

(Bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	Boekwaarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Aanwend-ingen	Vrijgevallen bedragen t.g.v. exploitatie	Boekwaarde 31-12-2025
Voorziening verpl. en verliezen	6.481	3.486	-	-22	9.945
Voorz. t.b.v. risico's verplicht.	-	-	-	-	-
Voorz. ter egalisatie van kstn.	9.998	5.190	-4.900	-	10.287
Voorz. toek. vervangingsinvest.	-	1.112	-1.112	-	-
Voorz. van derden verk. midd.	15.193	856		-732	15.317
Totaal voorzieningen	**31.671**	**10.643**	**-6.012**	**-754**	**35.549**

(Bedragen x € 1.000)

Voorzieningen	Boekwaarde 1-1-2025	Toevoeg-ingen	Aanwend-ingen	Vrijgevallen bedragen t.g.v. exploitatie	Boekwaarde 31-12-2025
Gevolgen wet APPA	4.471	552	-	-	5.023
Voorziening verlofsparen	1.889	430	-	-	2.319
Voorziening wachtgeld wethouder	63	-8	-	-4	51
Voorziening RVU-regeling	57	349	-	-18	388
Verliesvoorziening grondexploitaties	-	2.164	-	-	2.164
Voorziening verpl. en verliezen	**6.481**	**3.486**	**-**	**-22**	**9.945**
	-	-	-	-	-
Voorz. t.b.v. risico's verplicht.	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Voorziening sportvelden	1.676	603	-1.013	-	1.265
Onderh. kade- en oeverbesch.	156	104	-61	-	199

Onderhoud CT Kunstwerken	1.481	1.240	-715	-	2.006
Groot onderhoud verhardingen	1.080	2.318	-2.699	-	699
Voorziening onderh. gebouwen	5.604	925	-411	-	6.118
Voorz. ter egalisatie van kstn.	**9.998**	**5.190**	**-4.900**	**-**	**10.287**
	-	-	-	-	-
Voorz. toek. vervangingsinvest.	**-**	**1.112**	**-1.112**	**-**	**-**
Voorziening afvalstoffenheffing	846	-	-	-330	516
Egalisatie riolering	14.347	856		-402	14.801
Voorz. van derden verk. midd.	**15.193**	**856**		**-732**	**15.317**
Totaal voorzieningen	**31.671**	**10.643**	**-6.012**	**-754**	**35.549**

WNT

De WNT is van toepassing op gemeente Heerenveen. Het voor de gemeente Heerenveen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000,00 het algemeen bezoldigingsmaximum.

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	**G.W. Huisman**	**L. Roest-Jonkers**
Functiegegevens	Alg. Directeur gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/10 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 32.745,56	€ 117.139,52
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 5.160,39	€ 18.060,32
Subtotaal	€ 37.905,95	€ 135.199,84
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 62.005,00	€ 246.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 37.905,95	€ 135.199,84
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	**G.W. Huisman**	**L. Roest-Jonkers**
Functiegegevens	Alg. Directeur gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	N.v.t.	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	N.v.t.	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ 110.476,84
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ 17.786,64
Subtotaal	€ -	€ 128.263,48
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	€ 233.000,00
Bezoldiging	€ -	€ 128.263,48

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	T. van Lenthe	
Functiegegevens	**Alg. Directeur gemeente secretaris (wnd.)**	
Kalenderjaar	**2025**	**2024**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01 t/m 30/09	11/11 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	Negen maanden	Twee maanden
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1.156,2 uren	252 uren
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 235	€ 221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 255.300	€ 61.600
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 316.900	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 173.430	€ 37.800
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 211.230	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 211.230**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t	

Overige gegevens

Investeringskredieten

(Bedragen x €1.000)

Lopende investeringen	Krediet uitgaven	Krediet inkomsten	Uitgaven t/m 2024	Inkomsten t/m 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven totaal	Inkomsten totaal	Restant-krediet
Omschrijving									
Herontwikkeling Gashoudersplein & E.van Harenplein	68	-	-	-	-	-	-	-	68
Horecacluster Breedpad-Amelius van Oenemapark	88	-	-	-	12	-	12	-	76
Herstructurering Sinnebuorren	5.548	2.436	5.449	2.436	16	-	5.465	2.436	83
Herinrichting Burg. Falkenaweg	250	-	-	-	-	-	-	-	250
Herinrichting Koornbeursweg	-	-	-	-	46	-	46	-	-46
Herinrichting Hiddingalaan e.o.	5	-	5	-	-	-	5	-	-
Herinr. Doelhof-Kerkplein-Lycklema's Leantjes	332	-	10	-	211	-	221	-	111
Herinrichting BK-plein rondom parkeergarage	164	35	72	32	37	-	109	32	52
Upgrade recreatiegebied de Heide	501	149	191	180	44	-	235	180	297
Herinr. V. Oenemastraat & Coehoorn	250	-	-	-	-	-	-	-	250
Herinrichting centrum Akkrum fase 2	1.074	14	290	-	448	5	738	5	326
Herinrichting Kernwinkelgebied Heerenveen	1.053	-	43	-	468	29	510	29	571
Stegenplan 2.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verbinding Vlinderbuurt Sportstad	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Verbeteringen A32 afwikkeling	632	-	-	-	-	-	-	-	632
Calamiteitenontsluiting Kanaal West	504	-	74	-	52	-	126	-	378
Parkeergarage BK-plein	1.280	-	256	-	224	-	480	-	800
Beplantingsplan KNO	425	-	9	-	153	-	162	-	263

Straatmeubilair 2024	38	-	-	-	-	-	-	-	38
Straatmeubilair 2025	38	-	-	-	13	-	13	-	25
Groeiplaatsverbetering bomen 2025	347	-	-	-	18	-	18	-	329
Sport- en speeltoestellen 2022	53	-	4	-	-	-	4	-	49
Speelvoorziening 2025	93	-	-	-	-	-	-	-	93
Sport & Bewegen: Wandelpaden	69	-	-	-		-		-	68
Laadpalen/watertappunten Aldeboarn	70	-	10	-	49	-	59	-	10
Voorber.krediet Uitbreiding Akkrum	60	-		-	112	-	112	-	-52
Voorbereidingskrediet vm J.B. Kanschool Jubbega	325	-	28	-	244		272		52
Brug Buorren	93	-	-	-	21	-	21	-	72
Damwand F. Kuiperstrjitte	125	-	1	-	-	-	1	-	124
Damwand Ljouwerterdyk	500	-	1	-	-	-	1	-	499
Damwand Badweg	70	-	-	-	13	-	13	-	57
Damwand Boudewijn Leenheerstraat	30	-	-	-	-	-	-	-	30
Damwand It Finlan	14	-	3	-	2	-	6	-	8
Damwand Opstekker	87	-	-	-	-	-	-	-	87
Damwand Amelius van Oenemapark	90	-	-	-	-	-	-	-	90
Damwand Bolster	35	-	7	-	-	-	7	-	28
Damwand Haskeruitgang/Veenscheiding	65	-	2	-	15	-	17	-	47
Damwand Siemen Brinksmaweg Jubbega	140	-	8	-	31	-	39	-	101
Damwand W.J. Koopmanstrjitte	20	-	5	-	-	-	5	-	15
Damwand Teampeal Akkrum	10	-	1	-	2	-	3	-	7
Damwand Veilingstraat	10	-	1	-	-	-	1	-	9
Oever Hoflaan - Park ten Woude	65	-	7	-	1	-	8	-	57
Oever kleasterwei	92	-	21	-	-	-	21	-	71

Oever Westein Aldeboarn	15	-	-	-	-	-	-	-	15
Paalschot Crackstate	55	-	-	-	10	-	10	-	46
Verlichting kerk Aldeboarn	37	-	-	-	-	-	-	-	37
Bankjes langs de Boarn	14	-	-	-	-	-	-	-	14
Doorfietsroute Heerenveen-Drachten	222	-	43	-	18	-	61	-	161
Doorfietsroute Heerenveen-Sneek	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aanlegkosten materiaalopslag Komeet	170	-	3	-	91	-	94	-	76
IHP obs Het Vogelnest	2.988	-	361	-	775	-	1.135	-	1.853
IHP Obs Het Vogelnest Gymzaal	641	-	-	-	26	-	26	-	614
IHP Obs Het Vogelnest - infra	196	-	-	-	30	-	30	-	167
IHP Renovatie Kingweg 1 Bornego College	6.410	420	5.979	420	420	-	6.399	420	11
IHP VO Tijdelijke huisvesting Kingweg 1	500	-	-	-	-	-	-	-	500
IHP Albertine Agnesschool kinderopvang	842	-	-	-	-	-	-	-	842
IHP Obs Albertine Agnesschool	4.538	-	201	-	342	-	542	-	3.996
IHP Albertine Agnesschool - infra	259	-	4	-	11	-	15	-	244
IHP VO KIIM Gymzaal	98	-	-	-	-	-	-	-	98
IHP VO KIIM	757	-	-	-	-	-	-	-	757
IHP Cbs De Finne Gymzaal	150	-	-	-	-	-	-	-	150
IHP Cbs De Finne Kinderopvang	73	-	-	-	-	-	-	-	73
IHP Cbs De Finne	188	-	79	-	307	-	386	-	-198
IHP Cbs De Finne Inra	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IHP Cbs De Roerganger Kinderopvang	1.281	-	-	-	-	-	-	-	1.281
IHP Cbs De Roerganger	4.686	-	-	-	40	-	40	-	4.646
IHP Cbs Het Kompas - infra	167	-	1	-	-	-	1	-	166
IHP Obs De Boarne	184	-	26	-	34	-	60	-	124

IHP Obs Ekke de Haan - infra	22	-	14	-	5	-	19	-	4
IHP Obs Ekke de Haanschool	3.141	662	3.141	-	2	463	3.143	463	-201
IHP Obs Ekke de Haan Gymzaal	641	120	-	-	630	201	630	201	91
IHP De Buitenkans - kinderopvang	888	-	-	-	-	-	-	-	888
IHP De Buitenkans - tijd. huisvesting	464	-	-	-	49	-	49	-	416
IHP Renovatie De Buitenkans	4.179	-	195	-	1.127	-	1.322	-	2.857
IHP Uitbreiding De Buitenkans	1.086	-	98	-	603	-	701	-	386
IHP PO 2022 de Buitenkans -infra	268	-		-	8	-	8	-	260
IHP VO OSG Sevenwolden LO-voorzienningen	173	-	-	-	-	-	-	-	173
IHP VO OSG Sevenwolden tijdelijke huisvestiging	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IHP VO OSG Sevenwolden Upgrade terrein	46	-	-	-	-	-	-	-	46
IHP VO OSG Sevenwolden	410	-	-	-	-	-	-	-	410
IHP PO 2022 - Nieuwbouw obs Tjongerschool	240	-	-	-	2	-	2	-	238
IHP PO 2022 - Kinderopvang obs Tjongerschool	33	-	-	-	-	-	-	-	33
IHP PO 2022 - obs Tjongerschool-infra	1	-	-	-	-	-	-	-	1
IHP PO 2022 - Renovatie Gymzaal obs Tjongerschool	45	-	-	-	-	-	-	-	45
IHP PO 2022 - Nieuwbouw cbs De Hoeksteen	-	-	-	-	2	-	2	-	-2
Spring!	189	-	-	-	-	-	-	-	189
Gemeentehuis - huisvesting	516	-	116	-	240	-	356	-	160
Investering faciliteiten vergaderruimten	94	-	32	-		-	32	-	61
Investering thuiswerkplek dockingstations	25	-	-	-	-	-	-	-	25
Werkconcept belcellen	100	-	76	-	-	-	76	-	24
Airco's gemeentehuis	75	-	-	-	-	-	-	-	75

Aanpassingen kantoortuin BG Gemeentehuis	110	-	-	-	-	-	-	-	110
Bouwkundige aanpassing toiletvoorziening Crackstat	85	-	-	-	80	-	80	-	5
Verbouw HVS - Cultuurhuis	-	-	-	-	4	-	4	-	-4
Herstel constructiefout Akkrum	1.000	-	-	-	112	-	112	-	888
Riolering horeca De Heide	74	-	-	-	-	-	-	-	74
Nutsvoorzieningen horeca De Heide	111	-	-	-	-	-	-	-	111
Klimaatregelen bovengronds structueel 2025	145	-	-	-	3	-	3	-	142
Klimaatregelingen ondergronds structureel 2025	325	-	-	-	103	-	103	-	222
Hydraulische maatregelingen 2025	100	-	-	-	-	-	-	-	100
Vervanging houten damwanden 2025	541	-	-	-	-	-	-	-	541
Vervangingsinvestering vrijverval riolering 2025	-	-	-	-	949	949	949	949	-
Herinrichting Jelle van Damweg fase 2	525	-	-	-	219	-	219	-	306
Rotonde Haskeruitgang	100	-	-	-	15	-	15	-	85
Herinrichting President Kennedylaan	150	-	-	-	-	-	-	-	150
Vervanging Pick-Ups 2025	112	-	-	-	-	-	-	-	112
Vervanging Shovel	148	-	-	-	-	-	-	-	148
Vervanging landmeetkundige apparatuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aanleg systeem Parkeergeleiding	107	-	-	-	-	-	-	-	107
NAC - Switches 2025	160	-	-	-	-	-	-	-	160
Servers en opslag 2025	163	-	-	-	-	-	-	-	163
Inrichting kantoor 2023	216	-	109	-	13	-	122	-	94
Vergaderruimten 2025	120	-	-	-	-	-	-	-	120
Inrichting raadszaal	145	-	-	-	-	-	-	-	145
aanlegvoorzieningen Breedpad Heerenveen	33	-	-	-	2	-	2	-	31

Totaal lopende investeringen	56.283	3.836	16.974	3.068	8.502	1.647	25.476	4.715	31.686

(Bedragen x €1.000)

Af te sluiten investeringen	Krediet uitgaven	Krediet inkomsten	Uitgaven t/m 2024	Inkomsten t/m 2024	Uitgaven 2025	Inkomsten 2025	Uitgaven totaal	Inkomsten totaal	Restant-krediet
Omschrijving									
Herinr. evenemententerrein Akkrum	467	187	494	387	18	53	511	440	209
Verbeteringen A32	31.022	25.516	30.501	25.517	521	-	31.023	25.517	-
Grond Fedde Schurerplein	490	-	-	-	484	-	484	-	6
Verharding Parkeerterrein Muntflats	400	-	231	-	165	-	396	-	4
Uitbreiding parkeren Molenplein	174	-	174	-	3	-	176	-	-3
Parkeren Sudkant West	70	-	45	9	37	-	82	9	-3
Beeldend Kunstwerk Jubbega	47	-	22	-	-	-	22	-	24
Groeiplaatsverbetering bomen 2024	187	-	118	-	78	-	196	-	-9
Speelvoorziening Rozenveld H'veen	100	-	122	43	4	-	127	43	16
Speelvoorziening Kerkelaan	30	-	25	-	19	21	44	21	8
Speelvoorziening Kwartelstraat	35	-	-	-	44	-	44	-	-9
Speelvoorziening Reigerstraat	35	-	-	-	36	-	36	-	-1
Waterrecreatie Akkrum	53	35	14	-	-	-	14	-	4
Waterrecreatie Akkrum-ligplaatsen	215	210	5	-	-	-	5	-	
Laadpalen Akkrum	102	-	102	-	-	-	102	-	-
Voorbereidingskrediet Gebiedsvisie A32	76	-	105	-	-105	-	-	-	76
Opwaarderen brug Jubbega	350	-	181	1	1	-	182	1	169
Oever Compagnonvaart	700	413	337	337	3	-	340	337	284

Oever Leeuwarderstraatweg	28	-	-	-	28	-	28	-	
Aanpassingen sanitairgebouw Aldeboarn	75	-	49	-	35	-	84	-	-9
Fietspad busstation Heerenveen	-	-	34	34	99	85	133	119	-13
IHP Cbs Het Kompas Kinderopvang	759	-	759	-	-	-	759	-	-
IHP Cbs Het Kompas	3.491	670	3.491	-	2	670	3.493	670	-2
IHP Obs Ekke de Haanschool Kinderopvang	759	-	759	-	-	-	759	-	-
Zonnepanelen gem. gebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
H&I - Docking stations 2023	50	-	11	-	-	-	11	-	39
H&I - ICT faciliteiten vergaderruimten 2023	172	-	100	-	72	-	172	-	-
Kantoor en werkplekken 2024 (3 jr)	364	-	28	-	337	-	365	-	-1
Kantoor en werkplekken 2024 (5 jr)	35	-	-	-	11	-	11	-	24
Investering printers publiekruimte	12	-	-	-	13	-	13	-	-2
Kantoorinventaris	20	-	-	-	10	-	10	-	10
Vervangingsinvestering rioolgemalen 2024	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitbreiding riolering grexen 2025	844	-	-	-	519	-	519	-	325
Klimaatregelen bovengronds	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vervangingsinvestering rioolgemalen 2025	-	-	-	-	164	164	164	164	-
Vervangingsinvestering vrijverval riolering	868	-	-	-	878	-	878	-	-10
Herinrichten parkeerlocatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Herinrichting Romkessteeg	179	-	107	-	24	-	131	-	48
Herinrichten Jelle van Damweg	761	22	531	-	13	-	543	-	196
Herinrichten overkluizing	296	-	296	-	-	-	296	-	-
Herinrichting PW Jansenweg	672	107	63	-	-	-	63	-	502

Herinrichting Wjitteringswei	351	-	351	-	-	-	351	-	-
Herinrichting centrum Akkrum fase 1	1.630	380	1.598	392	-17	2	1.580	394	64
Verledden Lichtmasten	42	-	-	-	39	-	39	-	3
Verledden Armaturen 2025	609	-	-	-	648	36	648	36	-2
Laptops e.d. 2025	111	-	-	-	38	-	38	-	73
Telefoon e.d. 2025	90	-	-	-	11	-	11	-	79
Totaal af te sluiten investeringen	**46.768**	**27.540**	**40.650**	**26.719**	**4.231**	**1.032**	**44.881**	**27.750**	**2.098**

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Heerenveen

Verklaring over de jaarrekening 2025

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in de themarekening 2025 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van Gemeente Heerenveen (‘de gemeente’) op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (‘BBV’).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in deze themarekening 2025 opgenomen jaarrekening 2025 van gemeente Heerenveen gecontroleerd.
De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2025 (''overzicht lasten en baten en toelichting'');
- De balans per 31 december 2025;
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen waaronder:
  - Toelichting op de balans;
  - Activa;
  - Passiva;
  - Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen;

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Leonard Springerlaan 35, 9727 KB Groningen, Postbus 8060, 9702 KB Groningen, T: 088 792 00 50, www.pwc.nl
‘PwC’ is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers
Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan
www.pwc.nl deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder dezealgemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

- EMU-saldo;
- Rechtmatigheidsverantwoording 2025;
- Overzicht incidentele lasten en baten;
- Overzicht lasten en baten per taakveld;
- Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa);
- Overzicht reserves en voorzieningen; en
- WNT.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 13 november 2025 en het Controleprotocol WNT 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Heerenveen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Benadrukking van de toelichting in de jaarrekening inzake de overschrijding van de verantwoordingsgrens voor rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina's 209 en 210, waarin het college van burgemeester en wethouders heeft beschreven dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde rechtmatigheidsfouten, voor een bedrag van in totaal €10,4 miljoen, ligt boven de door de raad vastgestelde verantwoordingsgrens van €5 miljoen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en financiële risico's, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Daarom geven wij geen afzonderlijke oordelen of conclusies over de informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak

gericht op de frauderisico's en de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de bij onze controle toegepaste materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op €5 miljoen (2024: €2,4 miljoen), waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.
Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.
Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025.
Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de 5% van de toegepaste materialiteit rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van SiSa of WNT, relevant zijn.
Balansreclassificaties rapporteren wij boven de €3,7 miljoen.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in gemeente Heerenveen en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf Bedrijfsvoering van de themarekening 2025, waarin het college van burgemeester en wethouders haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.
Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college van burgemeester en wethouders c.q. De directie, het Handboek ambtelijke integriteit, de Gedragscode integriteit voor burgemeester en wethouders en de Gedragscode integriteit voor raadsleden en commissieleden van de gemeente Heerenveen, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.
Wij hebben aan de leden van het college van burgemeester en wethouders en het management waaronder de directie, de concern controller en de teammanager financiën gevraagd of zij op de hoogte waren van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.
Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico’s en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie Het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat zij in staat zijn om de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie met betrekking tot: • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • schattingen; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie.	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsrechten tot financiële applicaties waarbij sprake is van uitgaande geldstromen en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben onze controle gegevensgericht ingestoken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens zijn wij nagegaan of de gemeente transacties is aangegaan met organisaties waarbij collegeleden en de directie een nevenfunctie hebben. Wij hebben dergelijke niet-zakelijke transacties niet aangetroffen. Daarnaast hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie, specifiek de waardering van de grondexploitaties. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van mogelijke vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie bij schattingen. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders c.q. de directie. **Het risico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd om gunning aan een bevriende partij mogelijk te maken (met het risico op belangenverstrengeling en kickbacks)**

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
De gemeente Heerenveen heeft een grote diversiteit aan inkoop van goederen en diensten die worden ingekocht bij een groot aantal leveranciers. Er is ook een groot aantal ambtenaren dat inkopen kan initiëren en al dan niet met behulp van inkoopspecialisten deze inkopen realiseren. Hierdoor bestaat inherent een risico op kickbacks en belangenverstrengeling. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van interne beheersmaatregelen ten aanzien van het inkoopproces en specifiek de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen. Met betrekking tot de naleving van aanbestedingsrichtlijnen hebben wij kennisgenomen van de door de organisatie opgestelde spendanalyse en hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurniveau. Wij hebben de uitkomsten van de door de organisatie uitgevoerde interne controles op de naleving van aanbestedingsrichtlijnen geëvalueerd. Als onderdeel van de gegevensgerichte deelwaarnemingen op de aanbestedingsdossiers hebben wij expliciet vastgesteld dat voor aanbestedingen in de deelwaarneming	de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd, dat meerdere medewerkers betrokken zijn geweest bij het proces van gunning, het contract door een bevoegde medewerker is getekend en dat de opdracht is gegund aan de partij die op basis van vooraf vastgestelde gunningscriteria de opdracht had moeten krijgen. Daarnaast hebben wij risicogericht controles uitgevoerd op de beheersing van meerwerk en hebben wij op basis van deelwaarnemingen beoordeeld of indien er sprake is van meerwerk van de opdrachten, de prestatie daadwerkelijk is geleverd, of er functiescheiding bestaat en in hoeverre het contract is ondertekend door een bevoegd persoon. Wij hebben voor organisaties/bedrijven waar collegeleden of de directie een nevenfunctie hebben, vastgesteld of de gemeente niet-zakelijke transacties is aangegaan met deze organisaties/ bedrijven. Dergelijke inkooptransacties hebben wij niet aangetroffen. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van dit risico. **Het risico van niet-zakelijke transacties bij de grondverkopen** De gemeente Heerenveen kent jaarlijks omvangrijke grondverkopen aan onder andere particulieren, projectontwikkelaars en bedrijven. Het risico bestaat hier dat transacties worden afgesloten tegen niet zakelijke voorwaarden, met het inherente risico op kickbacks en belangenverstrengeling. Wij hebben de opzet en implementatie van relevante beheersingsmaatregelen in het proces ten aanzien van grondverkopen geëvalueerd. Wij hebben onze controle gegevensgericht ingestoken. Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waarbij we door middel van deelwaarneming hebben getoetst of bij verkooptransacties

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
marktconforme prijzen tot stand zijn gekomen en de opbrengsten grondverkopen juist zijn verantwoord.	Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van grondverkopen.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen waren die een aanwijzing vormden voor fraude. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van de themarekening 2025 heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.
Onze werkzaamheden om de risico-inschatting in relatie tot de financiële positie van het college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de analyse in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' en overwegen of de risico-inschatting van het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben door het college van burgemeester en wethouders te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Kennisnemen van de themabegroting 2026-2029 en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden inclusief het analyseren van de belangrijkste kengetallen. Ook hebben wij kennisgenomen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de provincie Friesland.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen voortzetten van het geheel van de activiteiten en bedrijfsvoering is gewaarborgd.
- Vaststellen dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's.
- Inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de themarekening 2025 opgenomen andere informatie

De themarekening 2025 omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in de themarekening 2025 anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.
Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de themarekening 2025 en de overige gegevens in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiëleverhoudingswet ('de specifieke uitkeringen') rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen ('de SiSa-bijlage').
Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de 'Regeling Informatieverstrekking SiSa' vloeit voort uit de Financiëleverhoudingswet.
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.
Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de

omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor:

- het opmaken van de jaarrekening en het getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van de themarekening 2025 in overeenstemming met het BBV; en voor
- een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.
De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.
Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de

controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.
Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.
Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 13 november 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat:
  - de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude; en
  - baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand zijn gekomen.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing van de gemeente.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Ook het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden

zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente financiële risico's niet kan opvangen.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.
Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.
Groningen, 29 mei 2026

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

S.J. Dul MSc RA

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Verwijzingen HALT	per 1.000 inwoners 12-18 jaar	2024	9	9	Stichting HALT
Niet sporters	%	2024	44,5	42,5	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2024	2,5	2,3	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2024	7	6,7	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	20	28	DUO/Ingrado
Netto arbeidsparticipatie	%	2024	72,3	73,2	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	2024	209,5	203,1	CBS
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	per 10.000 inwoners	2024	820	660	CBS MSD WMO
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2024	5	6	CBS Jeugd
Personen met een bijstands-uitkering	per 10.000 inwoners	2025	291,2	281,2	CBS
Werkloze jongeren	%	2024	2	2	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdhulp	% inwoners tot 18 jaar	2025	14,3	14,0	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	% inwoners 12-23 jr	2024	0,3	0,4	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	% inwoners tot 18 jaar	2024	1,2	1,0	CBS Jeugd
Nieuwe gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2024	13,4	8,4	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	%	2024	79,5	70,7	CBS- bevolking statistiek
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2025	2,4	2,1	CBS
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000	2025	3,5	4,6	CBS

	inwoners				
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2025	1,3	1,2	CBS
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2025	4,3	5,7	Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Vestigingen	per 1000 inwoners 15-74 jaar	2024	198,9	191,4	LISA
Functiemenging	%	2023	59,8	54,5	LISA
Banen	per 1000 inwoners 15-64 jaar	2024	1119,7	850,2	LISA
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2024	127	148	CBS- statistiek huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	24,8	32,5	Rijkswaterstaat klimaatmonitor
Gemiddelde woonlasten éénpersoons huishoudens	€	2025	874	957	COELO
Gemiddelde Woonlasten meerpersoons huishoudens	€	2025	1007	1050	COELO
Gemiddelde WOZ waarde woningen	x €1.000	2025	332	398	CBS-WOZ

Waar staat je gemeente